



Ministarstvo ekonomskog razvoja

**Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima
Ministarstva ekonomskog razvoja za 2024. godinu**

Mart 2025. godine

SADRŽAJ:

UVOD.....	3
REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA RADA VLADE.....	7
OBAVEZE PO PROGRAMU RADA VLADE KOJE NIJESU REALIZOVANE.....	8
REALIZACIJA ZAKLJUČAKA	8
AKTIVNOSTI PO PROGRAMU RADA MINISTARSTVA	8
PRIKAZ AKTIVNOSTI PO UNUTRAŠNJIM ORGANIZACIONIM JEDINICAMA	9
Direktorat za unapređenje konkurentnosti privrede.....	9
Direktorat za razvoj industrije i zanatstva.....	14
Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju.....	24
Direktorat za međunarodnu saradnju, evropske integracije i implementaciju EU fondova.....	54
Direktorat za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i radio spektar.....	68
Odjeljenje za unutrašnju reviziju.....	74
Kabinet ministra.....	76
Služba za pravne, kadrovske, opšte poslove i ljudske resurse.....	77
Služba za finansijsko-računovodstvene poslove i javne nabavke.....	81
Služba za informacione tehnologije.....	84
Rezime izvještaja o radu Zavoda za metrologiju za 2024. godinu.....	86
Rezime izvještaja o radu Uprave za kapitalne projekte za 2024. godinu.....	93

UVOD

Zakonom o državnoj upravi ("Sl. list CG" br. 78/18, 70/21 i 52/22) propisano je da Ministarstvo, najmanje jednom godišnje, podnosi Vladi izvještaj o radu o stanju u upravnoj oblasti za koju je osnovano, a koji sadrži prikaz ostvarenih ciljeva postavljenih u programu rada Vlade, programu rada ministarstva i strategijama i programima. Nadalje propisano je i da izvještaj sadrži i pregled mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva, prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, predlog mjera za unapređenje stanja u oblasti za koju je ministarstvo osnovano, kao i finansijski izvještaj ministarstva.

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Sl. list CG" br. 98/23, 102/23 i 113/23) propisano je da Ministarstvo po pravilu, u prvom kvartalu tekuće godine, podnosi Vladi izvještaj o radu i stanju u određenoj upravnoj oblasti za prethodnu godinu, koji obavezno sadrži prikaz:

- ostvarenih ciljeva sadržanih u programu rada Vlade, programu rada ministarstva i strategijama i programima propisanim zakonom kojim se uređuje državna uprava,
- mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva,
- izvršavanja zakona i drugih propisa,
- realizacije zaključaka Vlade,
- realizovanih aktivnosti u vršenju upravnog nadzora,
- predloga mjera za unapređenje stanja u oblasti za koju je ministarstvo osnovano, i
- podataka iz finansijskog izvještaja ministarstva.

Organ uprave podnosi izvještaj o radu ministarstvu koje nad njegovim radom vrši nadzor, koji sadrži prikaz realizacije poslova i zadataka iz djelokruga rada utvrđenih ovom uredbom.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 07.decembra 2023. godine, utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, broj: 016-102/23-7712/7, koji je stupio na snagu dana 18.decembra 2023. godine. Shodno navedenom Pravilniku unutrašnje organizacione jedinice su:

1. Direktorat za unapređenje konkurentnosti privrede

- 1.1 Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća
- 1.2 Direkcija za jačanje preduzetništva i saradnju sa biznis zajednicom
- 1.3 Direkcija za nacionalni brend
- 1.4 Direkcija za industrijsku politiku i razvoj
- 1.5 Direkcija za stečaj i privredno pravo

2. Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju

- 2.1 Direkcija za konkurenciju i unutrašnju trgovinu
- 2.2 Direkcija za infrastrukturu kvaliteta
- 2.3 Direkcija za zaštitu potrošača
- 2.4 Direkcija za normativne poslove i međunarodnu saradnju u oblasti intelektualne svojine
- 2.5 Direkcija za intelektualnu svojinu
 - 2.5.1 Odsjek za patente i topografije poluprovodnika
 - 2.5.2 Odsjek za žig, industrijski dizajn i oznake geografskog porijekla
 - 2.5.3 Odsjek za autorsko i srodna prava

3. Direktorat za međunarodnu saradnju, evropske integracije i implementaciju EU fondova

- 3.1 Direkcija za režim spoljne trgovine kontrolisanom robom
- 3.2 Direkcija za regionalnu trgovinu i pristup tržištu usluga
- 3.3 Direkcija za multilateralnu trgovinu i saradnju sa STO
- 3.4 Direkcija za međunarodnu ekonomsku saradnju
- 3.5 Direkcija za pripremu učešća na Svjetskoj izložbi Expo
- 3.6 Direkcija za evropske integracije
- 3.7 Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova

4. Direktorat za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i radio spektar

- 4.1 Direkcija za elektronske komunikacije i radio spektar
- 4.2 Direkcija za širokopojasni pristup internetu
- 4.3 Direkcija za poštansku djelatnost

5. Direktorat za investicioni i regionalni razvoj

- 5.1 Direkcija za podsticaj investicija i realizaciju investicionih projekata
- 5.2 Direkcija za monitoring i koordinaciju investicionih projekata
- 5.3 Direkcija za transformaciju i razvoj zanatstva
- 5.4 Direkcija za regionalni razvoj

6. Odjeljenje za unutrašnju reviziju

7. Kabinet ministra

7.1 Biro za odnose sa javnošću

8. Služba za pravne, opšte, kadrovske, finansijske poslove i javne nabavke

8.1 Kancelarija za pravne i opšte poslove

8.2 Kancelarija za kadrovske poslove i ljudske resurse

8.3 Kancelarija za finansijsko-računovodstvene poslove

8.4 Kancelarija za javne nabavke

8.5 Kancelarija za integritet

9. Služba za informacione tehnologije

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave koja je donijeta na sjednici od 23. jula 2024. godine, a objavljena u "Službenom listu Crne Gore", broj 071/24, Ministarstvo ekonomskog razvoja nastavilo je sa radom, u čijoj nadležnosti više nije djelatnost Direkcije za podsticaj investicija i realizaciju investicionih projekata, Direkcije za monitoring i koordinaciju investicionih projekata i Direkcije za regionalni razvoj koja je ovom Uredbom prešla u nadležnost Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama.

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave donijeta na sjednici od 20. septembra 2024. godine, a objavljena u "Službenom listu Crne Gore", broj 090/24, Ministarstvo ekonomskog razvoja je gašenjem Uprave za inspeksijske poslove preuzelo inspektore za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost kao i tržišne inspektore.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 10. oktobra 2024. godine, utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, broj: 016-102/24-4300/17. koji je stupio na snagu dana 14. oktobra 2024. godine. Shodno navedenom Pravilniku unutrašnje organizacione jedinice su:

1. DIREKTORAT ZA UNAPREĐENJE KONKURENTNOSTI PRIVREDE

1.1. Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća

1.2. Direkcija za jačanje preduzetništva i saradnju sa biznis zajednicom

1.3. Direkcija za nacionalni brend

2. DIREKTORAT ZA RAZVOJ INDUSTRIJE I ZANATSTVA

2.1. Direkcija za industrijsku politiku i razvoj

2.2. Direkcija za privredno pravo

2.3. Direkcija za transformaciju i razvoj zanatstva

2.4. Direkcija za slobodne zone

3. DIREKTORAT ZA UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE I KONKURENCIJU

3.1. Direkcija za konkurenciju i unutrašnju trgovinu

3.2. Direkcija za infrastrukturu kvaliteta

3.3. Direkcija za zaštitu potrošača

3.4. Direkcija za normativne poslove i međunarodnu saradnju u oblasti intelektualne svojine

3.5. Direkcija za intelektualnu svojinu

3.5.1. Odsjek za patente i topografije poluprovodnika

3.5.2. Odsjek za žig, industrijski dizajn i oznake geografskog porijekla

3.5.3. Odsjek za autorsko i srodna prava

3.6. Direkcija za tržišnu inspekciju

3.6.1. Odsjek za poslove za centralno područje

3.6.2. Odsjek za poslove za južno područje

3.6.3. Odsjek za poslove za sjeverno područje

3.6.4. Odsjek za poslove za tehnički nadzor

4. DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNU SARADNJU, EVROPSKE INTEGRACIJE I IMPLEMENTACIJU EU FONDOVA

- 4.1. Direkcija za spoljnu trgovinu i analize
 - 4.1.1. Odsjek za saradnju sa međunarodnim trgovinskim organizacijama i spoljno-trgovinske analize
 - 4.1.2. Odsjek za režim spoljne trgovine kontrolisanom robom
- 4.2. Direkcija za međunarodnu ekonomsku saradnju i EU integracije
 - 4.2.1. Odsjek za međunarodne ekonomske odnose
 - 4.2.2. Odsjek za EU integracije
 - 4.2.3. Odsjek za regionalnu saradnju i inicijative
- 4.3. Direkcija za jedinstvenu kontakt tačku za usluge (JKT)
- 4.4. Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova
- 4.5. Direkcija za svjetske izložbe i nacionalnu promociju

5. DIREKTORAT ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE, POŠTANSKU DJELATNOST I RADIO SPEKTAR

- 5.1. Direkcija za elektronske komunikacije i radio spektar
- 5.2. Direkcija za širokopojasni pristup internetu
- 5.3. Direkcija za poštansku djelatnost
- 5.4. Direkcija za inspekciju za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

6. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

7. KABINET MINISTRA

- 7.1 Biro za odnose sa javnošću

8. SLUŽBA ZA PRAVNE, KADROVSKE, OPŠTE POSLOVE I LJUDSKE RESURSE

- 8.1. Kancelarija za pravne i kadrovske poslove
- 8.2. Kancelarija za opšte poslove
- 8.3. Kancelarija za ljudske resurse
- 8.4. Kancelarija za integritet

9. SLUŽBA ZA FINANSIJSKO-RAČUNOVODSTVENE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

- 9.1. Kancelarija za finansijsko-računovodstvene poslove
- 9.2. Kancelarija za javne nabavke

10. SLUŽBA ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

Shodno članu 10 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24 i 93/24), Ministarstvo ekonomskog razvoja vrši poslove uprave koji se odnose na: pripremu i praćenje propisa iz oblasti slobodnih i biznis zona, industrije, transformacije privrede, privrednih društava, stečaja, zanatstva, unutrašnje i spoljne trgovine, kao i elektronske trgovine, zaštite potrošača, nacionalnog brenda, konkurencije, standardizacije, akreditacije, metrologije, sistema kontrole predmeta od dragocjenih metala, sistema ocjene usaglašenosti tehničkih propisa iz nadležnosti ministarstva; tržišnog nadzora industrijskih proizvoda; industrijske svojine; autorskog i srodnih prava; optičkih diskova, elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti; pripremu i ostvarivanje planova razvoja; pripremu i ocjenu razvojnih investicionih projekata koji su od interesa za Crnu Goru, a koji su u nadležnosti ovog ministarstva; realizaciju investicionih programa od značaja za dinamizaciju ekonomskog rasta; praćenje investicija iz oblasti za koje je osnovano Ministarstvo; praćenje realizacije infrastrukturnih projekata i nadzor nad efikasnošću rada organa zaduženog za realizaciju kapitalnih projekata kao preduslova ekonomskog razvoja; planiranje i sprovođenje projekata u oblasti konkurentnosti ekonomije i inovacija koji se finansiraju iz pretpristupnih fondova Evropske unije i ostalih međunarodnih izvora finansiranja; stvaranje uslova za održiv i uravnotežen rast i razvoj crnogorske ekonomije i njene konkurentnosti; politiku usmjerenu na podršku razvoju ekonomije i preduzetništva, malih i srednjih pravnih lica i zanatstva; istraživanje uticaja zakonskih i drugih akata na razvoj malih i srednjih pravnih lica; definisanje strategije razvoja malih i srednjih pravnih lica, pripremanje i realizaciju programa i projekata

za razvoj malih i srednjih pravnih lica, koordinaciju programa, mjera i aktivnosti koje se odnose na razvoj malih i srednjih pravnih lica, početnike u biznisu i start up preduzetništvu; pripremanje programa za edukaciju preduzetnika i mentorsku podršku u preduzetničkim i poslovnim vještinama; podršku razvoju regionalnih i lokalnih centara za razvoj malih i srednjih pravnih lica; praćenje stanja i kretanja u industrijskoj proizvodnji u cjelini i po pojedinim sektorima i oblastima; utvrđivanje predloga i sprovođenje strategije i politike razvoja sektora industrije; koordinaciju sprovođenja i evaluaciju industrijske politike; predlaganje sistemskih i drugih podsticajnih mjera i analiziranje njihovog uticaja na ekonomski položaj i uslove privređivanja subjekata iz oblasti industrije, razvoj programa podrške i razvojnih projekata u cilju povećanja konkurentnosti industrije; tranziciju privrede; strukturno prilagođavanje privrede; iniciranje, utvrđivanje i ocjenjivanje programa transformacije i izvještaja o procjeni vrijednosti pravnih lica sa metodologijom procjene i davanje ili uskraćivanje saglasnosti na ovaj proces; praćenje arbitražnih postupaka u oblastima iz nadležnosti ministarstva sa angažovanim savjetnicima; nove proizvodne i poslovne tehnologije; praćenje stanja i razvoj unutrašnje i spoljne trgovine; pripremu i ažuriranje plana interventnih nabavki; zaštitu potrošača; nacionalni brend; politiku konkurencije; praćenje, analiziranje i prognoziranje konjunktura tržišta u dijelu nadležnosti ministarstva; sagledavanje robnih tokova i snabdjevenosti tržišta u dijelu nadležnosti ministarstva; međunarodne ekonomske odnose; praćenje uticaja ekonomske politike i relevantne zakonske regulative na ekonomske odnose sa inostranstvom; sistemske i druge podsticajne mjere za unapređenje ekonomskih odnosa sa inostranstvom; investicionu politiku; predlaganje, pregovaranje, zaključivanje i praćenje implementacije međunarodnih ekonomskih, trgovinskih i ugovora o uzajamnom podsticanju i zaštiti investicija; analiziranje investicionih mogućnosti i administrativnih barijera i pripremu predloga mjera za unapređenje investicionog ambijenta, a koji su u nadležnosti ovog ministarstva; koordiniranje i sprovođenje promotivnih aktivnosti za jačanje prepoznatljivosti Crne Gore i privlačenje investicija na domaćem i međunarodnom tržištu koji su u nadležnosti ovog ministarstva; pružanje podrške investitorima tokom investicionog procesa iz nadležnosti ovog ministarstva; saradnju sa predstavnicima privatnog i javnog sektora u cilju kreiranja politika i mjera namijenjenih privlačenju investicija, a koji su u nadležnosti ovog ministarstva; učestvovanje u radu mješovitih komiteta i komisija o ekonomskoj i trgovinskoj saradnji; režim i kontrolu spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (kontrolisanom robom) kao i vršenje nadzora nad obavljenim poslovima spoljne trgovine kontrolisanom robom; praćenje i predlaganje mjera za liberalizaciju prekogranične trgovine robama i uslugama; saradnju sa regionalnim i međunarodnim ekonomskim organizacijama i institucijama, naročito sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (STO) i dr., kao i sa drugim multilateralnim inicijativama; učestvovanje u sprovođenju Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA), Evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (EFTA) i drugih sporazuma o slobodnoj trgovini; infrastrukturu kvaliteta (standardizacija, akreditacija, metrologija, sistem kontrole predmeta od dragocjenih metala, sistem ocjene usaglašenosti, tehničkih propisa iz nadležnosti ministarstva); autorsko i srodna prava; ispitivanje prijave i ispunjenost uslova za priznavanje prava industrijske svojine; rješavanje o sticanju prava na patent, žig, dizajn, topografiju poluprovodnika i oznake geografskog porijekla (industrijska svojina); utvrđivanje prestanka prava industrijske svojine; objavljivanje podataka u vezi sa prijavama za priznavanje prava industrijske svojine; pružanje informacionih usluga u vezi sa prijavama za priznavanje prava i pravima industrijske svojine; vođenje registara prijave za priznavanje prava industrijske svojine, registra prava industrijske svojine i registara zastupnika fizičkih i pravnih lica u postupcima za priznavanje prava industrijske svojine; prijem u depozit i evidenciju autorskih djela i predmeta nad kojima postoje srodna prava; izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava; nadzor nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava; obavljanje međunarodne saradnje u oblasti intelektualne svojine; dodjeljivanje proizvođačkih kodova, izdavanje licence za proizvodnju i odobrenja za komercijalno umnožavanje optičkih diskova; praćenje i proučavanje uslova privređivanja i ekonomskog položaja privrednih subjekata iz nadležnosti ministarstva; međunarodnu saradnju u oblastima iz nadležnosti ovog ministarstva; poboljšanje regulatorno-administrativnog okvira, promociono djelovanje, pripremanje i ostvarivanje planova razvoja, kao i druga pitanja iz oblasti ekonomskog i privrednog razvoja; predlaganje i sprovođenje utvrđene politike u oblasti uspostavljanja i razvoja telekomunikacija i poštanske djelatnosti; sprovođenje politike razvoja i izgradnju informaciono-komunikacione infrastrukture u Crnoj Gori, javnog pristupa internet uslugama, vođenje politike upravljanja internet domenom u skladu sa međunarodnim standardima; predlaganje i sprovođenje

mjera za promovisanje i podsticanje istraživanja u oblasti telekomunikacija i poštanske djelatnosti; praćenje i podsticanje razvoja proizvoda i usluga u oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija; praćenje i proučavanje uslova privređivanja i ekonomski položaj privrednih subjekata u oblastima telekomunikacija i poštanske djelatnosti; predlaganje mjera tekuće i razvojne politike i analiziranje njihovih uticaja na ekonomski položaj privrednih subjekata u oblastima telekomunikacija i poštanske djelatnosti; aktivnosti vezane za razvoj elektronskih komunikacija; određivanje grupe usluga univerzalnog servisa koje pruža odabrani operator; obezbjeđivanje efikasne upotrebe raspoloživog radiofrekvencijskog spektra; predlaganje mjera za korišćenje telekomunikacionih mreža u slučaju vanrednih okolnosti i staranje o njihovom izvršavanju; unapređenje razvoja konkurencije u oblasti elektronskih komunikacija; sprovođenje inspekcijskog nadzora u okviru nadležnosti i ovlašćenja utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor i propisima u oblasti elektronskih komunikacija, poštanske djelatnosti i tržišne inspekcije; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada organa uprave i zakonitošću upravnih akata i drugih upravnih aktivnosti organa uprave vrši Ministarstvo ekonomskog razvoja nad **Zavodom za metrologiju i Upravom za kapitalne projekte**.

REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA VLADE ZA 2024. GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu utvrđeno je ukupno 16 obaveza Ministarstva ekonomskog razvoja. Tokom programskog perioda uspješno su realizovane 11 obaveza, što ukupno čini 68,75% realizacije.

Ispunjenost obaveza iz PRV po kvartalima:

	Obaveza po PRV	Realizovano
I Kvartal	-	-
II Kvartal	5	5
III Kvartal	6	5
IV Kvartal	5	1
Ukupno	16	11 ili 68,75%

II Kvartal

- Akcioni plan za Akcioni plan za sprovođenje Nacionalnog programa zaštite potrošača (2022- 2024) za 2024. godinu, sa Izvještajem o realizaciji za 2023. godinu
- sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023 – 2026, za 2024. godinu, sa Izvještajem o realizaciji za 2023. godinu
- Industrijska politika Crne Gore za 2024- 2028. godine sa Akcionim planom za implementaciju Industrijske politike za 2024. godinu
- Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu
- Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024. godinu

III Kvartal

- Informacija o uspostavljanju Jedinствене kontakt tačke JKT
- Predlog zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme
- Predlog zakona o elektronskim komunikacijama
- Predlog zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti
- Predlog zakona o spoljnoj trgovini robom i uslugama koje mogu da se koriste za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje
- Predlog odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene

IV Kvartal

- Nacionalni plan razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu
- Predlog zakona o privrednim društvima
- Predlog zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu
- Predlog zakona o kreditno-garantnom fondu Crne Gore

OBAVEZE PO PROGRAMU RADA VLADE ZA 2024. GODINE. KOJE NIJESU REALIZOVANE

- Predlog zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme
- Predlog zakona o privrednim društvima
- Predlog zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu
- Predlog zakona o kreditno-garantnom fondu Crne Gore

REALIZACIJA ZAKLJUČAKA

U 2024. godini Ministarstvo ekonomskog razvoja je zaduženo sa 44 zaključaka.

Ispunjenost zaključaka:

	Zaključci	Nerealizovano	Nije dospio	Realizovano
Ukupno	44	7	5	32 ili 84,21%

AKTIVNOSTI PO PROGRAMU RADA MINISTARSTVA

U 2024. godini Vladi Crne Gore na razmatranje je upućeno ukupno 195 materijala. Realizovane su brojne aktivnosti koje nisu predviđene Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, a čije ispunjavanje je značajno za sprovođenje redovnih aktivnosti i postizanje osnovnih ciljeva rada Ministarstva, a podrazumijevaju realizaciju i praćenje projekata iz oblasti industrije, preduzetništva i ostalih oblasti u resoru Ministarstva. Takođe, aktivnosti se odnose i na ispunjavanje međunarodnih obaveza i realizaciju preuzetih obaveza u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.

1. Direktorat za unapređenje konkurentnosti privrede

U Direktoratu za unapređenje konkurentnosti privrede obavljaju se poslovi koji se odnose na: saradnju sa udruženjima privrednika i drugim institucijama na nacionalnom i lokalnom nivou koje pružaju podršku razvoju biznisa i preduzetništva u cilju kreiranja novih i unapređenja postojećih programa podsticaja razvoja biznisa, kao i njihove promocije radi informisanja privrede o mogućnostima ulaganja i podrške sa državnog i lokalnog nivoa; predlaganje novih mjera za razvoj biznisa shodno iskazanim potrebama preduzetnika; saradnju sa institucijama/organizacijama na lokalnom i nacionalnom nivou koje pružaju programe nefinansijske i finansijske podrške za otpočinjanje i razvoj biznisa u cilju bolje informisanosti mladih, potencijalnih i postojećih preduzetnika i žena u biznisu; predlaganje i koordinacija izrade strateških dokumenata u oblasti razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP); ženskog preduzetništva, razvoja cjeloživotnog preduzetničkog učenja, cirkularne ekonomije i nacionalnog brendiranja; kreiranje, implementacija i praćenje jednogodišnjih i višegodišnjih programa i projekata podrške razvoju biznisa i preduzetništva uključujući mentorsku podršku, i preduzetničke cikluse edukacije namjenjene različitim ciljnim grupama; programa/mjera koji imaju za cilj jačanje konkurentnosti privrede, inovativnosti i podsticaja izvoza; pripremanje i realizaciju programa za podsticaj digitalne transformacije i digitalizacije poslovnih i proizvodnih procesa kod privrednih subjekata, posebno malih i srednjih preduzeća, kao i programe koji imaju za cilj prelazak sa linearnog na cirkularni model poslovanja; obezbjeđenje institucionalne podrške razvoju MMSP sektora, sa posebnim naglaskom na izvozno orjentisana preduzeća kao i ona koja se spremaju za izvozno poslovanje kroz organizaciju konferencija, B2B sastanaka i sajмова/posjeta u cilju povezivanja sektora MMSP i uspostavljanja poslovne saradnje; podršku razvoju regionalnih i lokalnih centara za razvoj malih i srednjih preduzeća i poslovne infrastrukture za podršku razvoju biznisa na lokalnom nivou; saradnju sa biznis zajednicom, pripremu i izradu statističkih analiza sektora MMSP, praćenje i analiza međunarodnih izvještaja o konkurentnosti i poslovnom ambijentu; kreiranje i održavanje baze podataka korisnika programa podrške razvoju biznisa; sprovođenje adekvatne promocije programa i projekata podrške MMSP prema određenim ciljnim grupama (mladi, početnici u biznisu, žene u biznisu, novoosnovani i postojeći privredni subjekti); promociju evropskih vrijednosti u preduzetništvu; implementaciju politika i programa Evropske unije koji se odnose na razvoj malih i srednjih preduzeća; organizovanje posebnih oblika podrške razvoju malih i srednjih preduzeća i preduzetništva (info dani, seminari, sajmovi, poslovni susreti, savjetovanja) u skladu sa potrebama MMSP sektora; priprema nacрта i predloga (pod)zakonskih rješenja u oblasti unapređenja pristupa finansiranju, kao i nacрта i predloga zakona i drugih propisa iz oblasti nacionalnog brendiranja; predlaganje politike, mjera i konkretnih programa podrške za razvoj i zaštitu nacionalnog brenda; međunarodnu i regionalnu saradnju u oblasti nacionalnog brendiranja; prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije iz djelokruga poslova direktorata; pripremu i davanje mišljenja na nacрте i predloge zakona i drugih propisa koji pripremaju drugi organi; pripremu tenderske dokumentacije za javne nabavke iz nadležnosti direktorata; saradnju sa nevladinim sektorom, kao i druge poslove u skladu sa propisima kojima se uređuje politika razvoja malih i srednjih preduzeća i preduzetništva; vodi upravni postupak iz oblasti primjene programa podrške privredi; obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Direktorata u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Realizovane aktivnosti u skladu u 2024. godini:

Strateški okvir:

➤ **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu Strategije za razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2023-2026. godine**

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj dana 27. juna 2024. godine, usvojila Izveštaj o realizaciji Strategije za razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2023-2026. godine, za 2023. godinu. Predmetni Izveštaj predstavlja analizu ostvarenih strateških ciljeva, mjera i aktivnosti u 2023. godini. Od ukupno planirane 74 aktivnosti, 65 aktivnosti je uspješno realizovano ili se realizuje u kontinuitetu, dok 9 planiranih aktivnosti nijesu realizovane. Procenat ispunjenosti planiranih aktivnosti predviđenih za 2023. godinu iznosi 87,83%.

U pogledu utroška finansijskih sredstava od ukupno planiranih 159,275,110.00 € za realizaciju aktivnosti definisanih Akcionim planom za 2023. godinu, realizovano je 199,580,057.73 €, što predstavlja veći

utrošak od 40,304,947.73€, do kojeg je došlo zbog povećanog plasmana finansijskih sredstava za pružanje podrške crnogorskoj privredi, unapređenje finansijskih instrumenata i programske podrške za MMSP u cilju osnaživanja njihovog inovativnog djelovanja i potencijala, kao i podrške za učešće u EU Okvirnom programu za istraživanje i inovacije „Horizont Evropa“ – Stub III Inovativna Evropa.

➤ **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu Strategije razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2021-2024**

Na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 26. jula 2024. godine, usvojen je Izveštaj o realizaciji AP Strategije razvoja ženskog preduzetništva 2021-2024., za 2023. godinu. Od ukupno 71 aktivnosti predviđenih akcionim planom za 2023. godinu, 62 aktivnosti su u potpunosti realizovane ili se realizuju u kontinuitetu, 3 aktivnosti su djelimično realizovane (odrađene su pripremne aktivnosti za njihovu realizaciju u 2024. godini), dok 6 planiranih aktivnosti nije realizovano. Procenat ispunjenosti planiranih aktivnosti iznosi 91,55%.

Ukupan iznos sredstava utrošenih za realizaciju Akcionog plana za 2023. godinu iznosi 25,956,886.74€ i znatno je veći od ukupno planiranih sredstava za 2023. godinu (14,339,125.00 €), i to za više od 10 mil. €, kao i od sredstava utrošenih za realizaciju Akcionog plana za 2022. godinu, kada je utrošeno 20,8 mil. €. Zabilježeno povećanje ukupnog iznosa utrošenih sredstava, u odnosu na planirana sredstava, nastalo je kao rezultat dodatne finansijske podrške IRF-a, kao i drugih institucija/organizacija.

➤ **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu, Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2020-2024. godina**

Na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 26. jula 2024. godine, usvojen je Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu, Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2020-2024. Isti predstavlja analizu ostvarenih operativnih ciljeva, mjera i aktivnosti definisanih godišnjim Akcionim planom na polju razvoja preduzetničkog učenja kako u formalnom, tako i neformalnom obrazovnom sistemu. Od ukupno 56 aktivnosti koliko je predviđeno da bude realizovano Akcionim planom za 2023. godinu, 52 aktivnosti su uspješno realizovane, 2 aktivnosti su djelimično realizovane dok 2 prvobitno planirane aktivnosti nijesu realizovane, što predstavlja 91% ispunjenosti ukupno planiranih aktivnosti predviđenih Akcionim planom za 2023. godine.

Kada je riječ o izvorima finansiranja od ukupno planiranih 936.700€, realizovano je 444.600,45€ budžetskih sredstava ili 47% ukupno planiranih sredstava, što ujedno predstavlja i najveći izvor finansiranja aktivnosti definisanih Akcionim planom. Privatni sektor je realizovao 57.954,00€ ili 6,2% ukupno planiranih sredstava, donatori 225.157,00€ ili 24% ukupno planiranih sredstava, iz IPA fondova realizovano je 259.409,08€ ili 27% ukupno planiranih sredstava, dok je javni sektor realizovao 1.000,00€ ili 0,01% ukupno planiranih sredstava.

➤ **Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana za 2023. godinu, Nacionalne Strategije cirkularne tranzicije do 2030.godine**

Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana za 2023. godinu, Nacionalne Strategije cirkularne tranzicije do 2030.godine usvojen je na sjednici Vlade Crne Gore 11. jula 2024. godine. Prema dostupnim podacima u 2023. godini za šest strateških ciljeva i 13 operativnih ciljeva bila je planirana realizacija 60 aktivnosti. Od ukupnog broja planiranih aktivnosti 23% aktivnosti je u potpunosti realizovano, 52% aktivnosti djelimično realizovano (kontinuirane aktivnosti/aktivnosti kojima je rok realizacije do kraja 2024. godine), dok 25% planiranih aktivnosti nije realizovano. Polazeći od izvora finansiranja, najveći iznos planiranih sredstava je iz fondova AFD, CEB i EIB to 80,40 miliona EUR, dok je iz nacionalnog budžeta planirano 5,29 miliona €, a iz donacija 125.000 EUR. Ukupan stepen realizacije iznosi 15% planiranog budžeta. Iz donacija i nacionalnog budžeta je potrošeno više sredstava za realizaciju aktivnosti tokom 2023. godine nego što je bilo planirano. Naime, iz donacija je utrošeno 4,06 miliona EUR, a planirano je 125.000 EUR, što znači da je stepen realizacije 3,248%. Iz nacionalnog budžeta potrošeno je 8,74 miliona EUR, dok su planirana sredstva iznosila 5,29 miliona EUR, odnosno stepen realizacije budžeta je 165%. Stepenn realizacije budžeta iz IPA projekata iznosi 72%.

Kao jedan od značajnijih razloga koji su doprinijeli manjem utrošku planiranih sredstava mora se istaći da su sredstva u iznosu od 80.400.000€, na raspolaganju privredi od strane Investiciono-razvojnog fonda, kroz fondove – AFD, EIB, i CEB, i da ista, nažalost, nijesu iskorišćena usled nedostatka projekata koji bi zadovoljili tražene kriterijume i visokih troškova finansiranja.

➤ **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu Strategije razvoja nacionalnog brenda 2022-2026. godina**

U cilju implementacije politike nacionalnog brendiranja u toku 2023.godine, od ukupnog planiranih 13 aktivnosti koje su sistematizovane u okviru 3 operativna cilja, sa aspekta statusa realizacije realizovano je 7 aktivnosti (54% ostvarenosti), dok 3 aktivnosti nisu realizovane (23%). Za realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana za 2023. godinu planirano je ukupno 102.800,00€, od čega je utrošeno 62.929,80€. Procenat ukupno utrošenih sredstava je 61,22%, odnosno 64,96% u odnosu na sredstva planirana budžetom Ministarstva ekonomskog razvoja, 59,95% planiranih sredstava kroz projekat koji Ministarstvo realizuje u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj. Manji utrošak sredstava proizilazi iz aktivnosti koje su bile vezane za utvrđivanje vizuelnog identiteta nacionalnog brenda, te imajući u vidu da isti nije utvrđen, određene aktivnosti koje su zahtijevale finansijska sredstva nisu mogle biti realizovane. Vizuelni identitet nacionalnog brenda nije mogao biti utvrđen, jer nisu bili ispunjeni formalno-pravni uslovi za to. Naime, Zakon o nacionalnom brendu (Sl. list Crne Gore br. 37/17 i 146/21) predviđa da Ministarstvo utvrđuje vizuelni identitet nacionalnog brenda, te se na taj način isti uvodi u pravni okvir Crne Gore i postaje zvaničan vizuelni identitet nacionalnog brenda.

Podrška razvoju crnogorske privrede

➤ Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024. godinu

Kontinuirano prateći privredna kretanja i osluškajući potrebe privrede Ministarstvo ekonomskog razvoja kreira razvojne politike u funkciji unapređenja poslovnog ambijenta. Njihovo sprovođenje treba da doprinese stvaranju konkurentnog poslovnog okruženja, uz jasno definisane i konkretne mjere, kao i efektivne programe podrške, usmjerene na dalji razvoj i unapređenje sektora mikro, malih i srednjih preduzeća.

Sve programske linije kreirane su u funkciji ekonomskog rasta i unapređenja konkurentnosti nacionalne ekonomije. Pažnja je posebno usmjerena na efikasnije korišćenje raspoloživih resursa, u cilju podizanja nivoa konkurentnosti pojedinačnih preduzeća putem investiranja u nove tehnologije i primjenu inovativnih rješenja, kako bi dobili proizvode koji će svojom upotrebom vrijednošću biti dovoljno konkurentni.

Akcent je stavljen i na razvoj preduzetništva mladih, žena u biznisu i zelenih biznisa kao bitnih segmenata na kojima počiva razvoj dinamične, inovativne i izvozno orjentisane ekonomije.

Kroz Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024.godinu Ministarstvo ekonomskog razvoja je obezbjedilo mikro malim i srednjim preduzećima bespovratnu finansijsku podršku za pokriće dijela troškova nabavke nove opreme i/ili mašina uključenih u proces proizvodnje i pružanja usluge, integraciju poslovnih softvera i web rješenja, realizaciju specijalizovanih (personalizovanih) softverskih rješenja veće kompleksnosti, i digitalni marketing.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je u toku 2024. godine implementiralo Program za unapređenje konkurentnosti privrede kroz 4 programske linije, i to za: unapređenje proizvodnih kapaciteta, podršku malim ulaganjima, podršku digitalizaciji, vaučeri za žene i mlade u biznisu. Podnošenje prijave je vršeno isključivo putem elektronske pošte, a putem online platforme za implementaciju Programa za podršku privredi.

Javni poziv za 2024. godinu objavljen je 22. aprila 2024. godine, na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja s krajnjim rokom dostavljanja prijave od strane privrednih subjekata do 31. maja 2024. godine.

Programom za 2024. godinu podržano je ukupno 94 preduzeća, ukupne vrijednosti 2,644,787.13€. Nefinansijsku podršku primilo je ukupno 20 preduzeća u iznosu od 35.500,00€. U okviru programskih linija, intenzitet subvencionisane podrške znatno je uvećan u 2024. godini.

Broj podržanih društava u vlasništvu žena je 38, u ukupnom iznosu od 764,719.04 € ili 28.91%.

Ostale aktivnosti koje nijesu predviđene PRV

➤ Savjet za konkurentnost

U okviru Savjeta za konkurentnost operativne su **tri radne grupe**:

1. Nacionalno partnerstvo za cjeloživotno preduzetničko učenje

U datom periodu Radna grupa je učestvovala u kreiranju Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu, i izradi novog Akcionog plana za 2024. godinu. Sprovedene su obuke trenera na osnovu analize potreba za obukama MMSP sektora, koje su identifikovane na osnovu sprovedene analize. Takođe, započete su aktivnosti na sprovođenju evaluacije Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2020-2024. godina koja treba da prikaže napredak u implementaciji Akcionog plana Strategije, obim u kojem su

planirane aktivnosti sprovedene, ispunjenost indikatora i da da preporuke za naredni period. Uz ekspertsku podršku pripremljena je metodologija po kojoj će se sprovoditi evaluacija, kao i upitnici koji su distribuirani institucijama i organizacijama koje su zadužene za proces sprovođenja politike cjeloživotnog preduzetničkog učenja.

2. Radna grupa za podsticaj zelene tranzicije

Uz koordinisan pristup, zasnovan na sinergiji, članovi Radne grupe za podsticaj zelene tranzicije intenzivno rade na unapređenju održivosti i otpornost poslovne zajednice. U 2024. članovi Radne grupe su aktivno učestvovali u pripremi Izvještaja o sprovođenju Akcionog plana 2023-2024. Nacionalne Strategije cirkularne tranzicije do 2030., za 2023. godinu. Takođe, kroz implementaciju različitih programa i inicijativa, članovi radne grupe daju svoj doprinos u promociji i podizanju svijesti javnosti o zelenoj i cirkularnoj tranziciji. Članovi Radne grupe kontinuirano rade na obezbjeđenju podrške od strane donatora za implementaciju aktivnosti na podsticaju cirkularne ekonomije i unapređenju cirkularnog modela poslovanja.

3. Radna grupa za ekonomsko osnaživanje žena

Radna grupa za ekonomsko osnaživanje žena je 2024. godini održala 3 redovna sastanka. Članovi Radne grupe su aktivno učestvovali na izradi Izvještaja o realizaciji Strategije razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore 2021-2024 za 2023.godinu kao i u pripremi Izvještaja za 2024.godinu. Takođe, članovi su dali svoj doprinos u radu Fokus grupa za evaluaciju Strategije razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore 2021-2024., kao i pripremnim aktivnostima u izradi Nacrta nove Strategije razvoja ženskog preduzetništva za period 2025-2028. godina. Svi članovi su aktivno učestvovali i na konferencijama, okruglim stolovima/panelima koji su imali za cilj promociju značaja razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori i ekonomskog osnaživanja žena.

➤ Single Access Point (SAP) Web portal za MSP u Crnoj Gori

Portal **biznis.gov.me** predstavlja podršku privredi koji im omogućava da na jednostavan način i na jednom mjestu pronađu informacije koje se odnose na programe podrške privredi/ subvencije (kako finansijske tako i nefinansijske). Takođe, na portalu je moguće pronaći i informacije koje se odnose na zakonodavni okvir - potrebnu legislativu ili procedure koje se nude privredi na lokalnom i nacionalnom nivou. Portal je izrađen uz podršku Evropske Unije i Evropske banke za obnovu i razvoj.

Praćenje i ažuriranje podataka u vezi programa podrške privredi sa lokalnog i nacionalnog nivoa na SAP portalu se sprovodi u kontinuitetu. Takođe, na portalu se objavljuju i primjeri dobre prakse kroz različite vrste tekstova i promociju samih biznisa.

➤ Mentoring program za mala i srednja preduzeća

Na osnovu potpisanog Memoranduma o razumijevanju sa **Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju (JICA)**, u cilju realizacije III faze projekta „Jačanje i širenje mentoring sistema za mala i srednja preduzeća u zemljama Zapadnog Balkana” (Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina i Sjeverna Makedonija), kontinuirano se sprovode projektne aktivnosti na polju pružanja mentoring usluga crnogorskim malim i srednjim preduzećima. U **2024. godini** obučeno je **6 novih mentora** koji dolaze iz lokalnih biznis info centara, sproveden OJT (on the job trening) za **8 preduzeća**, dok su usluge mentoringa pružene za **20 preduzeća**. U januaru mjesecu 2024. godine organizovan je Izbor mentora godine (Mentor Award), u cilju razmjene najboljih praksi i promovisanja mentoring usluge među mikro, malim i srednjim preduzećima. U novembru mjesecu održan je regionalni sastanak partnera na projektu, koji ima za svrhu analizu trenutnog stanja i postizanja viših standarda kvaliteta pružene mentoring usluge krajnjim korisnicima -mikro, malim i srednjim preduzećima. Ministarstvo ekonomskog razvoja potpisalo je Aneks Ugovora za ekstenziju Projekta, kojim je omogućen produžetak trajanja projekta do 2026. godine, a samim tim i kvalitetno i efektivno sprovođenje planiranih aktivnosti.

➤ Saradnja sa međunarodnim organizacijama- UN/UNDP/OECD

Saradnja sa UN se ogleda kroz rad **Rezultatske grupe za inkluzivni ekonomski razvoj i životnu sredinu** kojom ko-predsjedava predstavnik Direktorata za unapređenje konkurentnosti privrede. Kontinuirano se sprovode aktivnosti na praćenju ostvarenja programskih aktivnosti, kao dio **UN okvira saradnje za održivi razvoj (UNSDCF) 2023-2027**.

Saradnja sa **UNDP**-em se ogleda u dijelu sprovođenja zajedničkog projekta „Unapređenje konkurentnosti privrede“, kroz dostupnu tehničku/ekspertsku podršku na realizaciji mjera i aktivnosti u dijelu jačanja konkurentnosti crnogorske privrede. U prethodnom periodu sprovedena je tenderska procedura i potpisan Ugovor za izradu online Portala putem kojeg se aplicira za Program za unapređenje konkurentnosti

privrede za 2024.godinu. Portal je povezan sa drugim državnim registrima u cilju dobijanja potrebnih informacija po službenoj dužnosti.

Ministarstvo ekonomskog razvoja, Direktorat za unapređenje konkurentnosti privrede je zvanični partner **OECD**-a na implementaciji projekta „Podrška zelenoj tranziciji kroz implementaciju mape puta za cirkularnu ekonomiju“ i „Projekta digitalne i zelene tranzicije malih i srednjih preduzeća na Zapadnom Balkanu“, koji imaju za cilj da kroz izgradnju kapaciteta i razmjenu dobre prakse podrže razvoj digitalne, zelene i cirkularne tranzicije u regionu, čime će se stvoriti podsticajno okruženje, koje će omogućiti kreatorima politike i poslovnim predstavnicima zemalja Zapadnog Balkana i Hrvatske da dostignu ciljeve postavljene u Digitalnoj i Zelenoj Agendi.

Međunarodni projekti

Ministarstvo ekonomskog razvoja u okviru Programskog okvira Evropske unije - HORIZON sprovodi projekat CASRI — HORIZON-WIDERA-2023-ERA-01 – *Collaborative Action coordinating and enhancing systemic, actionable and transversal Sustainability Research and Innovation*. Ovaj projekat ima za cilj identifikaciju i ubrzanje održivog ekonomskog razvoja putem veće političke posvećenosti, systemske i djelotvorne koordinacije u rješavanju postojećih izazova i dostizanja globalnih ciljeva održivog razvoja (Sustainable Development Goals, SDGs), uz primjenu i podsticaj inovacija i cirkularne ekonomije.

Dodatno, Ministarstvo ekonomskog razvoja je partner na realizaciji projekata GPP2ADRION – *Fostering the adoption and implementation of GPP procedures to promote a transition towards a circular economy*, koji se implementira u okviru programa Interreg VI-B IPA za Jadransko-jonski region (IPA ADRION). GPP2ADRION ima za cilj da promovise usvajanje zelenih javnih nabavki (GPP) u EUSAIR regiji sa namjerom prevazilaženja barijera koje koče tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji.

U okviru Programa IPA Južni Jadran 2021-2024 realizuje se projekat projekta Engagement - *“Supporting The Engagement Of Business & Education of IT-AL-ME SMES in a CB Perspective - ENGAGEMENT”*, koji ima za cilj promovisanje koncepta cjeloživotnog preduzetničkog učenja u malim i srednjim preduzećima kroz omogućavanje mobilnosti učenika u procesu obrazovanja i sticanju praktičnih znanja i vještina uz istovremeno promovisanje saradnje sa sistemima obuke na prekograničnom nivou.

Ocjena stanja i predlog mjera

Kroz uspostavljeni strateški okvir i realizaciju mjera i aktivnosti definisanih u okviru godišnjih akcionih planova, kontinuirano se radi na unapređenju poslovnog ambijenta za poslovanje sektora MMSP, razvoja politike cjeloživotnog preduzetničkog učenja, ekonomskog osnaživanja žena, podsticaju cirkularne ekonomije, a sve sa ciljem jačanja konkurentne pozicije MMSP, sa posebnim osvrtom na žene i mlade. U narednom periodu potrebno je nastaviti sa adekvatnim setom mjera finansijske i nefinansijske podrške privredi sa posebnim akcentom na unapređenje proizvodnih kapaciteta crnogorske privrede, podršku ženama u biznisu, pospješivanju resursne efikasnosti i zelene tranzicije, uz veće investicije za stimulisanje supstitucije uvoza praćene stvaranjem novih radnih mjesta. Nastaviće se aktivnosti na jačanju preduzetničkih znanja i vještina MMSP sektora, u cilju izgradnje ekonomije zasnovane na znanju, kako kroz program mentorstva tako i kroz sprovođenje različitih vidova preduzetničkih ciklusa edukacije.

U skladu sa realizacijom Nacionalne strategije cirkularne tranzicije do 2030. godine, potrebno je nastaviti sa podrškom privredi na njihovom putu usvajanja novih poslovnih rješenja, efikasnog korišćenja prirodnih resursa, i prelaska na cirkularnu ekonomiju. Usmjerenim programima edukacije i intenzivnom promocijom, u cilju podizanja svijesti javnosti i promjene razmišljanja kako samih građana, tako cjelokupne društvene zajednice, radiće se na stvaranju dodatnih mogućnosti za unapređenje poslovanja i djelovanja u skladu sa principima cirkularne ekonomije, kao i novog zapošljavanja. Kao značajno važan aspekt, kroz Strategiju je prepoznata potreba za sinergetskim djelovanjem i multisektorskim pristupom kako bi cirkularna i zelena ekonomija zaživjele kao način privređivanja i svakodnevnog života. U tom pogledu, Ministarstvo ekonomskog razvoja će u narednom periodu intenzivirati aktivnosti na promociji održivih investicija, kreiranju programskog okvira za industrijsku simbiozu, i konkretno raditi na povećanju broja „zelenih“ inicijativa.

Imajući u vidu da je implementacija Strategije razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore 2021-2024. istekla, u prethodnom periodu pripremljen je Izvještaj o evaluaciji iste dok je, paralelno sa tim, Ministarstvo ekonomskog razvoja intenziviralo aktivnosti na izradi nove Strategije razvoja ženskog preduzetništva za programski period 2025-2028. godina. Usvajanje ovog strateškog dokumenta biće realizovano u toku 2025. godine.

2. Direktorat za razvoj industrije i zanatstva

U Direktoratu za razvoj industrije i zanatstva obavljaju se poslovi koji se odnose na: organizaciju, koordinaciju, pripremu nacrti i predloga zakona, kao i drugih propisa u oblasti pravnog položaja privrednih društava, stečaj, transformaciju i oblast zanatstva, zatim kreiranje strateškog okvira za razvoj industrije i definisanje prioriteta i stretaških ciljeva industrijske politike; industrijskog i regionalnog razvoja; prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije iz oblasti privrednog (kompanijskog) prava, stečaj i industrijske politike; praćenje stanja i kretanja u industrijskoj proizvodnji u cjelini i po pojedinim sektorima i oblastima; praćenje stanja i kretanja u oblasti zanatstva; pripremu analiza, izvještaja, informacija i drugih materijala iz oblasti industrije i zanatstva; utvrđivanje politike i pripremu strateških dokumenata iz djelokruga rada Direktorata; predlaganje sistemskih i drugih podsticajnih mjera usmjerenih na razvoj industrije, zanatstva i inovacija u nove proizvodne i poslovne tehnologije; kreiranje programa i realizaciju projekata podrške iz nadležnosti Direktorata uz sprovođenje adekvatne promocije usmjerene ka ciljnim grupama u industriji i zanatstvu; saradnju sa privrednicima u cilju kreiranja kvalitetnih programa podrške uz praćenje efekata podsticajnih mjera; pripremu predloga mjera ekonomske politike i analiziranje njihovog uticaja na uslove privređivanja iz oblasti Direktorata; ostvarivanje međunarodne i regionalne saradnje, implementaciju politika i programa Evropske unije i drugih programa međunarodne saradnje koji se odnose na djelokrug rada Direktorata; učestvovanje u planiranju i pripremi, sprovođenju i praćenju realizacije projekata koji se finansiraju iz EU i drugih fondova; učestvovanje u organizacionom i proizvodnom restrukturiranju privrednih društava iz oblasti industrije; davanje stručnih mišljenja u vezi usklađenosti procesa transformacije privrednih društava sa zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast; evidenciju dokumentacije transformisanih privrednih društava; praćenje arbitražnih postupaka i pružanje logističke podrške pravnim zastupnicima Države u postupcima iz nadležnosti Direktorata; vođenje drugostepenog upravnog postupka; davanje stručnih uputstava i mišljenja iz nadležnosti Direktorata u saradnji sa drugim organima u cilju što potpunijeg ostvarivanja utvrđene politike, vrši nadzor nad efikasnošću rada organa zaduženog za realizaciju kapitalnih projekata kao preduslova ekonomskog razvoja; predlaganje i utvrđivanje zakonodavnog okvira za osnivanje slobodnih zona; koordinaciju i pripremu nacrti i predloga zakona i drugih propisa u oblasti slobodnih zona; prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU i međunarodnim propisima iz oblasti slobodnih zona; pripremu nacrti i predloga zakona i drugih propisa u oblasti slobodnih zona; praćenje stanja i razvoja slobodnih zona i predlaganje mjera za njeno unaprjeđenje; obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Direktorata u skladu sa zakonom i drugim propisima.

REALIZACIJA AKTIVNOSTI KOJE SU PREDVIĐENE PROGRAMOM RADA VLADE ZA 2024. GODINU

NORMATIVNI DIO

1. Predlog zakona o privrednim društvima

Nakon što su u prvoj polovini 2023. godine završene aktivnosti na pripremi Nacrta ZoPD u formi izmjena i dopuna kao i pripremi Nacrta Zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata, u drugoj polovini 2023. godine sprovedena je procedura Javne rasprave. Ključni zaključak javne rasprave bio je da se, s obzirom na broj intervencija koji je napravljen u odnosu na važeći zakon, ipak pristupi finalizaciji pripremljenog materijala u formi novog ZoPD, a ne izmjena i dopuna, prevashodno zbog potencijalnih problema u tumačenju i primjeni. Uvažavajući primjedbe i sugestije upućene tokom javne rasprave, MER je početkom 2024. godine intezivirao aktivnosti na finalizaciji materijala u formi novog ZoPD koji je nakon ponovo sprovedene procedure javne rasprave u periodu 02-22. aprila 2024. godine, u toku koje je takođe održan i okrugli sto 17. aprila 2024. godine, upućen prema SZZ na mišljenje. Predmetni zakon je prevashodno unaprijeđen u smislu dodatnog usklađivanja sa Direktivama EU i to 2017/828 koja tretira pitanja podsticanja dugoročnog učešća akcionara, 2019/1151 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u okviru privrednog prava, 2019/2121 u pogledu prekograničnih spajanja i podjela kao i 2022/2381 za rodnu ravnopravnost. Takođe, predlogom novog ZoPD će biti obuhvaćene opravdane sugestije biznis zajednice, suda, akademske zajednice kao i drugih poslovnih udruženja. Nakon dobijanja mišljenja SZZ, predmetni zakon je u decembru 2024. godine, upućeni prema EK na mišljenje. Imajući u vidu vremenski period neophodan za pribavljanje potrebnih mišljenja na nacionalnom nivou i posebno proceduru daljeg usklađivanja sa EK, očekivani rok završetka ove aktivnosti je II kvartal 2025. godine.

2. Predlog zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata

Paralelno sa procesom pripreme novog Zakona o privrednim društvima, usljed jasne povezanosti u dijelu unapređenja položaja Centralnog registra privrednih subjekata i procesa registracije privrednih subjekata, realizovane su aktivnosti na pripremi Predloga zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata, a koji je krajem 2024. godine prešao u nadležnost Ministarstva finansija (aktivnost iz PRV za 2024. godinu – ND83). Cilj donošenja ovog zakona je da se sva pitanja koja se odnose na registraciju sistematizuju na jedno mjesto i propišu jasna pravila postupka od osnivanja, preko promjena do prestanka privrednog ili drugog subjekta. Nakon dobijanja mišljenja SZZ, predmetni zakon je u decembru 2024. godine, upućeni prema EK na mišljenje. Očekivani rok završetka ove aktivnosti je II kvartal 2025. godine.

3. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu

Tokom 2024. godine MER je nastavio sa aktivnostima u cilju donošenja predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu. Cilj donošenja ovog zakonskog akta je, prevashodno harmonizacija akta sa propisima EU u oblasti zanatstva, odnosno odredbi predloga Zakona, kao i podzakonskih akata koji će biti donešeni i usklađeni sa Direktivom 2006/123/EU Evropskog Parlamenta o uslugama na unutrašnjem tržištu, Direktivom 2005/36/EU Evropskog Parlamenta o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktivom 2013/55/EU Evropskog Parlamenta o izmjeni Direktive 2005/36/EU o priznavanju stručnih kvalifikacija i Uredbe (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj saradnji putem Informatičkog sistema unutrašnjeg tržišta („Uredba IMI“). U prvoj polovini 2024. godine završene su aktivnosti na pripremi Nacrta Zakona o zanatstvu (prvobitno je planirano da zakonski akt bude donešen u formi novog zakona). U drugoj polovini 2024. godine sprovedena je procedura Javne rasprave u periodu 26. jula-19. avgusta 2024. godine, nakon koje je odlučeno da ovo zakonsko rješenje bude donešeno u formi izmjena i dopuna postojećeg Zakona o zanatstvu. Pripremljen je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu i nakon dostavljenih mišljenja od strane relevantnih institucija, u decembru 2024.godine usaglašen je sa SZZ i upućen u dalju proceduru prema EK. Imajući u vidu vremenski period neophodan za pribavljanje potrebnih mišljenja i proceduru daljeg usklađivanja sa EK, definisan je novi rok za realizaciju aktivnosti i to II kvartal 2025. godine. Nakon donošenja ovog zakonskog akta, planirano je donošenje podzakonskih akata u roku od 3 mjeseca od stupanja na snagu.

TEMATSKI DIO

1. Industrijska politika Crne Gore 2024-2028. godine sa Akcionim planom za implementaciju Industrijske politike za 2024. godinu

U sklopu aktivnosti za ispunjenje preduslova za privremeno zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 20 Preduzetništvo i Industrijska politika, Ministarstvo ekonomskog razvoja je kao nadležna institucija za koordinaciju procesa izrade i implementacije Industrijske politike u saradnji sa širim krugom ključnih aktera, pripremlilo Predlog Industrijske politike Crne Gore 2024-2028. godine sa Akcionim planom za implementaciju Industrijske politike za 2024. godinu. Industrijska politika Crne Gore 2024-2028. godine je predviđena Srednjoročnim programom rada Vlade 2024 – 2027. kao i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024-2027. godine. Predlog Industrijske politike Crne Gore 2024-2028. godine sa Akcionim planom za implementaciju Industrijske politike za 2024. godinu, usvojen je od strane Vlade Crne Gore na sjednici održanoj 1. avgusta 2024. godine. Industrijska politika Crne Gore 2024-2028. godine definiše razvojnu viziju i razvojne prioritete, odnosno strateške i operativne ciljeve za ostvarivanje vizije industrijskog razvoja za naredni ciklus implementacije, u cilju povećanja industrijske produktivnosti i konkurentnosti, podsticanja inovativnosti, digitalne i zelene tranzicije i boljeg pristupa jedinstvenom tržištu EU. Strateški prioriteti nove Industrijske politike koncipirani su kroz četiri osnovna strateška cilja: Unapređenje ambijenta za digitalnu i zelenu tranziciju industrije; Rast investicija i modela finansiranja za dugoročnu konkurentnost industrije; Podsticanje inovacija na principima pametnog i održivog razvoja industrije; Unapređenje pristupa jedinstvenom tržištu EU i jačanje regionalne ekonomske saradnje. Finansijski okvir definiše finansijska sredstva za implementaciju Industrijske politike Crne Gore 2024-2028. godine i obuhvata aktivnosti u okviru Akcionog plana za 2024. godinu kao i indikativni budžet za implementaciju dva dvogodišnja Akciona plana 2025-2026. i 2027-2028. godine, čija se realizacija i sprovodi iz sredstava nacionalnog budžeta, javnog sektora, privatnog sektora, IPA i donatorskih sredstava, u indikativnom iznosu od 955.502.664 €. Akcioni plan za 2024. godinu obuhvata 13 operativnih ciljeva sa odgovarajućim indikatorima učinka i uključuje 68 aktivnosti sa pratećim indikatorima rezultata kao i definisanim akterima (vodećim institucijama i ključnim partnerima), rokovima i budžetima finansiranja, koje će doprinijeti realizaciji četiri strateška cilja. Finansijski okvir za 2024. godinu predložen je na nivou od 195.295.414,93 €, pri čemu iz nacionalnog budžeta – 15.915.823,02 € (8,15%), javnog

sektora - 96.463.936,90 € (49,39%), IPA –7.728.564,98 € (3,96%), donatorskih programa – 5.892.262,00 € (3,02%) i privatnog sektora u vrijednosti od 69.294.828,03 € (35,48%).

Predložene aktivnosti su usmjerene na realizaciju programa i projekata koji doprinose rešavanju izazova u sektoru industrije na planu digitalne i energetske tranzicije, pristupa finansijama i investiranju, pametnom i održivom razvoju i pristupu regionalnom i EU tržištu, sa ciljem jačanja konkurentnosti, inovativnosti, smanjenja strateških zavisnosti, unapređenja digitalne transformacije industrije i doprinosa klimatskoj neutralnosti.

2. Program za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu

Tokom 2024. godine Ministarstvo ekonomskog razvoja je nastavilo sa aktivnostima koje doprinose razvoju i promociji zanatstva budući da je u prethodnom periodu ovu djelatnost karakterisala stagnacija u odnosu na značaj koji treba da ima za ekonomiju Crne Gore. Prepoznajući značaj i potrebu daljeg unapređenja preduzetništva i zanatstva kao svojevrsne preduzetničke profesije i pokretačke snage privrednog razvoja i u 2024. godini je kreiran i realizovan program podrške zanatlijama- Program za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu sa opredijeljenim budžetom u iznosu od 200.000,00 €, a isti je usvojen na sjednici Vlade od 25. aprila 2024.godine. Javni poziv je objavljen 29. aprila 2024. godine.

Ključni cilj Programa je bio podsticanje razvoja crnogorskih zanata kroz pružanje finansijske podrške za nabavku opreme i alata namijenjenih za obavljanje zanatske djelatnosti i podsticanje zanatlija da se registruju. Kroz dvije programske komponente u okviru Programa zanatlije su bile u mogućnosti da obezbijede finansijsku podršku koja je doprinijela jačanju konkurentnosti crnogorskih zanata, u smislu podsticanja i omogućavanja nabavke opreme i alata namijenjenih za obavljanje zanatske djelatnosti. Na taj način je omogućeno da zanatlije, upisane u Registar zanatlija kod Zanatske komore Crne Gore ili su prijavljene organu lokalne uprave nadležnom za poslove privrede, čija je pretežna djelatnost obavljanje jednostavnog ili složenog zanata, ostvare pravo na refundaciju do 70% opravdanih troškova u okviru prve komponente i do 50% u okviru druge komponente Programa, sa povećanjem procenta podrške za dodatnih 10%, shodno stepenu razvijenosti JLS. Iznos bespovratnih sredstava za nabavku opreme u okviru prve komponente je iznosio do 12.000,00€ bez PDV po aplikantu, za aktivnosti koje se odnose na vrijednost opreme, dok je u okviru druge komponente iznosio do 6.000,00 € bez PDV po aplikantu. Takođe, ukoliko su u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50% osobe ženskog pola ili je u pitanju preduzetnica, kao i ukoliko je zanatlija osoba koja ima do 35 godina starosti, intenzitet podrške je uvećan za dodatnih 5% dok se maksimalno dozvoljeni iznosi nijesu mijenjali. U skladu sa principima i pravilima Programa za 2024. godinu pružena je podrška za nabavku tražene opreme za 23 zanatlije, a ukupno odobreni i isplaćeni iznos finansijske podrške u 2024.godinu iznosio je 200.000,00 €.

REALIZACIJA AKTIVNOSTI KOJE NIJESU PREDVIĐENE PROGRAMOM RADA VLADE ZA 2024.GODINU

1. Završni izvještaj o sprovođenju Industrijske politike Crne Gore sa evaluacijom za period 2019-2023. godine

U skladu sa obavezama u procesu implementacije Industrijske politike 2019-2023.godine koje su definisane za prvi kvartal 2024. godine, predlog Završnog izvještaja o sprovođenju Industrijske politike Crne Gore sa evaluacijom za period 2019-2023. godine je pripremljen i usaglašen sa predstavnicima relevantnih ministarstava, institucija i predstavnika udruženja privatnog sektora u okviru Koordinacionog tijela za izradu i implementaciju Industrijske politike i usvojen na sjednici Vlade Crne Gore 4. aprila 2024. godine. Predmetni izvještaj kao ključni mehanizam u procesu monitoringa i evaluacije Industrijske politike 2019-2023. godine predstavlja analizu ostvarenosti strateških ciljeva, operativnih ciljeva i aktivnosti u 2023. godini, ali daje i detaljan osvrt na ključna dostignuća za cjelokupan period važenja Industrijske politike 2019-2023. godine.

Realizacija aktivnosti za 2023. godinu ukazuje da je od 61 aktivnosti, 57 aktivnosti uspješno realizovano/realizuje u kontinuitetu (93,4% ukupnog broja aktivnosti), dok 4 planirane aktivnosti nisu realizovane. U 2023. godini je od planiranih 235,6 mil. €, realizovano 219,7 mil. €, što predstavlja 93,28% realizacije. Posmatrano po izvorima finansiranja, u 2023. godini, najviše sredstava 99,97 mil. € je utrošeno iz Javnog sektora ili 45,49% (energetika, saobraćaj, finansiranje IRFCG), privatnog sektora 86,70 mil. € ili 39,45% (energetika, ICT broadband, koncesije mineralnih sirovina), zatim iz Nacionalnog budžeta 11,80% ili 25,9 mil. €, za unapređenje konkurentnosti privrede, posebno prerađivačke industrije, realizaciju inovacionih projekata i razvoj startapova, programa samozapošljavanja, podrške prehrambenoj industriji, remedijaciji i zbrinjavanju otpada, izgradnji skijališta, podsticaje za zeleno poslovanje, itd. Sredstva IPA u iznosu od 6,8 mil. € (3,10%) i donatora 0,363 mil. € (0,17%) su iskorišćena za tehničku podršku razvoju projekata, prehrambenu industriju, internacionalizaciju i uspostavljanje poslovne saradnje privrede sa

međunarodnim partnerima. Posmatrajući cjelokupan period implementacije Industrijske politike 2019-2023. godine, za sprovođenje akcionih planova i realizaciju različitih programa, projekata i instrumenata podrške za razvoj industrije, planirano je ukupno 1,494 mil. €, od čega je utrošeno 1,284 mil. €, što predstavlja 85,95% realizacije.

Završni izvještaj o sprovođenju Industrijske politike Crne Gore sa evaluacijom za period 2019-2023. godine obuhvata i ključne nalaze i preporuke nezavisne eksterne evaluacije Industrijske politike Crne Gore 2019-2023. godine, radi pravovremenog korišćenja nalaza evaluacije u procesu izrade nove Industrijske politike za period 2024-2028. godine. Na bazi ključnih nalaza i preporuka iz procesa evaluacije preporučeno je i strateški okvir i usmjerenja nove Industrijske politike za period 2024-2028. godine u segmentima: unapređenje regulatornog ambijenta i institucionalne infrastrukture, boljeg pristup finansijama i razvoju potrebnih novih znanja i vještina; transformacije preduzeća ka zelenom, održivom poslovanju, resursnoj efikasnosti i cirkularnoj ekonomiji; digitalnoj transformaciji i unapređenju inovativnih performansi preduzeća usmjerenih ka rastu konkurentnosti u prioritetnim sektorima. Na bazi ključnih nalaza i preporuka iz procesa evaluacije pripremljen je i strateški okvir i usmjerenja za izradu nove Industrijske politike Crne Gore 2024-2028. godine.

2. Informacija o statusu implementacije Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji za 2023. godinu

U svrhu sprovođenja Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji za 2023.g. (Vlada Crne Gore je usvojila 3. avgusta 2023. godine) zaključen je Sporazum o međuresornoj saradnji u sprovođenju Programa, a inovirani Sporazum o međuresornoj saradnji Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstva energetike i rudarstva sa Fondom za inovacije Crne Gore je potpisan 8. februara 2024. godine (Zaključci Vlade Crne Gore br. 08-305/24-316/2 od 2. februara 2024. godine). U skladu sa utvrđenim finansijskim okvirom za sprovođenje Programa za 2023. godinu, finansiranje je obezbijeđeno iz državnog budžeta u iznosu od 1.000.000,00 € (Zaključci Vlade Crne Gore br. 07-323/23-3890/2 od 3. avgusta 2023. godine) i iz sredstava Instrumenta pretpristupne pomoći – IPA III, Paket direktne budžetske podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize (Zaključci Vlade Crne Gore br. 08-305/24-316/2 od 2. februara 2024. godine) u iznosu od 1.500.000,00 €, a sredstva su posebnim rešenjima prenijeta Fondu za inovacije Crne Gore koje je, u skladu sa Sporazumom, implementaciono tijelo programa.

Programom je uspostavljen finansijski mehanizam za unapređenje poslovanja MMSP-a u prerađivačkoj industriji za uvođenje inovativnih rješenja i novih tehnologija za poboljšanje energetske efikasnosti, uspostavljanje sistema upravljanja energijom i povećanje upotrebe raspoloživih obnovljivih izvora energije. Po osnovu Javnog poziva za implementaciju Programa iz 2023. godine, u skladu sa utvrđenom dinamikom Fond za inovacije Crne Gore je polovinom 2024.godine potpisao ugovore za 7 projekata privrednih subjekata iz sektora prerađivačke industrije u iznosu od 1.289.479,62 €, dok ukupna vrijednost odobrenih projekata za finansiranje iznosi 1.641.738,40 €, uključujući i sopstveno učešće podnosioca prijava. Realizacija navedenih projekata odnosi se na: instalaciju tehničkih toplovodnih sistema, sistema za toplotne/rashladne energije, nabavku mašina, instalaciju fotonaponskih modula, izgradnju solarnih elektrana; nabavku digitalnih pametnih/digitalnih rješenja i softverskih paketa, sistema za monitoring i optimizaciju potrošnje energije; zapošljavanje i obuku 10 lica na poslovima upravljanja energijom i optimizacijom potrošnje energije i uvođenje standarda za upravljanje energijom EN ISO 50001. Operativni troškovi za sprovođenje programa iznose 87.660,40€.

3. Program za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji za 2024. godinu

Program za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti za 2024. godinu predstavlja kontinuitet i unapređenje prethodno realizovanih aktivnosti na osnovu Programa za 2023. godinu, uz dodatno unapređenje zasnovano na iskustvima i preporukama iz procesa evaluacije projektnih prijava u segmentu kriterijuma evaluacije, procedura implementacije i procedura za praćenje potrošnje energije, održivost rezultata, itd.

Program je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 26. septembra 2024. godine (Zaključci broj: 10-302/24-5097/3 od 26. septembra 2024. godine). Ukupan budžet obezbijeđen za realizaciju Programa za 2024. godinu iznosi 2.300.000,00 €, a sredstva za realizaciju Programa su podržana iz dva izvora: državnog budžeta, Ministarstva ekonomskog razvoja u iznosu od 1.177.140,02 € i preostala neutrošena sredstva po osnovu prethodnog Javnog poziva Programa iz 2023. godine, u ukupnom iznosu od 1.122.859,98 € IPA III, koja su prenijeta Fondu za inovacije Crne Gore, za potrebe realizacije Programa za 2024. godinu.

Javni poziv za učešće u Programu za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji za 2024. godinu sproveden je od strane Fonda za inovacije Crne Gore u trajanju 1. oktobar- 11. novembar 2024. godine. U okviru Javnog poziva podnijete su 32 prijave preduzeća iz sektora prerađivačke industrije, od kojih je 25 preduzeća zadovoljilo administrativnu provjeru. Nakon završetka prve faze evaluacije, od 25 upućenih projektnih prijava, 14 je zadovoljilo minimalni prag od 3.5 boda za prolazak u drugu fazu. Takođe, po osnovu raspisanog Javnog poziva odabrano je 10 kandidata za tehničke konsultante za izradu Studija opravdanosti za 14 podnosioca prijava. Nakon drugog kruga evaluacije slijedi konačno odobrenje prijava i potpisivanje Ugovora o sufinansiranju.

Praćenje implementacije Programa za 2023. i 2024. godinu sprovodi se kroz funkcionisanje međuresorne saradnje Radne grupe čiji su članovi predstavnici Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Ministarstva energetike i Fonda za inovacije Crne Gore.

4. Implementacija Zakona o ostvarivanju prava na finansijsku podršku licima koja su bila zaposlena u privrednim društvima u sektoru rudarske i metalske industrije

Na predlog Vlade Crne Gore, Skupština Crne Gore je 29. decembra 2021. godine usvojila Zakon o finansijskoj podršci za bivše zaposlene iz sektora rudarske i metalske industrije ("Službeni list Crne Gore" br. 145/21), kojim je utvrđeno ostvarivanje prava na finansijsku podršku licima koja su bila zaposlena u privrednim društvima u sektoru rudarske i metalske industrije, a u čijoj je vlasničkoj strukturi bila Država i kojima je prestao radni odnos uvođenjem stečaja u tim društvima. U rokovima definisanim Zakonom, pristiglo je blizu 5.000 zahtjeva za finansijsku podršku od strane bivših radnika, od kojih je donijeto 1.154 odobravajuća rješenja. Po osnovu detaljnog razmatranja preostalih prijava, donijeta su odbijajuća rješenja, zbog neispunjavanja kumulativnih uslova koji su propisani predmetnim Zakonom za dodjelu finansijske podrške. Kao nastavak aktivnosti koje su započete u 2022. godini, tokom 2024. godine u kontinuitetu su sprovedene aktivnosti u dijelu pripreme za sudske postupke koje Ministarstvo ima pred Upravnim sudom Crne Gore i Vrhovnim sudom Crne Gore, u vezi sa izjavljenim tužbama bivših radnika rudarsko-metalskog sektora, kreiranju relevantnih podnesaka kao i zastupanja pred navedenim instancama. Imajući u vidu dinamiku rješavanja tužbi od strane nadležnog suda, očekivanja su da će intezivne aktivnosti u ovom dijelu biti nastavljene i u narednom periodu.

5. Slobodne zone

Vlada je na sjednici održanoj 5. septembra 2024. godine donijela Odluku o ukidanju saglasnosti za osnivanje Slobodne zone "Novi duvanski kombinat" AD Podgorica ("Službeni list Crne Gore", br. 100/24 od 18.10.2024. godine). Navedenom Odlukom ukinuta je saglasnost za osnivanje slobodne zone „Novi duvanski kombinat“ AD Podgorica i propisano da će slobodna zona prestati sa radom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ove Odluke i da će od navedenog perioda prestati da važi Odluka o davanju saglasnosti za osnivanje Slobodne zone "Novi duvanski kombinat" AD Podgorica ("Službeni list Crne Gore", br. 61/17).

U drugoj polovini 2024. godine razmatra je inicijativa kompanije Adriatic 42 za osnivanje Slobodne zone "Adriatic 42" u Bijeloj. Obavljen je su interresorne konsultacije i dati komentari i smjernice za dopunu Elaborata o ekonomskoj opravdanosti za osnivanje slobodne zone „Adriatic 42“. Očekuje se da se od inicijatora dostavi dopunjeni Elaborat na razmatranje i sprovođenje dalje procedure.

U decembru 2024. godine, Ministarstvo je započelo izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama. U skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list Crne Gore", br. 041/18 od 28.06.2018), Ministarstvo je 6. novembra 2024. godine objavilo Javni poziv za predlaganje predstavnika nevladinih organizacija u radnu grupu, kao i javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti u vezi sa pripremom predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama. Nakon sprovedenih javnih konsultacija, 17. decembra 2024. godine formirana je Radna grupa za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama.

6. Transformacija i privatizacija

Nastavljena je evidencija dokumentacije transformisanih i nekih od privatizovanih preduzeća kao i obezbjeđivanje dokumentacije u vezi svojinske i upravljačke transformacije i privatizacije za potrebe Komisije za davanje mišljenja u vezi sa primjenom čl. 419 i 429 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima (Komisija koju je formirao Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte) u cilju pripreme mišljenja na zahtjeve koji su dostavljeni Savjetu. Na zahtjev ostalih institucija pripremana su i dostavljana mišljenja na pojedine odredbe zakona i drugih propisa.

7. Saradnja sa UNDP

Saradnja sa međunarodnom organizacijom UNDP se ogleda u dijelu sprovođenja zajedničkog projekta „Unapređenje konkurentnosti privrede“, kroz dostupnu tehničku/ekspertsku podršku na realizaciji mjera i aktivnosti u dijelu podrške za razvoj i unapređenje industrije i zanatstva.

8. Obuka o Korporativnom upravljanju

Ministarstvo ekonomskog razvoja je, u saradnji sa Ekonomskim fakultetom Univerziteta Crne Gore, u 2024. godini organizovalo drugi ciklus obuke na temu Korporativnog upravljanja koju je pohađao 31 član upravnih i nadzornih organa privrednih društava u državnom vlasništvu, kao i predstavnici resornih ministarstava. Obuka je predstavljala priliku da se osnaže kapaciteti sadašnjih i budućih članova upravljačkih i nadzornih struktura i time omogući efikasno upravljanje resursima, donošenje odgovornih odluka, unapređenje transparentnosti u radu i pruži doprinos sveukupnoj reformi u ovoj oblasti.

AKTIVNOSTI U SKLOPU INTEGRACIONIH PROCESA

U okviru nadležnosti Ministarstva i Direktorata za razvoj industrije i zanatstva koordinirano je praćenje aktivnosti u pregovaračkom poglavlju 20 - Preduzetništvo i industrijska politika i poglavlju 6 - Privredno pravo. U okviru pregovaračkog poglavlja 20 Preduzetništvo i industrijska politika u kontinuitetu su se sprovodile aktivnosti na ispunjenju mjerila za zatvaranje poglavlja, koje su podrazumijevale praćenje procesa implementacije Industrijske politike Crne Gore za period 2019-2023.godine, a sa završetkom predmetnog implementacionog ciklusa. Vlada Crne Gore je 4. aprila 2024. godine usvojila Završni Izvještaj o sprovođenju Industrijske politike Crne Gore sa evaluacijom za period 2019-2023. godine, koji je predstavljao ključni mehanizam u procesu monitoringa i evaluacije Industrijske politike 2019-2023. godine, a čiji su ključni nalazi i preporuke bile osnov za pripremu nove Industrijske politike Crne Gore. Industrijska politika Crne Gore 2024-2028. godine sa Akcionim planom za implementaciju Industrijske politike za 2024. godinu, usvojena je na sjednici Vlade Crne Gore 1. avgusta 2024. godine. Usvajanjem Industrijske politike Crne Gore za period 2024-2028. godine sa Akcionim planom za sprovođenje za 2024. godinu, ispunjen je preduslov za privremeno zatvaranje pregovaračkog poglavlja 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, koje je i formalno zatvoreno na Međuvladinoj konferenciji u Briselu 16. decembra 2024. godine.

Industrijska politika Crne Gore za period 2024-2028. godine definiše razvojnu viziju i razvojne prioritete industrijskog razvoja za naredni ciklus implementacije i usklađena je sa smjernicama definisanim u EU Komunikacijama: Ažuriranom Industrijskom strategijom „Izgradnja snažnijeg Jedinštenog tržišta za oporavak Evrope“ (COM 2021/350), i drugim relevantnim komunikacijama, što je i konstatovano od strane Evropske komisije u okviru Izvještaja o Crnoj Gori za 2024. godinu. Takođe, kao važan segment pregovaračkog poglavlja u oblasti usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, usvojen je Predlog zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza na sjednici Skupštine Crne Gore od 19. novembra 2024. godine, koji je prethodno Vlada utvrdila na predlog Ministarstva finansija.

U redovnom postupku pripremani su I i II prilog Izvještaja EK o Crnoj Gori o realizaciji u segmentima normativnog i insitucionalnog okvira, principa preduzetničke i industrijske politike, unapređenja poslovnog ambijenta, instrumenata preduzetničke i industrijske politike, Industrijske politike, politike turizma kao i sve potrebne relevantne informacije na nivou pregovaračkog poglavlja. Pripremljen je i Završni izvještaj o poglavlju 20 – Preduzetništvo i industrijska politika u okviru Informacije o ispunjenju završnih mjerila u oblastima pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračka poglavlja 7, 10, 20 i 31, a koju je Vlada Crne Gore usvojila 10. oktobra 2024. godine. Realizovane su aktivnosti razmatranja i ocjene relevantnosti celeksa, praćenje realizacije obaveza iz pregovaračke pozicije, itd. Za potrebe redovnih godišnjih sastanaka Pododbora Crne Gore i Evropske Komisije - Pododbor za trgovinu, industriju, carine, poreze i dodatno Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, koordinirane su aktivnosti na izradi priloga, pripremljeni su potrebni izvještaji i podaci, kao i informacije o stepenu realizacije izvršenja operativnih zaključaka Pododbora i napretku u svim relevantnim područjima poglavlja. Sprovedene su i aktivnosti na izradi Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2024-2027. u dijelu nadležnosti PP 20 i pripremani su relevantni izvještaji o stepenu realizacije ispunjenosti obaveza za 2024. godinu.

Nakon konstituisanja nove Pregovaračke Radne grupe za poglavlje 20 i konstitutivne sjednice održane 7. marta 2024.godine, održana su još 2 sastanka (jul i oktobar 2024. godine).

U toku 2024. godine, u kontinuitetu su realizovane obaveze definisane u okviru Pregovaračkog poglavlja 6 - Privredno pravo, i to: priprema informacija koje su u direktnoj nadležnosti resora i materijala koje pokrivaju ostale institucije na nivou PP, međuresorna koordinacija, održavanje sjednica Radne grupe, priprema informacija za potrebe redovnih godišnjih sastanaka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje,

priprema priloga i učešće na Pododboru za unutrašnje tržište i konkurenciju. Važan aspekt u okviru PP odnosi se na praćenje realizacije aktivnosti utvrđenih PPCG 2023-2024 odnosno ispunjenje obaveza za 2024. godinu, kao i realizaciju preporuka EK iz Izvještaja o napretku Crne Gore. Naime, u cilju daljeg usklađivanja sa pravnom tekovinom EU u oblasti privrednog prava, u martu 2024. godine finalizovane su aktivnosti na pripremi Nacrta novog Zakona o privrednim društvima. Predmetni zakon je prevashodno unaprijeđen u smislu dodatnog usklađivanja sa dijelom Direktive EU 2017/828 koja tretira pitanja podsticanja dugoročnog učešća akcionara, Direktivom EU 2019/1151 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u okviru privrednog prava, Direktivom 2019/2121 u pogledu prekograničnih spajanja i podjela kao i Direktivom EU 2022/2381 za rodnu ravnopravnost. Dodatno, predmetni zakon je unaprijeđen sa aspekta uključivanja opravdanih sugestija biznis zajednice/suda/akademske zajednice i ostalih poslovnih udruženja. Paralelno sa ovim procesom, usljed jasne povezanosti u dijelu unapređenja položaja Centralnog registra privrednih subjekata i procesa registracije privrednih subjekata, realizovane su aktivnosti na pripremi Nacrta Zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata. Cilj donošenja ovog zakona je da se sva pitanja koja se odnose na registraciju sistematizuju na jedno mjesto i propišu jasna pravila postupka od osnivanja, preko promjena do prestanka privrednog ili drugog subjekta. Nakon dobijanja mišljenja SZZ, predmetni zakoni su u decembru 2024. godine, upućeni prema EK na mišljenje.

PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA

Sa aspekta strateškog okvira za razvoj industrije, Industrijska politika Crne Gore za period 2024-2028. godine koja je usvojena u 2024. godini i usklađena sa EU industrijskom politikom predstavlja strateški okvir za unapređenje konkurentnosti industrije i njeno usmjeravanje ka digitalnoj i zelenoj tranziciji i poboljšanje pristupa jedinstvenom tržištu EU. Usvajanjem i implementacijom Industrijske politike Crne Gore 2024-2028. godine ispunjeno je završno mjerilo za privremeno zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 20 Preduzetništvo i Industrijska politika, koje je i zvanično zatvoreno 16. decembra 2024. godine. U narednom periodu je planirana realizacija programa, projekata i aktivnosti kroz kreiranje i implementaciju Akcionog plana za implementaciju Industrijske politike za period 2025-2026. godine i dalje usklađivanje sa EU preporukama na bazi relevantnih EK saopštenja Industrijske politike. U tom kontekstu posebno se ističe važnost sprovođenja Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji kojim se obezbjeđuje bespovratna podrška preduzećima iz sektora prerađivačke industrije.

U narednom periodu neophodno je intezivirati započete aktivnosti na unapređenju zakonodavnog okvira za oblast privrednog prava. Posebnu pažnju je potrebno usmjeriti na dalju koordinaciju i realizaciju brojnih aktivnosti na nivou Pregovaračkog poglavlja 6 - Privredno pravo, a sve u cilju ispunjenja završnih mjerila i privremeno zatvaranje pregovaračkog poglavlja.

U oblasti zanatstva, kroz aktivnosti koje su sprovedene u toku 2024. godine, MER je pripremio Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu koji će nakon usklađivanja sa EK biti upućen u dalju proceduru. Planirano je da predmetni zakonski akt bude donešen u II kvartalu 2025.godine. Donošenjem ovog zakonskog akta, pored usklađivanja sa direktivama EU, stvoriće se preduslovi za funkcionisanje Zanatske komore kao krovne institucije za zaštitu i unapređenje zanata i zastupanje zajedničkih interesa zanatlija i uspostaviće se elektronski Registar zanatlija. Dodatno, stvoriće se uslovi za realizaciju daljih aktivnosti na izradi zakonskog i podzakonskog okvira i potrebne harmonizacije sa EU propisima.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je kreiralo i realizovalo program podrške zanatlijama-Program za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu, koji je u odnosu na programe koji su sprovedeni prethodnih godina, unaprijeđen na način što je veći iznos budžetskih sredstava opredijeljen za ovu svrhu i povećan je iznos maksimalne podrške po prijavljenom aplikantu. Imajući u vidu veliku zainteresovanost za navedeni Program, MER će, u skladu sa mogućnostima i prvenstveno pravilima o kontroli državne pomoći, i u 2025. godini nastaviti sa sprovođenjem programa i na ovaj način finansijski podržati zanatlije i razvoj zanatstva u Crnoj Gori.

U segmentu razvoja slobodnih zona kroz aktivnosti Radne grupe za izradu predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama, MER nastavlja sprovođenje aktivnosti koje su usmjerene na unapređenje normativnog okvira i stvaranje uslova za razvoj slobodnih zona u Crnoj Gori u skladu sa EU i međunarodnim standardima.

REGIONALNI I INVESTICIONI RAZVOJ

U uvodnom dijelu pored nadležnosti direktorata, treba navesti da se inputi za oblast regionalnog razvoja i investicija, uključujući ekonomsko državljanstvo, odnose na period **januar-avgust 2024. godine**, nakon čega su reorganizacijom državnih organa ove oblasti prešle u nadležnost novoformiranog Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, koje je pripremila izvještaj za period septembar-decembar 2024. godine.

NORMATIVNI DIO

1. Zakon izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju

U okviru Programa rada Vlade Crne Gore, za IV kvartal 2024. godine definisana je obaveza donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju, kao jednog od ključnih instrumenata politike regionalnog razvoja. U skladu sa tim, Ministarstvo ekonomskog razvoja je pripremlilo Nacrt zakona i na osnovu člana 15 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", br.41/2018), od 27. maja do 16. juna 2024. godine sprovelo Javnu raspravu za Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju. Nakon toga, Predlog zakona je dobio obavještenje Sekretarijata za zakonodavstvo, u skladu sa čim i mišljenje Zajednice opština Crne Gore, Ministarstva javne uprave i Ministarstva finansija.

Dalja procedura prema Vladi nije sprovedena, jer je politika regionalnog razvoja prešla u nadležnost novoformiranog Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, koje je procijenilo da u se formiranjem ministarstva za ovu oblast stekli uslovi da se Zakona značajnije unaprijedi, shodno čemu je i PRV 2025 u I kvartalu planirano donošenje novog Zakona.

TEMATSKI DIO

1. Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027, za 2023. godinu

Vlada Crne Gore je u julu 2023. godine donijela Strategiju regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027. (SRR 2023-2027) i Akcioni plan za 2023. godinu. Strategija regionalnog razvoja predstavlja osnovni planski dokument politike regionalnog razvoja kojim se utvrđuju ciljevi, prioriteti i aktivnosti radi smanjivanja regionalnih nejednakosti. Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027. definisana je vizija „Ravnomjerniji regionalni razvoj za život po mjeri čovjeka, zasnovan na konkurentnosti, inovativnosti, unaprjeđenju ljudskog kapitala, digitalizaciji, dekarbonizaciji i socijalnoj inkluziji“. Prethodno navedeno podrazumijeva povećanje kvaliteta života svih građana, kroz veću zapošljivost i dohodak per capita i posljedično smanjenje rizika od siromaštva i migracija.

U skladu sa vizijom SRR 2023- 2027 definisana su tri strateška cilja:

1. Jačanje funkcionalnosti JLS kroz sistemsko upravljanje regionalnim razvojem
2. Ostvarenje održivog ekonomskog razvoja regiona kroz jačanje ljudskih potencijala i podsticanje zapošljavanja radi poboljšanja kvaliteta života
3. Povećanje konkurentnosti regiona zasnovano na unaprjeđenju infrastrukture, poboljšanju poslovnog ambijenta i razvoj prioriternih sektora i sektora sa potencijalom rasta.

Shodno obavezama propisanim Zakonom o regionalnom razvoju, Ministarstvo ekonomskog razvoja je u izvještajnom periodu pripremlilo Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije regionalnog razvoja 2023-2027, za 2023. godinu, koji je Vlada usvojila na sjednici održanoj 27. juna 2024. godine. Shodno Zakonu o regionlanom razvoju, ovaj Izvještaj razmatra se na Skupštini Crne Gore.

Za sprovođenje SRR 2023-2027, Akcionim planom za 2023. godinu predviđena je realizacija 55 aktivnosti kroz 10 operativnih ciljeva, u funkciji ostvarenja strateških ciljeva regionalnog razvoja. U okviru pomenutih aktivnosti planirana je realizacija 188 podaktivnosti/projekata. Takođe, analizom je obuhvaćeno i dodatnih 12 projekata čija realizacija nije bila predviđena planom, ali su uspješno realizovani i doprinose realizaciji ciljeva Strategije regionalnog razvoja Crne Gore. Na osnovu prikupljenih podataka, od ukupno 55 aktivnosti, 23 aktivnosti su u potpunosti realizovane ili se realizuju fazno u skladu sa predviđenom dinamikom, 26 aktivnosti je djelimično realizovano, dok 6 aktivnosti nije realizovano.

Najveći broj planiranih aktivnosti se odnosio na Sjeverni region ukupno 29 aktivnosti (od čega je 7 realizovano, 20 djelimično realizovano i 2 nerealizovane), zatim Središnji region ukupno 27 aktivnosti (od čega je 10 realizovano, 13 djelimično realizovano i 4 nerealizovano), dok se najmanje aktivnosti odnosilo na Primorski region ukupno 25 (od čega je 8 realizovano, 11 djelimično realizovano i 6 nerealizovano).

Za sprovođenje AP SRR 2023-2027 za 2023. godinu planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 478,9 mil. €, a ukupna sredstva utrošena za sprovođenje aktivnosti iznosila su 492,7 mil. €, što predstavlja 2,9% više od planiranih.

Posmatrano po regionima, prema dostupnim podacima, najveći iznos sredstava utrošen je za realizaciju aktivnosti u Središnjem regionu – 204,2 mil. €, zatim u Sjeverni region – oko 99,9 mil. €, dok je u Primorski region uloženo 55,9 mil. €. Preostala sredstva obuhvataju aktivnosti koje su realizovane na centralnom

nivou ili sredstva koja nije bilo moguće rasporediti po regionima. Ukupan iznos ovih sredstava iznosi 132,7 mil. €.

Proces pripreme predmetnog Izvještaja je bio veliki izazov, na šta je uticalo više faktora. Sa jedne strane izostala je ažurnost značajnog broja resora u dostavljanju podataka, a sa druge strane proces je dodatno otežavalo dostavljanje nepotpunih i neadekvatnih podataka, na koje su uglavnom više puta pripremljeni komentari i sugestije. Nedostaci se posebno odnose na preporuke za naredni period od strane nadležnih resora, kao i na neuporedivost podataka u odnosu na vrijednosti predviđene Akcionim planom. Proces je podrazumijevao niz dodatnih konsultacija sa članovima Radne grupe, koji su takođe imali problem u obezbjeđivanju potrebnih podataka na nivou svojih resora. Takođe, tokom procesa prikupljanja podataka za navedeni Izvještaj, usljed reorganizacije kadrovske strukture Vlade, promijenjen je sastav Radne grupe koju su činili predstavnici organa i organizacija uključenih u planiranje i sprovođenje politike regionalnog razvoja, što je predstavljalo još jedan izazov za izradu Izvještaja.

2. Akcioni plan za realizaciju Strategije regionalnog razvoja 2023-2027, za 2024-2025. godina

Nakon što je Vlada Crne Gore usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije regionalnog razvoja 2023-2027, za 2023. godinu, Ministarstvo ekonomskog razvoja je sprovelo aktivnosti za izradu Akcionog plana 2024-2025. god. Akcioni plan pripremljen je na osnovu prikupljenih podataka od strane organa i organizacija uključenih u planiranje i sprovođenje politike regionalnog razvoja, kao i od strane jedinica lokalne samouprave.

Međutim, po prelasku politike regionalnog razvoja, novoformirani resor je imao niz izazova u ažuriranju podataka shodno novoj organizaciji državnih organa, a zatim i prilikom prikupljanja mišljenja od strane resora, uslo se u IV kvartal i odsustalo od daljeg procesuiranja Akcionog plana prema Vladi, tako da isti nije usvojen.

OSTALE AKTIVNOSTI

1. Strateški planovi razvoja jedinica lokalne samouprave

Strateški plan razvoja jedinice lokalne samouprave, predstavlja jedan od ključnih dokumenata politike regionalnog razvoja. Donošenje Strateških planova razvoja jedinice lokalne samouprave od strane svih lokalnih samouprava obaveza je definisana Zakonom o regionalnom razvoju, a u skladu sa Pravilnikom o metodologiji za izradu ovih strateških dokumenata. Shodno navedenom Zakonu, Ministarstvo nadležno za oblast regionalnog razvoja daje saglasnost na Predlog strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave, što je uslov za njegovo usvajanje na Skupštini opštine.

Direkcija za regionalni razvoj imala je intenzivnu komunikaciju sa lokalnim samoupravama na ovu temu, kako bi se obezbijedio kvalitet izrade Planova, pri čemu je obezbijedena i konsultantska podrška za lokalne samouprave koje izraze potrebu za podrškom, u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj u okviru zajedničkog projekta „Unapređenje konkurentnosti privrede u Crnoj Gori“. U izvještajnom periodu, podrška je obezbijedena za JLS: Danilovgrad, Kolašin, Tivat i Cetinje.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je u junu dalo saglasnost na Strateški plan razvoja opštine Mojkovac za period 2024-2029. godina, kao i u julu saglasnost na Strateški plan razvoja opštine Tivat za period 2024-2029. godina, nakon čega su isti i usvojeni.

2. Partnerski savjet za regionalni razvoj

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju, Vlada Crne Gore je krajem 2023. godine osnovala novi Partnerski savjet za regionalni razvoj, koji ima za cilj da: 1) prati stanje u oblasti regionalnog razvoja i daje preporuke za preduzimanje mjera za unapređivanje regionalnog razvoja Crne Gore; 2) daje mišljenje na nacrt Strategije; 3) daje preporuke za utvrđivanje prioriteta u realizaciji razvojnih projekata; 4) sagledava efekte primjene politike regionalnog razvoja; 5) donosi poslovnik o svom radu; 6) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom.

U skladu sa Odlukom o osnivanju Partnerskog savjeta za regionalni razvoj, donešena na sjednici Vlade Crne Gore od 21. decembra 2023. godine, u sastavu Savjeta je zastupljen ministarski nivo članstva kada su u pitanju državni organi, kao i gradonačelnici/predsjednici, po prvi put, svih lokalnih samouprava u Crnoj Gori.

Shodno navedenoj Odluci, konstitutivna sjednica Partnerskog savjeta za regionalni razvoj održana je 23.07.2024. godine, gdje su posebno razmotrene teme: izmjene i dopuna Zakona o regionalnom razvoju, Izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja za 2023. godinu, Strateški planovi razvoja lokalnih samouprava, Poseban program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore (ekonomsko državljanstvo), Registar nameta i Registar podsticajnih mjera za investicija za 2024. godinu.

Za cilj je postavljeno jačanje saradnje lokalnih vlasti sa nacionalnim resorima, kao i jačanje međuresorne saradnje.

3. Single Market Programme

Nakon potpisivanja Sporazuma za učešće Crne Gore u **Programu jedinstvenog tržišta - Single Market Programme 2021-2027**, 26. aprila 2023. god., završetkom internih procedura, Sporazum je stupio na snagu 31. avgusta 2023. godine, čime je omogućeno učešće u 3 stuba Programa: SMP Pillar I – Jačanje unutrašnjeg tržišta (Improving the Internal Market); SMP Pillar II – MSP (SMEs) i SMP Pillar IV – Potrošači (Consumers).

Tokom 2024. godine, realizovale su se aktivnosti na promociji EU programa SMP, kao i pojedinačnih poziva u okviru njega. Ministarstvo, kao koordinator SMP, objavljuje i promovise relevantne pozive i programe preko svog sajta (www.gov.me/mek), i takođe preko sajta www.biznis.gov.me, specijalizovanom portalu namijenjenom za promociju različitih programa podrške u Crnoj Gori. Snažna saradnja se tradicionalno realizuje sa svim partnerima u okviru EEN projekta u Crnoj Gori, te se putem sajta (www.euroinfo.me) i društvenih mreža MontEENegro vrši dodatno promovisanje svih relevantnih poziva i inicijativa.

Kad je u pitanju realizacija projekta **Enterprise Europe Network**, aktivnosti se redovno sprovode. Pored redovnih aktivnosti EEN, organizacije i koorganizacije različitih događaja (sajmovi, b2b susreti), u ovom periodu posebna pažnja je bila na objavljivanju i promovisanju EU poziva **EENergy** (<https://www.gov.me/clanak/aplicirajte-za-bespovratna-sredstva-kroz-eu-projekat-eenergy>), za koji je postojalo značajno interesovanje. EENergy je projekat namijenjen podršci zelenoj tranziciji u malim i srednjim preduzećima i energetskej efikasnosti sa plasmanom od 9 mil € u obliku bespovratnih sredstava za mala i srednja preduzeća širom Evrope za finansiranje u aktivnostima, kupovini ili investicijama koje će uticati na smanjenje ukupne potrošene energije za minimum 5%. I pored 20tak aplikacija iz Crne Gore, samo jedna aplikacija je pozitivno ocijenjena i podržana.

Posebno angažovanje je bilo usmjereno na što bolje predstavljanje i prisustvo **EUSAIR forumu, forumu jadransko jonske inicijative**, i poslovnim susretima, u Šibeniku, u maju 2024. godine, na kojima su učestvovali predstavnici crnogorskih institucija i privrednici.

U okviru **III Sajma EU projekata**, koje je u junu 2024. godine organizovala Privredna komora Crne Gore, Ministarstvo se predstavilo kroz implementaciju projekta Enterprise Europe Network - EEN, koji je svoje funkcionisanje nastavilo zahvaljujući učešću u EU programu Single Market Program. Pored brojnih aktivnosti i rezultata, EEN projekat nam omogućava da saradujemo sa susjedima, ali i sa svim državama članicama Evropske unije i šire, unapređujući naše znanje, ali i razmjenjujući iskustva i ideje. Sajam je okupio oko 40 institucija, organizacija i kompanija koje implementiraju projekte finansirane sredstvima različitih programa Evropske unije, a imao je za cilj promociju ostvarenih rezultata, naglašavajući važnost evropskih integracija i projekata za razvoj crnogorske privrede i društva.

4. Registar podsticajnih mjera za investicije

Ministarstvo je u saradnji sa Grupom Svjetske banke i državnim institucijama, 2021. godine započelo kreiranje **Registra podsticajnih mjera za investicije** sa sveobuhvatnim pregledom dostupnih finansijskih i nefinansijskih programa podrške od strane Vlade Crne Gore namijenjenih privatnom sektoru. Registar podsticajnih mjera za investicije predstavlja javno dostupnu bazu podataka o investicionim podsticajima na nacionalnom nivou koje državni organi pružaju domaćim i stranim investitorima u različitim sektorima. U 2024. godini je objavljen Registar za 2024. godine, i on sadrži podatke o **65 podsticajnih mjera** koje su domaćim i stranim investitorima dostupne kroz različite programe podrške namijenjene privatnom sektoru, a koje kreiraju i sprovode nadležna ministarstva.

Registar podsticajnih mjera za investicije je dostupan na zvaničnim internet stranicama Ministarstva ekonomskog razvoja (<https://www.gov.me/mek>) i Agencije za investicije Crne Gore (<https://mia.gov.me/>).

5. Registar nameta

Imajući u vidu opredjeljenje Ministarstva ekonomskog razvoja za sprovođenjem sveobuhvatne analize uslova poslovanja u Crnoj Gori sa ciljem unapređenja poslovnog ambijenta, ukazala se potreba za ustanovljavanjem jedinstvenog Registra nameta. Cilj uspostavljanja Registra nameta je centralizacija i objedinjavanje podataka o nametima na jednom mjestu, a u svrhu pojednostavljenja procesa poslovanja i povećanja transparentnosti.

Tokom 2024. godine, Ministarstvo je radilo na ažuriranju prvog online Registra nameta koji sadrži namete na državnom nivou i nivou lokalnih samouprava (akcize, dažbine, doprinosi, naknade, porezi i prezezi, takse, i sl.) čiji pristup je slobodan i podaci se mogu eksportovati. Registar je dinamična baza, koja se

redovno ažurira u skladu sa izmjenama regulative kako bi omogućio da se podaci dostupni u ovoj bazi budu koristan input kako privredi za planiranje poslovanja, tako i javnoj upravi za planiranje politika u ovoj oblasti. Registar sadrži preko 1.700 grupisanih, i preko 25.000 razvrstanih nameta, koji su preuzeti iz preko 780 zakonska i podzakonska akta.

Takođe, shodno zaključcima i dogovorima, Registar nameta će biti uveden u zakonski sistem izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji je u procesu izmjena, i u nadležnosti je Ministarstva finansija.

6. Posebni program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore
Vlada Crne Gore na sjednici od 14. decembra 2023. godine donijela je Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore („Službeni list CG“, br: 118/23, 3/2024 i 32/24).

Na predlog Ministarstva ekonomskog razvoja, Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 07. marta 2024. godine donijela Rješenje o imenovanju Rukovodioca, zamjenika Rukovodioca i članova Koordinacionog tijela. Zatim je Vlada Crne Gore na sjednici od 28. marta 2024. godine donijela Odluku o izmjenama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, kojom je između ostalog, za člana Koordinacionog tijela dodala i predstavnika Vijeća za nacionanu bezbjednost.

Tokom 2024. godine održane su četiri sjednice Koordinacionog tijela. Vlada Crne Gore na sjednici od 05. septembra 2024. godine je razmotrila i usvojila Izvještaj o radu Koordinacionog tijela za praćenje realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore. U sklopu svojih aktivnosti, Ministarstvo ekonomskog razvoja uputilo je Vladi Crne Gore na usvajanje 16 izvještaja nezavisnog kontrolora za projekte sa Liste razvojnih projekata u oblasti turizma.

Pregovaračko poglavlje 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

U toku 2024. godine, Direkcija za regionalni razvoj je u kontinuitetu realizovala obaveze u okviru Pregovaračkog poglavlja 22. U tom kontekstu, pripremane su informacije za Evropsku komisiju, u vezi sa regionalnom politikom za potrebe ocjene napretka u okviru Pregovaračkog poglavlja 22; prilog za sastanak Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalnu politiku i takođe je realizovana aktivnost u smislu učešća na sastanku Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalnu politiku.

3. Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju

U Direktoratu za unutrašnje tržište i konkurenciju obavljaju se poslovi koji se odnose na: pripremu tekstova nacрта i predloga zakona, kao i drugih propisa iz oblasti unutrašnje trgovine, zaštite konkurencije, infrastrukture kvaliteta (standardizacije, metrologije, akreditacije, tehničkih zahtjeva za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda na tržištu), dragocjenih metala, tržišnog nadzora industrijskih proizvoda, intelektualne svojine (industrijske svojine i autorskog i srodnih prava) i optičkih diskova; pripremu i davanje mišljenja na nacрте i predloge zakona i drugih tehničkih propisa koji pripremaju drugi organi; davanje stručnih uputstava; praćenje stanja i razvoja unutrašnje trgovine i predlaganje mjera za njeno unaprjeđenje; praćenje globalne konjunktura tržišta u cilju predlaganja i iniciranja mjera ekonomske politike u oblasti unutrašnje trgovine; praćenje kretanja cijena i snabdjevenosti tržišta u oblasti unutrašnje trgovine; pripremu i praćenje realizacije plana interventnih nabavki u slučaju ozbiljnih poremećaja na tržištu; predlaganje politike zaštite i razvoja konkurencije; politiku infrastrukture kvaliteta i intelektualne svojine, koordinaciju organa nadležnih za sprovođenje prava intelektualne svojine, ispitivanje prijave i ispunjenosti uslova za priznavanje prava industrijske svojine; rješavanje o sticanju prava na patent, žig, dizajn, topografiju poluprovodnika i oznake geografskog porijekla (industrijska svojina); utvrđivanje prestanka prava industrijske svojine; objavljivanje podataka u vezi sa prijavama za priznavanje prava industrijske svojine; pružanje informacionih usluga u vezi sa prijavama i pravima industrijske svojine; vođenje registara prijave za priznavanje prava industrijske svojine, registra prava industrijske svojine i registara zastupnika fizičkih i pravnih lica u postupcima za priznavanje prava industrijske svojine; prijem u depozit i evidenciju autorskih djela i predmeta nad kojima postoje srodna prava; izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava; nadzor nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava; obavljanje međunarodne saradnje u oblasti intelektualne svojine; dodjeljivanje proizvođačkih kodova, izdavanje licence za proizvodnju i odobrenja za komercijalno umnožavanje optičkih diskova; polaganje stručnog ispita za zastupnika za patente, žigove odnosno za dizajne; prvostepeni i drugostepeni upravni postupak iz nadležnosti

direktorata; zastupanje pred sudovima u postupcima iz nadležnosti direktorata; prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije iz djelokruga nadležnosti direktorata; međunarodnu i regionalnu saradnju iz nadležnosti direktorata; vođenje registara tehničkih propisa i imenovanih/ovlašćenih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti; notifikacije prema sporazumu Sporazumu WTO/TBT, WTO/TRIPS Sporazumu i Sporazumu CEFTA; poslove nadzora nad radom institucija iz oblasti za koje je direktorat nadležan i saradnju sa drugim organima u cilju što potpunijeg ostvarivanja utvrđenih politika; reviziju PPCG; saradnju sa nevladinim sektorom, kao i druge poslove u skladu sa propisima; predlaganje, utvrđivanje i sprovođenje politike u oblasti zaštite potrošača; izradu Nacionalnog programa za zaštitu potrošača i i nadgledanje sprovođenja i podnošenje godišnjeg izvještaja; rad Savjeta za zaštitu potrošača, saradnju sa državnim organima, organima uprave, jedinicama lokalne samouprave i drugim organima čija je nadležnost zaštita potrošača, kao i organizacijama za zaštitu potrošača, radi zaštite ekonomskih interesa potrošača, njihovog informisanja; usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije iz oblasti zaštite potrošača; vođenje evidencije organizacija za zaštitu potrošača; inspekcijski nadzor nad primjenom zakona, podzakonskih akata i drugih propisa iz oblasti unutrašnje trgovine i usluga, bezbjednosti proizvoda, efikasnom korišćenju energije, zaštite ekonomskih interesa potrošača, zaštite prava intelektualne svojine, kao i druge poslove u skladu sa zakonom (kontaktna tačka za razmjenu informacija o opasnim proizvodima, stručni i administrativni poslovi za Koordinaciono tijelo za nadzor na tržištu, prijem i vođenje registra prijave trgovine); preduzimanje i izvršenje upravnih i drugih mjera i radnji u cilju da se utvrđene nepravilnosti otklone i poslovanje uskladi sa propisima; izdavanje prekršajnih naloga, podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka, podnošenje krivičnih i drugih odgovarajućih prijava (iniciranje postupaka pred nadležnim organima); predlaganje inicijativa za izmjenu zakona, drugih propisa i opštih akata i predlaganje mjera za unapređivanje stanja u ovim oblastima nadzora; praćenje upravne i sudske prakse; praćenje izvršenja godišnjih i periodičnih planova inspekcijskog nadzora; obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Direktorata u skladu sa zakonom i drugim propisima.

DIREKCIJA ZA KONKURENCIJU I UNUTRAŠNJU TRGOVINU

Zakonodavna djelatnost

Realizovano:

Pripremljen Predloga zakona o postupcima za naknadu štete zbog povreda konkurencije na tržištu.

Predlog zakona je dat na javnu raspravu . Ovaj zakon je obaveza radi preuzimanja EU acquis-a u oblasti Poglavlja 8 Konkurencija. Pored toga treća lica koja budu oštećena radi zabranjenog sporazuma između dva učesnika na tržištu će imati pravo na pravično obeštećenje.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije, Pripremljen Predloga zakona i stavljen na javnu raspravu. Ovim predlogom zakona se realizuje obaveza preuzimanja EU acquis-a u oblasti Poglavlja 8 Konkurencija.

Pripremljen Zakon o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti i upućen Skupštini Crne Gore na usvajanje. Inicijativa za donošenje Zakona motivisana je razlozima neadekvatnost i nedostatnost postojeće regulative, u koju ubrajamo Zakon o obligacionim odnosima, Zakon o sprječavanju nelegalnog poslovanja, Zakon o privrednim društvima i sl., koji daju samo generalne smjernice za obavljanje predmetne djelatnosti, ostavljajući veliki broj instituta i elemenata tržištu na samoregulaciju, čime se direktno doprinosi pravnoj nesigurnosti, rapidan razvoj tržišta nekretnina, koji je posljednjih 15 godina postao jedan od najjačih segmenata crnogorske privrede, i koji je, zahvaljujući zrelosti i fleksibilnosti u rekordnom roku prevazišao izazove COVID epidemije, sa padom cijena u septembru 2020. godine od 21,9%, koje su u martu 2021. godine dostigle porast od 29,7%, razlozi pravne sigurnosti, izraženi kroz potrebu zaštite potrošača i sprječavanja zloupotreba, koji su takođe u fokusu Evropskog udruženja posrednika u prometu nekretnina, koje je nosilac više inicijativa za sistemsko regulisanje profesije posrednika na nivou Evropske Unije, smanjenje, a u konačnom i eliminisanje sive ekonomije koja je izuzetno prisutna u djelatnosti posredovanja.

Odluka o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi i listi proizvoda. U skladu sa Zakonom o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi ("Službeni list CG", broj 52/22), koji je Skupština Crne Gore usvojila 10. maja 2022. godine, Vlada Crne Gore je u junu 2022. godine utvrdila Odluku o privremenom ograničavanju marži u trgovinama na veliko na 5 odsto, a u malim trgovinama na 7 odsto za sljedeće proizvode: pšenično bračno, šećer, suncokretovo ulje i kuhinjska so. Donošenje ove odluke je imalo za cilj da doprinese otklanjanju štetnih posljedica inflacije, ograniči rast cijena osnovnih životnih namirnica i dovede do smanjenja inflatornih očekivanja. Podaci o godišnjoj stopi inflacije u periodu od juna

2022. godine do decembra 2024. godine ukazuju na opravdanost uvođenja i produženja mjera koje imaju za cilj uspostavljanje cjenovne stabilnosti i zaštitu životnog standarda građana u mjeri mogućeg.

Opis: usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske Unije u međunarodnim sporazumima u oblasti konkurencije i unutrašnjeg tržišta i podizanje svijesti javnosti o značaju zaštite konkurencije.

Nerealizovano:

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini.

Cilj donošenja ovog zakona je bliže uređenje evidencije trgovaca i roba kao i definisanje podjele objekata u kojima se vrši trgovina. Ovim predlogom izmjena su uvedena dodatna izuzeća od zabrane obavljanja djelatnosti trgovine na veliko i trgovina na malo nedjeljom. U skladu sa navedenim izuzećima trgovina na veliko i trgovina na malo moći će se obavljati nedjeljom. Trgovci će biti u mogućnosti da trgovinu na veliko - 30 - i/ili trgovinu na malo obavljaju samo u jednom prodajnom objektu na teritoriji jedne jedinice lokalne samouprave. Ovim izmjenama zakona predviđena je i obaveza izrade analize kretanja cijena na unutrašnjem tržištu. Ovim izmjenama Zakona se propisuje da evidencija o nabavci i prodaji robe na veliko, malo i za pružanje komisionih usluga mora biti dostupna tržišnoj inspekciji, u skladu sa izmijenjenim odredbama o nadzoru iz člana 41 ovog zakona. Shodno tome očekuje se povećanje prometa i smanjenje sive ekonomije u oblasti trgovine. Da bi se Zakon usvojio potrebna je saglasnost svih socijalnih partnera u okviru Socijalnog savjeta.

Drugostepeni upravni postupci: Pokrenuto je 5 postupaka po žalbama koje su podnijete na rješenja tržišne inspekcije. U tri slučaja je žalba usvojena, dok su u dva slučaja odbijene žalbe.

DIREKCIJA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA

Aktivnosti po programu rada vlade

Tematski dio

Realizovane: Na sjednici od 4. VII 2024. godine, Vlada Crne Gore usvojila je Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Nacionalnog programa zaštite potrošača 2022 – 2024, za 2023. godinu, i donijela Akcioni plan za 2024. godinu. Akcionim planom se obezbjeđuje kontinuitet u sprovođenju aktivnosti koje se tiču daljeg unapređivanja pravnog sistema zaštite potrošača u skladu sa potrošačkim zakonodavstvom EU, kao i sprovođenje zakonodavstva u praksi. Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu sadrži pregled realizovanih/nerealizovanih i djelimično realizovanih aktivnosti za 2023. godinu sa posebnim osvrtom na utrošena sredstva za svaku aktivnost. Nije bilo nerealizovanih obaveza po Programu rada Vlade.

Ostale realizovane aktivnosti izvan Programa rada Vlade

- **Predlog zakona o potrošačkim kreditima**

Na sjednici od 5. IX 2024. godine, Vlada Crne Gore je utvrdila Predlog zakona o potrošačkim kreditima. Predlog zakona je u cjelosti usaglašen sa Direktivom 2014/17/EU koja u mnogim segmentima pruža veći obim zaštite nego što je to činila Direktiva 2008/48/EZ. Zbog toga je predlagač odlučio, u mjeri u kojoj je to bilo moguće, da primijeni rješenja predviđena Direktivom 2014/17/EU na sve ugovore o potrošačkim kreditima, a ne samo na ugovore o stambenim potrošačkim kreditima, čime će se potrošačima u Crnoj Gori pružiti osjetno veći stepen zaštite nego što je to bio slučaj do sada. Predlog zakona sa amandmanom Vlade je usvojen u Skupštini, 12. II 2025. godine

- **Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Savjeta za zaštitu potrošača**

Na sjednici od 10. V 2024. godine, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Savjeta za zaštitu potrošača („Službeni list Crne Gore“ br. 54/24). U skladu sa preporukama iz Izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru iz 2023. godine u kom je istaknuto da Crna Gora treba da ojača ulogu i efektivnost Savjeta za zaštitu potrošača, ovom Odlukom predviđeno je i utvrđivanje mjesečne naknade predsjedniku i članovima za rad u Savjetu koja se isplaćuje za mjesec u kom se održava sjednica Savjeta iz budžeta Ministarstva ekonomskog razvoja kako bi se osigurao efektivniji doprinos i bolja međusobna saradnja članova ovog tijela, u cilju razvoja sistema i ostvarivanja ciljeva politike zaštite potrošača.

- **Predlog zakona o zaštiti potrošača**

Za Nacrt zakona o zaštiti potrošača sprovedena je javna rasprava u trajanju od 40 dana, u periodu od 24. januara do 5. marta 2024. godine. U okviru javne rasprave, održan je i okrugli sto 28. februara 2024. godine, nakon čega je objavljen izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi. Nakon sprovedene javne rasprave, tekst nacrta novog Zakona o zaštiti potrošača je usklađen sa prihvaćenim sugestijama i u formi predloga upućen na međuresorsko usaglašavanje u postupku utvrđivanja Predloga zakona. Nakon

izmjena u organizaciji državne uprave, te prestanka postojanja Uprave za inspekcijske poslove, obezbijeđen je kontinuitet rada Centralnog informacionog sistema za zaštitu potrošača (CISZP). Upravljanje ovim sistemom je prešlo u nadležnost ove direkcije koja je sada centralna tačka sistema. CISZP sistem omogućava viši stepen saradnje između Ministarstva ekonomskog razvoja, kao nosioca zakonodavnih aktivnosti u području zaštite potrošača, drugih organa državne uprave, inspekcija i regulatornih tijela, kao nadležnih za sprovođenje i organizacija potrošača. Važnost ovog sistema ogleda se i u tome što se analizom podnesenih prijava, može doći do uvida o karakterističnim pojavama na tržištu na koje treba reagovati i usmjeriti pažnju prilikom donošenja programa nadzora što dalje omogućava pravilnu alokaciju budžetskih i administrativnih kapaciteta. U skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Nacionalnog programa zaštite potrošača 2022-2024, za 2024. godinu, u periodu novembar/decembar 2024. godine sproveden je javni poziv za stručno osposobljavanje lica zaduženih za sprovođenje postupka vansudskog rješavanja sporova. Po okončanju administrativnih procedura, održaće se obuka i polaganje stručnog ispita za lica koja ispunjavaju uslove propisane Zakonom o zaštiti potrošača, usklađenim sa Direktivom 2013/11/EU, biće sprovedeno u I kvartalu 2025. godine.

Evropske integracije / Pregovaračko poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja

U izvještajnom periodu nastavljen je rad na ispunjavanju obaveza iz pregovaračkog procesa u okviru poglavlja 28 – zaštita potrošača i zdravlja. U tom smislu, kontinuirano se sprovode aktivnosti za ispunjenje preporuka Izvještaja TAIEX o ispunjenosti završnog mjerila za Poglavlje 28. U prvom redu se to odnosi na usklađivanje zakonodavnog okvira, pa treba istaći:

- Nakon sprovedene javne rasprave, tekst nacrtu novog Zakona o zaštiti potrošača kojim se prenose tri direktive (2019/770, 2019/771, 2019/2161) je usklađen sa prihvaćenim sugestijama i u formi predloga upućen na međuresorsko usaglašavanje u postupku utvrđivanja Predloga zakona.
- Nakon što je Vlada Crne Gore, na sjednici od 5.IX 2024. godine utvrdila Predlog zakona o potrošačkim kreditima koji je usaglašen sa Direktivom 2014/17/EU, Predlog zakona je usvojen na sjednici Prvog vanrednog zasijedanja Skupštine Crne Gore u 2025. godini, 12.II 2025. godine.
- U toku je izrada nacrtu Zakona o kolektivnim tužbama kojim se transponuje Direktiva 2020/1828 i Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda kojim će se transponovati Regulativa (EU) 2023/988 o opštoj bezbjednosti proizvoda. Za izradu tih propisa je obezbijeđena ekspertska podrška preko PLAC projekta pa je planirano da oba zakona budu objavljena na javnu raspravu do kraja II kvartala ove godine.

Nastavljena je redovna komunikacija sa Evropskom komisijom o realizovanim i planiranim aktivnostima na ispunjavanju završnog mjerila za ovo poglavlje. U tom pogledu, redovno je izvještavano o postignutom napretku u navedenom pregovaračkom poglavlju, pa su blagovremeno pripremani prilozi za Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore, kao i za potrebe XIII sastanka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i XV sastanka Poodbora za unutrašnje tržište i konkurenciju i učestvovalo na navedenim sastancima, a pripremljeni su i odgovori na pitanja koje je Evropska komisija dostavila Crnoj Gori prije i nakon održavanja ovih sastanaka.

Sa nivoa Direktorata i ove direkcije koordinirano je radom Radne grupe za vođenje pregovora sa Evropskom unijom u pregovaračkom poglavlju 28, uključujući redovno učešće na sjednicama klastera Unutrašnje tržište.

Nakon pristupanja Crne Gore Single Market Programu u aprilu 2023. godine, predstavnici Direktorata i ove direkcije imenovani su za članove Komiteta Finansijskog programa za potrošače koji su učestvovali na sastanku ovog komiteta održanog u oktobru 2024. godine.

Službenik Direkcije za zaštitu potrošača učestvovao je u radu međunarodne konferencije u organizaciji Evropske komisije “2024 International Product Safety Week: Bridges for Global Product Safety” održane u Briselu u oktobru 2024. godine. Redovno učešće na ovom događaju je od izuzetnog značaja za proces pristupanja jer se raspravljaju ključne teme iz oblasti bezbjednosti proizvoda, počev od unaprjeđenja regulatornog okvira pa sve do praktičnih implikacija u njegovoj primjeni.

Drugostepeni upravni postupak

U 2024. godini, Ministarstvu ekonomskog razvoja podnijeto je 19 žalbi, od čega 17 protiv odluka iz nadležnosti Tržišne inspekcije, a dvije iz nadležnosti inspekcije za elektronske komunikacije. Usvojeno je 12 žalbi, dok je 7 odbijeno. U pet predmeta pokrenut je upravni spor i ti postupci su u toku.

DIREKCIJA ZA INFRASTRUKTURU KVALITETA

Zakonodavna djelatnost

Pripremljeni Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu se nalazi na usaglašavanju u EC. Ovaj Zakon preuzima regulativu 1020/12 EZ i odnosi se na obavljanje tržišnog nadzora koji čini oko 30% ukupnog inspekciskog nadzora.

Pripremljeni Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kontroli predmeta od dragocjenih metala, Pripremljen Predlog zakona i stavljen na javnu raspravu. Ovim predlogom zakona se uvodi tzv.multilateralna klauzula koja je dio ispunjavanja obaveza iz čl.34-36 Ugovara o funkcionisanju Evropske unije.

Pripremljeni Predlog Uredbe o notifikaciji tehničkih propisa, propisa o uslugama informatičkog društva i postupaka ocjene usaglašenosti je u proceduri međuresornog usaglašavanja. Ovaj predlog uredbe preuzima direktivu 2015/1535.

Pripremljeni Predlog uredbe o zakonitom stavljanju proizvoda iz trećih zemalja koji preuzima regulativu 2019/515 - je stavljen na međuresorno usaglašavanje.

Pripremljen je Predlog odluke o dopuni Odluke o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore i predat na usvajanje na Vladi Crne Gore.

Predat je Evropskoj komisiji - DG GROW izvještaj o ispunjenosti obaveza iz mjerila III za privremeno zatvaranje poglavlja 1 – Sloboda kretanja roba.

Opis: pored normativnih poslova, direkcija je nastavila sa koordinacijom rada Pregovaračke grupe za Poglavlje 1 – sloboda kretanja roba i vršenjem upravnog nadzora nad radom institucija infrastrukture kvaliteta u skladu sa zakonom.

Upravni postupci:

- Donešeno je 6 prvostepenih rješenja o ovlašćivanju lica za pripremu zakonskih mjerila.
- Donešeno je 1 drugostepeno rješenje na žalbu Pošte Crne Gore na postupanje metrološkog inspektora. Žalba je prihvaćena i prvostepeno rješenje inspektora je poništeno a predmet je vraćen na ponovno postupanje.

DIREKCIJA ZA NORMATIVNE POSLOVE I MEDJUNARODNU SARADNJU U OBLASTI INTELEKTUALNE SVOJINE

Nije bilo aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore.

Zakonodavna djelatnost

Vlada Crne Gore je na sjednici od 14. septembra 2024. godine utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 3. oktobra 2024. godine utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o patentima.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 3. oktobra 2024. godine utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o primjeni člana 65 Konvencije o priznavanju evropskih patenata.

Aktivnosti Koordinacionog tima za sprovođenje prava intelektualne svojine

U 2024. godini održane su tri sjednice Koordinacionog tima za sprovođenje prava intelektualne svojine na kojima su, između ostalog, usvojeni: Statistički izvještaj o sprovođenju prava intelektualne svojine za IV kvartal 2023. godine, Statistički izvještaj o sprovođenju prava intelektualne svojine za 2023. godinu, Statistički izvještaj o sprovođenju prava intelektualne svojine za I kvartal 2024. godine, Statistički izvještaj o sprovođenju prava intelektualne svojine za II kvartal 2024. godine, kao i Statistički izvještaj o sprovođenju prava intelektualne svojine za prvu polovinu 2024. godine. Predmetni izvještaji usvojeni su na crnogorskom i engleskom jeziku, a nakon toga shodno obavezama iz postupka pristupanja Evropskoj uniji dostavljeni Evropskoj komisiji. Takođe, na sjednicama Koordinacionog tima razmatran je i Nacrt izvještaja o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu, za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023 – 2026, kao i Nacrt akcionog plana za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023 – 2026, za 2024. godinu, uz propratni RIA obrazac. Takođe, razmatrana je Informacija o dosadašnjim aktivnostima Koordinacionog tima, uključujući informaciju o aktivnostima radnih grupa Koordinacionog tima, a data je i usmena informacija o Peer review misiji za mjerilo za zatvaranje pregovora broj 4 u pregovaračkom poglavlju 7 – Pravo intelektualne svojine, kao i usmena informacija o trenutnom stanju u PP7 - Pravo intelektualne svojine i predstojećim obavezama.

Međunarodna saradnja u oblasti intelektualne svojine

Ministarstvo ekonomskog razvoja (MER) sprovodilo je redovnu saradnju sa Svjetskom organizacijom za intelektualnu svojinu (WIPO), Zavodom za intelektualnu svojinu Evropske unije (EUIPO) i Evropskom patentnom organizacijom (EPO).

I Saradnja sa Svjetskom organizacijom za intelektualnu svojinu (WIPO)

Saradnja sa WIPO-om sprovedena je kroz učešće osoblja MER-a zaduženog za poslove intelektualne svojine na webinarima, seminarima, kao i na stručnim sastancima sa Sektorom za razvijene i države u tranziciji (TDC). Predstavnik MER-a, kao član Delegacije Crne Gore, učestvovao je na 65. seriji sastanaka Skupština država članica WIPO-a, u Ženevi, 9-17. jula 2024. godine. Pored toga, sprovedena je saradnja u oblasti informacionih tehnologija.

U izvještajnom periodu, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

1. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na video sastanku WIPO CEBS Grupe organizovanom za stalne predstavnike država u Ženevi i službenike u institucijama intelektualne svojine u državama članicama CEBS Grupe radi dogovora o daljem radu i aktivnostima CEBS Grupe, naročito u vezi sa pripremama za dvije diplomatske konferencije koje se održavaju u toku 2024. godine. Sastanak je održan 12. januara 2024. godine;
2. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na online WIPO Informativnom i konsultativnom sastanku o pripremama za Svjetski dan intelektualne svojine (26. april) gdje su prezentirane informacije o aktivnostima povodom Svjetskog dana intelektualne svojine (26 april) i obavljene konsultacije sa državama članicama CEBS Grupe s tim u vezi. Sastanak je održan 6. februara 2024. godine;
3. Tri predstavnika MER-a učestvovala su na prvom sastanku (kick-off meeting) WIPO pilot projekta za obuku ispitivača žigova, putem zoom-a, 6. marta 2024. godine;
4. U toku prvog kvartala 2024. godine realizovane su aktivnosti u oblasti informacionih tehnologija, koje se tiču operativnosti IPAS-a (uspješna migracija IPAS-a na novu infrastrukturu koja je doprinijela efikasnijem radu aplikacije); uvrštavanje podataka na alat WIPO Publish; pristupanje WIPO bazi podataka Global Brand Database (svi podaci prenijeti na SFTP WIPO);
5. Povodom obježavanja Svjetskog dana intelektualne svojine 2024, u Podgorici, u Rektoratu Univerziteta Crne Gore, 26. aprila 2024. godine, održan je događaj pod nazivom Inovativnost i kreativnost – put ka zajedničkoj budućnosti, koji su zajednički organizovali MER i Fond za inovacije Crne Gore, sa ciljem da se istakne značaj intelektualne svojine u postizanju ciljeva održivog razvoja i bolje, održivije budućnosti za sve. Događaj je okupio predstavnike državnih institucija iz sistema zaštite i sprovođenja prava intelektualne svojine, predstavnike inovacione i univerzitetske zajednice, kao i brojne građane koji su interesovanje za temu skupa iskazali kroz veliki broj pitanja i komentara;
6. Tri predstavnika MER-a učestvovala su u pilot projektu WIPO-a za ispitivače žigova, u okviru kojeg su pohađali obuku za na teme: WIPO Madrid Monitor (15. maj), Madrid G&S Manager (15. maj), Madrid System Office Portal (15. maj); Article 6-ter Database (28. maj), Lisbon Express (28. maj), WIPO IPAS (Industrial property administration system) (4. jun), Vienna Classification Assistant (4. jun), WIPO Global Brand Database (4. jun), PLUTO (Plant varieties) (10. jun). Nakon obuke, učesnici dobili su sertifikate;
7. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na Diplomatskoj konferenciji o genetičkim resursima i tradicionalnom znanju povezanom sa genetičkim resursima, koja je održana u Ženevi, Švajcarska, 13-24. maja 2024. godine;
8. Jedan predstavnik MER-a, u svojstvu člana Delegacije Crne Gore, učestvovao je na 65. seriji sastanaka Skupština država članica WIPO-a, u Ženevi, 9-17. jula 2024. godine. Predstavnik MER-a učestvovao je na sastancima na margini zasjedanja, i to na: sastanku visokog nivoa između EUIPO-a i predstavnika institucija za intelektualnu svojinu iz država Zapadnog Balkana, koji je održan 14.07.2024. godine, tokom koga su razmijenje informacije o aktivnostima saradnje iz prethodnog perioda, kao i dati predlozi za predstojeće aktivnosti; sastanku sa direktorom WIPO TDC Sektora, Habip Asan-om, i timom WIPO-a, tokom koga su dati predlozi za aktivnosti saradnje u narednom periodu;
9. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je 48. (29. novembra 2024. godine) i 49. sesiji Međuvladinog komiteta o intelektualnoj svojini, genetičkim resursima, tradicionalnom znanju i folkloru (2-6. decembra 2024. godine), koje su održane u Ženevi, Švajcarska;
10. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na Regionalnoj online radionici za kontakt osobe u vezi sa komunikacijama, koja je održana 9. decembra 2024. godine;

11. Jedan predstavnik MER-a, zajedno sa predstavnicima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Kancelarije za transfer tehnologije, učestvovao je na online sastanku o WIPO TISC projektu radi dobijanja informacija o eventualnoj saradnji između WIPO-a i pomenutih domaćih institucija u vezi sa podrškom WIPO-a za Kancelariju za transfer tehnologije u Crnoj Gori. Sastanak je održan 16. decembra 2024. godine.

II Saradnja sa Zavodom za intelektualnu svojinu Evropske unije (EUIPO)

U toku 2024. godine usaglašen je i potpisan Memorandum o razumijevanju o bilateralnoj saradnji između MER-a i EUIPO-a. Saradnja sa EUIPO-om je sprovedena kroz učešće osoblja MER-a na koordinacionim sastancima o saradnji, žigovima i dizajnama. Timovi MER-a i EUIPO-a zajednički su radili na projektima zajedničkih praksi CP 5 i CP 6. Pored toga, IT timovi MER-a i EUIPO-a zajednički su radili na IT projektima.

U izvještajnom periodu, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

1. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na 22. Koordinacionom sastanku o saradnji, koji je održan u Alikanteu, Španija, 15. aprila 2024. godine;
Na margini ovog sastanka održan je sastanak za predstavnike institucija za intelektualnu svojinu iz država Zapadnog Balkana (Albanija, BiH, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Srbija) i Moldavije kada je najavljen novi Projekat o intelektualnoj svojini za CEFTA strane, čija implementacija se očekuje tokom 2025. godine;
2. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na 31. Koordinacionom sastanku o žigovima, koji je održan u Alikanteu, Španija, 16. aprila 2024. godine;
3. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na 23. Koordinacionom sastanku o dizajnama, koji je održan u Alikanteu, Španija, 17. aprila 2024. godine;
4. Tri predstavnika MER-a učestvovala su na online sastanku Mreže protiv-prevarne zaštite (Anti-Scam Network meeting), koji je održan 16. maja 2024. godine;
5. Timovi MER-a i EUIPO-a zajednički su radili u okviru projekta zajedničkih praksi CP 5 – Relativne osnove: mogućnost zabune (uticaj ne-distinktivnih / slabih komponenti). Saopštenje o implementaciji CP 5 objavljeno je na web sajtu MER-a 29. maja 2024. godine, zajedno sa Dokumentom o praksi;
6. Jedan predstavnik MER-a pratio je webinar o odlukama Žalbenog vijeća EUIPO-a i presudama Opšteg suda i Suda pravde, koji je održan 25. juna 2024. godine;
7. Dva predstavnika MER-a pratila su webinar EUIPO Akademije Cineforum: Kada fikcija postane stvarnost, koji je održan 9. jula 2024. godine;
8. Tokom izvještajnog perioda, IT osoblje MER-a zajedno sa IT timom EUIPO-a radilo je na re-integrisanju podataka o dizajnama iz baze podataka DesignView u WIPO Publish.
9. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na 23. Koordinacionom sastanku o saradnji, koji je održan u Alikanteu, Španija, 14. oktobra 2024. godine;
Na margini ovog sastanka održan je sastanak sa predstavnicima institucija za intelektualnu svojinu iz država Zapadnog Balkana i Moldavije radi upoznavanja sa novim detaljima o predstojećem Projektu o intelektualnoj svojini za CEFTA strane, koji će finansirati EU, a implementirati EUIPO;
10. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na 32. Koordinacionom sastanku o žigovima, koji je održan u Alikanteu, Španija, 15. oktobra 2024. godine;
11. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na 24. Koordinacionom sastanku o dizajnama, koji je održan u Alikanteu, Španija, 16. oktobra 2024. godine;
12. Timovi MER-a i EUIPO-a usaglasili su tekst Memoranduma o razumijevanju o bilateralnoj saradnji između MER-a i EUIPO-a. Memorandum je potpisan razmjenom dokumenata 21. oktobra 2024. godine.
Ovaj memorandum je osnov za nastavak i jačanje i inače odlične saradnje između MER-a i EUIPO-a, i to konkretno: nastavak rada timova MER-a i EUIPO-a na projektima intelektualne svojine koji će doprinijeti unaprijeđenju kompletnog sistema intelektualne svojine u Crnoj Gori, olakšan rad službenika MER-a koji rade na predmetima intelektualne svojine, pojednostavljeno podnošenje prijave za žigove i dizajne, dalje ujednačavanje praksi u oblasti žigova i dizajna, dostupnost podataka o intelektualnoj svojini u bazama podataka EUIPO-a, raznovrsne obuke za službenike MER-a, učešće predstavnika MER-a na događajima koje organizuje EUIPO, a koji obezbjeđuju razmjenu iskustava i praksi, kao i upoznavanje sa najnovijim legislativnim izmjenama i trendovima u oblasti žigova i dizajna i učešće u predstojećem Projektu o intelektualnoj svojini za CEFTA strane;
13. Timovi MER-a i EUIPO-a zajednički su radili u okviru projekta zajedničkih praksi CP 6 – Grafički prikaz dizajna. Saopštenje o implementaciji CP 6 objavljeno je na web sajtu MER-a 4. decembra 2024. godine, zajedno sa Dokumentom o praksi.

III Saradnja sa Evropskom patentnom organizacijom (EPO)

Saradnja sa EPO-om sprovedena je kroz učešće Delegacije Crne Gore na sastancima Administrativnog savjeta, vrhovnog tijela Evropske patentne organizacije, kao i na sastancima Komiteta EPO-a: Komiteta za budžet i finansije (BFC), Komiteta za patentno pravo (PLC) i Komiteta za tehničku i operativnu podršku (TOSC).

U izvještajnom periodu, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

1. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na Tehničkoj radionici o saradnji u oblasti informacionih tehnologija, koja je održana u Minhenu, Njemačka, 22. i 23. januara 2024. godine.
2. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 59. sastanku Komiteta za patentno pravo, koji je održan u Minhenu, 22. februara 2024. godine;
3. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 178. sastanku Administrativnog savjeta, koji je održan u Minhenu, Njemačka, 19. i 20. marta 2024. godine. Na margini sastanka, predstavnici MER-a sastali su se sa koordinatorkom EPO-a za saradnju sa Crnom Gorom, kada su razgovarali o namjeri Crne Gore da zaključi sa EPO-om Radni sporazum o saradnji u oblasti pretraživanja;
4. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 95. sastanku TOSC Komiteta, koji je održan u Minhenu, 16. i 17. aprila 2024. godine;
5. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 18. Godišnjem sastanku o saradnji sa državama članicama, koji je održan u Viljnusu, Litvanija, 7. maja 2024. godine;
6. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 133. sastanku Komiteta za budžet i finansije, koji je održan u Minhenu, Njemačka, 23. i 24. maja 2024. godine;
7. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na bilateralnom sastanku sa timom EPO-a, održanom u online formatu, 6. maja 2024. godine, tokom koga su dogovorene pojedine aktivnosti saradnje, na osnovu analize novog EPO Kataloga koji sadrži predlog projekata saradnje za države članice na osnovu Strateškog plana EPO-a do 2028 (SP 2028);
8. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 179. sastanku Administrativnog savjeta, koji je održan u Minhenu, 27. i 28. juna 2024. godine. Na margini ovog sastanka, održan je sastanak sa predstavnicima EPO-a, koordinatorkom saradnje i pravnicom, tokom koga su razmijenjene informacije u vezi sa tekstom Radnog sporazuma o saradnji između MER-a i EPO-a i procedurom pred EPO-om;
9. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 60. e-sastanku Komiteta za patentno pravo, koji je održan 13. septembra 2024. godine;
10. Jedan predstavnik MER-a učestvovao je na 180. sastanku Administrativnog savjeta, koji je održan u Minhenu, Njemačka, 10. i 11. oktobra 2024. godine;
11. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 134. sastanku Komiteta za budžet i finansije, koji je održan u Minhenu, Njemačka, 23. i 24. oktobra 2024. godine;
12. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 96. sastanku TOSC Komiteta, koji je održan u Minhenu, 5. i 6. novembra 2024. godine;
13. Četiri predstavnika MER-a učestvovala su na online bilateralnom sastanku sa koordinatorkom EPO-a za saradnju sa Crnom Gorom i timom EPO-a, koji je održan 11. novembra 2024. godine. Tokom sastanka, postignut je dogovor o aktivnostima saradnje koje će biti uvrštene u predstojeći Sporazum o bilateralnoj saradnji;
14. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 61. sastanku Komiteta za patentno pravo, koji je održan u hibridnom formatu, u Minhenu, 14. novembra 2024. godine;
15. Dva predstavnika MER-a učestvovala su na 181. sastanku Administrativnog savjeta, koji je održan u Minhenu, 10. i 11. decembra 2024. godine. Na ovom sastanku Administrativni savjet je donio odluku o zaključivanju Radnog sporazuma o saradnji u oblasti pretraživanja između MER-a i EPO-a. Tekst sporazuma prethodno je usaglašen u intenzivnoj komunikaciji između MER-a i EPO-a.

Evropske integracije / Pregovaračko poglavlje 7 – Pravo intelektualne svojine

Crna Gora je na Međuvladinoj konferenciji održanoj 16. decembra 2024. godine, privremeno zatvorila pregovaračko poglavlje 7 – Pravo intelektualne svojine. Privremenom zatvaranju ovog poglavlja prethodio je čitav niz aktivnosti realizovanih u toku 2024. godine, kako zakonodavnih, tako i aktivnosti vezanih za sprovođenje prava intelektualne svojine, informacione tehnologije, jačanje administrativnih kapaciteta itd. Pored izrade izvještaja o samoprocjeni ispunjenosti završnih mjerila, pripremljen je i dostavljen Evropskoj komisiji i završni izvještaj o poglavlju 7 - Pravo intelektualne svojine.

Također, sa Evropskom komisijom je obavljena intenzivna komunikacija povodom zakonodavnih aktivnosti usmjerenih na usklađivanje sa pravom Evropske unije u oblasti autorskog i srodnih prava, redovno je izvještavano o postignutom napretku u navedenom pregovaračkom poglavlju, pripremljen je prilog za sastanak Poodbora za unutrašnje tržište i konkurenciju i učestvovalo na navedenom sastanku, a pripremljeni su i odgovori na pitanja koje je Evropska komisija dostavila Crnoj Gori prije i nakon održavanja tog sastanka.

Sa nivoa ove direkcije koordinirano je radom Radne grupe za vođenje pregovora sa Evropskom unijom u pregovaračkom poglavlju 7 – Pravo intelektualne svojine, učestvovalo na sjednicama klastera Unutrašnje tržište, a Evropskoj komisiji su dostavljani i Statistički izvještaji o sprovođenju prava intelektualne svojine. U izvještaju EK o Crnoj Gori za 2024. godinu navedeno je da se Crna Gora nalazi između dobrog nivoa spremnosti i dobro naprednog nivoa u oblasti prava intelektualne svojine. U Izvještaju se dalje navodi da je tokom izvještajnog perioda postignut vrlo dobar napredak u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, naročito usvajanjem izmjena Zakona o autorskim i srodnim pravima, kao i usvajanjem Zakona o potvrđivanju Ženevskog akta Lisabonskog sporazuma o oznakama porijekla i geografskim oznakama.

Drugostepeni upravni postupak

U 2024. godini. Ministarstvu ekonomskog razvoja podnijeta je jedna žalba iz oblasti intelektualne svojine o kojoj je i odlučeno u 2024. godini i to na način što je drugostepeni organ istu odbio kao neosnovanu.

Ostale aktivnosti

Službenici Direkcije za normativne poslove i međunarodnu saradnju u oblasti intelektualne svojine su u okviru obaveza iz procesa pristupanja Evropskoj uniji, koje se odnose na obuku tržišnih inspektora iz oblasti intelektualne svojine, sa službenicima Direkcije za intelektualnu svojinu organizovali dvije obuke na kojima su prezentovana opšta pitanja iz oblasti intelektualne svojine, sistemi registracije prava, zakonodavni i institucionalni okvir, koordinacija aktivnosti nadležnih institucija, statističko izvještavanje, međunarodna saradnja, kao i date prezentacije u vezi sa pojedinačnim pravima intelektualne svojine i postupkom po žalbama na rješenja Tržišne inspekcije, uz prezentaciju primjera iz dosadašnje prakse.

DIREKCIJA ZA INTELEKTUALNU SVOJINU

I UVOD

U izvještajnoj godini, Direkcija za intelektualnu svojinu (u daljem tekstu: Direkcija), u okviru propisanih nadležnosti, prvenstveno je obavljala poslove koji se odnose na ostvarivanje redovne nadležnosti na priznanju i registraciji prava industrijske svojine (patent, žig, industrijski dizajn), u skladu sa ratifikovanim međunarodnim ugovorima, koji obavezuju Crnu Goru, i nacionalnim zakonodavnim okvirom, promet i održavanje prava industrijske svojine, kao i poslove koji se odnose prijem u depozit i evidenciju autorskih djela i predmeta nad kojima postoje srodna prava i izdavanje dozvola i nadzor nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava.

Tokom izvještajne godine, službenici Direkcije su aktivno učestvovali u svim aktivnostima vezanim za poglavlje 7-Pravo intelektualne svojine i doprinijeli ispunjenju zadatah preporuka i ciljeva, što je rezultiralo njegovim privremenim zatvaranjem na Međuvladinoj konferenciji 16. decembra 2024. godine u Briselu.

U Direkciji je zaposleno 19 službenika, a jedan službenik je upućen na rad u Zavod za intelektualnu svojinu Evropske Unije (EUIPO), Alikante, Španija i njegova prava i obaveze iz rada i po osnovu rada miruju.

II NADLEŽNOST

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, u okviru Direkcije obrazovana su tri odsjeka i njihov djelokrug rada, i to:

1. Odsjek za patente i topografije poluprovodnika;
2. Odsjek za žig, industrijski dizajn i oznake geografskog porijekla;
3. Odsjek za autorsko i srodna prava.

1. Odsjek za patente i topografije poluprovodnika

U Odsjeku su se obavljali poslovi koji se odnose na vođenje upravnog postupka po zahtjevima za priznanje patenta, zahtjevima za upis prenosa prava na patent, zahtjevima za upis promjene imena i adrese nosioca patenta, zahtjevima za upis licence, itd, pri čemu se izdaju različite vrste upravnih akata u skladu sa Zakonom o patentima i Zakonom o upravnom postupku, sprovođenje međunarodnih ugovora iz oblasti zaštite pronalazaka, klasifikovanje prijava za zaštitu pronalazaka po Međunarodnoj klasifikaciji patenata

(MKP), pripremanje za objavu prijave za priznanje patenata i priznatih patenata. U nadležnosti je i vođenje upravnog postupka po zahtjevima za upis proširenog evropskog patenta u Registar patenata u kojima je dezinirana/naznačena Crna Gora u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i potvrđenim Sporazumom između Vlade Crne Gore i Evropske patentne organizacije o proširenju evropskih patenata (Sporazumom o proširenju), i po zahtjevima za upis priznatog evropskog patenta za koje je Crna Gora zemlja ugovornica „contracting state“, nakon pristupanja Evropskoj patentnoj konvenciji o patentima, pristupanjem Evropskoj patentnoj organizaciji, zatim pripremanje podataka za objavu podataka iz proširenih evropskih patenata upisanih u Registar patenata i izmijenjenih patentnih zahtjeva. Takođe, Odsjek priprema podatke i kvartalno izvještava Evropski patentni zavod u smislu preciznog navođenja (kroz Excel tabelu po okvirnom modelu EPO-a) o sredstvima koja kroz signiranje Crne Gore od strane patentnih podnosilaca, Crna Gora prihoduje (takse održavanja) i čiji dio (50%) treba biti transferisan EPO-u. Dalje, Odsjek u svojoj nadležnosti ima vođenje Registra prijave i Registra patenata, u koji se unose podaci iz zahtjeva za priznanje patenta i svi dijelovi prijave patenata (opis, patentni zahtjevi, slike - nacrti, aptrakt), svi zahtjevi vezano za promjene, kao i upravni akti koji su donijeti u upravnom postupku. Odsjek, takođe, aktivno učestvuje u svim radnjama vezanim za širenje svijesti javnosti o značaju prava IS (prezentacije, okrugli stolovi, on line sastanci), svakodnevno vršio komunikaciju sa podnosiocima zahtjeva, nosiocima prava i korisnicima zaštićenih prava, pripremao statističke izvještaje, kao i obavljao druge poslove iz djelokruga Odsjeka.

Rad Odsjeka ogleda se, između ostalog, i u sljedećim osnovnim podacima:

- U 2024. godini je upisano u Registar patenata 159 patenata, od kojih je 6 priznato po nacionalnom postupku, a 153 patenata je upisano u Registar na osnovu Sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske patentne organizacije o proširenju evropskih patenata.
- Broj evropskih prijave za koje je plaćena taksa za proširenje na Crnu Goru u 2024. godini, po mjesecima:

MJESEC	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jul	Avgust	Septembar	Oktoibar	Novembar	Decembar	ukupno
Broj EP prijava	156	109	97	59	20	17	25	27	24	23	20	25	602

2. Odsjek za žig, industrijski dizajn i oznake geografskog porijekla

Odsjek je u izvještajnom periodu obavljao poslove iz svoje nadležnosti, a to je: vođenje upravnog postupka za nacionalnu i međunarodnu registraciju žiga, industrijskog dizajna kao i postupanje po zahtjevima za održanje navedenih prava. Odsjek priprema Statističke izvještaje o sprovođenju prava intelektualne svojine; Izvještaje za pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju; Priloge za izvještaj za EK o napretku Crne Gore za poglavlje 7-pravo intelektualne svojine. Aktivno učestvuje u svim aktivnostima vezanim za širenje svijesti javnosti o značaju prava IS (prezentacije, okrugli stolovi, on line sastanci).

Pored toga, ispitivači Odsjeka su kontinuirano pratili relevantne presude Evropskog suda pravde, Zajedničke komunikacije EUIPO vezano za žigovno pravo, kao i Zajedničke komunikacije u pogledu grafičkog prikaza dizajna.

U oblasti geografskih oznaka službenici Odsjeka pružaju stručne informacija zainteresovanim licima o načinu zaštite geografske oznake u Crnoj Gori, kao i svakodnevna usmena i pisana komunikacija sa strankama, itd. Odsjek nije do sada imao ni jednu prijavu za registraciju geografske oznake.

3.Odsjek za autorsko i srodna prava

Na području autorskog i srodnih prava, između ostalog, vršeni su poslovi nadzora nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava; prijem u depozit i evidenciju autorskih djela i predmeta nad kojima postoje srodna prava; poslovi koordiniranja aktivnosti Radne grupe za podizanje svijesti javnosti o značaju prava intelektualne svojine i saradnju nadležnih organa sa nosiocima prava intelektualne svojine; zatim na zahtjev stranaka izdata su mišljenja, obavještenja, potvrde, urađene analize itd. iz oblasti autorskog i srodnih prava.

U oblasti vršenja nadzora nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava, kontinuirano su preduzimane sljedeće intenzivne aktivnosti:

- Vršena je kontrola rada kolektivnih organizacija pregledom i analizom dostavljene dokumentacije (opštih akata, izvještaja, odluka, sporazuma, materijala sa sjednica skupštine, upravnog i nadzornog odbora itd.) i u tom dijelu donešeno Obavještenje o rezultatima ispitnog postupka za Organizaciju za zaštitu prava filmskih producenata u Crnoj Gori – A-PRAVA MONTENEGRO u maju 2024. godine, a

nakon dostavljene dokumentacije i Rješenje kojim se usvaja zahtjev za izdavanje dozvole Organizaciji A -PRAVA MONTENEGRO u julu 2024. godine.

- Donešeno je Rješenje kojim se "Biblioteka za slijepe Crne Gore" upisuje u Registar ovlašćenih lica u oktobru 2024. godine, po zahtjevu istih.
- Vršanjem vanredne kontrole rada nad NU Organizacijom fotografskih autora-OFA, na osnovu predhodno dostavljene inicijative od strane podnosilaca: Crnogorski Telekom, Telemach Crna Gora i Mtel, od novembra 2023. godine, Ministarstvo ekonomskog razvoja je postupalo po inicijativi. U postupku nadzora je izvršena fizička kontrola u prostorijama NU Organizacije fotografskih autora - OFA i tim povodom sačinjena službena zabilješka. S tim u vezi je, pisanim aktom, zahtijevano dostavljanje određenih podataka i dokumentacije, a nakon izvršenog uvida u dostavljenu dokumentaciju, Ministarstvo je poslalo obavještenje o rezultatima ispitnog postupka za NU Organizaciju fotografskih autora – OFA u februaru 2024. godine, a potom je donijelo Rješenje o otklanjanju nepravilnosti u aprilu 2024. godine. U daljoj kontroli, utvrđeno je da je rješenje Ministarstva ekonomskog razvoja br. 626-4092/2021-2 od 18.11.2021. godine, kojim je izdata dozvola za obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja imovinskih prava autora fotografije NU Organizaciji fotografskih autora – OFA, donijeto na osnovu neistinitih navoda stranke, pa je Ministarstvo donijelo Obavještenje o rezultatima u julu 2024. godine, a zatim, u avgustu 2024. godine, i Rješenje kojim se poništava u cjelosti rješenje Ministarstva ekonomskog razvoja kojim je izdata dozvola.
- U 2024. godini je deponovano 26 autorskih djela.
- Odsjek je u kontinuitetu, raznim subjektima davao mišljenja, objašnjenja, analize, predloge i slično iz oblasti autorskog i srodnih prava, sa ciljem unaprjeđenja funkcionisanja cjelokupne oblasti i unaprjeđenja i podizanja svijesti javnosti o značaju autorskog i srodnih prava.

IV INFORMACIONE USLUGE I REGISTRI

IT aktivnosti su ključne za funkcionisanje cjelokupnog sistema zaštite prava intelektualne svojine.

U ovoj oblasti su preduzete sljedeće aktivnosti:

- U odnosu na saradnju sa WIPO-om :
 - Realizovana je reintegracija u WIPO Global Brand Database.
 - Iniciran je projekat - *WIPO upgrade - version 4 (Amazon Cloud)*. U ovom trenutku čeka se procjena pravnog tima Ministarstva o dozvoli i načinu čuvanja nacionalnih podataka van granica Crne Gore.
 - Iniciran je projekat - *Integracija industrijskih dizajna u IPAS*. U ovom trenutku čekaju se dalje aktivnosti WIPO-a.
- U odnosu na saradnju sa EUIPO-om:
 - iniciran je projekat - *DesignView reintegracija iz IPAS-a*. Ovaj projekat je vezan sa predhodno pomenutim projektom - Integracija industrijskih dizajna u IPAS sa WIPO-om, te će i njegova realizacija zavisiti od preduzetih radnji od strane WIPO-a.

U izvještajnoj godini zaključen je novi ugovor o pružanju usluge održavanja i nadgradnje software-a Patentnog registra, te kako je Registar patenata osnovni alat, u postupku priznanja i održavanja prava zaštite pronalazaka, Direkcija u ovom dijelu nastavlja sa preduzimajem aktivnosti.

V SLUŽBENO GLASILO "CRNOGORSKI GLASNIK INTELEKTUALNE SVOJINE"

Ministarstvo je u obavezi da, u skladu sa članom 12 Pariske konvencije, obavještava javnost o podnijetim prijavama, priznatim pravima i prometu prava industrijske svojine. Ova obaveza ispunjava se izdavanjem "Crnogorskog glasnika intelektualne svojine", u kojem se objavljuju sve informacije propisane relevantnim zakonima i pravilnicima, a odnose se na postupke dodjele prava industrijskog vlasništva, informacije o dodijeljenim pravima, te o kasnijim promjenama u vezi s tim pravima, kao i sve ostale službene informacije. U izvještajnoj godini, nastavljeno je sa ustaljenom dinamikom kvartalnog izadvanja službenog glasnika intelektualne svojine u elektronskoj formi, na web stranici <https://www.gov.me/mek/is>, te su izdata četiri Glasnika i to: 47/2024, 48/2024, 49/2024 i 50/2024.

VI STRATEGIJE INTELEKTUALNE SVOJINE

Jedna od izuzetno važnih aktivnosti Direkcije u izvještajnoj godini je i implementacija Strategije intelektualne svojine. Model razvoja koji se zasniva na intelektualnoj svojini je preovlađujući u razvijenim ekonomijama i koristi ga većina zemalja koje žele da razviju uspješnu i konkurentnu nacionalnu ekonomiju. Crna Gora je u prethodnom periodu kreirala održiv sistem intelektualne svojine, kako zakonodavni, tako i institucionalni, koji omogućava stvaraocima da zaštite kreacije svog uma, a u narednom periodu treba

nastaviti rad na njegovom daljem unaprjeđenju. Strategijom intelektualne svojine Crne Gore za period 2023 – 2026 određeni su prioriteti i kreirani ciljevi koji će opredijeliti pravce djelovanja i mobilisati sve segmente društva na valorizaciji benefita koje pruža intelektualna svojina.

U izvještajnom periodu je nastavljena implementacija predmetnog dokumenta, u skladu sa Akcionim planom za 2024. godinu. S tim u vezi, u toku je izrada Nacrta izvještaja o realizaciji obaveza iz Akcionog plana za 2024. godinu, za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026 i Nacrta akcionog plana za 2025. godinu, za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026.

VII UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA I TIMOVIMA

Službenici Direkcije su članovi većeg broja radnih grupa i timova, od kojih su najznačajniji:

- Radna grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 7 – Pravo intelektualne svojine;
- Pregovaračka radna grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 7 - Pravo intelektualne svojine;
- Koordinacioni tim za sprovođenje prava intelektualne svojine;
- Radna grupa za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija usmjerenih na sprječavanje i suzbijanje vršenja povreda prava intelektualne svojine;
- Radna grupa za podizanje svijesti javnosti o značaju prava intelektualne svojine i saradnju nadležnih organa sa nosiocima prava intelektualne svojine;
- Koordinaciono tijelo za izradu i implementaciju Industrijske politike Crne Gore;
- Ispitna komisija za polaganje stručnog ispita za zastupnika za patente, žigove odnosno za dizajne.

Izuzetno značajno radno tijelo u oblasti intelektualne svojine je Koordinacioni tim za sprovođenje prava intelektualne svojine. U okviru ovog tima, između ostalog, formirane su dvije radne grupe, koje su realizovale sljedeće aktivnosti:

- Radna grupe za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija usmjerenih na sprječavanje i suzbijanje vršenja povreda prava intelektualne svojine donijela je u martu mjesecu 2024. godine Plan aktivnosti za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija usmjerenih na sprječavanje i suzbijanje vršenja povreda prava intelektualne svojine za 2024. godinu kojim su predviđene tri zajedničke akcije. Prva zajednička akcija je održana u Baru 24. jula, druga u Kotoru 26. jula, a treća u Podgorici 16. decembra 2024. godine od strane Ministarstva ekonomskog razvoja - Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju - Direkcije za intelektualnu svojinu u saradnji sa Upravom carina, Upravom za inspeksijske poslove (sada Ministarstvo ekonomskog razvoja) i Upravom policije.
- Radna grupa za podizanje svijesti javnosti o značaju prava intelektualne svojine i saradnju nadležnih organa sa nosiocima prava intelektualne svojine, u izvještajnom periodu održala je četiri sjednice. Realizovane su aktivnosti koje se odnose na organizovanje dana "Otvorenih vrata", sastavljen je spisak izabranih brošura WIPO-a i EPO-a i objavljen na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja i organizovani su seminari za privredu.

VIII OBUKE, SEMINARI I STUDIJSKE POSJETE SLUŽBENIKA DIREKCIJE ZA INTELEKTUALNU

U izvještajnom periodu službenici Direkcije su pohađali veliki broj obuka, seminara, radionica, sastanaka, realizovana je i studijska posjeta, i to:

- Okrugli sto „Zaštita vizuelnog identiteta kroz žig i industrijski dizajn – Procedure registracije, u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore; 31. januar 2024. godine;
- Online - CEBSMC TM Examiners Training:
 - Assessment of Absolute Grounds for Refusal Modul 1
 - WIPO Madrid Monitor, Madrid G&S Manager, Madrid System Office Portal
 - Assessment of Absolute Grounds for Refusal Modul 2
 - Article 6ter Database, Lisbon Express
 - Article 6ter Database, Lisbon Express
 - Meeting with national Focal Points-zoom
 - Classification of goods and services for the purposes of the registration of mark
 - Absolute grounds for refusal april, maj, jun 2024. godine;

- Obilježavanje svjetskog dana intelektualne svojine - Rektorat Univerziteta Crne Gore, Podgorica, u organizaciji Ministarstva prosvjete, nauke i inovacije uz podršku Udruženog naučnog centra (IRC) Evropske komisije, 24. april 2024. godine;
- Učešće na 133. sastanku EPO Komiteta za budžet i finansije, Minhen, Njemačka, maj 2024. godine;
- Učešće u pripremi Projekta konvergencije CP5 koji se odnosi na Relativne razloge - Vjerovatnoća dovođenja u zabludu (uticaj nedistinktivnih/slabih komponenti), u saradnji sa EUIPO-om; maj, 2024. godine;
- Online seminar - „Specifičnost patentiranja u hemiji i biotehnologiji“, 14. maj 2024. godine;
- Online sastanak - Working agreement EPO-Montenegro, 31. maj 2024. godine;
- Treći sastanak Zajedničkog komiteta za istraživanje i inovacije EU, jun 2024. godine;
- Online sastanak - Working agreement EPO-Montenegro, 31. jun 2024. godine;
- Webinar Cineforum: When fiction becomes reality, Jul, 2024. godine;
- Online Training and Capacity Building Program for Intellectual Property Offices, Septembar, 2025. godine;
- PATLIB konferenciji – Ankara, Turska, 18.09. - 21.09.2024. godine;
- Radionica - Strategije vještačke inteligencije (AI), Budva, 24.09. – 25.09.2024. godine;
- Online Training and Capacity Building Program for Intellectual Property Offices, Oktobar, 2025. godine;
- On line Training - Role of the Office of the Designated Member –Part 1, Overview Subsequent Designations Types of Decisions: Statement of Grant of Protection, Provisional Refusals, Final Decisions, 15.10.2024. godine;
- On line Training Role of the Office of the Designated Member – Part 2, Further Decisions, Invalidations, Division and Merger of International Registrations, Madrid-specific Procedures: Replacement and Transformation, 22.10.2024. godine;
- HBD Radna grupa -Alikante Španija, 02.10.-05.10.2024 godine;
- 32. Kordinacioni sastanak o žigovima EUIPO, Alikante, Španija 13. – 17. oktobar 2024. godine;
- On line seminar “Patentni i inovacije na evropskim univerzitetima” - EPO, 24. oktobar 2024. godine;
- On line seminar “Management of International Registration: Role of the office, When IP counterfeiting and piracy feed organised criminality: understanding their mechanisms and links”, Novembar, 2025. godine;
- Obuka tržišnih inspektora iz oblasti intelektualne svojine – industrijski dizajn, žig i oznake geografskog porijekla, 08.11.2024. godine i 29.11.2024. godine;
- “Dan Otvorenih vrata”, 28. novembar 2024. godine;
- On line seminar “Forum znanja o patentima”, 4. decembar 2024. godine;
- Radionica o pravima intelektualne svojine na Univerzitetu Mediteran, Podgorica, 05. decembar 2024. godine;
- Seminar „Primjena intelektualne svojine u praksi – iskustva Direkcije za tržišnu inspekciju, Uprave policije i Uprave carina”, Podgorica, 13. decembar 2024. godine.

IX OSTALE AKTIVNOSTI DIREKCIJE

Pored navedenog, u oblasti intelektualne svojine obalžane su i druge aktivnosti, od kojih su najznačajnije sljedeće:

- Pripremanje Priloga za izvještaj EK o napretku Crne Gore u okviru Poglavlja 7;
- Pripremanje izvještaja za potrebe Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju;
- Pripremanje izvještaja za potrebe Delegacije EK
- Pripremanje tromjesečnih, polugodišnjih i godišnjih statističkih izvještaja u okviru Koordinacionog tima za potrebe izvještavanja EK;
- Određivanje Međunarodne Klasifikacije Patenata (MKP) za nacionalne prijave;
- Unos podataka u registre;
- Skeniranje upravnih akata i unos u registre;
- Unos ulaznih podnesaka prava intelektualne svojine u IPAS bazu, skeniranje istih, selektiranje i smještaj u foldere predmeta. Ukupan broj ulaznih podnesaka, koji su obrađeni na navedeni način u 2024. godini je 6.512;
- Pripremanje podataka za službeno glasilo intelektualne svojine;
- Pripremanje odgovora na upitnike u vezi stručnih pitanja iz oblasti intelektualne svojine;
- Pripremanje dopisa i odgovora za institucije u vezi zaštite prava intelektualne svojine;

- Zaduživanje i arhiviranje predmeta;
- Vođenje evidencije kroz interne knjige o kretanju predmeta;
- Komunikacija i rad sa strankama;
- Priprema pošte za otpremu i sl.

X STATISTIKA

1. PATENTI

Broj zahtjeva za: priznanje patenta, upis proširenog evropskog patenta i upis evropskog patenta u 2024. godini:

	Broj zahtjeva
Broj zahtjeva za priznanje patenta	19
Broj zahtjeva za upis proširenog evropskog patenta u Registar patenata	201
Broj zahtjeva za upis evropskog patenta- ME zemlja ugovornica	5
Ukupno:	225

U odnosu na 2023. godinu kada je bilo 195 zahtjeva, broj zahtjeva u 2024. godini je povećan za približno 15,39%.

Nosioци prava nacionalnih patenata su:

Fizička lica – državljani Crne Gore	14
Pravna lica iz Crne Gore	4
Strana pravna lica	1
Ukupno:	19

Ukupan broj predmeta po kojima je okončan postupak u 2024. godini, po svim osnovama je 160, kako slijedi:

Rješenja o upisu EP u Registar patenata	153
Rješenje kojim se priznaje patent	6
Rješenje kojim se obustavlja postupak	1
UKUPNO	160

U 2024. godini je upisano u Registar patenata 159 patenta, od kojih je 6 priznato po nacionalnom postupku, a 153 patenta su upisana u Registar na osnovu Sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske patentne organizacije o proširenju evropskih patenata.

Ukupno objavljeno u službenom glasilu intelektualne svojine, tokom 2024. godine:

	Nacionalni patenati	Prošireni evropski patenti	Prošireni evropski patenti koji su ostali na snazi sa izmijenjenim patentnim zahtjevima
Glasnik 47 od 20.04.2023. god.	-	26	2
Glasnik 45 od 20.07.2023. god.	1	36	-
Glasnik 46 od 20.10.2023. god.	3	36	6
Glasnik 50 od 20.10.2024. god	2	53	8
Ukupno:	6	151	16

- U postupku po zahtjevima za: priznanje patenta, upis proširenih evropskih patenata u Registar patenata, upis promjena u Registar patenata, **broj odrađenih aktivnosti** po nazivu je:

Rješenja o upisu proširenog evropskog patenta u Registar patenata	153
Rješenje o priznanju patenta	6
Rješenjem kojima se obustavlja postupak	1
Rješenje o priznanju datuma podnošenja prijave patenta	8
Rješenja o upisu prenosa prava u Registar patenata	36
Rješenje o upisu licence u Registar patenata	1
Rješenje o upisu pronalazača u Registar patenata	1
Rješenje o upisu promjene adrese nosioca patenta u Registar patenata	10
Rješenje o upisu promjene imena nosioca patenta u Registar patenata	6
Rješenje o upisu promjene imena i adrese nosioca patenta u Registar patenata	3
Rješenje kojim se dozvoljava nastavak postupka	8
Isprava o patentu	8
Poziva za uređenje	9
Patentni spis	8

Uvjerenje o pravu prvenstva	3
Poziv za uplatu troškova za štampanje patentnog spisa, rješenje, ispravu i objavu nacionalne prijave	3
Poziv za uplatu taksi i naknada za upis proširenog EP u Registar patenata, objavu podataka i štampanje prevoda patentnih zahtjeva	161
Obavještenje u vezi sa zahtjevom	3
Obavještenje o objavi podataka o izmijenjenom patentu	26
Obavještenje o objavi izmjena	1
Odgovor na zahtjev za pretragu	11
Ukupno	466

Broj evropskih prijava za koje je nosilac prava platio taksu za proširenje na Crnu Goru u 2024. godini

MJESEC	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jul	Avgust	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar	ukupno
Broj EP prijava	156	109	97	59	20	17	25	27	24	23	20	25	602

Taksa za proširenje patenta iznosi 102,00 eura za svaki zahtjev za proširenje i plaća se Evropskom patentnom zavodu, a u skladu sa članom 6 Sporazuma o proširenju, Evropski patentni zavod ima obavezu da izvrši naplatu 76,50 eura od takse za proširenje i prenosi na račun nadležnog organa, kao naknadu za namjenu Crne Gore da koristi dio te takse za promovisanje industrijske svojine u Crnoj Gori.

Budžetu Crne Gore, na osnovu Sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske patentne organizacije, od taksi za proširenje u 2024. godini, zaključno sa mjesecom novembrom, prihodovano je 44.140,50 eura. U trenutku izrade predmetnog Izvještaja, Evropska patentna organizacija nije dostavila podatke za mjesec decembar.

Broj zahtjeva za proširenje se smanjuje iz razloga što je Crna Gora pristupila Evropskoj patentnoj organizaciji kao 39. država članica, tako da od 01.10.2022. godine evropske prijave patenta uključuju oznaku države ugovornice Crne Gore, nakon čega prestaje da važi Sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske patentne organizacije o proširenju evropskih patenata.

- **Broj evropskih patenata za koje je Crna Gora zemlja ugovornica „contracting state“ u 2024. godini za koje su nosioci prava tražili upis u Registar patenata je 5, a očekujemo porast u 2025. godini.**

2. ŽIG I INDUSTRIJSKI DIZAJN

Zahtjev za registraciju žiga	615
Zahtjev za registraciju industrijskog dizajna	12

ŽIG

Objavljenih prijava u Službenom glasilu

Službeno glasilo br. 47/2024 (objavljeno 31.01.2024. godine)	120
Službeno glasilo br. 48/2024 (objavljeno 20.04.2024. godine)	47
Službeno glasilo br. 49/2024 (objavljeno 20.07.2024. godine)	86
Službeno glasilo br. 50/2024 (objavljeno 20.10.2024. godine)	223
UKUPNO objavljenih prijava	476

Podaci o broju odrađenih aktivnosti po nazivu

Broj ispitanih prijava po osnovu urednosti i po osnovu apsolutnih razloga za odbijanje registracije žiga koji su objavljeni u Službenom glasilu Intelektualne svojine	507
Rješenja o usvajanju zahtjeva za registraciju žiga	599
Rješenja o odbijanju prijave za registraciju žiga	17
Rješenja o obustavi postupka	90
Rješenja o promjenama, prenosima, licenci, zalozi u prijavama za registraciju žiga	45
Rješenja o dozvoljenom povraćaju u pređašnje stanje	2
Rješenja o ispravci greške u prijavama za registraciju žiga i registrovanim žigovima	4
Rješenja za produženje roka	3
Rješenja o promjeni -ograničenju spiska roba i usluga	4
Rješenja o poništavanju rješenja o obustavi postupka	4
Poziva za uplatu taksi za registraciju žiga	768
Obavještenja o formalnim nedostacima vezano za urednost prijave	58
Obavještenje o apsolutnim razlozima za odbijanje prijave	25

Uvjerenja o važenju žiga	41
Isprava o žigu	159
Zahtjeva za pretragu žiga	80
Rješenja o obnovi važenja žiga	730
Rješenja o prenosu prava, licenci, zalozu	326
Rješenja o promjenama imena i adrese	498
Rješenja o ispravci greške u predmetima za registraciju žiga i registrovanim žigovima	4
Dopisa, obavještenja, komunikacija sa strankama i državnim organima	33
UKUPNO	3997

Podaci za međunarodne prijave i dezignacije žiga

Ispitanih međunarodnih prijava i dezignacija	2857
Konačno priznatih međunarodnih prijava i dezignacija	2818
Obavještenja WIPO-u o odbijanju ili priznanju međunarodnih prijava	48
Obavještenja WIPO-u o konačnom status međunarodnog žiga	18
Prosljeđenih zahtjeva za međunarodno registrovanje	7
Rješenje o produženju roka	2
Rješenja o priznanju IR	21
Rješenja o odbijanju IR	12
Rješenja o odbijanju međunarodnog žiga na osnovu podnešenog prigovora	6
Poziva za uplatu takse za prosljeđivanje Međunarodne prijave WIPO-u i za Međunarodno priznanje žiga	21
Prosljeđenih obavještenja u WIPO-u po osnovu podnešenog prigovora	13
Rješenja o obustavi prigovora na međunarodnu registraciju	4
Informacija o važenju međunarodno registrovanog žiga na teritoriji Crne Gore	110
Dopisa, obavještenja, komunikacija sa strankama i državnim organima	12
UKUPNO	6059

INDUSTRIJSKI DIZAJN

Podaci o broju odrađenih aktivnosti po nazivu

Ispitano prijave za registraciju	11
Obavještenja o nedostacima vezanim za urednost prijave	12
Poziva/zaključaka za uplatu administrativne takse	10
Rješenja o registraciji dizajna	7
Rješenja o promjeni imena i adrese, obnovi dizajna	7
UKUPNO aktivnosti vezanih za nacionalni industrijski dizajn	47

Podaci za međunarodne prijave i dezignacije

Međunarodne prijave i designacije za industrijski dizajn	253
Konačno priznate međunarodne prijave i dezignacije	222
UKUPNO aktivnosti vezanih za međunarodni industrijski dizajn	475

Ukupan broj registrovanih prava od 2008. godine:

Nacionalnih žigova - 16837

Međunarodno registrovanih žigova za Crnu Goru - 59966

Nacionalnih industrijskih dizajna - 173

Međunarodno registrovanih industrijskih dizajna za Crnu Goru – 4933

3. AUTORSKA DJELA

Deponovana autorska djela:

Zahtjeva za deponovanje autorskih djela	26
Deponovano	26

DIREKCIJA ZA TRŽIŠNU INSPEKCIJU

I UVOD

Direkcija za tržišnu inspekciju je organizaciona jedinica Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju Ministarstva ekonomskog razvoja Vlade Crne Gore. Do donošenja i stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru ("Službeni list CG", br. 84/24), Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane odredbe o inspekcijskom nadzoru ("Službeni list Crne Gore", br. 84/24), Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore, broj 90/2024"), Odluke o preuzimanju službenika i opreme Uprave za inspekcijske poslove i Zaključka Vlade Crne Gore od 26. septembra 2024. godine, Tržišna inspekcija je bila organizaciona jedinica - Odsjek za tržišnu inspekciju u Sektoru za zaštitu tržišta i ekonomije, igre na sreću, javne nabavke Uprave za inspekcijske poslove.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, broj: 016- 102/24-4300/17 od 14. oktobra 2024. godine, uređuje se unutrašnja organizacija i sistematizacija Ministarstva ekonomskog razvoja, utvrđuju organizacione jedinice i njihov djelokrug, radna mjesta, broj izvršilaca, opis poslova i uslovi za njihovo obavljanje, kao i raspoređivanje službenika i namještenika i zapošljavanje pripravnika. Pravilnikom su sistematizovana radna mjesta, broj izvršilaca i opis poslova tržišnih inspektora u organizacionoj jedinici Direkcije za tržišnu inspekciju Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju.

Dakle, svoje aktivnosti u 2024. godini Tržišna inspekcija je ostvarivala u sastavu Uprave za inspekcijske poslove, Sektora za zaštitu tržišta i ekonomije, igre na sreću, javne nabavke, pod nazivom Odsjek za tržišnu inspekciju, u periodu od 01.01. do 30.09.2024.godine, i u Ministarstvu ekonomskog razvoja pod nazivom Direkcija za tržišnu inspekciju, u periodu od 01.10. do 31.12.2024.godine.

Propisane nadležnosti, Program rada i dinamički planovi Direkcije za tržišnu inspekciju, Program rada Ministarstva ekonomskog razvoja i Uprave za inspekcijske poslove, te strateški dokumenti Vlade Crne Gore (Nacionalni program zaštite potrošača i Strategija tržišnog nadzora), kao Plan za suzbijanje sive ekonomije bili su osnova na kojoj je Tržišna inspekcija zasnivala svoje aktivnosti u 2024. godini.

Polazeći od navedenih prioriteta i stanja na tržištu, utvrđenog u nadzoru u prethodnoj godini, Tržišna inspekcija je kroz proaktivni i reaktivni pristup u sprovođenju inspekcijskog nadzora, realizovala aktivnosti iz svoje nadležnosti, u skladu sa raspoloživim resursima i uz postupno preuzimanje evropskih metoda i pravila rada.

Inspekcijski nadzor vršen je kod privrednih subjekata svih oblika organizovanja koji se bave djelatnostima prometa robe, usluga u prometu robe, zanatstva i ličnih usluga, pojedinih javnih usluga i dr. Predmet inspekcijskih nadzora bila je kontrola primjene zakona i drugih propisa kojima se uređuje unutrašnja trgovina, zaštita potrošača, zanatstvo, bezbjednost neprehrambenih proizvoda, zaštita prava intelektualne svojine i dr. zakona i propisa nad kojim inspekcijski nadzor vrši tržišna inspekcija, a sve sa ciljem obezbjeđivanja njihove pune primjene.

Potreba intenziviranja inspekcijskog nadzora u određenim periodima (ljetnja / zimska turistička sezona i dr. periodi povećanog obima prometa određenih vrsta roba / usluga), u određenim oblastima i područjima nadzora, na određenim regionima i dr., uslovlila je pripremu i realizaciju posebnih planova nadzora. Dinamika aktivnosti po oblastima i rokovima definisana je mjesečnim planovima rada, nalogima i uputstvima za rad, zavisno od činjeničnog stanja i efekata nadzora iz prethodnog mjeseca, kao i od aktuelnih okolnosti u pojedinim segmentima nadzora. Poseban korektivni faktor planiranim aktivnostima, bile su inicijative, prijave i zahtjevi potrošača, poslovnih subjekata i drugih lica, kao i informacije o opasnim proizvodima objavljene na RAPEX sistemu, što je uticalo na dnevno planiranje aktivnosti. Pored vršenja inspekcijskog nadzora, Tržišna inspekcija je realizovala i druge propisane obaveze, kao i aktivnosti od značaja za ispunjavanje obaveza Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji. U tom smislu, Tržišna inspekcija je bila angažovana i na poslovima, koji se odnose na harmonizaciju nacionalnog zakonodavstva sa evropskim, kao i na njegovoj implementaciji.

1. Administrativni kapaciteti:

Direkcija za tržišnu inspekciju vrši nadzor u okviru četiri grupe poslova (tri područne jedinice i grupa poslova za tehnički nadzor). Od ukupno sistematizovanih 58 radnih mjesta za inspektora, zaposleno je 46, uključujući glavnog inspektora i tri inspektora koordinatora (18 dipl. ekonomista, 16 dipl. pravnika, 5 dipl. ing. poljoprivrede, 4 dipl. menadžera, 1 dipl. tehnolog, 1 dipl. ing. elektrotehnike, 1 dipl. politikolog). Od ukupnog broja zaposlenih inspektora, 20 su sa mjestom rada u Podgorici, dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Cetinje 1, Kolašin 1, Mojkovac 1, Nikšić (Plužine i Šavnik) 5, Budva 2, Ulcinj 3, Bar 5, Herceg Novi 1, Bijelo Polje 2, Rožaje (Petnjica) 3, Pljevlja (Žabljak) 1, Berane 1.

2. Nadležnosti:

Tržišna inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o zanatstvu, Zakon o potrošačkim kreditima, Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakon o efikasnom korišćenju energije, Zakon o građevinskim proizvodima, Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o žigu, Zakon o patentima, Zakon o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, Zakon o oznakama geografskog porijekla, Zakon o zaštiti topografija poluprovodnika, Zakon o kinematografiji, Zakon o optičkim diskovima, Zakon o duvanu, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o metrologiji, Zakon o kontroli predmeta od dragocjenih metala, Zakon o lijekovima, Zakon o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi, Zakon o energetici, Zakon o upravljanju otpadom i dr. Nadzor se sprovodi i nad primjenom velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu navedenih zakona.

Nadzorom je obuhvaćena primjena propisa koji uređuju navedene oblasti u pogledu uslova za pristup djelatnosti i obaveza u obavljanju tih djelatnosti, a u funkciji legalnog tržišta robe i usluga, zaštite ekonomskih interesa potrošača, bezbjednosti neprehrambenih proizvoda na tržištu, zaštite prava intelektualne svojine, zaštite od neloyalne konkurencije i dr, sa ciljem da se obezbijedi njihova puna primjena.

Kada je u pitanju pravni okvir u skladu sa kojim Direkcija za tržišnu inspekciju sprovodi inspeksijski nadzor, a polazeći od obaveze harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa evropskim, može se konstatovati da stepen harmonizacije uglavnom omogućava inspeksijski nadzor u skladu sa evropskim pravilima i metodama nadzora.

3. Inspeksijski nadzor:

Planom rada Tržišne inspekcije razrađen je program rada na mjesečnom nivou, po oblastima nadzora, rukovodeći se vremenskim intervalima pojačanog prometa roba i usluga, a posebno stanjem na terenu. Prioriteti po ovom planu bile su kontrole u oblasti trgovine i pojedinih zanatskih i dr. usluga, sa posebnim osvrtom na suzbijanje sive ekonomije, zaštitu prava intelektualne svojine, zaštitu prava potrošača (ekonomskih interesa i zaštita od nebezbednih proizvoda). Više u odjeljku - Nadzor po oblastima.

U izvještajnoj godini Tržišna inspekcija je izvršila ukupno 15.091 inspeksijska pregleda, u kojima je utvrđeno ukupno 5.241 nepravilnost.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	15.091
- Redovni	9.361
- po inicijativi	1.373
- po zahtjevu (opšti i pojedinačni)	69
- kontrolni	4.288
Broj utvrđenih nepravilnosti	5.241
Broj ukazivanja	697
Broj rješenja	4.544
Broj prekršajnih naloga	7.627
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	2.520.450,00
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	20

Od ukupnog broja izvršenih inspeksijskih pregleda (15.091), posmatrano *po* vrstama djelatnosti u trgovini je izvršeno 15.106 inspeksijskih pregleda, zanatstvu 970, uslugama u prometu robe 5, javnim uslugama 25 i ostalo – 10 inspeksijskih pregleda.

4. Utvrđene nepravilnosti:

U izvještajnoj godini utvrđeno je ukupno 5.241 nepravilnost. Nepravilnosti su se odnosile na povredu propisa iz oblasti unutrašnje trgovine (2.259), zaštite potrošača (2.149), bezbjednosti (546), zanatstva

(155), zaštite prava intelektualne svojine (80), te povrede odredbi Zakona o duvanu i Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda (14), Zakonu o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi (16), Zakonu o upravljanju otpadom (19) i Zakona o inspekcijском nadzoru (3).

5. Preduzete upravne mjere:

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (5.241), inspektori su ukupno donijeli 4.544 rješenja kojim su naredili: otklanjanje utvrđenih nepravilnosti (2.306), privremeno zabranili promet robe (913), dostavu dokumentacije (938), privremenu zabranu obavljanja djelatnosti (196) i oduzimanje robe (110). Inspektori su donijeli 24 rješenja o vještačenju i 57 rješenja o odbijanju zahtjeva. Inspektori su u 697 slučajeva djelovali preventivno na način što su ukazali subjektima nadzora na učinjene nepravilnosti i odredili im primjeren rok da ih otklone.

Struktura mjera i radnji obuhvaćenih rješenjima

Ukupno rješenja	4.544
- Otklanjanje nepravilnosti	2.306
- Zabrana prometa robe	913
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	938
- Privremena zabrana obavljanja djelatnosti/pečaćenje	196
- O vještačenju	24
- Oduzimanje robe/predmeta	110
- Rješenje o odbijanju zahtjeva	57

Tržišni inspektori su u izvještajnom periodu zabranili promet robe u vrijednosti od 1.290.486,52 € (913 slučajeva), od čega privremeno 1.110.872,57 € (784 slučaja) i trajno u vrijednosti od 179.613,95 € (129 slučajeva). Kada je u pitanju trajna zabrana prometa robe treba naglasiti da se radi o opasnim proizvodima sa ozbiljnim rizikom pronađenim na našem tržištu, kao i to da ih je u 2024. godini na tržištu pronađeno znatno više u odnosu na 2023. godinu, a što je rezultat kontinuiranog unapređenja rada inspektora u oblasti bezbjednosti proizvoda. Više u odjeljku - Nadzor po oblastima/ *Bezbjednost proizvoda (tržišni nadzor)*.

Privremenu zabranu prometa robe inspektori su preduzimali u slučajevima kada su u toku vršenja inspekcijских nadzora utvrdili da: proizvodi stavljeni u promet ne ispunjavaju propisane zahtjeve bezbjednosti, cijene robe nijesu istaknute na propisan način, obavještenje o robi nije istaknuto na propisan način, kao i u drugim slučajevima u kojim je utvrđena nepravilnost za koju je propisana mjera privremene zabrane prometa robe.

Mjera privremene zabrane prometa robe traje do otklanjanja nepravilnosti. U 592 slučajeva otklonjena je nepravilnost zbog koje je roba privremeno stavljena van prometa i roba u vrijednosti od 752.964,42 € je vraćena – stavljena u promet.

Mjera privremene zabrane obavljanja djelatnosti izrečena je u 196 slučajeva, zbog obavljanja djelatnosti bez propisane prijave, kao i zbog obavljanja trgovine na malo nedjeljom i u dane državnih praznika.

U 110 slučajeva privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 34.484,40 € zbog stavljanja iste u promet bez dokaza o nabavci, odnosno zbog povrede prava intelektualne svojine (žig). Radilo se o raznim vrstama robe (odjevni predmeti, cigarete, rezani duvan, obuća, galanterija, bižuterija, svijeće, parfemi, preparati za kosu (šamponi), uređaji (mašina za šišanje kose), sirova kafa, gazirana pića, rezana daska, plinske boce, punjenja za plinske boce i dr.roba.

Utvrđene nepravilnosti (tri) u oblasti inspekcijского nadzora su se odnosile na to da subjekat nadzora nije postupio po naredbi inspektora u određenom roku.

6. Izvršenje rješenja:

Od ukupno 4.544 donesenih rješenja u izvještajnom periodu, izvršeno je 4.524. Dobrovoljno su izvršena 4.206 rješenja, dok je 306 rješenja izvršeno administrativno, a u 12 slučajeva postupak je obustavljen (subjekti nadzora nerezidenti). Na kraju godine ostalo je neizvršeno ukupno 20 rješenja (donesena krajem decembra). U izvještajnoj godini dobrovoljno je izvršeno i sedam rješenja neizvršenih u prethodnoj godini. Protiv rješenja inspektora u izvještajnoj godini podnijeto je 11 žalbi, od čega je odlučeno po njih devet.

Drugostepeni organ je rješavao po devet žalbi, od čega je u četiri slučaja žalba odbijena, u četiri slučaja žalba je usvojena i u jednom slučaju drugostepeni organ se oglasio kao nenadležan.

Kod drugostepenog organa u dva slučaja postupak po žalbi je u toku.

Takođe, u 2024. godini riješeno je osam žalbi koje su podnesene u 2023. godini i ranije. Drugostepeni organ je u pet slučajeva usvojio žalbu, a u tri slučaja žalba je odbijena.

Protiv dva rješenja drugostepenog organa, kojima su potvrđena rješenja inspektora, pokrenut je Upravni spor i za oba predmeta spor je u toku.

7. Prekršajna odgovornost:

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 7.627 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 2.520.450,00 €, od čega:

- odgovornom i pravnom licu 6.320 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 2.149.580,00 €;
- preduzetniku 1.050 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 328.590,00 €; i
- fizičkom licu 257 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu 42.280,00€.

U izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 7.478 prekršajnih naloga, što je 98 % od broja izdatih. Za 19 prekršajnih naloga podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje, dok za 81 prekršajni nalog do kraja izvještajne godine nije istekao rok za naplatu.

Tržišni inspektori su za 49 nenaplaćena prekršajna naloga (koji su postali konačni i izvršni), Centralnoj banci i poslovnim bankama podnijeli naredbe o prinudnoj naplati.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 20 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje, u izvještajnom periodu je riješeno 20 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, uključujući i 15 zahtjeva iz prethodnog perioda (šest za pokretanje prekršajnog postupka i 14 zahtjeva koji su se odnosili na sudsko odlučivanje). Izrečeno je devet novčanih kazni u ukupnom iznosu od 15.210,00€ (sa troškovima postupka). U sedam slučajeva postupak je obustavljen (od čega četiri zbog zastarjelosti), u jednom slučaju doneseno je rješenje o oslobađanju, u dva slučaja prekršajni nalozi su stavljeni van snage i u jednom slučaju sudski nalozi su odbačeni.

Na rješenja suda za prekršaje u izvještajnoj godini, nije bilo podnijetih žalbi.

8. Nadzor po oblastima:

8.1. Trgovina:

U izvještajnoj godini, tržišni inspektori su u oblasti trgovine posebnu pažnju posvetili provjeri porijekla robe u prometu, njenom evidentiranju (nabavke i prodaje), evidentiranju ostvarenog prometa i poštovanju obaveze u vezi sa formiranjem cijena proizvoda, u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga, kao i drugim zakonima koji uređuju trgovinu pojedinih vrsta roba. Dakle, nadzorom su obuhvaćeni svi segmenti bitni za postizanje legalnosti unutrašnjeg tržišta i fer konkurencije, uključujući i obaveze u pogledu podnošenja prijave trgovine nadležnim organima.

Nadzor u oblasti trgovine je intenziviran u pojedinim vrstama trgovine (promet na veliko i promet na malo i dr.) i za pojedine vrste robe u određenim vremenskim periodima i na pojedinim prodajnim mjestima, u skladu sa Planom rada inspekcije. U tom smislu, vršen je nadzor kod trgovaca koji obavljaju promet robe preko štandova i tezgi na pijacama i drugim otvorenim i zatvorenim prostorima sa aspekta prijave trgovine, porijekla robe, vođenja evidencije o nabavci i prodaji robe. Takođe, vršen je pojačani nadzor nad prometom duvanskih proizvoda, građevinskog materijala, alatki i mašina za poljoprivredu, auto-djelova, proizvoda drvoprerađiva, namještaja, bijele tehnike, udžbenika i školskog pribora, lijekova i druge robe u apotekama, odjeće i obuće za djecu, pekarskih proizvoda i dr. Sa stanovišta vođenja propisane evidencije vršen je i nadzor prometa, izrade i opravke predmeta od dragocjenih metala, kao i nadzor otkupa lomljenog zlata i srebra.

Poseban akcenat u nadzoru dat je i na primjeni odredbe člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini, vezano za zabranu rada nedeljom i u dane državnih i drugih praznika, u trgovini na veliko i trgovini na malo.

Kontrole su organizovane i po inicijativama privrednih i drugih subjekata, koje su se odnosile na rad bez prijave trgovine, nepoštovanje radnog vremena i dr.

U kontroli primjene Zakona o unutrašnjoj trgovini utvrđena je ukupno 2.259 nepravilnost, koje su se odnosile na: nepropisno vođenje evidencije o nabavci i prodaji robe (876), nedostupnost evidencije u toku kontrole (938), na obavljanje trgovine bez podnošenja prijave iste (222), stavljanje u promet robe bez dokaza o nabavci (30), neisticanje i nepridržavanje radnog vremena (36), rad nedjeljom i u dane državnih praznika (155), dok su se dvije nepravilnosti odnosile na ostale oblasti trgovine.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u oblasti unutrašnje trgovine, izrečeno je 127 ukazivanja i doneseno 2.132 rješenja. Za prekršaje je izdato 3.431 prekršajni nalog, u vrijednosti od 1.182.180,00 €, a podneseno je i 6 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

8.2. Pojačani nadzor prometa duvanskih proizvoda:

Kontrole nad prometom duvanskih proizvoda vršene su kontinuirano, sa aspekta primjene zakona koji uređuju ovu oblast (Zakon o duvanu i Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda), kao i Zakona o unutrašnjoj trgovini, u odnosu na poštovanje odredbi koje uređuju vođenje evidencije i Zakona o zaštiti potrošača, u odnosu na isticanje cijena na propisan način, izdavanje računa, itd. Po potrebi kontrole su se vršile sa službenicima Uprave Policije, te su kontrolama bili obuhvaćeni maloprodajni objekti (prodavnice, kiosci), kao i druga prodajna mjesta (šandovi/tezge) i pijačni prostori.

U izvještajnom periodu izvršeno je 1.392 inspekcijskih pregleda u prometu duvana i duvanskih proizvoda, a utvrđeno je 25 nepravilnosti koje se odnose na: 11 nepravilnosti na neposjedovanje dokaza o nabavci robe shodno Zakonu o unutrašnjoj trgovini, 12 neisticanje oznake o zabrani prodaje duvanskih proizvoda licima mlađim od 18 godina, jedna na vršenje prometa duvanskih proizvoda na način koji kupcima omogućava samoposluživanje sa izloga maloprodajnog objekta, jedna na prodaju slatkiša, igračaka i drugih proizvoda namijenjenih djeci koji imaju oblik bilo koje vrste duvanskog proizvoda shodno Zakonu o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli sljedeće mjere: dva ukazivanja i 23 rješenja (12 rješenja o otklanjanju nepravilnosti i 11 rješenja o privremenom oduzimanju robe), kojom prilikom je oduzeto 377 paklica cigareta u ukupnoj vrijednosti od 982,90 € i 8,5 kg rezanog duvana u ukupnoj vrijednosti od 182,00 €. Izdato je 36 prekršajnih naloga.

8.3. Kontrola kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla

Tržišna inspekcija je u izvještajnoj godini vršila kontrole kvaliteta tečnog goriva naftnog porijekla u prometu, isključivo po prijavama potrošača. Inspekcijske kontrole vršene su u saradnji sa Institutom za transport D.O.O. „INTRA“ Podgorica, kao ovlašćenim akreditovanim tijelom za uzorkovanje tečnog goriva. U navedenom periodu izvršena su dva inspekcijska pregleda, kojima je obuhvaćeno šest točnih aparata, sa kojih je uzeto ukupno šest uzoraka - gasno ulje Eurodizel.

U ovim kontrolama nijesu utvrđene nepravilnosti.

Stupanjem na snagu Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla ("Sl.list CG", br. 31/21), (stupio na snagu 1.aprila.2022.godine), Tržišna inspekcija je prestala da vrši redovne kontrole kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla.

8.4. Kontrola osnovnih životnih namirnica

Tržišna inspekcija u izvještajnom periodu je vršila inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi i listi proizvoda („Sl. list CG“, br. 52/22), kao i Odluke o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi („Sl.list CG“, br.68/22...117/24) kojima se ograničava visina marže za određene proizvode od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi.

Pomenutom Odlukom obuhvaćene su 73 (sedamdeset i tri) vrste proizvoda, koji su prikazani u tri tabele, u zavisnosti od vrste, proizvoda i dozvoljene maloprodajne tj.veleprodajne marže, koja se primjenjuje prilikom formiranja maloprodajnih tj.veleprodajnih cijena a koje su dozvoljene u maloprodaji u iznosu od 7 %, 10 % i 15 %, dok su u veleprodaji u iznosu od 5 % i 10 %.

U izvještajnom periodu tržišni inspektori su izvršili ukupno 666 inspekcijskih nadzora. U toku vršenja inspekcijskih nadzora utvrđeno je 16 nepravilnosti. Kako bi se utvrđene nepravilnosti otklonile i sankcionisali trgovci koji su počinili prekršaje, tržišni inspektori su donijeli 14 rješenja i izdali 28 prekršajnih naloga u ukupnom novčanom iznosu od 77.000,00 €. Tržišni inspektori su u 2 slučaja djelovali preventivno na način što su ukazali subjektu nadzora na učinjene nepravilnosti i odredili primjeren rok da ih otkloni.

8.5. Zanatstvo:

U oblasti zanatstva, u izvještajnoj godini, kontrolisani su: frizeri, obučari, auto-mehaničari, krojači, perači prevoznih sredstava, vulkanizeri, kao i pružaoci drugih ličnih usluga (fotokopirnice i dr).

Izvršeno je ukupno 970 kontrola i utvrđeno je 155 nepravilnosti, koje su se odnosile na obavljanje zanatske djelatnosti bez podnošenja prijave nadležnom organu lokalne uprave.

Pored navedenih nepravilnosti, kod zanatstva su utvrđene i nepravilnosti koje se odnose na povrede prava potrošača, kao što su: neisticanje cijena, neizdavanje računa korisnicima usluga, neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora i dr. Kako bi se utvrđene nepravilnosti otklonile i sankcionisali

pružaoci zanatskih usluga koji su počinili prekršaje, tržišni inspektori su donijeli 145 rješenja i izdali 184 prekršajnih naloga u ukupnom novčanom iznosu od 25.440,00 €. Tržišni inspektori su u 10 slučajeva djelovali preventivno na način što su ukazali subjektu nadzora na učinjene nepravilnosti i odredili primjeren rok da ih otkloni.

8.6. Zaštita potrošača:

Područje zaštite potrošača bilo je jedan od prioriteta u postupanju tržišnih inspektora, kako u dijelu zaštite ekonomskih interesa potrošača, tako i u dijelu zaštite potrošača od opasnih proizvoda na tržištu (više u dijelu o *Bezbjednosti proizvoda*). Osnov za nadzor na ovom području, pored plana nadzora, bile su i žalbe potrošača, kao i informacije dobijene iz drugih izvora, po kojima se postupalo bez odlaganja.

Kada je u pitanju zaštita ekonomskih interesa potrošača, nadzor je vršen u pogledu poštovanja obaveza od strane trgovaca i davalaca usluga, propisanih Zakonom o zaštiti potrošača i Zakonom o potrošačkim kreditima, u okviru nadležnosti tržišne inspekcije.

U kontrolama kod primjene Zakona o zaštiti potrošača utvrđeno je ukupno 2.149 nepravilnosti, koje su se odnosile na: neisticanje cijene ili neisticanje na propisani način, nepridržavanje utvrđenih i istaknutih cijena od strane trgovca, nepoštovanje obaveza koje se odnose na način isticanja cijena sa popustom i sniženja (939), neposjedovanje evidencije prigovora potrošača(294), neisticanje obavještenja o robi na propisani način(252), neizdavanje računa ili izdavanje računa koji nijesu propisane sadržine(218), neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora (109), posebne uslove prodaje(74), uračunavanje težine materijala za pakovanje u neto masu (40), u vezi sa oglašavanjem proizvoda(18), posebne prodajne pogodnosti (8), saobraznost(6), u vezi sa javnim uslugama(4), obmanjujuću poslovnu praksu(2), agresivna poslovna praksa(2), označavanje upotrebljavane robe(2), prigovor po osnovu reklamacije proizvoda - cijene(1), u vezi sa prodajom izvan poslovnih prostorija(1), na ponudu popravke ili održavanje proizvoda(1), dokumentacija koja prati robu(1), u vezi sa dinstancionom prodajom(1), prigovor po osnovu prava na garanciju(1) i ostalo(175).

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u oblasti zaštite ekonomskih interesa potrošača, inspektori su u 137 slučajeva djelovali preventivno na način što su ukazali subjektu nadzora na učinjene nepravilnosti i odredili primjeren rok da ih otkloni. Inspektori su donijeli 2.012 rješenja, a za počinjene prekršaje izdali 3.839 prekršajnih naloga, u novčanom iznosu od 1.099.430,00 €, a podneseno je pet zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

U skladu sa odredbama Zakona o potrošačkim kreditima, Tržišna inspekcija je izvršila 20 inspekcijskih pregleda u kojima nijesu utvrđene nepravilnosti.

8.7. Bezbjednost proizvoda (tržišni nadzor):

U izvještajnom periodu Tržišna inspekcija je bila posvećena nadzoru proizvoda na tržištu, tj. kontroli bezbjednosti i usaglašenosti neprehrambenih proizvoda na tržištu, i preduzimala je mjere, kako bi na tržištu bili plasirani isključivo bezbjedni proizvodi. Radi se o posebnom obliku inspekcijskog nadzora koji ima za cilj zaštitu potrošača od opasnih proizvoda, a privrednih subjekata od neloyalne konkurencije i to na način da se ne utiče na slobodan protok roba.

Provjera bezbjednosti i usaglašenosti proizvoda na tržištu je vršena primjenom proaktivnog i reaktivnog nadzora, u skladu sa odredbama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakona o efikasnom korišćenju energije, Zakona o građevinskim proizvodima, podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovih propisa, kao i važećim standardima za kontrolisane grupe proizvoda.

Inspekcijski pregledi su sprovedeni putem administrativne provjere označavanja i prateće dokumentacije i pregledom fizičkih karakteristika proizvoda, uz vršenje procjene rizika za pojedine proizvode, kao i laboratorijske provjere i ispitivanja na osnovu odgovarajućih uzoraka proizvoda.

U skladu sa Opštim programom nadzora proizvoda na tržištu za 2024.godinu, Tržišna inspekcija je kontrolisala sledeće proizvode: mašine za pranje i sušenje veša, nosiljke za bebe, električne pegle, zaštitnu obuću, električne kosilice za travu, laminatne podne obloge. U produženom nadzoru proizvoda (iz prethodnih godišnjih programa za nadzor proizvoda na tržištu) kontrolisani su: dječja odjeća, hranilica za bebe, hodalica za bebe, produžni kabl, stona lampa, podna lampa, lampa, dječja lampa, LED sijalica, punjač za mobilni telefon, punjač za baterije, fen za kosu, uvijač za kosu, električni toster, električni rešo, električno kuvalo, električni aparat za kafu, aparat za brijanje, električni mikser, električna grijalica, električni uljani radijator, ekspres lonac, svijetleći niz, ubodna testera, ugaona brusilica, motorna testera, frižider, dječje sjedište za biciklo, pomoćno sredstvo za plutanje prilikom obuke u plivanju, aerosolni raspršivači, namještaj, baštenski namještaj, roleri, skejtbord, dječje naočare za sunce, zaštitne rukavice, zaštitna obuća, štitnik sluha, skijaška kaciga, biciklistička kaciga, zaštitni industrijski šljem, klima uređaj,

merdevine, maske za zavarivanje, ventilator, konvektor, beton, električne mašine za šišanje, izvori svjetlosti, kreveti na sprat i visoki kreveti, zaštitne rukavice, ručni električni trimeri za travu i parket.

U ovoj oblasti, u izvještajnom periodu, izvršeno je ukupno 665 inspeksijskih pregleda, od čega je u proaktivnom nadzoru, shodno Opštem programu nadzora proizvoda na tržištu (uključujući i produženi nadzor proizvoda), izvršeno 625 pregleda. U reaktivnom nadzoru izvršeno je 40 inspeksijskih pregleda, od čega 19 po RAPEX obavještenjima, po obavještenju iz drugih izvora - obavještenja proizvođača 6 pregleda, po obavještenjima iz Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima 15 pregleda.

U ovom periodu, utvrđeno je 546 nepravilnosti, od čega se 93 nepravilnosti odnosilo na povredu Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda (90 nepravilnosti – plasiranje na tržište nebezbednih (opasnih) proizvoda, 3 nepravilnosti – ne pruži potrošačima i drugim korisnicima odgovarajuće informacije i uputstvo za procjenu rizika), 421 nepravilnosti se odnosilo na povredu Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti (322 nepravilnosti - u promet su stavljeni proizvodi koji nisu u skladu sa propisanim tehničkim zahtjevima, 99 nepravilnosti – ne obezbijedi da proizvod prati propisana dokumentacija), 22 nepravilnosti se odnosilo na povredu Zakona o efikasnom korišćenju energije (16 nepravilnosti - dobavljač proizvoda nije obezbijedio tehničku dokumentaciju, 6 nepravilnosti – neispunjavanje zahtjeva u pogledu označavanja), dok se 10 nepravilnosti odnosilo na povredu Zakona o građevinskim proizvodima (proizvod ne prati izjava o svojstvima i tehnička dokumentacija).

Na tržištu Crne Gore, Tržišna inspekcija je pronašla 1.078 vrsta opasnih i neusaglašenih proizvoda u količini od 45.837 komada, 2 vrste u količini od 1.712.568m² i 1 vrsta u količini od 786.980kg.

Broj pronađenih opasnih i neusaglašenih proizvoda na tržištu – ukupno

Naziv proizvo-da	Broj vrsta proi-zvoda	Uvezeno (kom)	Na tržištu (kom)	Pro-dato (kom)	Ozbiljan rizik kom/vrsta	Opoziv proizvoda kom /vrsta	Neusaglašeni proizvodi kom/vrsta	Opasni proiz. bez ozbilj. Rizika kom/vrsta	Izvršeno usklađivanje
Dječja odjeća	82	694	694		82/694				
Produžni kabl	29	907	907		19/162			10/745	10/745
Električni razvodnik	8	259	259		8/259				
Električni uvijač za kosu	2	9	9				2/9		
Električno kuvalo	21	360	263	97	7/69	1/97	2/6	12/188	12/188
Punjač za telefon	120	1.907	1.907				8/122	112/1.785	112/1.785
Power bank	11	34	34					11/34	11/34
Aerosolni rasprašivač	80	2.781	2.781				1/60	79/2.721	79/2.721
Naočare za plivanje	21	676	676					21/676	21/676
Električna lemilica	6	18	18					6/18	6/18
Dječje sunčane naočare	42	1.067	1.067		4/23		2/30	36/1.014	36/1.014
Auto punjač	9	142	142					9/142	9/142
Zaštitne naočare	8	82	82					8/82	8/82
Električni pištolj za lijepak	22	87	87					22/87	22/87
Električni aparat za kafu	7	25	25				1/2	6/23	6/23
Električni mikser	5	1.097	1.097					5/1.097	5/1.097
Električna četkica za zube	3	8	8					3/8	3/8
USB kabl	7	32	32					7/32	7/32
LED lampa	7	22	22				1/5	6/17	6/17
Električna friteza	3	140	140					3/140	3/140

Električni usisivač	4	105	105					4/105	4/105
Električni prečišćivač vazduha	1	51	51					1/51	1/51
Električni osvježivač vazduha	2	62	62					2/62	2/62
Mašinic za brijanje	3	12	12					3/12	3/12
Globus lampa	5	13	13				1/1	4/12	4/12
Adapter	14	380	380					14/380	14/380
Zaštitne rukavice	41	1.674	1.674				4/85	37/1.589	37/1.589
Električni vijenac	1	8	8					1/8	1/8
Baštenski namještaj	1	3	3					1/3	1/3
Sunčane naočare	30	4.231	4.231				5/278	25/3.953	25/3.953
Električna lampa	26	112	112				8/29	18/83	18/83
Električni bojler	6	189	189					6/189	6/189
Elektrovarna grijalica	1	10	10		1/10				
Električni kalolifer	2	8	8				1/3	1/5	1/5
LED sijalica	89	20.955	20.955				44/2.086	44/18.869	44/18.869
Fen za kosu	7	31	31				2/14	5/17	5/17
Presja za kosu	4	21	21				1/5	3/16	3/16
Španer za vezivanje tereta	2	14	14				2/14		
Zaštitni reflektujući prsluk	7	377	377				1/172	6/205	6/205
Roleri	9	32	32				2/7	7/25	7/25
Električni masažer	2	30	30					2/30	2/30
Makaze za orezivanje grana	2	5	5					2/5	2/5
Merdevine	10	23	23					10/23	10/23
Električna pegla	64	716	716				1/8	63/708	63/708
Električna topilica za vosak	2	9	9					2/9	2/9
Dječja ljuštaka	2	15	15					2/15	2/15
Zaštitni industrijski šljem	6	159	159					6/159	6/159
Dječje zaštitne rukavice	1	103	103					1/103	1/103
Električni dentalni tuš	1	11	11					1/11	1/11
Električni ultra oralni tuš	1	4	4					1/4	1/4
Električni aparat za uništavanje insekata	2	48	48					2/48	2/48
Konvektorska grijalica	4	5	5					4/5	4/5
Epilator	1	3	3					1/3	1/3
Električni toster	13	41	41				1/2	12/39	12/39
Čizme za skijanje	2	32	19	13	2/19	1/13			
Podsklop za produžni kabl	15	421	421		15/421				
Maska za zavarivanje	1	5	5					1/5	1/5
Štitnik sluha	1	19	19					1/19	1/19
Ventilator	11	210	210		1/6			10/204	10/204
Skijaška kaciga	1	104	104					1/104	1/104
Električni sječko	1	1	1					1/1	1/1
Električna mašinic za šišanje	3	11	11					3/11	3/11
USB Mikrofon	2	5	5					2/5	2/5
Mašina za pranje i sušenje	4	120	120					4/120	4/120
Električna grijalica	4	30	30					4/30	4/30
Električna bušilica	1	70	7	63		1/63		1/7	1/7
Aparat za kuvanje na pari	1	4	4					1/4	1/4
Električna pumpica	1	1	1					1/1	1/1
Električni difuzer	3	13	13					3/13	3/13
Električni pica pekač	3	9	9					3/9	3/9
Električni blender	1	5	5					1/5	1/5
Dječja prenosna lampa	6	37	37		5/27			1/10	1/10
Dječja kaciga za biciklo	4	61	61					4/61	4/61
Električni grijač flašica	4	9	9					4/9	4/9
Laserski pokazivač	1	2	2					1/2	1/2
Električni aparat za hot dog	1	2	2					1/2	1/2
Električna četka za kosu	2	18	18					2/18	2/18
Električni blender	1	4	4					1/4	1/4
Nosiljke za bebe	20	102	102				5/60	15/42	15/42
Skejtboard	1	3	3					1/3	1/3
Zvučnik	5	10	10				3/6	2/4	2/4

Plutajuća pomagala	8	132	132		4/119		1/1	3/12	3/12
Aparat za vafle	2	26	26		2/26				
Zaštitna obuća	35	571	571				6/55	29/516	29/516
Kaciga za bicikliste	5	25	25					5/25	5/25
Hranilica za djecu	5	17	17					5/17	5/17
Punjač baterija	1	5	5					1/5	1/5
Električni aparat za kokice	1	2	2					1/2	1/2
Štapni bežični usisivač	2	248	145	103		1/103		2/145	2/145
Betonski blokovi	3	2.250	2.250					3/2.250	3/2.250
Dječji krevet na sprat	1	4	4					1/4	1/4
Dječja kolica	3	10	10					3/10	3/10
Električni rešo	1	2	2					1/2	1/2
Električna kosilica za travu	7	24	24					7/24	7/24
Naočare za skijanje	2	47	47					2/47	2/47
Električni pekač za palačinke	1	3	3					1/3	1/3
Ekspres lonac	1	20	20					1/20	1/20
Svijetleći lanci	41	1.612	1.612		15/375			26/1.237	26/1.237
Parquet	1	1.712.458m ²	1.712.458m ²					1/1.712.458m ²	1/1.712.458m ²
Laminat	1	110m ²	110m ²					1/110m ²	1/110m ²
Asfalt	1	786.980kg	786.980kg					1/786.980kg	1/786.980kg
Ukupno	1.081	46.113	45.837	276	165/2.210	4/276	105/3.060	811/40.567	811/40.567

Privrednim subjektima je naloženo povlačenje sa tržišta i trajna zabrana prometa za 270 vrsta opasnih i neusaglašenih proizvoda, u količini od 5.270 komada (za opasne proizvode koji predstavljaju ozbiljan rizik ukupno 165 vrsta u količini od 2.210 komada, za neusaglašene proizvode ukupno 105 vrsta u količini od 3.060 komada).

Za 4 vrste opasnih proizvoda, u količini od 276 komada naložena je mjera opoziva proizvoda od potrošača (čizme za skijanje, električno kuvalo, električna bušilica, štapni bežični usisivač).

Obavještenja o opozivima, objavljena su u dnevnim novinama i istaknuta na vidnom mjestu u prodajnom objektu.

Za opasne proizvode sa ozbiljnim rizikom i neusaglašene proizvode koji su povučeni sa tržišta i čiji je promet trajno zabranjen, sprovedena je mjera uništenja za 100 vrsta u količini od 1.675 komada, i to:

- za opasne proizvode sa ozbiljnim rizikom, ukupno 75 vrsta u količini 1.167 komada (električno kuvalo, električni razvodnik, produžni kabl, podsklop za produžni kabl, pomoćna sredstva za plutanje prilikom obuke u plivanju, dječja prenosna svjetiljka, ventilator, dječje sunčane naočare, svijetleći lanci),
- za neusaglašene proizvode ukupno 25 vrsta u količini 508 komada (punjač za telefon, električni uvijač za kosu, nosiljka za bebe, sunčane naočare, adapter,).

Po nalogu inspektora, proizvođaču/distributeru je vraćeno 170 vrsta opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom i neusaglašenih proizvoda u količini od 3.595 komada, i to:

- opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom, ukupno 94 vrste u količini 1.025 komada (dječja odjeća, elektrovarna peč, podsklop za produžni kabl, čizme za skijanje, produžni kabl, električni razvodnik, aparat za vafle, svijetleći lanci),
- neusaglašenih proizvoda, ukupno 76 vrsta u količini 2.570 komada (punjač za telefon, električni uvijač za kosu, globus lampa, električni kalolifer, fen za kosu, presa za kosu, zaštitni reflektujuć prsluk, LED sijalice, dječje sunčane naočare, toster, zaštitna obuća, zvučnici, aerosolni raspršivači).

Podnijeto je 2 zahtjeva sudu za prekršaje (dječja odjeća, električno kuvalo).

Proizvodi koji ne predstavljaju ozbiljan rizik čiji je promet privremeno zabranjen, nakon otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, vraćeni su u promet ukupno 808 vrsta u količini 40.567 komada, 2 vrste 1.712.568m² i 1 vrsta u količini od 786.980kg (power bank, aerosolni raspršivač, naočare za plivanje, električna lemilica, dječje sunčane naočare, autopunjač, zaštitne naočare, električni pištolj za lijepak, električni aparat za kafu, električni mikser, električna četka za zube, USB kabl, LED lampa, električna friteza, električni usisivač, električni prečišćivač vazduha, električni osvjeđivač vazduha, mašinica za brijanje, globus lampa, adapter, zaštitne rukavice, električni vijenac, baštenski namještaj, sunčane naočare, stona lampa, električni bojler, punjač za mobilni telefon, električno kuvalo, električni mikser, makaze za orezivanje grana, merdevine, dječja ljuljaška, zaštitni industrijski šljem, roleri, električni masažer, električni usisivač, makaze za orezivanje grana, električna pegla, električna lampa, dječje zaštitne rukavice, električni dentalni tuš, električni ultra oralni tuš, električni aparat za uništavanje insekata, konvektorska grijalica, toster, produžni kabl, maska za zavarivanje, štitnik sluha, zaštitni reflektujuć prsluk, ventilator, skijaška kaciga, električni sječko, električni pištolj za lijepak, kalolifer, mašina za pranje i sušenje veša, mikrofon, aparat za kuvanje na pari, električni difuzer, električni pica pekač, električni blender, LED sijalice, skejtbord, mašinica za šišanje, nosiljke za bebe, bežični zvučnik, električna bušilica, pomoćna

sredstva prilikom obuke u plivanju, dječja biciklistička kaciga, električni aparat za proju, električni aparat za kokice, štapni bežični usisivač, dječja kolica, betonski blokovi, električne kosilice za travu, ekspers lonac, električni pekač za palačinke, dječja hranilica, parket, laminatne podne obloge, asfalt).

Izvršena su uzorkovanja za ukupno 7 vrsta proizvoda (hodalice za bebe, električno kuvalo, punjač za mobilni telefon, zaštitna obuća 2 vrste, zaštitne rukavice 2 vrste). Dobijeni rezultati ispitivanja od strane laboratorije pokazuju da je 5 vrsta neispravno (hodalice za bebe, električno kuvalo, punjač za mobilni telefon, zaštitna obuća 1 vrsta, zaštitne rukavice 1 vrsta).

Kontrolisani subjekti su pokazali potreban nivo saradnje u izvršavanju mjera koje su inspektori nalagali, u cilju povlačenja opasnih proizvoda sa tržišta i opoziva od potrošača.

Shodno Memorandumu o saradnji, Tržišna inspekcija je nastavila uspješnu saradnju u oblasti tržišnog nadzora, i u tom smislu redovno dostavljala Upravi carina skraćene ček liste za proizvode, koji su bili obuhvaćeni Opštim programom nadzora proizvoda na tržištu. Uprava carina je u saradnji sa Tržišnom inspekcijom u izvještajnom periodu realizovala zajedničke akcije o pojačanoj kontroli robe i to za 6 proizvoda.

Takođe, ova inspekcija, kao Kontakt tačka u nacionalnom sistemu za brzu razmjenu podataka o opasnim proizvodima, a shodno potpisanom Memorandumu, redovno je koristila bazu podataka IT sistema Uprave carina.

- Kao Kontakt tačka Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima koji predstavljaju rizik, Tržišna inspekcija je sa zemljama u regionu (Srbija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Albanija i Kosovo) razmjenjivala informacije o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu. U izvještajnoj godini Kontakt tačka je kroz ovaj sistem prosljedila notifikacije za 38 nađenih opasnih proizvoda na tržištu Crne Gore, dok je iz zemalja regiona primila notifikacije za 44 proizvoda.

8.8. Kontrola nad primjenom Zakona o upravljanju otpadom

Direkcija za tržišnu inspekciju, u dijelu svojih nadležnosti, od 20. oktobra 2024. godine vrši inspeksijski nadzor nad primjenom Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, br. 34/24). Od početka primjene zakona izvršeno je ukupno 743 inspeksijskih kontrola u kojima je utvrđeno 19 nepravilnosti. Tom prilikom preduzete su preventivne i represivne mjere prema trgovcima koji svoje poslovanje nijesu uskladili sa odredbama ovog zakona. Zbog utvrđenih nepravilnosti, koje su se odnosile na stavljanja na tržište plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu, koji su zakonom zabranjeni, donjeta su četiri rješenja o zabrani prometa u ukupnoj vrijednosti robe od 11.628,00 € i to: 5.658 pakovanja štapića za uši, 126 pakovanja plastičnih slamčica i 399 pakovanja pribora za jelo za jednokratnu upotrebu.

Izdato je osam prekršajnih naloga kojim su učinioci prekršaja kažnjeni novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 8.000,00 € (4.000,00 pravnom licu i 4.000 odgovornom licu u pravnom licu). Kod 15 subjekata nadzora ukazano je da se lagane plastične kese debljine zida do 15 mikrona mogu upotrebljavati isključivo na mjestu za pakovanje robe, kako je propisano Zakonom.

8.9. Intelektualna svojina

U oblasti zaštite prava intelektualne svojine, Direkcija za tržišnu inspekciju je sprovodila nadzor po službenoj dužnosti i po zahtjevima nosilaca prava intelektualne svojine, sa ciljem da se spriječi neovlašćeno korišćenje i zloupotreba tih prava.

Izvršeno je ukupno 654 inspeksijskih pregleda, u kojim je utvrđeno ukupno 80 nepravilnosti.

Po službenoj dužnosti izvršeno je 585 inspeksijskih pregleda, po opštim zahtjevima zahtjevima 35, dok je 34 inspeksijskih pregleda izvršeno po pojedinačnim zahtjevima.

Od ukupnog broja inspeksijskih pregleda, 93 je izvršeno u oblasti autorskog i srodnih prava i 561 u oblasti prava industrijske svojine.

Svi inspeksijski pregledi u oblasti autorskih i srodnih prava izvršeni su po službenoj dužnosti.

U oblasti prava industrijske svojine izvršeno je ukupno 561 inspeksijskih pregleda, od čega 492 po službenoj dužnosti, 35 po opštim i 34 po pojedinačnim zahtjevima. U izvršenim inspeksijskim pregledima utvrđeno je 80 nepravilnosti, koje su se odnosile na neovlašćeno korišćenje robnog znaka/žiga i neovlašćene upotrebe industrijskog dizajna. Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti doneseno je 80 rješenja o privremenom oduzimanju robe. Privremeno je oduzeto 768 komada robe u vrijednosti od 24.178,30€ i to: 764 komada u vrijednosti od 23.968.30€ zbog neovlašćene upotrebe znaka i četiri komada u vrijednosti od 210€ zbog neovlašćene upotrebe dizajna, o čemu su obaviješteni nosioci prava, koji su protiv tih trgovaca pokrenuli postupke kod nadležnih sudova. Za učinjene prekršaje inspektori su izdali 115 prekršajnih naloga, u iznosu od 122.100,00 €. Podnijet je i jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Takođe, u 2024. godini je u jednom predmetu donijeta pravosnažna i izvršna presuda Privrednog suda kojom je naloženo uništenje robe oduzete po Zakonu o žigu za znak „Nike“.

Inače, u izvještajnom periodu, Tržišnoj inspekciji je podnijeto ukupno deset zahtjeva za zaštitu prava intelektualne - industrijske svojine, i to: tri opšta zahtjeva, koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke („Hugo Boss“, „Nike“, „UGG“), šest pojedinačnih zahtjeva koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke („Longchamp“, „NBA“, „Chanel“, „DAMA S.P.A.“, „MONCLER S.P.A. – Stone Island“, „MONCLER S.P.A.“) i jedan pojedinačni koji se odnosi na zaštitu dizajna („FD LOFT“).

8.10. Postupanje po inicijativama:

Tržišna inspekcija je u izvještajnom periodu zaprimila 1.373 inicijativa (prijave, žalbe, zahtjevi), od čega je 976 žalbi potrošača. Ostale inicijative (397) su zaprimljene od strane organa/institucija (35), privrednih subjekata (28) i fizičkih lica (334).

U 976 primljenih žalbi potrošača prijavljene su 990 nepravilnosti, koje se odnose na: nedostatak na robi (504), cijene (177), prigovor za ostvarivanje prava iz garancije (122), nedostatak kod usluge (44), dok su se ostale (143) odnosile na uskraćivanje prava potrošaču na kupovinu proizvoda u tačnoj mjeri i količini, na kupovinu proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, na tačne podatke o proizvodu, ili je potrošaču obustavljeno pružanje javne usluge isključenjem sa distributivne mreže u toku postupka u kojem se račun osporava, neobezbjedivanje potrebne dokumentacije koja prati robu u prometu, neisporučivanje plaćene robe, uslovljavanje potrošača prilikom kupovine proizvoda, nevraćanje kusura u apoenima manjim od pet centi, naplaćivanje kesa za nošenje sa logotipom firme i dr.

Po inicijativama, kojih je bilo 397, prijavljeno je 447 nepravilnosti, koje su se odnosile na: nelegalan rad (186), neizdavanje računa o kupovini proizvoda (122), neisticanje cijena i obmanjujuće oglašavanje (54), neisticanje obavještenja o robi (devet) a ostal

o (76) se odnosilo na promet robe bez dokaza o porijeklu, neisticanje firme na prodajnom objektu, nepoštovanje radnog vremena, nepoštenu poslovnu praksu, neoznačavanje polovne robe u prometu, kvalitet goriva, mikronažu plastičnih kesa koje su zabranjene u prodaji, kao i plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu, nepridržavanje marži kod osnovnih životnih namirnica, zahtjeve za davanje mišljenja i dr.

Od ukupno 1.373 primljenih inicijativa (uključujući i žalbe potrošača), 69 je proslijeđeno drugom nadležnom organu na postupanje, dok je u 54 slučaja podnosilac odustao od podnesene prijave, tako da je Tržišna inspekcija postupila po 1.250 inicijativa koje su riješene na sljedeći način: zamjena robe za novu (140 slučajeva), povraćaj novca (143 slučajeva), otklanjanje nedostatka na robi (76 slučajeva), smanjenje cijene (31 slučaj), a ostale

(353 slučajeva) inicijative su riješene na drugi način (potrošaču omogućena kupovina proizvoda u tačnoj mjeri i količini; potrošaču omogućena kupovina proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, potrošaču su obezbijedjeni tačni podaci o proizvodu, potrošaču je omogućeno pružanje javne usluge priključenjem na distributivnu mrežu u toku postupka u kojem se račun osporava, potrošaču je predata dokumentacija koja prati robu u prometu, potrošaču je isporučena plaćena roba; potrošaču je vraćen kursor u apoenima manjim od pet centi). U 50 slučajeva inicijativa je djelimično prihvaćena, u 37 slučajeva inspektori su uputili potrošača da svoje pravo zaštite zatraži u sudskom postupku, dok su u 393 slučajeva inspektori inicijative odbili kao neosnovane, a u 27 slučajeva inspektori su dali mišljenje.

Za utvrđene nepravilnosti (793) inspektori su preduzeli mjeru ukazivanja u 198 slučajeva, po kojima su subjekti nadzora postupili, a u 595 slučajeva su donesena rješenja (o otklanjanju nepravilnosti, o zabrani prometa robe, o vještačenju, o odbijanju zahtjeva...). Izdata su 702 prekršajna naloga i podnijeto je šest zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

9. Ostale aktivnosti

Registar prijava trgovine: U skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o sadržini prijave trgovine i registra za vođenje evidencije trgovaca, Direkcija za tržišnu inspekciju vodi Registar prijave trgovine (za trgovinu za koju posebnim zakonom nije propisana drugačija procedura za početak obavljanja djelatnosti). Prijave su zaprimane i evidentirane u svim kancelarijama Direkcije za tržišnu inspekciju u Crnoj Gori, od strane inspektora po utvrđenom rasporedu, a u kancelariji u Podgorici to je bila obaveza dežurnog inspektora.

Direkcija za tržišnu inspekciju je **Kontakt tačka sistema za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima** u koji je uključeno više inspekcija (koje se bave nadzorom na tržištu) iz različitih organa (Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo energetike, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo saobraćaja, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Zavod za metrologiju), kao i Uprava carina. Od avgusta 2022. godine, zbog Sajber napada na IT sistem državnih

organa Crne Gore, IT sistem www.potrosac.me preko kojeg je Direkcija za tržišnu inspekciju, kao Kontakt tačka sistema, pratila podatke o opasnim proizvodima i informisala javnost o opasnim proizvodima je prestao sa radom. U međuvremenu je otpočela sa radom CEFTA centralna baza podataka o nebezbednim/neusaglašenim proizvodima.

Direkcija za tržišnu inspekciju je kontakt tačka **Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima koji predstavljaju rizik**, pa je razmjenjivala informacije o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu sa zemljama u regionu preko CEFTA centralne baze podataka o nebezbednim/neusaglašenim proizvodima.

CEFTA centralna baza podataka o nebezbednim/neusaglašenim proizvodima pronađenim na CEFTA tržištu je uspostavljena 01.11.2023.godine. Višejezični informacioni sistem omogućava i olakšava razmjenu podataka, dokumenata, znanja i iskustva između relevantnih institucija koje se bave bezbjednošću proizvoda i unapređuje saradnju u cilju da se spriječi stavljanje na CEFTA tržište nebezbednih ili neusaglašenih proizvoda kako ne bi završili u ruke potrošača. Korisnici Sistema su sve inspekcije koje se bave nadzorom proizvoda na tržištu CEFTA zemalja (Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Kosovo*, Albanija i Moldavija). O nebezbednim i neusaglašenim proizvodima javnost se može informisati putem linka:

<https://cefta-portal.azurewebsites.net/ProductSafety/IndexPublic>

Informaciono-tehnička podrška

Informaciono – tehnička podrška predstavlja bitan uslov za dalji razvoj efikasnog inspekcijuskog nadzora. Ažurna i tačna evidencija o nadzoru, tj. preduzetim aktivnostima i mjerama u nadzoru i blagovremena informacija o tome, obezbjeđuju efikasno planiranje nadzora po oblastima i ostalim parametrima.

10. Saradnja

Tržišna inspekcija je u izvještajnoj godini ostvarila kontinuiranu saradnju sa relevantnim organima i institucijama na nacionalnom i regionalnom nivou, subjektima nadzora, potrošačima, NVO za zaštitu potrošača, medijima, itd.

Sprovođenje aktivnosti iz svoje nadležnosti, Tržišna inspekcija je ostvarivala i kroz neposrednu saradnju sa relevantnim **organima i institucijama na nacionalnom nivou** tj. inspekcijama na državnom i lokalnom nivou, Upravom policije, Upravom carina, institucijama infrastrukture kvaliteta i intelektualne svojine, organima pravosuđa, Upravom za kadrove i drugim organima uprave i ministarstvima. Oblast saradnje, pored pitanja vezanih za sami inspekcijuski nadzor, bila su i zajednička pitanja od značaja za napredak Crne Gore na evropskom putu, pitanja edukacije kadra i obezbjeđivanja drugih uslova za sprovođenje propisa u praksi. Ova saradnja je posebno bila izražena u realizaciji aktivnosti iz Nacionalnog programa zaštite potrošača i Strategije tržišnog nadzora.

Pored saradnje sa organima i institucijama na nacionalnom nivou, u izvještajnoj godini ostvarena je **saradnja i na regionalnom nivou**. U okviru GIZ projekta vršene su regionalne zajedničke akcije organa za nadzor tržišta i carinskih organa za tri grupe proizvoda (električna kuvala, USB punjači za mobilne telefone i električne bušilice) koje uključuju pripremu kontrolnih listi, uzorkovanje proizvoda, testiranje proizvoda i preduzimanje upravnih mjera, kontrolu nebezbednih i neusaglašenih proizvoda od strane carinskih organa na graničnim prelazima sledećih zemalja: Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Kosovo*, Albanija i Moldavija.

Tržišna inspekcija je u izvještajnoj godini ostvarivala kontinuiranu **saradnju sa privrednim subjektima i građanima-potrošačima**, kako bi poslovni subjekti pravilno primjenili propise u vršenju djelatnosti, kao i u cilju podizanja svijesti potrošača o njihovim pravima i obavezama prilikom kupovine robe i usluga. Pri tome, jedan od ciljeva Direkcije za tržišnu inspekciju jeste i informisanje ovih subjekata o svojim nadležnostima i aktivnostima.

Predmetna saradnja je ostvarivana u različitim oblicima, prije svega preko dežurnog inspektora koji daje kraće savjete i odgovore na pitanja licima koja se obrate putem telefona ili neposredno. Dužnost dežurnog inspektora je u 2024. godini obavljalo naizmjenično 21 inspektor u kancelariji sjedišta Direkcija za tržišnu inspekciju u Podgorici, puno radno vrijeme, svakog radnog dana. Nakon završetka radnog vremena, potrošači i drugi zainteresovani subjekti imaju mogućnost da ostavljaju poruke na automatskoj telefonskoj sekretarici.

U cilju efikasnije saradnje realizovana je i komunikacija sa poslovnim subjektima pisanim putem, u vidu odgovora na postavljena pitanja i davanja mišljenja po zahtjevima u pogledu primjene određenih zakonskih odredbi. Održano je i više sastanaka sa predstavnicima pojedinih poslovnih subjekata, a bilo je i seminara na kojima su pozivani.

Direkcija za tržišnu inspekciju nastavila je da jača **saradnju sa nevladinim organizacijama**, posebno onima koje djeluju na području zaštite potrošača, kako bi se postigla adekvatna zaštita potrošača, kako u dijelu ekonomskih prava tako i u dijelu zaštite potrošača od opasnih proizvoda na tržištu.

Predstavnici tržišne inspekcije učestvovali su zajedno sa predstavnicima organizacija potrošača na okruglim stolovima i u informativnim emisijama.

Takođe, na sve zahtjeve nevladinih organizacija za dostavljanje podataka iz nadležnosti tržišne inspekcije, postupano je na propisani način i dati su odgovori.

Saradnja sa medijima kao jednim od najuticajnijih instrumenata informisanja javnosti, Tržišna inspekcija je bila posvećena i u ovom izvještajnom periodu. U cilju informisanja i podizanja svijesti o nadležnostima i aktivnostima tržišne inspekcije, saradnja je nastavljena sa elektronskim i štampanim medijima (dnevним listovima, RTV, kao i drugim elektronskim i štampanim medijima). Pored uobičajene saradnje sa dnevnim listom „Pobjeda“, u izvještajnom periodu saradnja je nastavljena i u pogledu objavljivanja mjere opoziva koju inspektori nalože distributerima kada utvrde da je opasan proizvod koji je na tržištu dospio do potrošača. TI je izvještavala o svom radu i aktuelnostima iz inspeksijskog nadzora, putem saopštenja za javnost, odgovora na pitanja novinara, učešća u kontakt emisijama i sl. U nekoliko TV i radio emisija predstavnici TI su učestvovali vezano za aktuelne teme iz nadležnosti ove inspekcije.

Predmet saradnje sa medijima bile su teme iz oblasti zaštite prava potrošača, nadzora nad tržištem, tj. bezbjednosti proizvoda, zaštite prava intelektualne svojine, kao i druge oblasti iz inspeksijskog nadzora tržišne inspekcije, za koje su mediji pokazali interesovanje.

11. Projekti podrške i edukacija

U okviru projekta EU 4 Business - podrška regionalnoj ekonomskoj integraciji u oblasti infrastructure kvaliteta i elektronske trgovine, koji je odobren od strane EU i Njemačkog saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), u organizaciji CEFTA Sekretarijata, koji implementira GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit), ostvareno je učešće predstavnika Tržišne inspekcije na sledećim događajima:

19-20.III.2024.godine u Skoplju, regionalni sastanak vezano za procjenu stanja u oblasti građevinskih proizvoda

21. III.2024.godine u Skoplju regionalni sastanak organa nadzora proizvoda na tržištu I carinskih organa

18.19.IV. 2024.godine u Zagrebu studijska posjeta laboratorije za ispitivanje električnih proizvoda

25-26.IV.2024.godine u Skoplju radionica na temu "Procjena rizika električnih proizvoda"

23.V.2024.godine onlajn regionalni sastanak organa nadzora proizvoda na tržištu I carinskih organa

25.V. 2024.godine online regionalni sastanak vezano za uzorkovanje I ispitivanje mašina- električne bušilice

11-12.VI. 2024.godine u Budvi regionalni sastanak organa nadzora proizvoda na tržištu I carinskih organa

18-19.V.2024.godine u Brnu, Češka republika studijska posjeta akreditovanoj laboratoriji za ispitivanje mašina Engineering Test Institute – SZU,

13.XI.2024 godine u Beogradu je održan sastanak na temu unapređenje regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima.

20-21.XI.2024.godine u Tirani regionalna radionica EU4 business: Podsticanje zajedničkog regionalnog tržišta kroz kvalitetnu infrastrukturu i e-commerce za građevinske proizvode (cpr) i odgovarajuće standarde – nadzor tržišta u skladu sa uredbom o građevinskim proizvodima (cpr) i sigurnost zgrada.

12. Učešće na sastancima pododbora:

11.VI.2024.godine učešće na online XVII sastanak Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze

20.VI.2024.godine učešće na on line sastanak Pododbora za unutrašnje tržište I konkurenciju.

U organizaciji CEFTA Sekretarijata organizovano je učešće predstavnika Direkcije za tržišnu inspekciju na sledećim događajima:

13.VI. 2024.godine u Podgorici u prostoriji Ministarstva ekonomskog razvoja, održan je bilateralni sastanak na temu početka implementacije SEED+ projekta, koji će trajati naredne tri godine.

19.VI. 2024.godine u Beogradu održan sastanak vezano za unapređenje CEFTA regionalne mreže.

13. U organizaciji Uprave za ljudske resurse

Tržišna inspekcija je i u izvještajnoj godini nastavila sa obukama koje pruža Uprava za ljudske resurse, shodno svom Programu stručnog usavršavanja. Obuke su sprovedene u dijelu inspeksijskog nadzora, upravnog postupka, prekršajnog postupka, na kojima su prisustvovali predstavnici direkcije.

14. Projekti podrške

Projekat "EU4 Business: Podrška regionalnoj ekonomskoj integraciji u oblasti infrastrukture kvaliteta i elektronske trgovine" je posvećen jačanju ključnih aspekata sistema infrastrukture kvaliteta u CEFTA zemljama, a takođe je usmjeren na postizanje potpune usklađenosti sa zahtjevima EU-a. Ovaj pristup podstiče slobodno kretanje industrijske robe, usklađenost proizvoda sa zahtjevima bezbjednosti kako bi proizvodi bili bezbjedni za potrošače. Projekt sufinansira Evropska Unija i njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ). "Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit" (GIZ) GmbH je ovlašten za sprovođenje projekta.

Projekat se sastoji od dva glavna paketa. Prvi je usmjeren na jačanje kapaciteta institucija infrastrukture kvaliteta i ima za cilj da im omogući uspostavljanje pouzdane i potpuno usklađene sisteme infrastrukture kvaliteta, uključujući priznavanja postupaka za ocjenu usklađenosti proizvoda u tri unaprijed odabrana sektora (električni proizvodi, mašine i građevinski proizvodi). Drugi radni paket ima za cilj poboljšanje razmjene informacija između tijela za nadzor tržišta CEFTA- zemalja i uspostavljanje baze podataka o nebezbednim proizvodima pronađenim na CEFTA tržištu. Projekat traje od marta 2022- januara 2025.

15. Učešće u procesu evropske integracije

Predstavnici Tržišne inspekcije, kroz učešće u radnim grupama za određeni broj pregovaračkih poglavlja, čine dio pregovaračkog tima. Direkcija za tržišnu inspekciju je preko svojih predstavnika i kroz vršenje nadzora koji ima za cilj obezbjeđivanje pravilne primjene zakona usklađenih sa propisima EU, direktno uključena u sljedeća pregovaračka poglavlja - Poglavlje 1, Poglavlje 3, Poglavlje 7 i Poglavlje 28. Direkcija za tržišnu inspekciju, kroz navedena pregovaračka poglavlja, redovno izvještava o sprovedenim inspeksijskim kontrolama u određenim oblastima i u tom smislu pruža relevantne podatke koji su sastavni dio Priloga izvještaju o napretku u Crnoj Gori.

16. Učešće u redefinisaju pravnog okvira

Tržišna inspekcija je u ranijem periodu inicirala izmjene i dopune propisa, kako materijalnih (koji uređuju pojedine oblasti), tako i procesnih, prije svega Zakona o inspeksijskom nadzoru.

Takođe, kod procesnih zakona predložena su rešenja da se inspekciji omogući inspeksijski pregled u privatnim prostorima, kada postoji indicija da se u njima nelegalno posluje. Predmetna inicijativa sadržala je više predloga izmjena i dopuna Zakona o inspeksijskom nadzoru, zasnovanih na potrebi da se isti usaglasi sa Zakonom o upravnom postupku, kao i na potrebi da se riješe još neki problemi koji se pojavljuju u praksi inspeksijskog nadzora. Tržišna inspekcija je učestvovala u pripremi izmjena i dopuna, odnosno inicirala izmjene i dopune sljedećih zakona: Zakon o inspeksijskom nadzoru, Zakon o duvanu, Zakon o zaštiti potrošača, Zakonu o autorskom i srodnim pravima, kao i u podzakonskim aktima. S obzirom da jedan broj zakona čiju reviziju je tržišna inspekcija inicirala u prethodnom periodu, još uvijek nije izmijenjen, smatramo da bi resorna ministarstva trebalo da pokrenu te aktivnosti.

17. ZAKLJUČAK

Podaci iz nadzora u izvještajnoj godini, pored ostalih osnova, biće od značaja za planiranje i realizaciju aktivnosti Direkcije za tržišnu inspekciju u narednom periodu.

Prije svega ukazujemo na neadekvatan zakonski okvir, koji se odnosi na obavljanje raznih vrsta djelatnosti, posebno kada su u pitanju usluge koje se obavljaju po privatnim kućama, stanovima, garažama (tiče se nemogućnosti ulaska u privatne posjede), kao i da pojedine vrste usluga nijesu obuhvaćene ni jednim važećim propisom, što sve otežava suzbijanje sive ekonomije u ovim oblastima, a samim tim nadzor čini neefikasnim. I u ovoj godini rezultati su ostvareni sa znatno slabijim ljudskim resursima, jer u većem dijelu izvještajnog perioda u kontrolama angažovan je manji broj inspektora iz razloga odlaska u penziju, odsutnosti u dužem vremenskom periodu po osnovu bolovanja, kao i kadrovske nepopunjenosti. U narednoj godini treba obezbijediti uslove za dalje održavanje i unapređenje informacionog sistema JIIS. Takođe, treba realizovati povezivanje JIIS aplikacije sa aplikacijom za praćenje podataka po prekršajnim nalogima.

Dalja tehnička i softverska unapređivanja su, takođe, uslov za podizanje nivoa zaštite prava potrošača, prava intelektualne svojine i dr. U narednom periodu treba očekivati da će se određeni resursi potrebni za dalje unapređivanje inspeksijskog nadzora lakše obezbjeđivati u okviru Ministarstva ekonomskog razvoja, kao i učešće Direkcije za tržišnu inspekciju u kreiranju politike unutrašnjeg tržišta (kretanje robe i pružanje usluga na tržištu i zaštita od neloyalne konkurencije, zaštita potrošača, bezbjednost neprehrambenih proizvoda, zaštita prava intelektualne svojine i dr.). Direkcija za tržišnu inspekciju će nastaviti sa dobrom saradnjom i u narednom periodu, sa relevantnim institucijama, kako na unutrašnjem nivou, tako i na

regionalnom i međunarodnom, sa NVO sektorom itd., a sve u cilju unapređenja rada ove direkcije u oblastima nadzora koji se sprovodi.

4. Direktorat za međunarodnu saradnju, evropske integracije i implementaciju EU fondova

U Direktoratu za međunarodnu saradnju, evropske integracije i implementaciju EU fondova obavljaju se poslovi koji se odnose na: analizu spoljno-trgovinskih tokova u regionalnim i međunarodnim okvirima, praćenje i predlaganje mjera za liberalizaciju trgovine robama i uslugama i donošenje relevantne zakonske regulative u oblasti spoljne trgovine; predlaganje, utvrđivanje i sprovođenje politika u oblasti spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene; koordinacija aktivnosti u vezi sprovođenja CEFTA i EFTA Sporazuma; koordinacija i praćenje implementacije obaveza koje proizilaze iz članstva u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (STO); predlaganje, pregovaranje, zaključivanje i praćenje implementacije bilateralnih međunarodnih sporazuma u oblasti ekonomske saradnje, uzajamne promocije i zaštite investicija i slobodne trgovine; organizacija mješovitih komisija za implementaciju sporazuma o ekonomskoj saradnji i sporazuma o slobodnoj trgovini i koordinacija sa nadležnim resornim institucijama; predlaganje, utvrđivanje i sprovođenje razvojnih politika u oblasti međunarodne ekonomske saradnje i koordinacija bilateralne ekonomske saradnje sa drugim državama; koordinacija i učestvovanje u regionalnim i međunarodnim projektima, kao i bilateralnim, regionalnim i multilateralnim pregovorima čiji je fokus na razvoju međunarodnih trgovinskih i ekonomskih odnosa, a u saradnji sa međunarodnim ekonomskim organizacijama kao što su RCC, JICA, OECD, UN, Svjetska Banka, GIZ, STO, i dr.; koordinacija, implementacija, priprema informacija i praćenje aktivnosti koje se odnose na poglavlja 30-Vanjski odnosi i Poglavlje 3-Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga i prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije u navedenim oblastima; priprema propisa, informacija, platformi, pregovaračkih pozicija, strategija i drugih dokumenata u nadležnosti Direktorata koji se odnose na trgovinsku i ekonomsku saradnju sa drugim zemljama; koordinacija aktivnosti koje se odnose na pristupne pregovore za članstvo Crne Gore u EU za poglavlja u nadležnosti Ministarstva; učešće u praćenju i usklađivanju propisa sa odgovarajućim zakonodavstvom EU; izrada i praćenje sprovođenja Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG); ostvarivanje saradnje u Komisiji za Evropske integracije, Odboru za stabilizaciju i pridruživanje, Pododborima i pregovaračkim grupama iz nadležnosti Ministarstva; ostvarivanje saradnje sa institucijama EU i priprema dokumentacije za korišćenje IPA sredstava unutar Ministarstva i institucija u njegovoj nadležnosti obavlja poslove Jedinice za implementaciju projekata u okviru IPA II perspektive i poslove Posredničkog tijela za upravljanje sektorskim politikama u okviru IPA III perspektive; planiranje i sprovođenje projekata u oblasti konkurentnosti i drugih oblasti u nadležnosti Ministarstva koji se finansiraju iz pretpristupnih fondova Evropske unije i ostalih međunarodnih izvora finansiranja; koordinacija pripremnih aktivnosti u dijelu pripreme učešća Crne Gore na svjetskim izložbama poput Expo-a i drugim međunarodnim izložbama, konferencijama i poslovnim ekonomskim forumima, čiji je cilj promocija privrednih, investicionih i drugih potencijala Crne Gore; obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Direktorata u skladu sa zakonima i drugim propisima.

4.1. Direkcija za spoljnu trgovinu i analize

AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PO PROGRAMU RADA VLADE ZA 2024.

I Realizovane obaveze

- Vlada Crne Gore je 8. novembra 2024. utvrdila *Predlog zakona o spoljnoj trgovini robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje* (Zaključak broj: 10-329/24-6331/2);
- Vlada Crne Gore je 24. decembra 2024. donijela *Odluku odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene* (Zaključak broj: 10-329/24-7230/2).

II Nerealizovane obaveze

- *Predlog zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme*

Uzimajući u obzir da se radi o značajnim izmjenama koje nije bilo moguće sprovesti kroz postupak izmjena i dopuna, trenutno su u toku aktivnosti na izradi novog Nacrta zakona, a kako bi se osigurao nesmetan nastavak usvajanja. Proces izrade novog zakona zahtijeva intenzivnu međuresornu saradnju nadležnih institucija, te je u tom kontekstu ova aktivnost po PRV prenijeta za IV Q 2025.

AKTIVNOSTI U SKLOPU INTEGRACIONIH PROCESA

Poglavlje 30 – Vanjski odnosi

Aktivnosti Pregovaračke radne grupe (PRG) za predmetno poglavlje koordiniraju se iz Ministarstva ekonomskog razvoja. Zaključno sa 2024. održano je pet plenarnih sjednica PRG i pet tematskih sjednica¹. Crna Gora ima obavezu redovnog izvještavanja EK o sprovođenju planiranih aktivnosti, uz mogućnost prilagođavanja i korekcije prema potrebi, u periodu prije pristupanja. U odnosu na pregovaračku strukturu, Ministarstvo je bilo zaduženo za koordinaciju aktivnosti, kao i za izradu više dokumenata koja se odnose na poglavlje 30, a u kontekstu izvještavanja EK i pripreme za punopravno članstvo Crne Gore u EU. Takođe, vezano za PP 30, Izvještaj EK za 2024. bilježi napredak u odnosu na 2023. i istim je evidentirano da Crna Gora: “As regards the common commercial policy, Montenegro continued to coordinate its positions with those of the EU, including in the World Trade Organization.”, što predstavlja značajnu konstataciju u kontekstu nadležnosti Direkcije/Odsjeka.

- Održani su sastanci **Odbora za stabilizaciju i pridrživanje** (21. II 2024) i **Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze** (11. VI 2024) i kao što je prethodno ukazano aktivnosti na pripremi materijala iz nadležnosti poglavlja 30 koordinirane su iz Direkcije.

OSTALE AKTIVNOSTI

- Vlada Crne Gore je 24. maja 2024. donijela Predlog za izmjenu tačke 4 Zaključka Vlade Crne Gore broj: 04-6983/2 od 29. decembra 2021. godine (Zaključak broj: 08-053/24-2782/2);
- Vlada Crne Gore je 6. juna 2024. usvojila *Informaciju o aktivnostima po osnovu članstva Crne Gore u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i trinaestoj Ministarskoj konferenciji Svjetske trgovinske organizacije* (Zaključak broj: 08-328/24-3261/2);
- Vlada Crne Gore je 5. decembra 2024. utvrdila *Predlog zakona o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla* (Zaključak broj 10-053/24-6710/2);
- Vlada Crne Gore je 8. februara 2024. donijela *Odluku odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme** (Zaključak broj: 08-329/24-715/2).

SVJETSKA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA (STO) - Ministarstvo je zaduženo da prati implementaciju međunarodno preuzetih obaveza u okviru STO, s akcentom na izradu notifikacija koje proizilaze iz relevantnih STO sporazuma, kao i druge STO pravne tekovine (u pitanju su aktivnosti koje se kontinuirano realizuju i odnose se na sve članice STO). Značajno je napomenuti da je Crna Gora u obavezi da svoje trgovinske politike bazira na pravilima STO-a, isto se ne odnosi samo na Crnu Goru, već i na sve njene članice, pa tako i na EU (u dijelu *Zajedničke trgovinske politike EU*). U kontekstu dalje, ali i pune implementacije STO sporazuma, u odnosu na Sporazum o trgovinskim olakšicama koji je u direktnoj vezi s olakšavanjem prekogranične trgovine, Direkcija je bila aktivno uključena u izradu Programa trgovinskih olakšica 2024-2026 s predlogom okvirnog Akcionog plana. Takođe, treba imati u vidu i aktivnosti, koje se odnose na aktuelne pregovore i inicijative u okviru STO, sa ciljem definisanja novih pravila, ali i STO pravne tekovine i u ovom dijelu posebno su značajni pregovori vezani za Zajedničku inicijativu o elektronskoj trgovini. Tokom 2024, a nakon konsultacija sa nadležnim resorima, na liniji usaglašavanja sa stavovima EU, podržano je više dokumenata u susret 13. Ministarskoj konferenciji STO – MC 13 (Abu Dabi od 26-29. II 2024). Nakon održane MC 13, pripremljena je detaljna Informacija u odnosu na STO, ali i dokumenta koja su razmatrana na istoj.

- **SPORAZUMI O SLOBODNOJ TRGOVINI** – Ministarstvo je zaduženo da zaključuje i prati implementaciju sporazuma o slobodnoj trgovini (FTA), vezano za nadležnost Direkcije u dijelu kojim se definiše preferencijalni tretman pristupu tržištu roba. U kontekstu implementacije pomenutih sporazuma, a imajući u vidu da su pravila porijekla značajan element istih, tokom 2024. intenzivirane su aktivnosti u ovom dijelu. Vlada Crne Gore je 5. decembra 2024. utvrdila *Predlog zakona o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla* (Zaključak broj 10-053/24-

¹ Plenarne sjednice (13. III, 4. VI, 23. VII, 19. XI i 11. XII 2024.) i tematske sjednice (13. III, 26. III, 4. IV, 13. V i 17. VII 2024), uz napomenu da se rad PRG ne ogleda samo u broju održanih sastanaka, već je isti kontinuiran i intenzivan, na dnevnom nivou, kroz brojne aktivnosti kako u okviru poglavlja, tako i u okviru klastera 6.

6710/2). Takođe, sa ciljem vezivanja FTA za PEM pravila inicirane su izmjene FTA s Ukrajinom i R. Turskom. Dinamika realizacije obaveza zavisiće od pregovaračkog procesa.

OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA

Ministarstvo će u dijelu svojih nadležnosti nastaviti da koordinira svoje pozicije sa pozicijama EU uključujući i pozicije u okviru Svjetske trgovinske organizacije. Takođe, u kontekstu EU integracije, neophodna je dalja implementacija pravne tekovine EU, ali i izrada različitih dokumenata i izvještaja. Vezano za izmjene PEM Konvencije, u toku je sprovođenje odgovarajućih nacionalnih procedura.

Takođe, Ministarstvo je ovlašćeno za vođenje upravnog postupka u cilju izdavanja dozvola i saglasnosti na osnovu *Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom* („Sl. list CG“ br. 40/16), *Zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene* („Sl. list CG“ br. 145/21), kao i *Zakona o spoljnoj trgovini* („Sl. list RCG“, br. 28/04, 37/07 i „Sl. list CG“ br. 57/14).

U periodu od 1. I 2024. do 31. XII 2024. izdato je:

- **374** dozvola na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini („Sl. list RCG“, br. 28/04, 37/07 i „Sl. list CG“ br. 57/14).
- **110** dozvole za spoljnu trgovinu na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom („Sl. list CG“ br. 40/16).
- **158** saglasnosti na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom („Sl. list CG“ br. 40/16).
- **85** ovjera dokumenata na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom („Sl. list CG“ br. 40/16) i Odluke o izdavanju sertifikata o kvalitetu za robu prilikom izvoza i uvoza („Sl. list Republike Crne Gore“, br. 44/06).
- **56** zahtjeva za produženje važenja, izmjena podataka u dozvolama na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom („Sl. list CG“ br. 40/16) i Zakona o spoljnoj trgovini („Sl. list RCG“, br. 28/04, 37/07 i „Sl. list CG“ br. 57/14).
- **6** Zahtjeva za upis u Registar na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom („Sl. list CG“ br. 40/16).
- **1** dozvole na osnovu Zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene („Sl. list CG“ br. 145/21).

4.2. Direkcija za međunarodnu ekonomsku saradnju i EU integracije

AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PO PROGRAMU RADA VLADE ZA 2024.

I Realizovane obaveze

- *Informacija o uspostavljanju Jedinственe kontakt tačke za usluge JKT* (Zaključak Vlade br 10-053/24-6090/2 od 01. XI 2024).

Informacija o uspostavljanju Jedinственe kontakt tačke (JKT) sadrži ključne aspekte procesa uspostavljanja JKT. Crnogorski JKT je elektronski, informacioni i komunikacioni servis, posredstvom kojega se pružaju i razmjenjuju informacije o postupcima, uslovima i zahtjevima za pristup i pružanje usluga zainteresovanim licima. U skladu sa obavezama koje proizilaze iz Pregovaračkog poglavlja 3 vezano za slobodu pružanja usluga, uspostavljena je jedinstvena kontakt tačka i JKT portal je u potpunosti operativan od 25. juna 2024. (www.psc.gov.me). Portal sadrži informacije o uslovima za registraciju biznisa i poslovanje, obavljanje uslužnih djelatnosti i profesija, poslovanje stranaca, kao i poslovanje u drugim državama Evropske unije (EUGO mreža). Cilj JKT-a je olakšati pokretanje poslovanja i pristup tržištu usluga u Crnoj Gori.

AKTIVNOSTI U SKLOPU INTEGRACIONIH PROCESA

U Odsjeku za evropske integracije se kontinuirano obavljaju poslovi koordinacije i podrške pregovaračkoj strukturi za pregovaračka poglavlja u oblasti ekonomskog razvoja u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova, kao i praćenje aktivnosti Ministarstva ekonomskog razvoja i ostalih institucija koje su uključene u proces pridruživanja EU, u dijelu ekonomskog razvoja, pružanja podrške u pripremi za sastanke pododbora i aktivno praćenje ispunjenja obaveza koje proizilaze iz procesa evropskih integracija.

Odsjek za evropske integracije koordinira radom devet pregovaračkih poglavlja, i to:

- Poglavlje 1 - SLOBODNO KRETANJE ROBE,
- Poglavlje 3 - PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA,
- Poglavlje 6 - PRIVREDNO PRAVO,
- Poglavlje 7 - PRAVO INTELEKTUALNE SVOJINE,
- Poglavlje 8 – KONKURENCIJA,
- Poglavlje 20 - PREDUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA,

- Poglavlje 28 – ZAŠTITA POTROŠAČA I JAVNO ZDRAVLJE i
- Poglavlje 30 - VANJSKI ODNOSI

Takođe, značajno je napomenuti da imajući obuhvat pravne tekovine EU učestvujemo i u implementaciji obaveza iz poglavlja:

- poglavlje 10 - informatičko društvo i mediji;
- poglavlje 8 – konkurencija;
- poglavlje 31 - vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika.

U skladu sa novom metodologijom vođenja pregovora sa EU, u nadležnosti MER-a, odnosno Direktorat za međunarodnu saradnju, evropske integracije i implementaciju EU e Klaster 2 – Unutrašnje tržište, u sklopu kojeg je devet pregovaračkih poglavlja.

U 2024. održano je osam sastanaka na kojima se raspravljalo o realizovanim i planiranim aktivnostima ka ispunjenju preostalih obaveza koje proizilaze iz završnih mjerila na nivou pregovaračkih poglavlja.

Prema posljednjem Izveštaju Evropske komisije za Crnu Goru, za 2024. godinu, od devet poglavlja koja se nalaze u ovom klasteru, šest poglavlja imaju umjereni nivo spremnosti (1,3, 6,8,9,28), a jedno poglavlje određeni nivo spremnosti (PP2).

Na međuvladinoj konferenciji u Briselu, održanoj 16. decembra 2024, nadležnosti MER-a, privremeno su zatvorena dva poglavlja u pregovorima sa Evropskom unijom (EU) i to: 7 – Pravo intelektualne svojine i 20 – Preduzetništvo i industrijska politika.

Od ukupno 7, Odsjek koordinira sa 2 sektorska pododbora:

PODOBOR ZA UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE I KONKURENCIJU – XV sastanak održan je 20. juna 2024. u Briselu. Predstavljani su rezultati u veoma važnim pregovaračkim poglavljima (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 28,) i to u: oblasti konkurencije, državne pomoći, zaštite potrošača i zdravlja, kao i reforme u sektoru bankarstva, osiguranja i drugih finansijskih usluga. Na sastanku su razmotreni i rezultati ostvareni u oblasti prava osnivanja preduzeća i slobode pružanja usluga, prava intelektualne, industrijske i trgovinske svojine, kao i stanje u oblasti javnih nabavki i privrednog prava. Ovom prilikom, EK je istakla posvećenost ka ostvarenju standarda za postepenu integraciju Crne Gore u sistem unutrašnjeg tržišta uz jasan cilj da jača sopstvene kapacitete na putu ka krajnjoj integraciji. Tokom II i III kvartala, Odsjek za EI obavljao je pripreme koje obuhvataju koordinaciju, objedinjavanje informacija za prilog i izradu Platforme za učešće crnogorske delegacije i Izveštaja sa sastanka. Predmetna Platforma je usvojena na sjednici Vlade 6. juna 2024. U toku je usaglašavanje Zapisnika i operativnih zaključaka sa sastanka PO sa EK.

PODOBOR ZA TRGOVINU, INDUSTRIJU, CARINE I POREZE – na XVII sastanku ovog Pododbora između Crne Gore i Evropske unije, koji je održan 11. juna 2024. u Podgorici, a koji pokriva poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe, 16 – Porezi, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, 29 – Carinska unija i 30 – Vanjski odnosi, predstavnici crnogorskih nadležnih institucija su upoznali predstavnike EK sa aktivnostima sprovedenim u prethodnom periodu u ovim oblastima. Tokom II i III kvartala, Odsjek za EI obavljao je pripreme koje obuhvataju koordinaciju, objedinjavanje informacija za prilog i izradu Platforme za učešće crnogorske delegacije i Izveštaja sa sastanka. Platforma je usvojena na sjednici Vlade 6. juna 2024. Zapisnik sa sastanka je usaglašen.

Ministarstvo ekonomskog razvoja ima značajan dio obaveza u PODODOBORU ZA EKONOMSKA I FINANSIJSKA PITANJA I STATISTIKU. Na sastanku Pododbora, koji je održan 19. novembra 2024. godine, u Briselu, a koji pokriva ekonomska i finansijska pitanja i izazove, kao i politike u okviru poglavlja 17, 18, 32 i 33, predstavnici crnogorskih nadležnih institucija su upoznali predstavnike EK sa aktivnostima sprovedenim u prethodnom periodu u ovim oblastima. Odsjek je vršio koordinaciju aktivnosti u cilju izrade Priloga, u nadležnosti MER-a, za sastanak Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku;

Pored navedenih aktivnosti, u izvještajnom periodu, Odsjek je izvršavao i obaveze koje proističu iz PPCG 2023-2024 i Izveštaja EK o CG za 2023. i Izveštaja EK o CG za 2024. godine

SSP – ODBOR ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE - Predmet sastanka Odbora su razmatranje stanja i napretka ostvarenog u okviru sektorskih pododbora kao i rezultata koje je Crna Gora ostvarila u dijelu institucionalnih, zakonodavnih, političkih i ekonomskih reformi, uz projekciju planiranih aktivnosti, od održavanja posljednjeg sastanka Odbora. Shodno navedenom, u Podgorici je 21. februara 2024. održan XIII sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje.

POGLAVLJE 3 - PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA – Direkcija kontinuirano radi na ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz PP3. Na osnovu člana 12 stav 1 Odluke o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji („Službeni list CG”, broj 112/23), Vlada Crne Gore, na sjednici od 8. februara 2024. godine, donijela je Odluku o uspostavljanju Pregovaračke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga. Prva (konstitutivna) sjednica Pregovaračke radne grupe (PRG) održana je u Ministarstvu vanjskih poslova, 20. marta 2024. godine. Tematske sjednice vezano za Pregovaračko poglavlje 3 su održane 4. aprila 2024. godine, 26. aprila 2024. godine, 13. septembra 2024. godine i 6. novembra 2024. godine. 25. juna 2024. godine uspostavljena je u potpunosti operativna Jedinствена kontakt tačku (JKT)

Jedinствена kontakt tačka za usluge (JKT) www.psc.gov.me

U skladu sa obavezama koje proizilaze iz Pregovaračkog poglavlja 3, a koje se odnose na implementaciju Direktive o uslugama, Ministarstvo je kroz implementaciju projekta „Povećanje kapaciteta institucija za harmonizaciju i implementaciju pravne tekovine EU u području konkurentnosti i inovacija“ (IPA/2022/433-729), koji se finansira iz Akcijskog programa „Unaprijeđenje konkurentnosti i inovacija u privatnom sektoru – IPA 2020“, 25. juna 2024. godine uspostavilo elektronski, informacioni i komunikacioni servis, posredstvom kojega se pružaju i razmjenjuju informacije o postupcima, uslovima i zahtjevima za pristup i pružanje usluga zainteresovanim licima. Vlada je na sjednici održanoj 1. novembra 2024. godine usvojila Informaciju o uspostavljanju Jedinствене kontakt tačke za usluge JKT. Tokom 2024. godine prikupljeno je i obrađeno 113 sektorskih obrazaca, koje su sada dostupne na portalu JKT. Održane su 3 obuke na temu JKT i IMI sistema, na kojima je obučeno ukupno 93 službenika iz nadležnih organa. Uspostavljen je sistem Evidencije ovlašćenih službenika u okviru Radnog tima za JKT i IMI (60 kontakt osoba), a krajem godine je započet proces ažuriranja sastava Radnog tima u skladu sa organizacionim promjenama koje su nastale usled rekonstrukcije Vlade u III kvartalu 2024. Započete su aktivnosti u vezi ažuriranja Liste usluga koje će dalje biti implementirane tokom 2025. godine. U cilju obezbjeđivanja uslova za pouzdane i lako dostupne informacije o regulatornim zahtjevima na JKT-u, najveći izazov odnosi se na pravovremeno ažuriranje sektorskih informacija, jer Ministarstvo nema nadležnost da ažurira informacije koje su u nadležnosti drugih resora. S tim u vezi Ministarstvo ekonomskog razvoja je formiralo posebnu Direkciju za Jedinствену kontakt tačku (Pravilniko unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, Zaključak Vlade br. 10-102/24-5743/2) u cilju kontinuiranog unaprijeđenja portala i aktivnog praćenja procesa pripreme ili izmjene postojećih propisa koji regulišu uslužne djelatnosti, kako bi se dostigli zadati EU standardi.

U okviru istog projekta izmijenjene su projektne aktivnosti kako bi se angažovao ekspert u cilju skrininga legislative u odnosu na Direktivu o uslugama. Aktivnost je u jednom dijelu završena u decembru 2024. godine i tabele sa rezultatima skrininga su poslate EK.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uslugama

U oblasti slobode pružanja usluga u fazi je izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uslugama. U julu 2024. godine su od stane Evropske komisije dostavljeni komentari na Tabelu usklađenosti, te je stoga obezbjeđena podrška kroz PLAC projekat i pripremljen predlog zakona. Javna rasprava o Nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uslugama počela je 26.11.2024.godine, objavljivanjem javnog poziva na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja www.gov.me/mek i trajala je dvadeset dana. Okrugli sto povodom javne rasprave o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uslugama za sve zainteresovane subjekte održan je 6. decembra 2024. godine. Nakon dobijanja pozitivnog mišljenja Sekretarijata za zakonodavstvo predlog zakona je u decembru 2024. godine poslat Evropskoj komisiji na komentare.

OSTALE AKTIVNOSTI

- Vlada Crne Gore je na sjednici od 7. marta 2024. godine utvrdila Platformu za učešće potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i ministra ekonomskog razvoja Nika Gjeloshaja na Regionalnom forumu UNECE-a za održivi razvoj, u Ženevi, Švajcarska Konfederacija, od 12. do 14. marta 2024. godine
- Vlade Crne Gore je na sjednici održanoj 17. maja 2024. godine utvrdila Platformu za održavanje pete sjednice Mješovite komisije za ekonomsku i industrijsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Češke, 27. maja 2024. godine u Podgorici,

- Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 6. juna 2024. godine utvrdila Platformu za učešće crnogorske delegacije na XVII sastanku Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze i saradnju s drugim zemljama kandidatima, koji će se održati 11. juna 2024. godine u Podgorici,
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. juna 2024. godine utvrdila Platformu o učešću potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i ministra ekonomskog razvoja gospodina Nika Gjeloshaja na Ministarskoj konferenciji OECD-a za Jugoistočnu Evropu, Pariz, 26. jun 2024. godine,
- Vlade Crne Gore je na sjednici održanoj 20. juna 2024. godine usvojila Izvještaj sa održane V sjednice Mješovite komisije za ekonomsku i industrijsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Češke
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 27. juna 2024. godine utvrdila Platformu za održavanje treće sjednice Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Azerbejdžan, Podgorica 27. i 28. jun 2024. godine.
- Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 13. jula 2024. godine utvrdila Platformu za učešće crnogorske delegacije na XV sastanku Pododbora za unutrašnje tržište I konkurenciju, koji će se održati 20. juna 2024. godine, u Briselu,
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. jula 2024. godine usvojila Izvještaj o učešću potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i ministra ekonomskog razvoja gospodina Nika Gjeloshaja na Regionalnom forumu UNECE-a za održivi razvoj, u Ženevi, Švajcarska Konfederacija, od 12. do 14. marta 2024. godine.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. jula 2024. godine usvojila Izvještaj o učešću potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i ministra ekonomskog razvoja gospodina Nika Gjeloshaja na Ministarskoj konferenciji OECD-a za Jugoistočnu Evropu, Pariz, 26. jun 2024. godine.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 1. avgusta 2024. godine usvojila Izvještaj sa održane treće sjednice Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Azerbejdžan.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 23. septembra 2024. godine utvrdila Platformu za učešće potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i ministra ekonomskog razvoja Nika Gjeloshaja na Konferenciji ministara ekonomije Zapadnog Balkana koja se održava u Berlinu, Savezna Republika Njemačka, 24. septembra 2024. godine.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 10. oktobra 2024. godine utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Memoranduma o razumijevanju između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o ekonomskoj saradnji.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 10. oktobra 2024. godine usvojila Izvještaj o učešću potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i ministra ekonomskog razvoja Nika Gjeloshaja na Konferenciji ministara ekonomije Zapadnog Balkana koja je održana u Berlinu, Savezna Republika Njemačka, 24. septembra 2024. godine.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 17. oktobra 2024. godine utvrdila Platformu za učešće delegacije Crne Gore predvođene potpredsjednikom Vlade za ekonomsku politiku i ministrom ekonomskog razvoja Nikom Gjeloshajem na Drugom ekonomskom dijalogu između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država u Vašingtonu, 21-23. oktobra 2024. godine.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 25. oktobra 2024. godine utvrdila Platformu za održavanje druge sjednice Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovačke, Podgorica, 29. i 30. oktobar 2024. godine.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 28. novembra 2024. godine usvojila Izvještaj o završenim pregovorima o zaključivanju Dodatnog protokola 7 o rješavanju sporova uz Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (CEFTA) s Predlogom dodatnog protokola 7.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 28. novembra 2024. godine usvojila Izvještaj sa održane druge sjednice Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovačke.
- Vlada Crne Gore je na sjednici od 28. novembra 2024. godine usvojila Izvještaj o učešću delegacije Crne Gore predvođene potpredsjednikom Vlade za ekonomsku politiku i ministrom ekonomskog razvoja Nikom Gjeloshajem na Drugom ekonomskom dijalogu između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država.

SPORAZUMI O EKONOMSKOJ SARADNJI I SPORAZUMI O UZAJAMNOJ ZAŠTITI I PROMOCIJI INVESTICIJA

Ministarstvo je zaduženo za pregovaranje, vođenje i praćenje sporazuma o ekonomskoj saradnji sporazuma o uzajamnoj promociji i zaštiti investicija između Crne Gore i drugih država.

Sporazumi i MoU:

Memorandum o ekonomskoj saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade SAD-a potpisan 21. oktobra 2024. godine u Vašingtonu,

Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Koreje o ekonomskoj saradnji je usvojen od strane Skupštine na Trećoj sjednici Drugog redovnog zasijedanja Skupštine u 2024. godini, koja je održana 16. decembra 2024. godine.

Mješovite komisije za implementaciju sporazuma o ekonomskoj saradnji

U 2024. godine održane su tri Mješovite komisije za ekonomsku saradnju i to:

Peta sjednica Mješovite komisije za ekonomsku i industrijsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Češke održana je 27. maja 2024. godine u Podgorici.

Treća sjednica Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Azerbejdžan („Mješovita komisija“) održana je 27. i 28. juna 2024. godine u Podgorici.

Druga sjednica Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovačke održana je 29. i 30. oktobra 2024. godine u Podgorici.

Ekonomski dijalog između Crne Gore i SAD-a

Tokom 2024. godine se kontinuirano radilo na aktivnostima u okviru Ekonomskog dijaloga između CG i SAD. Kao rezultat toga potpisan je MoU o ekonomskoj saradnji, organizovana posjeta Vašingtonu na najvišem nivou u oktobru 2024. godine, Crna Gora je pristupila inicijativi Blue Dot Network, intenzivirane aktivnosti sa CLDP-om i EXBS-om, kao i definisani dalji konkretni projekti za implementaciju ove saradnje.

Skrining stranih investicija

- Održana trodnevna radionica „ Workshop on Developing Effective an Investment Screening Mechanism in Montenegro“, koju organizuje Program za trgovinsko pravo („Commercial Law Development Program- CLDP“) Ministarstva trgovine SAD, u periodu od 17-19. juna 2024. godine u Hotelu Hilton, u Podgorici.
- U okviru kontinuiranih aktivnosti na uspostavljanju adekvatnog mehanizma za skrining investicija u Crnoj Gori, Program za trgovinsko pravo (Commercial Law Development Program - CLDP) Ministarstva trgovine SAD, u saradnji sa Ministarstvom ekonomskih poslova i klimatskih promjena Savezne Republike Njemačke, Američkom agencijom za kontrolu izvoza i bezbjednost povezanih granica (EXBS) i Ministarstvom ekonomskog razvoja Crne Gore, organizovao je dvodnevnu radionicu o skriningu investicija, koja je održana 17. i 18. septembra 2024. godine u Berlinu.
- Na radionici su učestvovali predstavnici relevantnih resora Vlade Crne Gore sa ciljem upoznavanja sa iskustvom Savezne Republike Njemačke, članice Evropske unije, u kreiranju mehanizama za skrining investicija, kao i iskustvima Sjedinjenih Američkih Država, čime se doprinosi jačanju kapaciteta crnogorskih institucija za implementaciju aktivnosti na uspostavljanju takvog mehanizma u Crnoj Gori
- Predstavci Ministarstva ekonomskog razvoja učestvovali su na forumu „ Dizajniranje mehanizama za skrining stranih direktnih investicija u istočnoj Evropi, koji je organizovala Rumunska komisija za pregled stranih investicija (CEISD) u saradnji sa Programom za razvoj trgovačkog prava (CLDP) Ministarstva trgovine SAD-a, 14. i 15. novembra u Bukureštu, Rumunija. Ovaj događaj je bio fokusiran na podršku zemljama istočne Evrope i Balkana u razvoju okvira za pregled stranih direktnih investicija, koji istovremeno štite nacionalnu bezbednost i strateške interese, ali i podstiču sigurno i otvoreno investiciono okruženje.

Organizacija za međunarodnu saradnju i razvoj („OECD“)

Dirkcija kontinuirano saraduje sa Organizacijom za međunarodnu saradnju i razvoj („OECD“). Tokom 2024. godine se intenzivno radilo na finalizaciji publikacije „Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024“ koja daje prikaz ostvarenog stepena konkurentnosti ekonomija regiona u periodu od 2021-2024. godine i rezultat je procesa prikupljanja i evaluacije preko 600 kvalitativnih i kvantitativnih indikatora kroz 15 politika razvoja ključnih za unapređenje konkurentnosti u Jugoistočnoj Evropi. Analiziran je napredak ostvaren u oblastima investicione politike, trgovine, pristupa finansijama, poreskoj politici, državnim preduzećima,

obrazovanju, politici zapošljavanja, nauci, tehnologiji i inovacijama, digitalnom društvu, saobraćaju, energetici, zaštiti životne sredine, poljoprivredi, turizmu i antikorupciji.

Konferencija Organizacije za međunarodnu saradnju i razvoj („OECD“) posvećena prezentaciji publikacije „Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024“, održana je 24. oktobra 2024. godine u Podgorici.

Japanska agencija za međunarodnu saradnju (JICA)

Vlada Japana, u saradnji sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju (JICA), organizuje obuke za učesnike iz Crne Gore. Od 2005. do 2024. godine, preko 100 predstavnika iz Crne Gore učestvovalo je u ovim obukama. Za japansku fiskalnu 2024. godinu, Ambasada Japana u Beogradu dostavila je listu odobrenih treninga, na kojima je Crna Gora imala predstavnike:

1. Krivično pravosuđe (fokus na istrazi, gonjenju, suđenju i međunarodnoj saradnji);
2. Transformacija održivog turizma u cilju podsticaja razvoja zajednice;
3. Promocija energetske efikasnosti i konzervacija;
4. Digitalni „kaizen“ (Kvalitet i unapređenje produktivnosti korišćenjem digitalnih tehnologija u malim i srednjim preduzećima);
5. Javni gradski prevoz (Željeznica, autobus i drugi);
6. Upravljanje požarima i smanjenje rizika od katastrofa.

Pored navedenih, Crnoj Gori je dodijeljen i dodatni trening iz oblasti sajber bezbjednosti, na kojem su učestvovala dva predstavnika iz Crne Gore. U okviru programa tehničke podrške "Jačanje i širenje mentoring sistema za mala i srednja preduzeća na Zapadnom Balkanu", JICA je obezbijedila i specijalizovani trening za mlade lidere pod nazivom "Razvoj i promocija malih i srednjih preduzeća".

STRATEGIJA RAZVOJA JUGOISTOČNE EVROPE 2030 (SEE2030)

Ministarstvo je zaduženo za koordinaciju saradnje sa Savjetom za regionalnu saradnju (RCC) u vezi implementacije Strategije razvoja Jugoistočne Evrope 2030 (SEE2030). Regionalni Savjet za Saradnju (RCC) organizovao je VI sastanak Komiteta za praćenje implementacije strategije SEE2030 u Beogradu, 5. decembra 2024. godine, na kojem su predstavljani komentari na godišnji izvještaj.

Berlinski proces

Na samitu Berlinskog procesa, održanom 10. novembra 2020. godine u Sofiji, lideri Zapadnog Balkana usvojili su Akcioni plan za zajedničko regionalno tržište (CRM) 2021–2024. U kontekstu implementacije investicione komponente CRM-a, najveći broj aktivnosti je sproveden kroz rad Radne grupe za investicije koja funkcioniše pod okriljem Savjeta za regionalnu saradnju (RCC).

S tim u vezi, u organizaciji RCC održana su dva sastanka Radne grupe za investicije (28. V 2024. godine u Budvi i 10. IX 2023. u Tirani). Kao rezultat aktivnosti Radne grupe za investicije pripremljeni su "Regionalni standard za skrining stranih direktnih investicija Zapadnobalkanske šestorke", koje su lideri Zapadnobalkanske šestorke potpisali na 10. Samitu Berlinskog procesa, održanom 14. X 2024. godine u Berlinu. Inicijativa proizlazi iz obaveza Zapadnobalkanske šestorke utvrđenih Akcionim planom za Zajedničko regionalno tržište (CRM) a ima za cilj razvoj regionalnih smjernica za pregled i efikasnu reakciju na pitanja u vezi sa stranim direktnim investicijama (FDI), u skladu sa novim standardima i politikama EU. Ovaj plan, između ostalog, predviđa razvoj regionalnih kriterijuma i procedura za skrining SDI, u skladu sa standardima EU. Takođe, druga faza Zajedničkog regionalnog tržišta (2025–2028) potpisana je od strane lidera šest zemalja Zapadnog Balkana na 10. Samitu Berlinskog procesa, održanom 14. oktobra 2024. godine u Berlinu.

CEFTA Sporazum

Tokom 2024.g., CEFTA Sporazumom je predsjedavala Republika Srbija (predsjedavanje je preuzeto od Crne Gore). U toku predsjedavanja Republike Srbije, održani su sledeći sastanci nadležnih CEFTA tijela, i to: CEFTA Zajednički komitet², CEFTA Komitet za kontakt tačke³, CEFTA Komitet za trgovinske olakšice⁴, CEFTA Podkomitet za trgovinu uslugama⁵, CEFTA Podkomitet za netarifne mjere⁶, CEFTA

² 18. sastanak CEFTA Zajedničkog Komiteta 9. X 2024. „on-line“;

³ 40. sastanak Komiteta za kontakt tačke 28. VI 2024, Brisel; 41 sastanak Komiteta za kontakt tačke 04. IX 2024 „on-line“; 42 sastanak Komiteta za kontakt tačke 18. IX 2024 „on-line“; 43 sastanak Komiteta za kontakt tačke 26. X 2024 „on-line“.

⁴ 15. sastanak Komiteta za trgovinske olakšice 20. VI 2024, „on-line“; 16 sastanak Komiteta za trgovinske olakšice – nije održan

⁵ 18. sastanak Podkomiteta za trgovinu uslugama 19. VI 2024, „on-line“; 19. sastanak Podkomiteta za trgovinu uslugama – nije održan

⁶ 13. sastanak Podkomiteta o netarifnim mjerama 20. VI 2024, „on-line“; 14. sastanak Podkomiteta o netarifnim mjerama – nije održan

Podkomitet za carine i pravila porijekla⁷, CEFTA Podkomitet za poljoprivredu, sanitarne i SPS mjere⁸ kao i sastanak Upravljačkog komiteta CEFTA Sekretarijata⁹. U ovom periodu Crna Gora nije predsjedavala nijednim CEFTA komitetom i podkomitetom.

Na sastanku CEFTA Zajedničkog komiteta održanog 09 Oktobra 2024.g. usvojeno je 10 CEFTA Odluka i jedna Preporuka¹⁰. Pored navedenog, na pomenutom sastanku, CEFTA Zajedničkog komiteta, od strane svih CEFTA strana usvojen je tekst CEFTA Dodatnog protokola 7 za rešavanje sporova. CEFTA strane su sada u obavezi da realizuju svoje interne procedure vezano za stupanje na snagu navedenih CEFTA dokumenata¹¹.

U izvještajnom periodu, održano je više sastanaka CEFTA Selekcionog komiteta povodom izbora novog direktora CEFTA Sekretarijata. Predsjedavanjem navedenog Selekcionog komiteta tokom 2024.g je (od Crne Gore) preuzela R. Srbija. Predstavnici Selekcionog komiteta do sada nisu uspjeli da okončaju procedure vezano za izbor novog direktora CEFTA Sekretarijata, obzirom da nije bilo moguće postići konsenzus oko pojedinih proceduralnih pitanj. Obzirom da nije bilo moguće postići napredak u selekcionom procesu, predstavnici CEFTA Selekcionog komiteta za izbor novog direktora CEFTA Sekretarijata, nisu uspjeli postići konsenzus. Navedena informacija prosljeđena CEFTA Zajedničkom komitetu održanom 09 septembra 2024.g.¹².

4.3. Direkcija za jedinstvenu kontakt tačku za usluge (JKT)

AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PO PROGRAMU RADA VLADE ZA 2024.

I Realizovane obaveze

- *Informacija o uspostavljanju Jedinstvene kontakt tačke za usluge JKT (Zaključak Vlade br 10-053/24-6090/2 od 01. XI 2024).*

Informacija o uspostavljanju Jedinstvene kontakt tačke (JKT) sadrži ključne aspekte procesa uspostavljanja JKT. Crnogorski JKT je elektronski, informacioni i komunikacioni servis, posredstvom kojega se pružaju i razmjenjuju informacije o postupcima, uslovima i zahtjevima za pristup i pružanje usluga zainteresovanim licima. U skladu sa obavezama koje proizilaze iz Pregovaračkog poglavlja 3 vezano za slobodu pružanja usluga, uspostavljena je jedinstvena kontakt tačka i JKT portal je u potpunosti operativan od 25. juna 2024. (www.psc.gov.me). Portal sadrži informacije o uslovima za registraciju biznisa i poslovanje, obavljanje uslužnih djelatnosti i profesija, poslovanje stranaca, kao i poslovanje u drugim državama Evropske unije (EUGO mreža). Cilj JKT-a je olakšati pokretanje poslovanja i pristup tržištu usluga u Crnoj Gori.

AKTIVNOSTI U SKLOPU INTEGRACIONIH PROCESA

Poglavlje 30 – Vanjski odnosi

Poglavlje 3 - Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga

OSTALE AKTIVNOSTI

JEDINSTVENA KONTAKT TAČKA ZA USLUGE (JKT) - U skladu sa obavezama koje proizilaze iz Pregovaračkog poglavlja 3, a koje se odnose na implementaciju Direktive o uslugama, Ministarstvo je 25. juna 2024. godine uspostavilo elektronski, informacioni i komunikacioni servis, posredstvom kojega se pružaju i razmjenjuju informacije o postupcima, uslovima i zahtjevima za pristup i pružanje usluga

⁷ 27. sastanak Podkomiteta za carina i pravila porijekla robe 24. IV 2024, Priština; 28. sastanak Podkomiteta za carina i pravila porijekla robe 29. X 2024, Priština

⁸ 22. sastanak Podkomiteta za poljoprivredu i SPS mjere 16. V 2024, Tirana; 23 sastanak Podkomiteta za poljoprivredu i SPS mjere 22. X 2024, Tirana.

⁹ 16 sastanak Upravljačkog komiteta CEFTA Sekretarijata 17 XII 2024 „on-line“;

¹⁰ Odluka ZK o priznavanju programa AEO (Ovlašćeni privredni subjekat), Odluka ZK o olakšavanju elektronske trgovine, Odluka ZK o uslugama dostave pošiljki/paketa između strana, Odluka ZK o prevenciji neopravdanog geo-blokiranja, Odluka ZK koja se odnosi za aspekt zaštite prava intelektualne svojine, Odluka ZK o uspostavljanju elektronskog sistema za olakšavanje upravljanja rizicima u trgovini robama, Odluka o olakšanju trgovine uslugama koje pružaju turističke agencije i turoperatori, Odluka ZK o izmjeni Odluke br.1/2007 i Odluke 8/2007, Odluka ZK o izmjeni Odluke 1/2018 o funkcionisanju Sekretarijata, Odluka ZK o izmjeni Odluke 1/2015 osnivanje CEFTA tijela, Preporuka o olakšanju osiguranja putničkih motornih vozila u okviru CEFTA strana,

¹¹ Na sjednici Vlade Crne Gore od 28 novembra 2024.g., usvojen je zaključak Vlade br.10-053/24-6595/2 od 05 Decembra 2024.g. kojim je Vlada usvojila Izvještaj o završenim pregovorima za Dodatni protocol 7 i prihvatila Dodatni protocol 7. Naredni korak je njegova ratifikacija u Skupštini Crne Gore. (planirano tokom 2025g.)

¹² Selekcioni proces je okončan. Presjedavajući Selekcionog komiteta (R.Srbija) je dostavio informaciju CEFTA Zajedničkom komitetu da je okončana 2 faza selekcionog procesa (što pojedini članovi Selekcionog komiteta ne prihvataju, već smatraju da se još uvijek nalazimo u 1 fazi). Po tumačenju presjedavajućeg Selekcionog komiteta nakon okončane 2 faze za izbor novog CEFTA Direktora, 2 kandidata su uspješno okončala selekcioni process i to: Dejan Rajčanovski (N.Makedonija), Dragana Đurica (R.Srbija). Da bi neki od navedenih kandidata bio izabran za novog direktora CEFTA Sekretarijata, na sastanku CEFTA Zajedničkog komiteta mora biti postignit konsenzus (teško je očekivati da će sve CEFTA strane podržati nekog od predloženih kandidata, obzirom da nisu bile saglasne sa realizovanim procedurama od strane presjedavajućeg (R.Srbija) CEFTA Selekcionog komiteta.

zainteresovanim licima. Vlada je na sjednici održanoj 1. novembra 2024. godine usvojila Informaciju o uspostavljanju Jedinственe kontakt tačke za usluge JKT. Tokom 2024. godine prikupljeno je i obrađeno 113 sektorskih obrazaca, koje su sada dostupni na portalu JKT. Održane su 3 obuke na temu JKT i IMI sistema, na kojima je obučeno ukupno 93 službenika iz nadležnih organa. Uspostavljen je sistem Evidencije ovlašćenih službenika u okviru Radnog tima za JKT i IMI (60 kontakt osoba), a krajem godine je započet proces ažuriranja sastava Radnog tima u skladu sa organizacionim promjenama koje su nastale usled rekonstrukcije Vlade u III kvartalu 2024. Započete su aktivnosti u vezi ažuriranja Liste usluga koje će dalje biti implementirane tokom 2025 godine. U cilju obezbjeđivanja uslova za pouzdane i lako dostupne informacije o regulatornim zahtjevima na JKT-u, najveći izazov odnosi se na pravovremeno ažuriranje sektorskih informacija, jer Ministarstvo nema nadležnost da ažurira informacije koje su u nadležnosti drugih resora. S tim u vezi, Ministarstvo je formiralo posebnu Direkciju za Jedinственu kontakt tačku (Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, Zaključak Vlade br. 10-102/24-5743/2) u cilju kontinuiranog unaprijeđenja portala i aktivnog praćenja procesa pripreme ili izmjene postojećih propisa koji regulišu uslužne djelatnosti, kako bi se dostigli zadati EU standardi.

OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA

Ministarstvo će u dijelu svojih nadležnosti nastaviti da radi na povećanju prepoznatljivosti i pristupačnosti JKT unutar privatnog sektora, osiguravajući da privrednici prepoznaju vrijednost i prednosti JKT-a kao centralnog mjesta za bržu, jednostavniju i pristupačniju komunikaciju sa administracijom, čime se unaprijeđuje i stvara konkurentnije poslovno okruženje.

OSTALE AKTIVNOSTI

4.4. Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova

Tokom 2024. godine, Direkcija za programiranje i implementaciju EU fondova je nastavila aktivnosti planiranja i programiranja akcija u okviru IPA III, kao i redovne aktivnosti praćenja napretka realizacije projekata u okviru IPA II (16 grantova, dva ugovora o nabavci opreme, jedan direktni grant i dva ugovora o uslugama). Dodatno, Direkcija implementira dva projekta prekogranične saradnje SA Skills i B-VISA koji se finansiraju iz programa Interreg IPA South Adriatic 2021-2027.

Koordinacija i praćenje napretka sprovođenja projekata koji se finansiraju iz Instrumenta prepristupe podrške za Godišnji akcijski program za 2016. godinu (CAP 2016)

- **Direktni grant Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD) za jačanje preduzetništva kroz naprednu savjetodavnu podršku i informacione servise**

Budžet: 1,747,000.00 EUR

Trajanje: 18. decembar 2020. godine – 1. jul 2024. godine

Korisnici: Ministarstvo ekonomskog razvoja i MMSP

Ugovarač: Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Značaj projekta: Pružanje podrške mikro, malim i srednjim preduzećima kroz Program savjetodavne podrške za mala i srednja preduzeća Evropske banke za obnovu i razvoj, kao i unapređenje kapaciteta Ministarstva ekonomskog razvoja u oblasti planiranja i implementacije razvojnih politika usmjerenih na MMSP.

Ključne aktivnosti:

Komponenta 1: Program savjetodavne podrške za MSP (Advice for small business) - pružanje mentorske podrške MSP uz pomoć angažovanja lokalnih i međunarodnih eksperata u oblastima poput strateškog planiranja, marketinga, softverskih rješenja, finansijskog menadžmenta, uvođenja standarda, itd. U okviru programa ASB (Advice for Small Business) podržano je 79 preduzeća, od čega je 12 podržano tokom 2024. godine.

Komponenta 2: Jačanje kapaciteta MER-a i uspostavljanje IT portala Single Access Point za preduzeća o Jačanje kapaciteta MER-a (konsultant: PwC) – Tokom 2024. godine održani info dani u pet gradova povodom promocije Programa za unapređenje konkurentnosti za 2024. godinu; organizovane dvije obuke na temu brend strategije, promocije, komunikacionih alata, za 18 predstavnika MER-a i ostalih državnih / lokalnih organizacija za podršku preduzetništvu.

Tokom 2024. odobren je Godišnji izvještaj o implementaciji projekta za 2023. godinu.

Koordinacija i praćenje napretka sprovođenja projekata koji se financiraju iz Instrumenta pretpristupe podrške za Godišnji akcijski program za 2020. godinu (CAP 2020)

- **Ugovor o uslugama: Napredne usluge razvoja poslovanja za jačanje kapaciteta MSP IPA 2020**

Budžet: 920,000.00 eura

Trajanje: 14.9.2023. – 14.9.2025. (24 mjeseca)

Korisnici: Ministarstvo ekonomskog razvoja, MMSP

Ugovarač: WE Global

Značaj projekta: Prva komponenta projekta se odnosi na analizu i davanje preporuka uspostavljanje/unapređenje sistema za pružanje usluga za razvoj MMSP, dok je druga komponenta usmjerena na podizanje svijesti o dostupnim EU fondovima i unapređenje korišćenja EU fondova namijenjenih privatnom sektoru. U referentnom periodu izrađena je Studija izvodljivosti za uspostavljanje Agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća, sa predlozima modela funkcionisanja.

Tokom 2024. godine odobrena su dva polugodišnja izvještaja o implementaciji projekta i održana dva sastaka

Grant šema: Unapređenje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća kroz podršku ženskom preduzetništvu i preduzetništvu mladih

Budžet: 296,599.6 eura

Broj ugovorenih projekata: 9

Korisnici: MMSP u vlasništvu žena i mladih

Značaj projekta: Opšti cilj grant šeme usmjeren je na unapređenje konkurentnosti mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) kroz finansijsku podršku ženskom preduzetništvu i preduzetništvu mladih.

Ključni aspekti podrške uključuju:

Ključne realizovane aktivnosti:

- Projekti su završeni u predviđenom roku i sve aktivnosti su realizovane u skladu sa akcionim planom;
- Sprovedeno deset monitoring posjeta od strane PIU, kao i sedam provjera na licu mjesta (OTSV) od strane CFCU-a i PIU-a;
- Izvršena provjera devet Finalnih izvještaja.
- **Grant šema: Podrška implementaciji Strategije pametne specijalizacije (S3) kroz projekte IPA 2020**

Tokom 2024. godine nastavljeno je sa implementacijom 7 grant ugovora čija je ugovorena vrijednost 695.964,50 eura. U saradnji sa CFCU-om (MF) tokom 2024. godine je sprovedeno pet provjera na licu mjesta (OTSV), kao i šest monitoring posjeta od strane PIU jedinice. Dodatno, realizovane su sve aktivnosti u skladu sa akcionim planom, kao i aktivnosti koje se odnose na promociju projekata u skladu sa EU pravilima.

Pomenuta grant šema je imala za cilj unapređenje konkurentnosti MMSP, kao i da dodatno osnaži i podstakne dalji razvoj inovacija u Crnoj Gori zasnovan na principima pametne specijalizacije, kroz razvoj inovativnih proizvoda, usluga i procesa kao rezultat saradnje sa istraživačkom zajednicom.

- **Ugovor o nabavci opreme: Unapređenje tehničkih kapaciteta institucija uključenih u sektor konkurentnosti i inovacija – LOT 1: Nabavka IT hardverske opreme za inspeksijske poslove**

Budžet: 297,896.31 eura

Trajanje: 13. jun 2022. godine – 13. maj 2023. godine

Ugovarač: Lirex BG

Ključne realizovane aktivnosti u 2024. godini:

- Provjera na licu mjesta (OTSV) sprovedena 10. jula 2024. godine u prostorijama Uprave za inspeksijske poslove.
- Ukidanjem Uprave za inspeksijske poslove 1. oktobra 2024. godine, nadležni organu uprave su preuzeli službenike i imovinu Uprave, uključujući opremu koja je nabavljena u okviru IPA projekta. U toku je popisivanje opreme i službenika kojima je dodijeljena, radi utvrđivanja stanja i funkcionalnosti opreme.
- **Ugovor o nabavci opreme: Poboljšanje tehničkih kapaciteta institucija uključenih u sektor konkurentnosti i inovacija – LOT 2: Nabavka laboratorijske opreme za metrologiju**

Budžet: 498,900.31 eura

Trajanje: 9. jun 2023. godine – 9. jun 2024. godine

Ugovarač: KEFO DOO

Ključne realizovane aktivnosti u 2024. godini:

- Isporuka laboratorijske opreme realizovana u dvije faze – od novembra 2023. do marta 2024.
- U periodu od 03.04.2025. godine do 05.04.2024. godine izvršena je instalacija opreme u laboratoriji za temperaturu. Prilikom iste, identifikovan je problem s kalibracionim sertifikatom za higrometar za tačku rose MBW-373H (tačka 1.3). Uređaj je poslat na ponovnu kalibraciju; ugovarač je odgovoran za rješavanje problema do 13. maja 2025.
- Provjera na licu mjesta (OTSV) sprovedena 13. maja 2024. godine u prostorijama Zavoda za metrologiju.

Ovim aktivnostima osigurana je funkcionalnost i pravilna raspodjela opreme u skladu s EU standardima i pravilima vidljivosti. Pratimo dalji razvoj i sprovođenje ugovornih obaveza kako bismo osigurali uspješnu finalizaciju projekta.

Ugovor o uslugama: Pružanje horizontalne podrške i jačanje kapaciteta institucija za harmonizaciju i implementaciju zakonodavstva u oblasti Konkurentnost i inovacije

Ugovor o uslugama Pružanje horizontalne podrške i jačanje kapaciteta institucija za harmonizaciju i implementaciju zakonodavstva u oblasti Konkurentnost i inovacije sa budžetom od 965,000.00 EUR nastoji da doprinese jačanju kapaciteta institucija u cilju ispunjavanja obaveza u okviru pregovaračkih poglavlja 1, 3 i 8. Projekat je počeo sa realizacijom od juna 2022. godine i trajeće do kraja marta 2025. godine (33 mjeseca).

Projekat obuhvata:

- Podršku za sprovođenje jednog od završnih mjerila za Pregovaračko poglavlje 3 kroz uspostavljanje Jedinственe kontaktne tačke za usluge;
- Podršku za Pregovaračko poglavlje 8 kroz jačanje kapaciteta AZZK-a u u oblasti konkurencije i državne pomoći;
- Podršku za Pregovaračko poglavlje 1 kroz podršku za jačanje kapaciteta institucija koje čine „infrastrukturu kvaliteta“, odnosno Akreditacionog tijela, tadašnje Uprave za inspekcije poslove i Instituta za standardizaciju.

Tokom 2024. godine održana su dva sastanka Upravnog odbora i odobren je jedan Izvještaj o napretku implementacije projekta.

Komponenta 1 - Pravno usklađivanje i implementacija u oblasti usluga

- Lansirana veb stranica za Jedinственu kontakt tačku (JKT) – www.psc.gov.me
- Ažuriran i objavljen korisnički vodič za korisnike Jedinственe kontakt tačke.
- Pripremljen nacrt komunikacionog materijala o JKT-u.
- Održano šest obuka u vezi JKT-a, kroz koje je obučeno 50 službenika.
- Kroz događaje za podizanje svijesti (putem društvenih mreža i učešća), obuhvaćeno je 170 osoba.
- Izrađen i distribuiran materijal za IMI sistem.
- Obučeno 30 službenika za održavanje i upravljanje IMI sistemom.
- Kroz događaje o podizanje svijesti o IMI sistemu, obuhvaćeno je 30 osoba.

Komponenta 2 - Standardizacija i akreditacija

- Obučeno 37 službenika Akreditacionog tijela Crne Gore i relevantnih aktera kroz obrazovne i mentorske programe obuka.
- Tokom 2024. godine otpočeo proces seta specifičnih obuka i promotivnih događaja u vezi sa unapređenjem usluga akreditacije.
- Održana tri okrugla stola i obuke u vezi specifičnih šema akreditacije.
- Obučeno preko 150 službenika Instituta za standardizaciju Crne Gore (IMSE), uključujući 30 predstavnika MSP.
- Objavljena i distribuirana publikacija (vodič) o primjeni odabranih standarda, posebno onih značajnijih za MSP.

- Održano niz obuka o standardu EN ISO/IEC 17021-1, MS (Sistemi menadžmenta) za ocjenjivače (ISO 19011) tokom juna 2024.
- Održano niz obuka o standardu EN ISO 15189:2022 (Medicinske laboratorije), sa poređenjem na prethodna izdanja EN ISO 15189:2012 (i EN ISO 22870:2016) tokom septembra 2024. godine.
- Održano niz obuka o standardu EN ISO 15189:2022 (Opšti zahtjevi za kompetentnost ispitnih i kalibracionih laboratorija) tokom novembra 2024. godine.
- Organizovana tri okrugla stola na temu: standard EN ISO/IEC 17021, MS/; standard EN ISO 15189:2022, medicinske laboratorije/; standard EN ISO 15189:2022, kalibracione i ispitne laboratorije/.
- Organizovane tri panel diskusije na temu: Izgradnja cirkularne ekonomije za pakovanje, Turizam i povezane usluge, Izgradnja povjerenja u trgovini sa dobrim sistemom upravljanja (program za start-up i male preduzetnike)
- Održan okrugli sto na temu: Psihološko zdravlje na radnom mjestu – ISO 45003, kao i na temu: Sistemi za upravljanje energijom (ISO 50001:2018)

Komponenta 3 – Konkurencija

- Pružena podrška u analizi zakona i podzakona
- Sačinjena savjetodavna biljška o jednostranom ponašanju u energetskom sektoru
- Sačinjena savjetodavna biljška o slučaju spajanja u telekomunikacionom sektoru
- Pregledana i diskutovana tri specifična slučaja spajanja sa rukovodiocima slučajeva AZZK-a
- Održana obuka za metodologiju istraživanja sektora sa fokusom na tržišnu dinamiku i uticaj konkurencije, ulogu vladine politike u kontrolama cijena te vezivanje i pakovanje.

Komponenta 3 - Državna pomoć

- Realizovan Plan mentorske podrške za službenike u Agenciji za zaštitu konkurencije u oblasti primjene Zakona o kontroli državne pomoći.
- Obučeno 11 sudija Upravnog suda za sprovođenje ex post evaluacije državne pomoći.
- Analizirano je 30 zakona i podzakonskih akata vezanih za državnu pomoć.
- Obučena 32 predstavnika davaoca državne pomoći za implementaciju pomoći za spašavanje i restrukturiranje, kao i pomoći u energetskom sektoru.
- Obučeno 59 predstavnika davaoca državne pomoći za analizu efekata dodijeljene državne pomoći.
- Zatvoreno 14 složenih ex-officio slučajeva državne pomoći.
- Analizirano 10 zakona i podzakona u oblasti državne pomoći.
- Zatvoren 1 složen slučaj državne pomoći.

Programiranje Instrumenta prepristupne podrške 2021-2027 (IPA III) za sektor Konkurentnost i inkluzivni rast

• EU Reform Facility – EURF IPA 2021

PIU MER koordinira i pruža podršku u procesu aplikacionih formi za finansiranje i implementaciju u okviru instrumenta EU Reform Facility IPA 2021 (podrška procesu ekonomskih reformi).

U nastavku je informacija o kandidovanim / odobrenim projektima:

- Podrška implementaciji Strategije cirkularne tranzicije do 2030. godine (projektni prijedlog je u decembru 2024. godine odobren od strane Upravnog odbora EURF).
- Izrada Studije o optimalnim pravcima razvoja prerađivačke industrije Crne Gore (aplikaciona forma uslovno odobrena od strane Upravnog odbora EURF).
- **Programiranje IPA 2025 – 2027**
- Pripremljen projektni prijedlog za finansiranje tehničke podrške za operacionalizaciju buduće Agencije za MSP (nastavak aktivnosti projekta *Napredne usluge razvoja poslovanja za jačanje kapaciteta MSP IPA 2020* u okviru kojeg je izrađena Studija izvodljivosti za uspostavljanje Agencije za MSP).
- **Reformska agenda (Plan rasta za Zapadni Balkan 2024 - 2027)**
- **Proces pripreme Reformske agende:** Ministarstvo ekonomskog razvoja je od decembra 2023. godine u procesu pripreme Reformske agende bilo nadležno za koordinaciju i definisanje

reformskih mjera u okviru oblasti politike **1. Poslovno okruženje i razvoj privatnog sektora**, što je podrazumijevalo intenzivnu komunikaciju i usaglašavanje sa velikim brojem uključenih nadležnih institucija. Reformska agenda Crne Gore 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast u okviru Plana rasta EU usvojena je od strane Vlade u septembru o.g.

- **Proces implementacije Reformske agende:** Ministarstvo ekonomskog razvoja od oktobra o.g. učestvuje u radu Koordinacionog tijela za praćenje implementacije Reformske agende, u okviru kojeg je nadležno za praćenje i izvještavanje o realizaciji koraka / aktivnosti u okviru mjere 1.1.2 (1 korak), 1.1.3 (1 korak) i 2.4.1. (4 koraka, od kojih je jedan uspješno REALIZOVAN, u skladu sa rokom definisanim u Reformskoj agendi).

Koordinacija i sprovođenje projekata koji se finansiraju iz Programa prekogranične saradnje Južni Jadran 2021 - 2027

• SKILLS (Interreg IPA South Adriatic 2021 – 2027)

U junu 2024. godine potpisan je Partnerski sporazum za projekat "High LEVEL and market-respondent Competences for a Blue and Digitalized "Smart and skilled South Adriatic" – SA SKILLS". Cilj projekta je rješavanje ključnih izazova u vezi sa nedostatkom vještina, kvalifikovane radne snage i neusklađenosti između potražnje i ponude u sektorima plave ekonomije.

Ukupan budžet projekta: 4,799,677.12 eura

Budžet Ministarstva ekonomskog razvoja: 335,829.60 eura

Realizovane aktivnosti:

- U junu 2024. godine organizovan je informativni dan povodom predstavljanja projektnih aktivnosti i povezivanja sa relevantnim stakeholderima (predstavnicima javnog sektora, akademske zajednice i civilnog sektora);
- Učešće u izradi i distribuciji / promociji upitnika za mala i srednja preduzeća s ciljem definisanja potrebnih i nedostajućih vještina i zanimanja u plavim sektorima;
- Cross-border permanent table (CBPT) uspostavljen u junu 2024. godine (radna grupa sačinjena od relevantnih predstavnika koji će dati preporuke za harmonizaciju obrazovanja, obuke i sistema profesija u sektoru plave ekonomije, osiguravajući da se razvoj vještina odvija u skladu sa potrebama tržišta rada i regionalnim prioritetima), a prvi (osnivački) sastanak CBPT-a održan je u oktobru 2024. godine;
- Organizovan SKILLS Definition Lab #1 u Podgorici u novembru 2024. godine, s fokusom na identifikaciju potrebnih vještina i kompetencija u oblasti plave ekonomije.

• B-VISA (Interreg IPA South Adriatic 2021 – 2027)

Tokom 2024. godine potpisan je Partnerski sporazum za projekat "B-VISA 2030 – Plava vizija do 2030 na Južnom Jadranu". Cilj projekta je da se na bazi sprovedenih aktivnosti i ostvarenih rezultata implementacije Strategije Plava vizija 2030 u Regiji Pulja, definišu strateške smjernice za razvoj plave ekonomije na području Crne Gore i Albanije kroz izradu analize i zajedničkog akcionog plana za sprovođenje Plave vizije 2030 u programskom području, organizaciju b2b sastanka, seminara, konferencija sa učešćem svih zainteresovanih strana („četvorostruka spirala“).

Ukupan budžet projekta iznosi 190.984,00 eura, dok je budžet Ministarstva ekonomskog razvoja 46.929,00 eura.

Realizovane aktivnosti:

- Organizovan dvodnevni seminar na temu primjene iskustva i dobre prakse Regije Pulja u implementaciji Strategije Plava vizija 2030, uz učešće preko 40 stakeholdera iz oblasti plave ekonomije iz Crne Gore, Albanije i Italije.
- Učešće predstavnika projektnog tima na brojnim konferencijama i seminarima u okviru projekta u cilju razmjene iskustva sa partnerima iz Italije i Albanije u domenu podsticanja transfera znanja i razvoja plavog inovativnog ekosistema na regionalnom i prekograničnom nivou, kao i učešće u mrežama Plave ekonomije (tj. S3 tematsko partnerstvo MaSBBE - Maritime Sustainable Blue Bio-Economy).
- Sprovedeno redovno informisanje zainteresovane javnosti o aktivnostima na projektu posredstvom sajta i društvenih mreža Ministarstva ekonomskog razvoja.
- Pripremljen i odboren izvještaj o realizaciji projektnih aktivnosti u skladu sa predviđenom dinamikom izvještavanja.

4.5. Direkcija za svjetske izložbe i nacionalnu promociju

Program rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

Direkcija za pripremu učešća Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo (naziv direkcije do oktobra 2024. godine) / Direkcija za svjetske izložbe i nacionalnu promociju nije imala definisane aktivnosti u okviru Programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu.

Realizovane aktivnosti koje nisu predviđene Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu / Ostale aktivnosti

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 21. marta 2024. godine, usvojila Informaciju o aktivnostima na pripremi učešća Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka i zadužila Ministarstvo ekonomskog razvoja da raspiše javni konkurs za idejno rješenje izložbe za paviljon Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka (zaključci broj: 08-053/24-1573/2).

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 24. maja 2024. godine, donijela Odluku o izmjenama Odluke o obrazovanju Organizacionog odbora za učešće Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka (zaključak broj: 08-053/24-2466/2).

Svjetska izložba Expo 2025 Osaka

Ministarstvo ekonomskog razvoja raspisalo je i svelo Međunarodni konkurs za koncept i sadržaj postavke izložbe u nacionalnom paviljonu Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka. Komisija formirana za vrednovanje i ocjenu pristiglih radova odabrala je koncept i sadržaj postavke izložbe od ukupno pristiglih 15 radova iz zemalja širom svijeta.

Na osnovu odabranog koncepta i sadržaja postavke izložbe u nacionalnom paviljonu Crne Gore, objavljen je otvoreni postupak javne nabavke za Stavljanje u funkciju postavke izložbe u nacionalnom paviljonu Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka, po principu "ključ u ruke", u iznosu od 1.620.000,00 EUR. Nakon kompletiranja dokumentacije, biće pokrenuta izrada glavnog projekta i izvođenje radova u skladu sa njim.

Pripremljen je komunikacioni paket za nastup Crne Gore na Expo 2025, kao i dizajn uniformi za zaposlene u izložbenom prostoru.

Predstavnici Ministarstva ekonomskog razvoja aktivno učestvuju na svim događajima organizovanim od strane Expo Organizatora (online i hibridni). Posebno se izdvaja učešće predstavnika ministarstva na Konferenciji međunarodnih učesnika Expo 2025 Osaka (International Participants Meeting – IPM 2024), koja je održana u Nari, Japan, u periodu 24. do 26. juna 2024. godine. Glavne teme konferencije obuhvatile su tematske sedmice, organizaciju događaja i Nacionalnog dana, postavku izložbe, kao i adaptaciju izložbenog prostora.

Takođe, održane su dvije sjednice Organizacionog odbora za pripremu učešća Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka, i to 31. jula i 26. decembra 2024. godine. Na sjednicama su predstavljene realizovane aktivnosti, kao i planovi za naredni period. Donijete su ključne odluke u vezi sa pripremom programa predstavljanja Crne Gore, sa posebnim fokusom na aktivnosti vezane za Nacionalni dan Crne Gore, prezentaciju turističke ponude u saradnji sa Nacionalnom turističkom organizacijom, kao i organizaciju poslovnog foruma uz saradnju sa Privrednom komorom Crne Gore.

5. Direktorat za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i radio spektar

U Direktoratu za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i radio spektar obavljaju se poslovi koji se odnose na: pripremu tekstova nacrti i predloga zakona, kao i propisa koji se donose na osnovu zakona u oblasti elektronskih komunikacija, radio-spektra, razvoja infrastrukture za širokopolasni pristup internetu, razvoj mobilnih komunikacionih mreža nove generacije i poštanske djelatnosti; priprema i praćenje propisa iz oblasti elektronske trgovine, obezbjeđivanje sprovođenja utvrđene politike iz oblasti elektronskih komunikacija, razvoja infrastrukture za širokopolasni pristup internetu, razvoja mobilnih komunikacionih mreža nove generacije, poštanske djelatnosti i radio spektra; utvrđivanje obima i kvaliteta usluga Univerzalnog servisa; podsticanje razvoja elektronskih komunikacija, razvoja infrastrukture za širokopolasni pristup internetu, razvoja mobilnih komunikacionih mreža nove generacije; koordinaciju aktivnosti sa nadležnim organima državne uprave i Agencijom za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost u vezi sa korišćenjem radio-frekvencija i elektronskih komunikacionih mreža od značaja za odbranu i bezbjednost; sprovođenje odluke Vlade o uslovima korišćenja elektronskih komunikacionih

mreža i usluga u vanrednim situacijama; administrativne poslove koji se odnose na davanje saglasnosti na plan namjene radio-spektra; utvrđivanje visine naknada za korišćenje radio-frekvencija (osim onih namijenjenih za radio-difuziju); razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu, razvoj mobilnih komunikacionih mreža nove generacije; utvrđivanje načina i postupaka registracije i upotrebe domena ispod Nacionalnog internet domena Crne Gore; praćenje stanja i funkcionisanja poštanskog sistema i predlaganje mjera za njegov dalji razvoj; obezbjeđivanje održivosti univerzalnog servisa; određivanje opštih uslova za obavljanje poštanskih usluga; propisivanje nomenklature poštanskih usluga; propisivanje uslova i načina izdavanja poštanskih maraka; određivanje visine naknade za dobijanje licenci i rješenja o ispunjenosti uslova za obavljanje poštanskih usluga; promovisanje i podsticanje istraživanja u oblasti elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti; priprema analiza, izvještaja i informacija o stanju u ovim oblastima; predstavljanje Crne Gore u radu međunarodnih organizacija u oblasti elektronskih komunikacija, radio-spektra i poštanske djelatnosti; zastupanje Ministarstva pred sudovima u postupcima iz nadležnosti direktorata; inspekcijski nadzor nad primjenom zakona, podzakonskih akata i drugih propisa iz oblasti elektronskih komunikacija, bezbjednosti proizvoda i poštanskih usluga; preduzimanje i izvršenje upravnih i drugih mjera i radnji u cilju da se utvrđene nepravilnosti otklone i poslovanje uskladi sa propisima; izdavanje prekršajnih naloga, podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka, podnošenje krivičnih i drugih odgovarajućih prijava (iniciranje postupaka pred nadležnim organima); predlaganje inicijativa za izmjenu zakona, drugih propisa i opštih akata i predlaganje mjera za unapređivanje stanja u ovoj oblasti nadzora; sa nevladinim sektorom, obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Direktorata u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Realizovane aktivnosti u 2024. godini

1) Normativni dio

- Novi Zakon o elektronskim komunikacijama donešen je 10. oktobra 2024. godine ("Službeni list Crne Gore", br. 100/24 od 18.10.2024.).
- Potvrđivanje akata Svjetskog poštanskog saveza – Tokom 2024. godine, službenici direkcije su za skupštinsku proceduru pripremili na potvrđivanje 2 Zakona o potvrđivanja akata Svjetskog poštanskog saveza koji se odnose na akta iz Istanbula - 2016.godine i Adis Abebe - 2018.godine.
- Aktima Svjetskog poštanskog saveza ažuriraju se i unapređuju postojeća akta Svjetskog poštanskog saveza, koja su potpisali punomoćnici vlada država članica Svjetskog poštanskog saveza, okupljeni na Vanrednim kongresima u Istanbulu 6. oktobra 2016. godine i Adis Abebi 7. septembra 2018. godine.
- Akta koja su ratifikovana na vanrednom kongresu u Istanbulu su: Deveti dodatni protokol Ustava Svjetskog poštanskog saveza, Prvi dodatni protokol Opšteg pravilnika Svjetskog poštanskog saveza, Svjetska poštanska konvencija, Završni protokol Svjetske poštanske konvencije, Sporazum o poštansko-finansijskim uslugama i Završni protokol Sporazuma o poštansko-finansijskim uslugama.
- Akta koja su ratifikovana na vanrednom kongresu u Adis Abebi su: Deseti dodatni protokol Ustavu Svjetskog poštanskog saveza, Drugi dodatni protokol Opštem pravilniku Svjetskog poštanskog saveza, Dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije i Završni protokol Dodatnog protokola Svjetske poštanske konvencije.
- Crna Gora kao punopravna članica Svjetskog poštanskog saveza ima obavezu da za potvrđena akta Saveza, koja su usvojena na kongresu, izvrši potvrđivanje.
- Navedeni akti Svjetskog poštanskog saveza odnose se na uređenje jedinstvene poštanske teritorije za recipročnu razmjenu poštanskih pošiljaka, kako bi sloboda tranzita bila zagarantovana na cijeloj teritoriji Unije. Na ovaj način obezbjeđuju se uslovi za bolju organizaciju i unapređenje poštanskih usluga, konkurentnije tržišno učešće i usmjeravanje na benefite međunarodne saradnje.

2) Tematski dio

- Izvještaj o radu sa Finansijskim izvještajem Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2023. godinu i Izvještajem o izvršenoj reviziji;
- Plan rada sa Finansijskim planom Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2025. godinu;
- Izvještaj o poslovanju Radio-difuznog centra d.o.o za 2023. godinu sa Izvještajem nezavisnog revizora i Predlogom Odluke o pokriću gubitaka za 2023.godinu;

- Odluka o imenovanju nezavisnog revizora finansijskih izvještaja Radio-difuznog centra d.o.o. Podgorica za 2024. godinu;
- Formiranje Komisije za praćenje sprovođenja i izvještavanje o Strategiji razvoja poštanske djelatnosti 2024-2028 i realizacije Akcionog plana 2024-2025 – Cilj komisije je praćenje procesa sprovođenja aktivnosti AP Strategije za 2024.godinu, na kvartalnom nivou, kroz proces prikupljanja relevantnog materijala.
- Formiranje tehničkog komiteta u okviru Instituta za standardizaciju Crne Gore u vezi sa CEN/TC 331 – Postal services - Institut za standardizaciju Crne Gore osnovao je novi tehnički komitet ISME/TK 018: Poštanske usluge, koji se bavi standardizacijom u cilju povećanja interoperabilnosti poštanskih mreža i poboljšanja kvaliteta usluga. Formiranje ovog Tehničkog komiteta predviđeno je Strategijom razvoja poštanske djelatnosti u Crnoj Gori za period 2024-2028 i Akcionim planom za dvogodišnji period radi jačanja kapaciteta i unapređenja poštanskih usluga i prekogranične dostave. Tehnički komitet sadrži reprezentativan broj institucija.
- Organizovanje obuka za zaposlene u Direkciji za poštansku djelatnost - U cilju ispunjavanja aktivnosti iz AP za 2024.godinu, a koji se odnose na jačanje institucionalnih kapaciteta iz prepoznatih oblasti, tokom navedene godine organizovane su sljedeće studijske posjete / obuke:
- Online radionica o finansiranju obaveze univerzalne usluge (USO) i neto trošku univerzalnog servisa tokom koje su prezentovane obavezte države, u skladu sa načelima EU, o načinima i obaveznosti finansiranja neto troška univerzalnog servisa.
- Radionica u organizaciji GIZ-a vezano za razmjenu iskustava i unapređenje i saradnju prekogranične dostave paketa - Organizovana radionica pod nazivom "Tehnička podrška u implementaciji neregulatornih mjera vezanih uz prekograničnu isporuku e-commerce paketa u Crnoj Gori" imala je za cilj razmatranje neregulatornih mjera CEFTA Odluke koja se odnosi na prekograničnu dostavu paketa.

3) Učešće u radu Radnih grupa

- Radna grupa za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 10 – Informatičko društvo i mediji;
- Radna grupa za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 21 – Trans-evropske mreže;
- Radna grupa za izradu Predloga zakona o elektronskim komunikacijama;
- Komisija za raspisivanje i sprovođenje Javnog poziva za izbor Agenta registracije nacionalnog Internet ".me" domena;
- Radna grupa za realizaciju Akcionog plana Strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2027;
- Radni tim za koordinaciju aktivnosti u okviru Berlinskog procesa;
- Koordinaciono tijelo za implementaciju Industrijske politike;
- Radna grupa za roming politiku (praćenje implementacije RRA i predložene Mape puta za snižavanje cijena rominga između ZB i EU) i Radna grupa za broadband (praćenje razvoja širokopojasnog pristupa internetu i praćenje implementacije MoU za 5G za zemlje ZB6), u okviru Savjeta za regionalnu saradnju RCC;
- Interesorni radni tim u cilju izgradnje radarskog položaja za potrebe Vojske Crne;
- Nacionalni međuresorni operativni tim za otpornost;
- Komisija za praćenje i sprovođenje Medijske strategije 2023-2027;
- Radna grupa - tehnologija, sajber, inovacije i digitalizacija, u okviru inicijative Ekonomskog dijaloga između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država;
- Savjet za infrastrukturu prostornih podataka.

4) Učešće na TAIEX misijama:

- TAIEX radionica za više zemalja o transpoziciji Akta o digitalnim uslugama (DSA) u državama članicama EU, jun 2024;
- TAIEX studijska posjeta o implementaciji Zakona o elektronskim komunikacijama, decembar 2024;
- TaieX studijska posjeta o prilagođavanju klimatskim promjenama i finansiranju inicijativa u poštanskom sektoru - Studijska poseta imala je za cilj da edukuje zaposlene iz Direkcije i Pošte Crne Gore - univerzalnog poštanskog operatora, znanjem i vještinama neophodnim za prilagođavanje klimatskim promjenama i finansiranje srodnih inicijativa u poštanskom sektoru;

- Taiex studijska posjeta o digitalnim i logističkim uslugama, procesima i e-trgovini u poštanskom sektoru.

5) Ostale aktivnosti

Kontinuirana i intenzivna saradnja sa Međunarodnom unijom za telekomunikacije (ITU) i sa Evropskom kancelarijom za komunikacije (ECO CEPT) i drugim međunarodnim organizacijama u oblasti elektronskih komunikacija i radio-spektra.

➤ Najznačajniji projekti

Implementacija Akcionog plana Strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2027; Implementacija Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište 2021-2024 (CRM) u okviru Berlinskog procesa – Digitalna komponenta.

Ministarstvo ekonomskog razvoja, kao nadležni organ za koordinaciju i implementaciju komponente „Digitalne integracije“, sa vodećom ulogom u segmentu „Mreže i usluge u digitalnom okruženju, povezivanje i pristup“, kao i u segmentu „digitalna ekonomija i društvo“, aktivno radi na realizaciji aktivnosti definisanih Akcionim planom za zajedničko regionalno tržište 2021-2024 (CRM).

Mapa puta za smanjenje troškova rominga između EU i WB

Značajno smanjenje troškova rominga između zemalja Zapadnog Balkana i Evropske unije istaknuto je kao važan cilj u Ekonomskom i investicionom planu za ZB. Shodno planu, ova aktivnost se sprovodi na otvoren i transparentan način kao zajednička odgovornost između vlada, regulatora i telekomunikacionih operatora iz ZB i EU. Uspješna primjena režima „Roaming like at home“ od 1. jula 2021. donijela je značajne koristi građanima Zapadnog Balkana i potvrdila spremnost zemalja ZB da se upuste u dalje regionalne inicijative od zajedničkog interesa.

Domen „me“ - Sprovođenje Javnog poziva za izbor Agenta registracije nacionalnog Internet “.me” domena - Prispjele dvije zatvorene ponude. Privredni sud je obustavio postupak. Čeka se odluka Privrednog suda kako bi se proces mogao finalizovati.

Uvođenje Digitalnog radija u Crnoj Gori;

- Predviđeno donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o digitalnoj radio-difuziji.

Projekat „Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu“

U martu 2023. godine je počela implementacija tehničke pomoći (TA) u vezi projekta Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu koji uključuje ažuriranje tehničke dokumentacije, Strategiju nabavki i ugovora, Plan nabavki, Tržišni model, Tendersku dokumentaciju kao i Socijalni i ekološki akcioni plan, a nastavak je Tehničke pomoći iz 2020. godine. Evropska Unija je za ovu tehničku pomoć dodijelila grant od 525.000,00 € kroz WBIF (Western Balkans Investment Framework- Zapadnobalkanski investicioni okvir-ZIO) koju sprovodi IPF 11 (Infrastructure Project Facility) uz EBRD (European Bank for Reconstruction and Development – Evropska banka za rekonstrukciju i razvoj) kao vodeća finansijska institucija (IFI-International Financial Institution). Vlada Crne Gore pridaje veliki značaj digitalnom sektoru koji je uključen u sve relevantne strateške dokumente u zemlji. Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026. prepoznaje potrebu daljeg razvoja digitalne infrastrukture, posebno u kontekstu ravnomjernog regionalnog razvoja. Trenutna situacija u Crnoj Gori uključuje četiri glavna telekom operatora, pri čemu većinu ruralnih područja opslužuje jedan operator mobilnih komunikacija. Tehnologija bakra je i dalje glavno rješenje za internetske usluge u većini ruralnih naselja, a mnoga ruralna područja opslužuju se putem 'širokopojasnog bežičnog pristupa', uglavnom mreža Long Term Evolution (LTE).

Opšti cilj ovog projekta je jačanje ekonomskog i društvenog razvoja Crne Gore kroz implementaciju fiksne širokopojasne infrastrukture pristupa sljedeće generacije (NGA) na cijeloj teritoriji, a prije svega u ruralnim područjima gdje operatori mobilnih komunikacija nemaju komercijalni interes za ulaganja. Povećani pristup informaciono-komunikacionim tehnologijama (IKT) će podstaći i digitalnu povezanost Crne Gore sa drugim zemljama u regionu i EU, smanjiti digitalni jaz i doprinijeti ravnomjernom regionalnom razvoju i inkluziji. Digitalni sektor je od velikog značaja za Vladu Crne Gore kao što je prepoznato u Strategiji digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026 i opredijeljenosti da se prati Digitalna agenda EU 2030. Poseban cilj je povećanje pokrivenosti širokopojasnim mrežama velike brzine širom zemlje. Projekat obuhvata aktivnosti na obezbeđivanju izgradnje adekvatne infrastrukture za brz i bezbjedan internet svim domaćinstvima, preduzećima, obrazovnim i zdravstvenim ustanovama u cilju podrške digitalnoj transformaciji društva i privrede.

U okviru projekta izvršena je procjena trenutnog stanja u Crnoj Gori i planovi telekomunikacionih operatera za postavljanje infrastrukture. Kao jedan od ključnih preduslova ovog projekta, je bio proces mapiranja postojeće elektronske komunikacione infrastrukture i mreža na cijeloj teritoriji Crne Gore. Na osnovu sprovedenog procesa mapiranja identifikovane su, tzv. „bijeze zone“ (zone u kojima ni jedan operater mobilnih komunikacija nije prisutan i ne planira u naredne tri godine), tzv. „sive zone“ (zone u kojima je barem jedan operater prisutan) i „crne zone“ (zone u kojima je prisutno više operatera (urbane sredine)). U okviru projekta, kao posebna aktivnost, izvršilo se ispitivanje potencijala tržišta da eliminiše postojeći infrastrukturni jaz u ovim zonama. Za područja u kojima se ne identifikuje postojanje komercijalnog interesa za investiranje od strane učesnika na tržištu (operatera), planom su predložene mjere i aktivnosti u pravcu podsticanja razvoja mreža.

Rezultati projekta, koji su predstavljali osnovu za izradu Nacionalnog plana razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu, su:

- Analiza trenutnog stanja na osnovu kompletiranog procesa mapiranja infrastrukture i mreža,
- Identifikacija tzv. „bijelih“ i „sivih“ zona,
- Izrada studije izvodljivosti pokrivanja ovih zona, - 56 –
- Analiza isplativosti investiranja (po zonama),
- Analiza povezanih troškova i benefita,
- Preliminarni dizajn,
- Izbor tipa infrastrukture,
- Identifikacija potencijalnih izvora finansiranja,
- Preporuka različitih poslovnih i podsticajnih modela (u saglasnosti sa propisima iz oblasti zaštite konkurencije, državne pomoći i javno-privatnog partnerstva).

Tehnička pomoć je još u toku, i kasni sa realizacijom u odnosu na planirani termin od 18 mjeseci iz objektivnih razloga, s obzirom da je zainteresovanost operatera za učešće u projektu u početku bila mala. S obzirom da sada već imamo zainteresovanost privatnog sektora za saradnju, očekuje se brzi nastavak pripreme tenderske dokumentacije u okviru Tehničke pomoći, pripreme aplikacija za WBIF investicioni grant i EBRD zajam i ostale aktivnosti potrebne za realizaciju ovog projekta.

Nacionalni plan razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu

Izrada Nacionalnog plana razvoja mreža za širokopojasni internet definisana je kao obaveza i u ključnim strateškim dokumentima, kao što su: Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore 2024-2027. u okviru cilja: „Digitalna Crna Gora, transparentna i efikasna javna uprava“, Program ekonomskih reformi Crne Gore za period 2023-2025. godina, u okviru reformske mjere 11 (Unaprijeđenje infrastrukture za širokopojasni pristup internetu i uvođenje mreža nove generacije) kao i Strategijom digitalne transformacije Crne Gore 2022-2027. u okviru razvoja širokopojasnog pristupa u skladu sa dokumentom EU „Evropsko gigabitno društvo 2025“.

Donošenje dokumenta „Nacionalni plan razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu“ služi kao mapa puta za implementaciju širokopojasnog pristupa internetu u cijeloj državi;

Imajući u vidu značaj Nacionalnog plana, kao i kompleksnost njegove izrade, Ministarstvo ekonomskog razvoja, a kako bi se pripremio kvalitetan Nacionalni plan, se obratilo Međunarodnoj uniji za telekomunikacije (ITU) za podršku, imajući u vidu da postoji kvalitetna saradnja između Vlade Crne Gore i ITU i da je Crna Gora član ITU, i u martu 2024. godine je potpisan sporazum za izradu predmetnog Predloga Nacionalnog plana.

Za izradu Nacionalnog plana, pri planiranju budžeta Ministarstva za 2024. godinu, bilo je izdvojeno 30.000,00 €, iz razloga što je bilo predviđeno angažovanje konsultanta/eksperta na pripremi ovog plana. Međutim, s obzirom da je Crna Gora član ITU-a za koje članstvo plaća godišnju kontribuciju, kroz kontinuirane kontakte sa predstavnicima ITU-a, došlo se do ideje za zajedničku realizaciju ovog plana, na način da je ITU izdvojilo 15.000,00 CHF dok je Ministarstvo prenijelo ITU-u 10.000,00 CHF (10.400.00 eura) za sprovođenje aktivnosti u cilju izrade Nacionalnog plana a koji detalji su definisani gore navedenim sporazumom. Nacionalni plan razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu je donesen 26.12.2024. godine.

Tokom 2025. godine će se raditi na pripremi Akcionog plana Strategije za razvoj 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori, za 2025-2026. godinu.

Takođe je planirano da se do kraja 2025. godine Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina usaglasi sa GIA (Gigabitnim infrastrukturnim aktom) kojeg je Evropska komisija usvojila 11. maja 2024. godine.

➤ **Aktivnosti u sklopu integracionih procesa**

Učešće u radu radnih grupa u Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine EU koja se odnosi na pregovaračka poglavlja:

- PP 10 - Informatičko društvo i mediji;
- PP 21 – Trans-evropske mreže;
- Priprema priloga za Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore za pregovaračka poglavlja 10 i 21;
- Izvještaj o radu RG za PP10 i PP21;
- Priprema priloga i učešće na 13. sastanku Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku;
- PP 3 – Pravo osnivanja preduzeća I Sloboda pružanja usluga
- Priprema priloga za Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore za pregovaračka poglavlja 3,10 i 21;
- Priprema priloga i učešće na sastancima Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju.

➤ **Upravni postupci**

U 2024. godini, nije donijeto nijedno Rješenje u upravnom postupku iz razloga što nijedna žalba nije izjavljena ovoj Direkciji, odnosno Ministarstvu na postupanje organa u prvom stepenu, a za koje je nadležna Direkcija za elektronske komunikacije i radio spektar, kao instanciona kontrola, odnosno drugostepeni organ.

OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA

U skladu sa strateškim ciljevima, između ostalog definisanim Strategijom digitalne transformacije Crne Gore 2022-2027, sprovode se aktivnosti na unaprjeđenju elektronskih komunikacionih mreža i usluga, kontinuirani razvoj širokopojasnog pristupa internetu, donošenje novih propisa koji su u skladu sa direktivama EU, sprovođenje politike u oblasti radio-difuzije, kao i digitalna integracija Regionalnog ekonomskog prostora Zapadnog Balkana.

Sektor elektronskih komunikacija u Crnoj Gori je na visokom stepenu razvoja na nivou najrazvijenijih zemalja svijeta. U Crnoj Gori se korisnicima nude sve elektronske komunikacione usluge koje se pružaju u najrazvijenijim zemljama i koje trenutno zadovoljavaju potrebe korisnika. Pokrivenost stanovništva signalom mobilne mreže je 99%, što je uporedivo sa pokrivenošću u najrazvijenijim zemljama Evrope. Na kraju decembra 2024. godine, broj korisnika mobilne telefonije u Crnoj Gori iznosio je 1.415.427, što odgovara penetraciji od 228,28%. Ukupan broj priključaka fiksne telefonije na kraju decembra iznosio je 192.212. Ukupan broj širokopojasnih priključaka na kraju decembra 2024. godine, nezavisno od tehnologije koja se upotrebljava za pristup, iznosio je 206.212.

U prethodnom periodu stvoreni su svi preduslovi za uvođenje 5G mreže u Crnoj Gori, kao što je izrada strateških dokumenata, smjernica i Mape puta za uvođenje 5G mreže u Crnoj Gori, koja ujedno predstavlja važan segment Memoranduma o razumijevanju o 5G planu za digitalnu transformaciju regiona Zapadnog Balkana. 5G usluge su trenutno dostupne za 90% stanovništva Crne Gore.

Investicione aktivnosti operatora elektronskih komunikacija su na visokom nivou, ulaganja u razvoj mreže u 2024. godini iznosila su 79 miliona eura.

Sprovode se aktivnosti u vezi uvođenja Digitalnog radija u Crnoj Gori, kroz realizaciju Akcionog plana Medijske strategije, predviđeno je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o digitalnoj radio difuziji. U toku su aktivnosti u cilju transpozicije EU Akta o digitalnim uslugama (DSA) i Akta o digitalnom tržištu (DMA) u crnogorsko zakonodavstvo.

Crna Gora je članica Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU) i poštuje sve njene direktive i standarde. Takođe, Crna Gora je članica Konferencije evropskih administracija za telekomunikacije (CEPT), Tijela evropskih regulatora za elektronske komunikacije (BEREC) i Evropskog instituta za telekomunikacione standarde (ETSI).

Direkcija za elektronske komunikacije i radio- spektar kontinuirano radi na stvaranju uslova za razvoj tržišta elektronskih komunikacija i donošenju novih propisa koji su u skladu sa direktivama EU, kao i na unaprjeđenju konkurencije.

U cilju usaglašavanja regulatornog okvira u oblasti elektronskih komunikacija sa EU regulativom, donešen je novi Zakon o elektronskim komunikacijama. Propisi za sprovođenje novog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Kontinuirana i intenzivna saradnja sa Svjetskim poštanskim savezom (UPU), Konferencijom evropskih administracija za poštu i telekomunikacije (CEPT), Evropskim komitetom za poštansku regulative (CERP) i CEFTA-om.

U 2024. godini Direkcija za poštansku djelatnost aktivno je radila na sprovođenju najvažnijih aktivnosti Strategije razvoja poštanske djelatnosti 2024–2028 i Akcionog plana za 2024.godinu. Uspješno su realizovane ključne aktivnosti, uključujući formiranje Komisije za praćenje sprovođenja strategije, uspostavljanje tehničkog komiteta za standardizaciju poštanskih usluga i potvrđivanje akata Svjetskog poštanskog saveza. Pored toga, značajni naponi su uloženi u jačanje institucionalnih kapaciteta kroz studijske posjete i radionice koje su omogućile prenos znanja u oblasti digitalizacije, logistike i klimatskih promjena u poštanskom sektoru.

Pored izvršavanja redovnih aktivnosti, tokom 2025.godine rad Direkcije biće usmjeren na sprovođenju najvažnijih aktivnosti iz AP Strategije za 2025.godinu. To, u prvom redu podrazumijeva rad na izmjenama i dopunama Zakona o poštanskim uslugama. Naime, postojeći pravni okvir za poštanske usluge zahtijeva reviziju i usklađivanje sa novim trendovima i EU zakonodavstvom. Trenutni zakon ne odgovara u potpunosti savremenim izazovima, uključujući digitalizaciju, e-trgovinu, održivost i prekograničnu dostavu paketa. Ova situacija može uticati na konkurentnost poštanskog tržišta, efikasnost pružanja univerzalne usluge i prilagođavanje regulatornog okvira evropskim integracijama. Nadalje, posebna pažnja biće usmjerena na pripremi predstojećeg kongresa Svjetskog poštanskog saveza, čija je Crna Gora članica, te sprovođenju nadležnosti u skladu sa odredbama Zakona o informacionoj bezbjednosti.

6. Odjeljenje za unutrašnju reviziju

U Odjeljenju za unutrašnju reviziju obavljaju se poslovi revizije koji se odnose na: operativno planiranje, organizovanje i obavljanje unutrašnje revizije svih poslovnih funkcija iz nadležnosti Ministarstva u skladu sa Međunarodnim standardima unutrašnje revizije i Etičkim kodeksom unutrašnjih revizora, a u cilju poboljšanja poslovanja; procjenu sistema finansijskog upravljanja i kontrolu na osnovu upravljanja rizicima; izradu izvještaja unutrašnje revizije koje dostavlja ministru i odgovornom licu organizacione jedinice kod koje je obavljena revizija; obavljanje posebne revizije na zahtjev ministra i revizije korišćenja sredstava Evropske unije; praćenje sprovođenja preporuka datih u izvještajima iz prethodno obavljenih revizija; davanje savjeta i stručnih mišljenja kada se uvode novi sistemi i procedure; izradu strateškog i operativnih planova i programa rada koji su osnova za realizaciju funkcije unutrašnje revizije kao i praćenje i izvršenje istih; izradu periodičnih i godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije; saradnju sa Direktoratom za centralnu harmonizaciju finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije u javnom sektoru Ministarstva finansija, što uključuje i obavezu dostavljanja godišnjeg izvještaja; saradnju sa Državnom revizorskom institucijom, međunarodnim i domaćim strukovnim institucijama i udruženjima; praćenje i predlaganje edukacije unutrašnjih revizora u skladu sa međunarodnim standardima unutrašnje revizije; praćenje sprovođenja preporuka Državne revizorske institucije, kao i druge poslove u skladu sa propisima.

Godišnji plan rada unutrašnje revizije Ministarstva ekonomskog razvoja za 2024. godinu broj 016-401/23-8068/2 od 18.01.2024.godine donešen je u skladu sa članom 24 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Službeni list CG”, br. 75/18). Godišnji plan rada unutrašnje revizije pripremljen je kroz identifikovanje revizorskog univerzuma, procjenu rizika kao i procjenu revizorskih kapaciteta.

Godišnjim planom rada unutrašnje revizije Ministarstva ekonomskog razvoja za 2024 planirano je pet revizija i to:

- Revizija programa za unapređenje konkurentnosti u privredi za 2023. godinu
- Revizija procesa planiranja i izvršenja programskog budžeta
- Revizija procesa evidencije osnovnih sredstava MEK
- Revizija IT podrške zaposlenim u Ministarstvu ekonomskog razvoja
- Revizija procesa plaćanje po osnovu faktura, rjesenja, ugovora i putnih naloga u zavodu za metrologiju

Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana unutrašnje revizije za 2024. godinu broj: 10-401/25-483/1 dostavljen je Ministarstvu finansija 06.02.2025. godine na osnovu člana 29 Zakona

o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 075/18 od 23.11.2018).

Takođe na osnovu člana 29 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 075/18 od 23.11.2018), dostavljen je godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije Agenciji za zaštitu konkurencije, Zavodu za metrologiju i Radio difuznom centru Crne Gore. Isti su ove institucije dostavile Ministarstvu finansija – Direktoratu za centralnu harmonizaciju.

U skladu sa Strateškim planom unutrašnje revizije Ministarstva ekonomskog razvoja 2024-2026 godine broj: 016-401/23-8068/1 i Godišnjim planom rada unutrašnje revizije za 2024. godinu broj 016-401/23-8068/2, Odjeljenje za unutrašnju reviziju izvršilo je reviziju procesa Programa za unapređenje konkurentnosti za 2023. godinu.

Revizija je obuhvatila

- Usvajanje Programa za unapređenje konkurentnosti privrede,
- Raspisivanje javnog poziva,
- Podnošenje prijave i neophodne dokumentacije,
- Podnošenje zahtjeva za refundaciju sredstava,
- Razmatranje i odobravanje podnesenih prijava
- Praćenje sprovođenja programske linije.

Urađen je konačan izvještaj unutrašnje revizije procesa Programa za unapređenje konkurentnosti za 2023. godinu sa akcionim planom rokova i lica koji će spovesti preporuke.

U skladu sa Strateškim planom unutrašnje revizije Ministarstva ekonomskog razvoja 2024-2026 godine broj: 016-401/23-8068/1 i Godišnjim planom rada unutrašnje revizije za 2024. godinu broj 016-401/23-8068/2 od 18.01.2024.godine, Odjeljenje za unutrašnju reviziju je izvršilo reviziju procesa plaćanja po osnovu faktura, rjesenja, ugovora i putnih naloga u Zavodu za metrologiju. Odjeljenje za unutrašnju reviziju donijelo je konačan izvještaj koji je dostavljen Zavodu za metrologiju.

U skladu sa Strateškim planom unutrašnje revizije Ministarstva ekonomskog razvoja 2024-2026 godine broj: 016-401/23-8068/1 i Godišnjim planom rada unutrašnje revizije za 2024. godinu broj 016-401/23-8068/2, Odjeljenje za unutrašnju reviziju je izvršio reviziju procesa planiranje i izvršenje budžeta. Urađena je procjena rizika za dati process kao kontrolni ciljevi ili kriterijumi. Urađen je konačan izvještaj i dato je 5 preporuka koje su prihvaćene. Urađen je akcioni plan sa licima i rokovima za sprovođenje preporuka.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju je izvršilo reviziju procesa osnovna sredstava. Obavljen je uvodni intervju sa Službom za finansijsko- računovodstvene poslove i javne nabavke. Revizija je obuhvatila proces vođenja osnovnih sredstava u 2023.godini od plaćanja faktura, knjiženja, zaduženja osnovnih sredstava, godišnjeg popisa imovine, izvještavanje o osnovnim sredstvima, arhiviranje i čuvanje dokumentacije. Urađena je procjena rizika za dati proces kao kontrolni ciljevi ili kriterijumi. Urađen je akcioni plan sa licima i rokovima za sprovođenje preporuka.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju je izvršilo reviziju IT podrške zaposlenim u ministarstvu ekonomskog razvoja. Obavljen je uvodni intervju sa Rukovodiocem službe za informacione tehnologije. Revizija je obuhvatila analizu postojećih bezbjednosnih politika i procedura, proces sigurnosnih lozinki, autentifikacionih mehanizama, backup podataka i spoljnih uticaja na IT sistem. Dostavljena je tražena dokumentacija. Urađena je procjena rizika za dati process kao kontrolni ciljevi ili kriterijumi.

Dato je mišljenje revizije sa zaključkom da je Služba za informacione tehnologije Ministarstva dobro organizovana i pokazuje visok nivo profesionalizma, posvećenosti i tehničke stručnosti u pružanju podrške zaposlenima. Zaposleni u Službi za informacione tehnologije su visokokvalifikovani i obučeni u različitim aspektima informacionih tehnologija i igraju ključnu ulogu u održavanju kontinuiteta poslovanja i obezbjeđivanju efikasne podrške. Zaposleni su pokazali spremnost za brzo rješavanje tehničkih izazova i proaktivnost u uvođenju novih tehnologija koje poboljšavaju radne procese.

7. Kabinet ministra

U Kabinetu ministra obavljaju se poslovi koji se odnose na: organizacione i administrativno - tehničke poslove potrebne za ostvarivanje funkcije ministra; koordinaciju, saradnju, pribavljanje dokumentacije i materijala od drugih organizacionih jedinica Ministarstva, u skladu s odlukama i nalogima ministra; nadziranje i ažuriranje sadržaja zvanične web stranice Ministarstva, obezbjeđivanje blagovremenog i potpunog informisanja ministra o pojavama, događajima i saznanjima od značaja za rad Ministarstva; komunikaciju prema Vladi i drugim organima državne uprave i lokalne samouprave i građanima; stručne i administrativne poslove u vezi sa realizacijom programa rada i aktivnostima ministra, obavljanje analiza i istraživanja u vezi sa pitanjima od strateške važnosti za poslove iz nadležnosti ministra; pripremu materijala za sastanke ministra; organizaciju sastanaka ministra; pripremanje materijala za potrebe ministra; pripremu sjednica kolegijuma ministra i praćenje sprovođenja zaključaka; poslove protokola za potrebe ministra, pripreme posjeta stranih zvaničnika, kao i druge poslove od značaja za ostvarivanje funkcije ministra; blagovremeno, kontinuirano i tačno informisanje javnosti o aktivnostima ministra i Ministarstva; priprema potrebnih saopštenja, biltena, publikacija i drugih štampanih materijala, video materijala i sl.; analiziranje izvještavanja domaćih i stranih medija, pripremanje dnevnih, sedmičnih, mjesečnih i godišnjih informacija o izvještavanju medija iz nadležnosti ministarstva; organizovanje konferencija za štampu, foruma, skupova, prezentacija Ministarstva, na kojima se daju obavještenja javnosti o radu ministra i ministarstva; verifikaciju sadržaja za objavljivanje; organizovanje i davanje smjernica za istupanje ministra i predstavnika Ministarstva u medijima; ostvarivanje saradnje sa Biroom za odnose sa javnošću Vlade i medijima, kao i druge poslove od značaja za ostvarivanje funkcije ministra. U kabinetu ministra ekonomskog razvoja, tokom 2024. godine, u kontinuitetu su realizovane aktivnosti koordinacije i praćenja bilateralnih susreta, konferencija, radnih sastanaka i javnih obraćanja ministra Nika Gjeloshaja u Crnoj Gori i inostranstvu, za potrebe ostvarivanja i predstavljanja funkcije ministra ekonomskog razvoja. Tokom 2024. godine redovno su se sprovodile aktivnosti koje se odnose na poslove odnosa sa javnošću, kroz svakodnevnu komunikaciju sa zaposlenima, saradnicima, medijima, međunarodnim i domaćim partnerima kao i građanima.

U izvještajnom periodu, ministar ekonomskog razvoja Nik Gjeloshaj učestvovao je na brojnim međunarodnim događajima, konferencijama i sastancima, koji su bili ključni za jačanje ekonomske saradnje i pozicioniranje Crne Gore na globalnoj privrednoj sceni.

Krajem februara i početkom marta boravio je u Barseloni, gdje je učestvovao na Ministarskom programu u okviru Svjetskog kongresa mobilne industrije. Ovaj prestižni događaj okupio je predstavnike vlada, regulatornih tijela i vodećih kompanija iz oblasti digitalne ekonomije, pružajući priliku za razmjenu iskustava i unapređenje saradnje u sektoru informacionih tehnologija.

U junu je boravio u Parizu, gdje je učestvovao na konferenciji OECD na visokom nivou. Tokom boravka, akcentat je bio na ekonomskim reformama i strateškim politikama razvoja, s fokusom na jačanje konkurentnosti i održivog privrednog rasta.

U septembru je prisustvovao Konferenciji ministara ekonomije Zapadnog Balkana, održanoj u Berlinu. Sastanci su bili posvećeni unapređenju regionalne ekonomske saradnje, privlačenju investicija i daljoj integraciji u evropsko tržište.

Tokom oktobra, ministar je boravio u Vašingtonu, gdje je učestvovao na Drugom ekonomskom dijalogu između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država. Razgovori su bili usmjereni na unapređenje ekonomske saradnje, s posebnim naglaskom na privredne reforme, investicione mogućnosti i trgovinske odnose između dvije zemlje.

U decembru je učestvovao na Međuvladinoj konferenciji između Crne Gore i Evropske unije u Briselu, povodom privremenog zatvaranja pregovaračkih poglavlja 7 i 20. Poglavlje 7 - Prava intelektualne svojine odnosi se na harmonizaciju zakonodavstva sa pravnim okvirom EU u oblasti zaštite autorskih prava, patenata i žigova, dok je Poglavlje 20 - Preduzetništvo i industrijska politika usmjereno na unapređenje poslovnog ambijenta, podsticanje konkurentnosti i jačanje industrijskog sektora u skladu sa politikama EU. Ovaj događaj predstavljao je značajan korak u procesu evropskih integracija, potvrđujući reformski napredak Crne Gore i njenu posvećenost ispunjavanju obaveza u okviru pregovaračkog procesa.

Kroz učešće na ovim događajima, ministar Gjeloshaj aktivno je doprinio promociji ekonomskih potencijala Crne Gore, jačanju međunarodnih partnerstava i afirmaciji reformskih procesa usmjerenih na ekonomski rast i razvoj.

Tokom izvještajnog perioda, objavljeno je ukupno 4,523 priloga koji se odnose na intervju, gostovanja, izjave ili autorske tekstove potpredsjednika i ministra Gjeloshaja. U štampanim medijima bilo je 385 priloga, elektronskim medijima 438 priloga, dok je u internet medijima bilo 3.700 priloga.

Autorskih tekstova ukupno je bilo 4, od toga dva u DN "Dan" (22. 6. i 1. 7. 2024.), jedan u nezavisnom nedjeljniku "Monitor" 27. 12. 2024. i jedan u časopisu "Lider investicija", 23. 12. 2024. Tokom 2024. odrađena su i dva intervjua za Glas Amerike, 2. 2. i 23. 10. 2024. godine. Što se tiče gostovanja, prema podacima, bilo ih je tri. Dva u "Bojama jutra" na TV Vijesti, 23. 1. i 3. 6. 2024. i u emisiji "Reflektor", takođe na TV Vijesti, 29. 10. 2024. godine.

Saopštenja, kratke izjave ili komentari, prenijeti su kroz 86 priloga (37 u štampanim medijima, 19 u elektronskim medijima, 228 u internet medijima).

8. Služba za pravne, kadrovske, opšte poslove i ljudske resurse

U Službi za pravne, kadrovske, opšte poslove i ljudske resurse obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje i primjenu propisa iz oblasti radnih odnosa; pripremanje pojedinačnih akata kojima se utvrđuju prava, obaveze i odgovornost službenika i namještenika; upravljanje, planiranje i razvoj ljudskih resursa; prijem i raspoređivanje službenika i namještenika; ostvarivanje prava i obaveza iz radnog odnosa zaposlenih; planiranje obuka zaposlenih; formiranje i čuvanje personalnih dosijea i vođenje kadrovske evidencije službenika i namještenika; ažuriranje podataka u Centralnu kadrovsku evidenciju; prijavljivanje i odjavljivanje službenika i namještenika kod nadležnih fondova i drugih državnih organa; praćenje disciplinskih postupaka; posredovanje u slučajevima zabrane zlostavljanja na radu (mobing); izrada i praćenje realizacije Kadrovske plan; izrada akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji; ostvarivanje saradnje sa Zaštitnikom imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova i drugim javno-pravnim organima u cilju rješavanja pitanja od značaja za ostvarivanje pravnih interesa Ministarstva; izrada opštih pravnih akata Ministarstva; slobodan pristup informacijama; pripremanje i ažuriranje vodiča za slobodan pristup informacijama; vođenje upravnog postupka po zahtjevima za slobodan pristup informacijama; primanje, raspoređivanje, evidentiranje i dostavljanje akata u rad i njihovo otpremanje; arhiviranje predmeta; fotokopiranje i umnožavanje; poslove vozača – kurira; staranje o vozilima (voznom parku); izradu Plana integriteta Ministarstva ekonomskog razvoja i praćenje njegove implementacije; predlaganje mjera za unapređenje integriteta; koordinaciju i praćenje realizacije programskih sadržaja edukacije i treninga u oblasti izgradnje i jačanja integriteta kao i druge poslove u skladu sa propisima.

Kancelarija za pravne i kadrovske poslove

Ministarstvo ekonomskog razvoja je u 2024. godini, zaprimilo ukupno 127 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, povodom kojih je ovlašćeno lice za vođenje upravnog postupka sprovelo i meritorno riješilo 127 upravnih postupaka. Ukupno 14 zahtjeva u postupku po slobodnom pristupu informacijama nije meritorno riješeno od strane Ministarstva ekonomskog razvoja, već je obavještenjem ili drugim aktom prosljeđeno nadležnom organu na dalje postupanje i nadležnost. U izvještajnoj godini po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama nije poništeno niti jedno rješenje iz tekuće niti iz prethodne godine. U skladu sa članom 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, na sajtu Ministarstva redovno su ažurirani podaci koji se odnose na proaktivni pristup informacijama (vodič za pristup informacijama, javni registri i javne evidencije, programi i planovi rada, izvještaji i druga dokumenta o radu i stanju, nacrti, predlozi i konačni tekstovi strateških dokumenata i planova i programa za njihovo sprovođenje, nacrti i predlozi zakona i drugih propisa, pojedinačni akti i ugovori o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom, spisak državnih službenika i namještenika, spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada, rješenja i druge pojedinačne akte koji su od značaja za prava, obaveze i interese trećih lica i informacije kojima je po zahtjevu pristup odobren), što je konstatovano u redovnoj kontroli Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Pred Centrom za alternativno rješavanje sporova, Upravnim i Osnovnim sudom u Podgorici, u toku 2024. godine, bilo je aktivno preko 20 postupaka, radi naknade štete iz radnog odnosa, u kojem se kao tužena strana javlja Ministarstvo ekonomskog razvoja. U cilju što bolje i sveobuhvatnije odbrane interesa Države Crne Gore, ostvarena je i unapređena saradnja sa Zaštitnikom imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, i drugim nadležnim javno-pravnim organima.

U skladu sa pozitivno-pravnim propisima iz oblasti radnih odnosa, redovno su donošena rješenja o pravima i obavezama državnih službenika, dok u 2024. godini nije bilo pokrenutih disciplinskih postupaka protiv službenika Ministarstva, niti postupaka pokrenutih shodno Zakonu o zabrani zlostavljanja na radu (mobbing).

Kancelarija za opšte poslove

Tokom izvještajne godine, zaposleni u Kancelariji za opšte poslove vršili su poslove koji se odnose na redovne registracije i održavanje vozila, kao i vođenje potrebne evidencije o radu i tehničkoj ispravnosti vozila, vršila je poslove koji se odnose na organizovanje, učestvovanje u radu i kontrolisanje poslova u vezi sa radom voznog parka i radom vozača, koordinaciju aktivnosti uspostavljanja i sprovođenja procesa upravljanja rizicima u Kancelariji itd, organizovanje prevoza službenika Ministarstva ekonomskog razvoja, sačinjavala je izvještaje i informacije iz djelokruga rada kancelarije.

Pripremanje i realizacija periodičnih servisa sa registracijom svih službenih vozila Ministarstva, priprema specifikacije za nabavku rezervnih djelova, usluga popravke i održavanja vozila.

Vozni park Ministarstva ekonomskog razvoja raspolaže sa 29 vozila, od kojih su 22 vozila preuzeta od nekadašnje Uprave za inspekcijske poslove, a koja sada pripadaju Direkciji za Tržišnu inspekciju.

Kancelarija za opšte poslove vršila je evidentiranje, raspoređivanje i dostavljanje u rad službene pošte nastale u radu organizacionih jedinica Ministarstva, kao i pošte nastale u radu drugih organa, pravnih lica i građana, organizovanje kurira iz arhive za raspodjelu pošte po državnim i ostalim institucijama, obradu i arhiviranje predmeta koji se dostavljaju arhivskom depou na čuvanje i arhiviranje, razvođenje akata u djelovodnik, otpremanje akata, arhiviranje i čuvanje arhivskih predmeta.

U toku 2024. godine u arhivi Ministarstva je evidentirano ukupno 5981 predmeta.

Kancelarija za ljudske resurse

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 7. decembra 2023. godine, utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, 016-102/23-7712/7 od 18. decembra 2023. godine.

Kadrovski plan Ministarstva ekonomskog razvoja za 2024.godinu, sastojao se od zbirnih i pojedinačnih podataka o zaposlenima u Ministarstvu ekonomskog razvoja i potrebama za novim zapošljavanjima. Kadrovski plan za 2024.godinu, pripremljen je u skladu sa zakonskim propisima, a istim je bilo planirano zapošljavanje za 17 izvršilaca, i to: 5 izvršilaca iz kategorije visoko rukovodni kadar na određeno vrijeme, 1 izvršilac iz kategorije Ekspertsko-rukovodni kadar, 8 izvršilaca iz kategorije Ekspertski kadar i 2 izvršioca iz kategorije Izvršni kadar, na neodređeno vrijeme.

Članom 10 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24 i 93/24), a u skladu sa djelokrugom utvrđenim ovom uredbom, propisano je da će ministarstva i organi uprave od Uprave za inspekcijske poslove preuzeti inspektore koji su vršili preuzete poslove, opremu i službenu dokumentaciju i to Ministarstvo ekonomskog razvoja - inspektora za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i tržišnog inspektora. S tim u vezi, ovo Ministarstvo je preuzelo 49 službenika navedene Uprave.

Naime, na sjednici održanoj dana 26. septembra 2024. godine Vlada Crne Gore donijela je Odluku o preuzimanju službenika i opreme Uprave za inspekcijski nadzor, a na sjednici održanoj 10. oktobra 2024. godine, utvrdila je i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, broj: 016-102/24-4300/17, koji je stupio na snagu 14. oktobra 2024.godine.

Važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, pored ministra i državnih sekretara, za vršenje poslova iz djelokruga Ministarstva utvrđena su radna mjesta za 252 izvršioca (tj. sa ministrom i 3 državna sekretara ukupno: 256 izvršilaca).

Pravilnikom poslovi iz djelokruga Ministarstva obavljaju se kroz pet direktorata, jedno Odjeljenje, Kabinet i tri Službe i to: Direktorat za unapređenje konkurentnosti privrede, Direktorat za razvoj industrije i zanatstva, Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju, Direktorat za međunarodnu saradnju, evropske integracije i implementaciju EU fondova, Direktorat za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i radio spektar, Odjeljenje za unutrašnju reviziju, Kabinet ministra, Služba za pravne, kadrovske, opšte poslove i ljudske resurse, Služba za finansijsko-računovodstvene poslove i javne nabavke i Služba za informacione tehnologije.

U okviru Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju formirana je Direkcija za tržišnu inspekciju, dok u okviru Direktorata za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i radio spektar formirana je Direkcija za inspekciju za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Kancelarija za integritet

U Kancelariji za integritet vrše se poslovi koji su normirani Pravilnikom o unutrašnjoj oragnizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva ekonomskog razvoja (u daljem tekstu Ministarstva), a odnose na: izradu Plana integriteta Ministarstva i praćenje njegove implementacije; predlaganje mjera za unapređenje integriteta i sprečavanje korupcije; koordinaciju i praćenje realizacije programskih sadržaja

edukacije i treninga u oblasti izgradnje i jačanja integriteta; koordinaciju rada svih organizacionih jedinica u oblasti jačanja integriteta; promociju značaja integriteta i izradu etičkog kodeksa; pripremu i izradu informacija i izvještaja iz djelokruga izgradnje integriteta; održavanje i čuvanje registara, izvještaja, planova i drugih dokumenata koja predstavljaju tekovinu procesa izgradnje i jačanja integriteta; vođenje evidencije o primljenim poklonima u Ministarstvu; postupanje (rešava, donosi odluke) po prijavama zviždača na sumnju za svako koruptivno, neprofesionalno i neetičko ponašanje zaposlenih u Ministarstvu; obavljanje poslova posrednika u skladu sa Zakonom o zabrani zlostavljanja na radu (mobing); vođenje drugih poslova iz djelokruga Kancelarije.

Kancelarija postupa u skladu sa sledećim normativnim aktima:

- Zakon o državnoj upravi („Sl. list CG”, br. 78/18, 70/21 i 52/22);
- Zakon o sprečavanju korupcije („Sl. list CG”, br. 54/2024);
- Zakon o upravnom postupku („Sl. list CG”, br. 56/2014, 20/2015, 40/2016 i 37/2017);
- Zakon o zabrani zlostavljanja na radu („Sl. list CG”, br. 30/12 i 54/16).

Knjige internih pravila i procedura Ministarstva ekonomskog razvoja:

- Interno pravilo o postupanju u cilju sprječavanja sukoba interesa;
- Interno pravilo o postupanju po prijavi zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, zaštita zviždača i vođenje evidencije;
- Interno pravilo o sadržaju, načinu vođenja evidencije i bezbjednom odlaganju poklona;
- Interno pravilo o pravima, obavezama i odgovornostima poslodavca i zaposlenih u pogledu sprečavanja zlostavljanja na radu – mobinga.

REALIZOVANE AKTIVNOSTI

Tokom 2024 godine u Kancelariji za integritet realizovano je niz aktivnosti koje direktno utiču na izgradnju integriteta, prevenciju i sprečavanje korupcije u Ministarstvu:

Izveštaj o sprovođenju Plana integriteta

Praćenje implementacije i usvajanje Izveštaja o sprovođenju Plana integriteta za 2023. godinu, u kome je sadržan skup mjera pravne i praktične prirode kojima se sprječavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog i neetičnog ponašanja u okviru organa vlasti kao cjeline, pojedinih organizacionih jedinica i pojedinačnih radnih mjesta, a koji nastaje kao rezultat samoprocjene izloženosti organa vlasti rizicima za nastanak i razvoj korupcije, nezakonitog lobiranja i sukoba interesa, kao i izloženosti etički i profesionalno neprihvatljivim postupcima.

Upitnik o efektivnosti i efikasnosti

Izvršena je procjena efikasnosti i efektivnosti plana integriteta popunjavanjem i dostavljanjem Upitnika o efektivnosti i efikasnosti Agenciji za sprečavanje korupcije. Pitanjima u Upitniku su obuhvaćeni svi poslovni procesi organizacionih jedinica / Direktorata u Ministarstvu, a na osnovu tih procjene donosi se novi plan integriteta.

Radna grupa za izradu Plana integriteta

Na osnovu člana 75 stav 1 Zakona o sprečavanju korupcije („Službeni list CG”, broj 54/24), formirana je Radna grupa za pripremu i izradu i sprovođenje plana integriteta Ministarstva ekonomskog razvoja (Rješenje ministra ekonomskog razvoja, br. 016-102/24 – 3349/1 od 22.07. 2024. godine). S tim u vezi izvršena je konačnu procjena izloženosti radnih procesa rizicima od korupcije i drugih nepravilnosti i predložene su mjere za njihovo otklanjanje, u skladu sa Zakonom o sprečavanju korupcije i pravilima za izradu i sprovođenje plana integriteta koja donosi Agencija za sprečavanje korupcije.

Plan integriteta 2024 - 2026

Saradnja sa svim organizacionim jedinicama u vidu sakupljanja potrebne dokumentacije koja se odnosi na funkcionisanje institucije, a koja predstavlja osnov za procjenu rizika i izradu plana integriteta. U skladu sa Zakonom za sprečavanje korupcije u utvrđenom roku pripremljen i usvojen Plan integriteta Ministarstva ekonomskog razvoja 2024 – 2026, koji je u cjelosti prihvaćen.

Izrada Internih pravila i procedura

- Izrada i implementacija Internog pravila o mobingu u vidu Obavještenja o mobingu koje je dostavljeno na upoznavanje svim službenicima u Ministarstvu;

- Izrada i dopuna Internog pravila o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona kojim je naznačeno da se pokloni javnih funkcionera koji postaju državna imovina bezbjedno odlažu prostoru državnog organa i da evidenciju i odlaganje poklona vodi lice koje se bavi pitanjima integriteta (službenici u Kancelariji za integritet) u Ministarstvu.

Popis i primopredaja poklona javnih funkcionera

Na osnovu člana 44 Zakona o državnoj imovini, člana 18 Zakona o sprečavanju korupcije ("Sl.list CG", br. 53/2014 i 42/2017) i člana 4 i 8 Internog pravila o sadržaju, načinu vođenja evidencije i bezbjednom odlaganju poklona, obrazovana je Komisija za popis i primopredaju protokolarnih i prigodnih poklona državnih funkcionera (Rješenje ministra ekonomskog razvoja, broj 016/102/24 – 2345/1 od 03.06.2024. godine) i izvršen popis i primopredaja poklona državnih funkcionera iz Kabineta u Kancelariju za integritet Ministarstva ekonomskog razvoja. Evidenciju i odlaganje poklona vode službenici u Kancelariji za integritet.

Dopuna Plana integriteta 2024 – 2026

Saradnja sa Direkcijom za tržišnu inspekciju vezano za ažuriranje i dopunu Plana integriteta Ministarstva ekonomskog razvoja 2024 - 2026. Na sjednici Vlade Crne Gore, održanoj 10.10.2024. godine, usvojen je novi Pravilnik o unutrašnjoj oraganizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja. Istim je formirana Direkcija za tržišnu inspekciju, koja se nalazi okviru Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju.

S tim u vezi izvršena je dopuna Plana integriteta Ministarstva ekonomskog razvoja, broj 016-102/24 – 4163/1 od 25.09.2024. godine. Dopunom je izvršena procjena izloženosti radnih procesa rizicima od korupcije i drugih nepravilnosti u Direkciji za tržišnu inspekciju i predložene mjere za njihovo otklanjanje.

Godišnji izvještaji

U skladu sa Internim pravilima i Zakonom o sprečavanju korupcije, Sl. List CG, br. 053/14 I 042/17, Agenciji za sprečavanje korupcije dostavljeni su sledeći izvještaji:

- Izvještaj o sprovođenju plana integriteta za 2023. godinu, br. 016/102/24 – 1328/1;
- Izvještaj o primljenim sponzorstvima i donacijama u Ministarstvu ekonomskog razvoja za 2023. godinu, br. 016/102/24 – 1175/1;
- Izvještaj o primljenim poklonima javnih funkcionera u Ministarstvu ekonomskog razvoja za 2023. godinu od 016/102/24 – 1174/1;

Postupanje po obavještenjima o sumnjama na prevare

U toku 2024. godini na mejl adresu Kancelarije za integritet pristigle su tri prijave o sumnjama na nepravilnosti i prevare koje nijesu u nadležnosti Ministarstva ekonomskog razvoja:

1. Sumnja na koruptivne radnje – koncesije na šume, nelegalno stečena imovina, primljena 29.03.2024. godine;
2. Sumnja na koruptivne radnje službenika Uprave za šume, primljena 02.04.2024. godine;
3. Prijava za neizdavanje fiskalnih računa, primljena 19.09.2024. godine.

Iste su proslijeđene Agenciji za sprečavanje korupcije.

U skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 075/18) Ministarstvu finansija je dostavljen *Godišnji Izvještaj o obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare za 2023. godinu*, broj 016 – 102/24 – 407/1.

Saradnja sa Agencijom za sprečavanje korupcije (ASK)

Učešće službenika iz Kancelarije za integritet na okruglim stolovima u organizaciji Agencije za sprečavanje korupcije i Ministarstva pravde, na kojima su razmatrane izmjene Zakona o sprečavanju korupcije:

- Okrugli sto 1: Propisane obaveze javnih funkcionera i opseg javnih funkcija u Crnoj Gori, Hotel Hilton, 30.10.2024. godine;
- Okrugli sto 2: Prijave zviždača i zaštita zviždača, Hotel Hilton, 08.11.2024. godine;
- Okrugli sto 3: Položaj ASK u antikorupcijskom sistemu, Hotel Kings Park, 19.11.2024. godine.

Ovi događaji okupili su širok spektar stručnjaka iz Ministarstva pravde, ASK-a, relevantnih državnih institucija, ambasada, nevladinog sektora i medija.

9. Služba za finansijsko-računovodstvene poslove i javne nabavke

U Službi za finansijsko-računovodstvene poslove i javne nabavke obavljaju se poslovi koji se odnose na: izradu i realizaciju Budžeta Ministarstva; izradu finansijskog plana; pripremanje periodičnih izvještaja o ostvarenju budžeta; blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene Budžetom i finansijskim planom; vođenje poslovnih knjiga, periodičnih obračuna i završnih računa, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje podataka trezoru; provjera finansijske dokumentacije (ugovora, računa, obračuna i dr.); kreiranje zahtjeva za plaćanje ugovorenih obaveza; dostavljanje izvještaja o izvršenim transakcijama; saradnju sa Ministarstvom finansija; kontakt sa poslovnim bankama; pripremu obračunskih lista za obračun zarada i drugih primanja Ministarstva; obavljanje knjigovodstveno-računovodstvenih poslova, praćenje finansijskog poslovanja Ministarstva; blagajničko poslovanje; vođenje evidencija putnih naloga i njihovog knjiženja; pripremu Plana javnih nabavki i dostavljanja nadležnim organima; sprovođenje postupaka javnih nabavki propisanih zakonom; vođenje evidencije javnih nabavki; sačinjavanje izvještaja o sprovedenim postupcima javnih nabavki; poslove u vezi sa realizacijom postupaka javnih nabavki; praćenje tendera i ukupne potrošnje; praćenje i kontrolu finansijske realizacije ugovora zaključenih u postupku javnih nabavki i druge finansijsko-računovodstvene poslove; obavljanje i drugih poslova iz djelokruga rada Službe u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Služba za finansijsko-računovodstvene poslove i javne nabavke izradila je novi informacioni sistem za potrebe administracije i upravljanja, a uz pomoć kojeg su na jednom mjestu centralizovani svi podaci iz rada Službe, u okviru sledećih modula: finansije, računovodstvo, blagajna (službena putovanja), obračun zarada (IOPPD, OPP-ND, M4 obrasci itd.), javne nabavke i osnovna sredstva.

Kancelarija za finansijsko-računovodstvene poslove

U Kancelariji za finansijsko-računovodstvene poslove obavljaju se poslovi koji se odnose na: izradu i realizaciju Budžeta Ministarstva; izradu finansijskog plana; pripremanje periodičnih izvještaja o ostvarenju budžeta; blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene Budžetom i finansijskim planom; vođenje poslovnih knjiga, periodičnih obračuna i završnih računa, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje podataka trezoru; provjera finansijske dokumentacije (ugovora, računa, obračuna i dr.); kreiranje zahtjeva za plaćanje ugovorenih obaveza; vođenje registra izvršenih plaćanja; dostavljanje izvještaja o izvršenim transakcijama; saradnju sa Ministarstvom finansija; kontakt sa poslovnim bankama; pripremu obračunskih lista za obračun zarada i drugih primanja Ministarstva; obavljanje knjigovodstveno-računovodstvenih poslova, praćenje finansijskog poslovanja Ministarstva; blagajničko poslovanje; vođenje evidencija putnih naloga i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Kancelarije.

U okviru Kancelarije za finansijsko-računovodstvene poslove, u izvještajnom periodu pripremljeni i dostavljeni su finansijski izvještaji budžeta za I, II i III kvartal 2024. godine, godišnji izvještaji za 2023. godinu, kao i ostali izvještaji iz nadležnosti Kancelarije. U izvještajnom periodu redovno su vršena plaćanja pristiglih obaveza, pripremane odluke o plaćanju obaveza, ažurirani registri zahtjeva za plaćanje i knjiženi računi glavne knjige, pripremani i objedinjavani mjesečni podaci za obračun zarada, kao i ostale interne evidencije. Kancelarija za finansijsko-računovodstvene poslove stara se o izvršenju budžeta ministarstva, praćenju utroška finansijskih sredstava koja su godišnjim zakonom o budžetu odobrena za rad.

Plan budžeta

Zakonom o budžetu za 2024. godinu potrošačkoj jedinici Ministarstva ekonomskog razvoja, odobren je ukupan iznos sredstava od 11.049.632,14 eura. Tekući budžet na kraju izvještajnog perioda, nakon preusmjeravanja sredstava i nakon usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2024. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 086/24 od 10.09.2024. godine), a kojim je dio programskih aktivnosti budžeta preusmjeren u nadležnost novoformiranog Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, a usled reorganizacije državne uprave, kao i preusmjeravanje sredstava Uprave za inspeksijske poslove usled preuzimanja dijela službenika i aktivnosti iz oblasti tržišne inspekcije i inspekcije za elektronsku komunikaciju, iznosio je 13.787.913,59 eura.

Navedeni iznos sredstava raspodijeljen je u okviru pet programa, i to:

- Trgovina, zaštita konkurencije, potrošača i intelektualne svojine i unaprijeđenje poslovnog ambijenta sa budžetom od 1.962.271,44 eura
- Industrijski i regionalni razvoj sa budžetom od 6.047.706,61 euro

- Podsticanje investicija i unapređenje konkurentnosti sa budžetom od 3.561.835,58 eura
- Elektronske komunikacije i poštanska djelatnost sa budžetom od 984.431,28 eura
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva ekonomskog razvoja sa budžetom od 1.231.668,68 eura.

Izvršenje budžeta

U 2024. godini, utrošeno je ukupno 11.955.521,49 eura što čini 86,71% tekućeg budžeta. Potrošnja po programima:

- U okviru programa Trgovina, zaštita konkurencije, potrošača i intelektualne svojine i unaprijeđenje poslovnog ambijenta, kome je opredijeljen iznos od 1.962.271,44 eura, u izvještajnom periodu potrošnja je iznosila 1.210.993,65 eura što čini 61,71% tekućeg budžeta programa. U sklopu programa su dva potprograma sa ukupno devet aktivnosti, i to:
 - Potprogram Spoljna trgovina i ekonomski odnosi sa inostranstvom u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti pregovaranja, zaključivanja i implementacije međunarodnih sporazuma; sprovođenje upravnih postupaka u oblasti spoljnotrgovinskog prometa; upravljanje i nadzor nad obavljenim poslovima spoljne trgovine kontrolisanom robom; praćenje sprovođenja aktivnosti u djelu slobode prekograničnog pružanja usluga i međunarodne promocije i predstavljanje države na sajmovima i izložbama u inostranstvu.
 - Potprogram Unutrašnja trgovina i zaštita intelektualne svojine u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti izrade normative u oblasti intelektualne svojine, zaštite potrošača, konkurencije i infrastrukture kvaliteta; upravni postupci u oblasti intelektualne svojine, zaštite potrošača i infrastrukture kvaliteta; međunarodna saradnja u oblasti intelektualne svojine i razvoj zaštite potrošača.
- U okviru programa Industrijski i regionalni razvoj, kome je opredijeljen iznos od 6.047.706,61 euro, u izvještajnom periodu potrošnja je iznosila 5.898.590,75 eura što čini 97,53% tekućeg budžeta programa. U sklopu programa su pet potprograma sa ukupno deset aktivnosti (od čega su dvije preusmjerene Ministarstvu regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama), i to:
 - Potprogram Unaprjeđenje i implementacija strateškog i zakonodavnog okvira za efikasniji industrijski i regionalni razvoj u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti strateškog planiranja i implementacije razvojnih politika u funkciji jačanja industrije; strateškog planiranja i implementacije politika u funkciji regionalnog razvoja; implementacija UNIDO Programskog okvira za Crnu Goru i implementacija projekta Unapređenje konkurentnosti privrede u Crnoj Gori za 2024. godinu.
 - Potprogram Standardizacija i akreditacija u sklopu kojeg se realizuju obaveze prema Akreditacionom tijelu Crne Gore u vidu prenosa sredstava kroz redovne mjesečne transfere. Ukupno odobreni iznos sredstava potprogramu namijenjen za ovu realizaciju iznosio je 430.000,00 eura.
 - Potprogram Programski okvir za unaprjeđenje konkurentnosti industrije i sveukupnog regionalnog razvoja u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti programa za razvoj i unaprjeđenje prerađivačke industrije i unapređenje zanatske djelatnosti.
 - Potprogram Unaprjeđenje i implementacija zakonodavnog okvira za efikasniji industrijski i regionalni razvoj u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti normativnih poslova u oblasti indutrijskog i regionalnog razvoja i praćenje/monitoring arbitražnih postupaka u nadležnosti direktorata.
 - Potprogram Podrška pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji u oblasti jačanja konkurentnosti i inovacija u sklopu kojeg se realizuje aktivnost koja se odnosi na koordinaciju rada pregovaračke strukture iz nadležnosti ministarstva, ispunjavanje obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i planiranje IPA projekata.
- U okviru programa Podsticanje investicija i unapređenje konkurentnosti, kome je opredijeljen iznos od 3.561.835,58 eura, u izvještajnom periodu potrošnja je iznosila 3.045.237,28 eura što čini 85,50% tekućeg budžeta programa. U sklopu programa su tri potprograma sa ukupno pet aktivnosti, i to:
 - Potprogram Unapređenje poslovnog okruženja za razvoj preduzetništva u sklopu kojeg se realizuje aktivnost pripreme, donošenja, koordinacije i sprovođenja razvojnih politika u funkciji jačanja privrede.
 - Potprogram Unapređenje konkurentnosti privrede u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti unapređenja konkurentnosti privrede kroz mjere finansijske i nefinansijske podrške, kroz sprovođenje programskih linija koje imaju za cilj podsticaj investicija, razvoj industrije i prerađivačko-proizvodnih kapaciteta; podsticaj digitalizacije i podsticaji za cirkularnu ekonomiju, kao i podrške za specifične grupe, tj. žene i mladi, kao i programi mentoringa i sprovođenje preduzetničkih ciklusa edukacije.

- Potprogram Upravljanje reputacijom države, komuniciranje nacionalnog brenda i marketing aktivnosti u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti proaktivne i koordinisane komunikacije vrijednosti nacionalnog brenda i priprema i sprovođenje, edukacija za relevantne subjekte u cilju unapređenja njihovih znanja i informisanosti o značaju nacionalnog brenda.

- U okviru programa Elektronske komunikacije i poštanska djelatnost, kome je opredijeljen iznos od 984.431,28 eura, u izvještajnom periodu potrošnja je iznosila 778.785,90 eura što čini 79,11% tekućeg budžeta programa. U sklopu programa su dva potprograma sa ukupno dvije aktivnosti, i to:
 - Potprogram Elektronske komunikacije u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti uređenja i nadzora elektronskih komunikacija, poslovnog ambijenta u oblasti elektronskih komunikacija, unapređenje dostupnosti i povećanja kapaciteta mobilnih širokopojsnih usluga.
 - Potprogram Poštanska djelatnost u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti unapređenja i nadzora poštanske djelatnosti, kao i uređenje načina obavljanja univerzalne i drugih poštanskih usluga.
- U okviru programa Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva ekonomskog razvoja, kome je opredijeljen iznos od 1.231.668,68 eura, u izvještajnom periodu potrošnja je iznosila 1.021.913,91 euro što čini 82,97% tekućeg budžeta programa. U sklopu programa je jedan potprogram sa ukupno tri aktivnosti, i to:
 - Potprogram Stručni i operativni poslovi Ministarstva ekonomskog razvoja u sklopu kojeg se realizuju aktivnosti koje se odnose na upravljanje i administraciju ministarstva u cilju ostvarivanja vidljivih rezultata u kontinuiranom radu; razvoj i unaprijeđenje informacionog sistema i povećanje stepena informacione sigurnosti, kao i upravljanje objedinjenim javnim nabavkama ministarstva.

Kancelarija za javne nabavke

U Kancelariji za javne nabavke obavljaju se poslovi koji se odnose na: izradu Plana javnih nabavki i sprovođenje postupaka javne nabavke; sprovođenje jednostavnih nabavki; kontrolu finansijske realizacije ugovora zaključenih u postupku javnih nabavki; pripremu stručne osnove za izradu internih akata iz djelokruga rada Kancelarije; praćenje propisa iz oblasti javnih nabavki; davanje uputstva organizacionim jedinicama ministarstva u vezi sa javnim nabavkama; pripremu analize, informacija i izvještaja iz djelokruga kancelarije, pripremu izvještaja o sprovedenim postupcima javnih nabavki za potrebe Ministarstva; vođenje evidencije javnih nabavki za potrebe Ministarstva; praćenje faktura i dinamiku trošenja sredstava u skladu sa zaključenim ugovorima po sprovedenim postupcima javnih, jednostavnih i centralizovanih nabavki; pripremu informacija iz oblasti javnih nabavki za potrebe Ministarstva; saradnju sa Upravom za katastar i državnom imovinom u vezi centralizovanih javnih nabavki, pripremu polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o sprovednim postupcima javnih i jednostavnih nabavki; prijem zahtjeva, poručivanje i distribuciju kancelarijskog materijala organizacionim jedinicama i vođenje evidencije o potrošnji kancelarijskog materijala u skladu sa zaključenim ugovorima, i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Kancelarije.

U skladu sa članom 84 Zakona o javnim nabavkama („Službeni list Crne Gore“, br.74/19, 3/23, 11/23 i 84/24) i Pravilnika o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki ("Službeni list Crne Gore", br.016/23, 020/23, 036/23, 114/23, 049/24 i 114/24), Ministarstvo ekonomskog razvoja donijelo je, u zakonski predviđenom roku, Plan javnih nabavki za 2024. godinu kojim je definisano 3 postupka javnih nabavki (otvorenih postupaka) i 18 postupaka jednostavnih nabavki.

Izmjenom broj 1 Plana javnih nabavki definisano je 25 postupaka jednostavnih nabavki, dok je broj otvorenih postupaka ostao isti (3). Izmjenom broj 2 Plana javnih nabavki povećava se broj jednostavnih nabavki na 27, dok broj otvorenih postupaka ostaje isti (3). Izmjenom broj 3 Plana javnih nabavki povećava se broj jednostavnih nabavki na 27, kao i broj otvorenih postupaka na 4. Izmjenom broj 4 Plana javnih nabavki povećava se broj jednostavnih nabavki na 31, dok broj otvorenih postupaka ostaje isti (4).

Putem CEJN-a sprovedeno je 5 otvorenih postupaka, od čega su 4 uspješno završena, dok je 1 postupak u toku. Takođe, putem CEJN-a je sprovedeno 3 postupka jednostavne nabavke, dok su ostale jednostavne nabavke (ispod 8.000,00 eura) sprovedene direktnim prihvatanjem profakture/predračuna ili ugovora od strane određenih ponuđača u zavisnosti od vrste predmeta i vrijednosti nabavke.

U skladu sa članom 27 stav 4 i 5 Zakona o javnim nabavkama, Ministarstvo je u zakonom predviđenom roku podnijelo sljedeće izvještaje: Polugodišnji izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama; Izvještaj o sprovedenim nabavkama i zaključenim ugovorima/računima za jednostavne nabavke za period od 01. januar do 30. jun 2024. godine; Izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama; kao i Izvještaj o

sprovedenim nabavkama i zaključenim ugovorima/računima za jednostavne nabavke, za period 01. januar do 31. decembar 2024. godine. Osim toga, izrađene su Metodologija analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki i Evidencija sukoba interesa, odnosno kršenje antikorupcijskog pravila za 2024. godinu.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je u skladu sa Uredbom o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki, blagovremeno dostavilo nadležnom organu za centralizovane javne nabavke koji u ime državnih organa i organa državne uprave sprovodi iste - Upravi za katastar i državnu imovinu, Plan potreba za centralizovanim javnim nabavkama. Ministarstvo ekonomskog razvoja je za 2024. godinu u skladu sa iznosima sredstava koja su odobrena za objedinjene javne nabavke Zakonom o budžetu za 2024. godinu, kao i tehničke specifikacije i sve neophodne informacije za sprovođenje postupaka centralizovanih javnih nabavki (za nabavke: kancelarijski materijal, gorivo i motorna ulja, kancelarijski namještaj, osiguranje imovine – pokretne i nepokretne kojom raspolaže Ministarstvo ekonomskog razvoja, osiguranje državnih službenika i namještenika).

U izvještajnom periodu, službenik za javne nabavke Ministarstva ekonomskog razvoja pohađao je obuke po programu Uprave za ljudske resurse, kao i obuke organizovane od strane drugih institucija, na temu: "Javne nabavke" i "Elektronski sistem javnih nabavki".

10. Služba za informacione tehnologije

U Službi za informacione tehnologije obavljaju se poslovi koji se odnose na primjenu informaciono komunikacionih tehnologija u procesu rada Ministarstva ekonomskog razvoja i pružanje informatičke podrške; planiranje i predlaganje razvoja informacionog sistema Ministarstva; instalacija, konfiguracija i administracija komunikacione i mrežne infrastrukture, kao i mrežne i računarske opreme; instaliranje, ažuriranje i administracija sistemskog i aplikativnog softvera, kao i administriranje veb platformi koje su u nadležnosti Ministarstva; administracija i održavanje serverske infrastrukture, kreiranje virtuelnih mašina za pokretanje lokalnih aplikacija za potrebe Ministarstva, predlaganje i preduzimanje mjera za povećanje efikasnosti i efektivnosti informacionog sistema, u saradnji sa nadležnim ministarstvom; preduzimanje mjera i uspostavljanje procedura za zaštitu podataka i povećanje bezbjednosti informacionog sistema, dokumentovanje promjena na konfiguraciji sistema Ministarstva i izradu sigurnosne kopije; oporavak sistema u slučaju potrebe, kao i sprovođenje međunarodnih standarda za upravljanje bezbjednosti informacija; obezbjeđivanje svih potrebnih ICT preduslova za sprovođenje projekata iz oblasti digitalizacije, u saradnji sa nadležnim ministarstvom; upravljanje i koordiniranje projektima koji sadrže komponente informaciono-komunikacionih tehnologija i digitalizacije; učestvovanje u planiranju i predlaganje nabavke informaciono-komunikacione opreme, serverske opreme i informacionih sistema: vođenje evidencije raspodjele i korišćenja računarske opreme, potrošnog informatičkog materijala i rezervnih djelova; staranje o korišćenju računara, implementacija i testiranje softvera koji se koriste u Ministarstvu; nadzor nad primjenom licenciranog softvera, nabavku i implementaciju informaciono-komunikacionih tehnologija, kao i kontinuirano praćenje i primjenu novih tehnologija i rješenja u cilju povećanja kvaliteta rada: obavljanje ispitivanja i izdavanja rešeršnih izvještaja; obavljanje poslova povezivanja nacionalnog informacionog sistema sa svjetskom mrežom informacija (WIPOnet); saradnja sa Svjetskom organizacijom za intelektualnu svojinu (WIPO), Evropskom patentnom organizacijom (EPO) i Zavodom za intelektualnu svojinu Evropske unije (EUIPO); vršenje informatičkih, dokumentacionih, stručno-operativnih i operativno-tehničkih poslova koji se odnose na reprografsku i mikrografsku obradu dokumenata Ministarstva koji se publikuju; obavljanje i drugih poslova iz djelokruga Službe.

Služba za informacione tehnologije Ministarstva ekonomskog razvoja tokom prethodnog perioda realizovala je niz aktivnosti i projekata usmjerenih na unapređenje informacionih sistema, digitalizaciju procesa i jačanje bezbjednosnih standarda. U okviru svojih nadležnosti, služba je pružila kontinuiranu podršku korisnicima i sprovela ključne projekte koji doprinose efikasnosti rada i usklađenosti sa međunarodnim standardima i zahtjevima pregovaračkih poglavlja.

Ključni realizovani projekti

1. Nacionalna pretraga registara žigova, industrijskog dizajna i patenata

- Realizovan je projekat uspostavljanja nacionalne pretrage registara žigova, industrijskog dizajna i patenata.
- Ovaj projekat predstavlja jednu od ključnih aktivnosti za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 7 i doprinosi povećanju transparentnosti i dostupnosti podataka.

2. **Nadogradnja informacionog sistema za Programe za razvoj konkurentnosti privrede**
 - Implementirana je nadogradnja informacionog sistema sa ciljem unapređenja konkurentnosti privrede.
 - Kreirane su nove procedure za svaku programsku liniju, čime je dodatno povećan nivo digitalizacije procesa.
 - Služba je aktivno učestvovala u planiranju, realizaciji, evaluaciji i monitoringu programskih linija, uz pružanje 24/7 podrške korisnicima tokom trajanja programa.
3. **Automatizacija provjere odgovornog lica u pravnom licu**
 - Potpisan je sporazum o saradnji sa Ministarstvom pravde i kreiran servis za automatizaciju procesa provjere odgovornog lica u pravnim licima iz Registra kaznene evidencije.
 - Servis je implementiran kroz **Government Service Bus (GSB)**, čime je dodatno unaprijeđena međusobna povezanost državnih registara.
4. **Implementacija informacionog sistema "Stratlink"**
 - Uspješno je realizovan projekat implementacije informacionog sistema **Stratlink** za potrebe Odsjeka za režim spoljne trgovine kontrolisanom robom.
 - Sistem omogućava efikasnije upravljanje i kontrolu spoljnotrgovinskih procedura.

Dodatne aktivnosti

- **Sigurnosna i tehnička unapređenja**
 - Aktiviran je backup serverske infrastrukture putem aplikacije **Backup Exec** (dnevni inkremental i sedmični full backup).
 - Realizovane su nadogradnje performansi radnih stanica korisnika kako bi podržale nadogradnju na **Windows 11** i održale visok nivo sajber bezbjednosti.
- **Planirane aktivnosti za nadogradnju SAP sistema**
 - Tokom 2024. godine aktivno se učestvovalo u planiranju nadogradnje SAP sistema **biznis.gov.me** sa novim modulima **Helpdesk** i **AI Chatbox** koji su predviđeni za implementaciju tokom 2025. godine.
- **Unapređenje procedura i standardizacija**
 - Donijete su dvije interne procedure:
 1. Interna procedura o korisničkim nalogima službenika
 2. Interna procedura o postupanju sa ICT opremom
- **Migracija i podrška korisnicima**
 - Realizovana je migracija i podešavanje korisnika Direkcije za intelektualnu svojinu nakon fizičke selidbe u novi poslovni prostor.
 - Preuzeti službenici iz bivše Uprave za inspeksijske poslove su uspješno integrisani u radni proces uz adaptaciju prema internim procedurama.
- **Aktivnosti međuresorne saradnje**
 - Aktivno učešće u radnoj grupi za migraciju starog i implementaciju novog eDMS i ESV informacionog sistema.
 - Aktivno učešće u Interresornoj komisiji za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama.

Pored svih navedenih aktivnosti, tim iz Kancelarija za IT je zadužen za kreiranje i izmjene modula na portalu ministarstva, za kreiranje sadržaja na portalu e-uprave, na portalu otvorenih podataka, kao i na portalu elektronske sjednice Vlade.

Izazovi:

- Podići svijest kolega o važnosti uključivanja IT-a na vrijeme (početne faze) u projektne zadatke koji se tiču nabavke informacionih sistema.
- Poteškoće zadržavanja zaposlenih zbog konkurentnije ponude (1 službenik na „pozajmici“ u drugoj instituciji).

Zaključak

Služba za informacione tehnologije Ministarstva ekonomskog razvoja uspješno je realizovala sve planirane aktivnosti i projekte u prethodnom periodu. Postignuti rezultati doprinose unapređenju digitalizacije, povećanju bezbjednosti i efikasnosti rada, te jačanju međuresorne saradnje. Dalji planovi obuhvataju nastavak unapređenja SAP sistema, kao i razvoj novih digitalnih servisa, uz kontinuiranu podršku korisnicima i povećanje bezbjednosnih standarda.

**REZIME IZVJEŠTAJA O RADU ZAVODA ZA METROLOGIJU
ZA 2024. GODINU**

Mart 2025. godine, Podgorica

UVOD

Izveštaj o radu Zavoda za metrologiju za 2024. godinu donosi sveobuhvatan pregled ostvarenih ciljeva, realizovanih aktivnosti, upravnih postupanja, finansijskih sredstava i kadrovskih kapaciteta. Zavod kontinuirano unapređuje regulatorni okvir kako bi se postiglo povjerenje u metrološku infrastrukturu, što je rezultiralo povećanjem broja realizovanih zahtjeva i proširenjem nadležnosti na metrološko-inspekcijski nadzor. Poseban akcenat stavljen je na akreditaciju i sertifikaciju sistema menadžmenta, kao i na jačanje saradnje sa infrastrukturom kvaliteta, čime se aktivno doprinosi evropskim integracijama. U tom kontekstu, Zavod je dobio vrijednu donaciju opreme kroz IPA 2020 program, što je omogućilo primjenu savremenih mjernih metoda i unapređenje postojećih. Posebna pažnja posvećena je usklađivanju sa evropskim zakonodavstvom, naročito kroz pripremu stručnih osnova za izmjene i dopune Zakona o kontroli predmeta od dragocjenih metala. Protekla godina bila je izuzetno dinamična u oblasti zakonske metrologije, sa ukupno ovjerenih 88.838 brojala električne energije, uprkos izazovima u kadrovskim kapacitetima. Takođe, istaknuta je potreba za trajnim smještajem institucije. Kroz stručnost i posvećenost zaposlenih, Zavod je postigao značajne rezultate, učvrstio svoju reputaciju i dodatno osnažio povjerenje korisnika u oblasti metrologije.

ORGANIZACIONA STRUKTURA ZAVODA ZA METROLOGIJU

Zavod za metrologiju (u daljem tekstu Zavod) poslove iz svoje nadležnosti obavlja na osnovu Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24, 93/24, 104/24, 117/24), Zakona o metrologiji („Sl. list CG“, br. 79/08 i 40/11), Zakona o kontroli predmeta od dragocjenih metala („Sl. list CG“, br. 40/10 i 40/11), Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru („Sl. list CG“, br. 84/24“), kao i seta zakona i podzakonskih akata povezanih sa ovim oblastima.

Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore od 26. septembra 2024. godine, shodno Odluci o preuzimanju službenika i opreme Uprave za inspekcijske poslove, kao i Uredbi o organizaciji načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24, 93/24, 104/24 i 117/24), Zavodu za metrologiju je od 1. oktobra 2024. godine dodijeljena nadležnost metrološko-inspekcijskog nadzora koja je do tada bila u nadležnosti navedene Uprave.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za metrologiju broj 01-070/24-1693 od 17. 10. 2024. godine, dodatno su sistematizovana radna mjesta za sedam službenika bivše Uprave, što čini ukupno 56 izvršilaca, uključujući i starješinu Zavoda. Ukupan broj zaposlenih u Zavodu za metrologiju, na dan 31. 12. 2024. godine je 48, dok su tri službenice privremeno raspoređene u drugim državnim organima.

Unutrašnje organizacione jedinice Zavoda su:

- Sektor za metrološku sljedivost i državne etalone:
 - Odsjek za naučnu metrologiju;
 - Odsjek za industrijsku metrologiju;
 - Odsjek za obezbjeđenje metrološke sljedivosti,
- Sektor za ovjeravanje mjerila:
 - Odsjek za mjerila u funkciji prometa roba i usluga i provjeru prethodno upakovanih proizvoda;
 - Odsjek za mjerila u funkciji zaštite zdravlja ljudi i životinja i opšte bezbjednosti;
 - Odsjek za mjerila u funkciji zaštite imovine, životne sredine i prirodnih resursa, zaštite na radu, zaštite od nezgoda i nadzora saobraćaja,
- Odjeljenje za dragocjene metale;
- Odjeljenje za međunarodnu saradnju;
- Odjeljenje za metrološko-inspekcijski nadzor;
- Služba za opšte poslove i finansije.

U skladu sa zahtjevima korisnika usluga, Zavod je planski razvijao nacionalne kalibracione laboratorije i trenutno u okviru Sektora za metrološku sljedivost i državne etalone razvija se i unapređuje djelatnost devet nacionalnih kalibracionih laboratorija: Laboratorije za masu, Laboratorije za dužinu, Laboratorije za temperaturu (u okviru ove laboratorije razvijena je i oblast koja se odnosi na relativnu vlažnost), Laboratorije za male zapremine, Laboratorije za velike zapremine, Laboratorije za pritisak, Laboratorije za električne veličine, Laboratorije za vrijeme i frekvenciju i Laboratorije za jonizujuće zračenje. Sve laboratorije Zavoda akreditovane su prema zahtjevima standarda MEST EN ISO/IEC 17025: Opšti zahtjevi za kompetentnost laboratorija za ispitivanje i laboratorija za etaloniranje.

REALIZOVANE AKTIVNOSTI U SEKTORU ZA METROLOŠKU SLJEDIVOST I DRŽAVNE ETALONE

Kalibracije mjerila i etalona koje se obavljaju u akreditovanim laboratorijama Sektora za metrološku sljedivost i državne etalone u Zavodu za metrologiju omogućavaju korisnicima mjerila i etalona da dobiju njihove pouzdane metrološke karakteristike neophodne za korišćenje u procesima, proizvodnje, kontrole i ispitivanja.

Broj izdatih uvjerenja o kalibraciji za eksterne korisnike u 2024. godini iznosi 975 i najveći je od osnivanja Zavoda. U Tabeli 1 navedeni su podaci o realizaciji zahtjeva za kalibraciju etalona i mjerila u periodu od 01. 01 do 31. 12. 2024. godine, pri čemu je obuhvaćen i broj uvjerenja koja su izdata u toku 2024. godine, a u vezi su sa prenešenim zahtjevima iz 2023. godine.

Tabela 1. Podaci o realizaciji zahtjeva za kalibraciju etalona i mjerila u periodu od 01. 01. do 31. 12. 2024. godine

Eksterno/Interno	Realizovano		U realizaciji		Uvjerenja		
	Broj zahtjeva	[kom]	Broj zahtjeva	[kom]	HAA+ATCG+CIPM MRA	HAA+ATCG	bez HAA+ATCG
Eksterno	272	1445	5	62	212	731	32
Interno	48	211	1	1	87	68	1

Ukupan broj kalibriranih mjerila za eksterne korisnike u 2024. godini iznosi 1445 i skoro je 60 % veći nego u 2023. godini i 45 % veći nego u 2022. godini. Razlog za ovoliko povećanje je veći broj kalibriranih garnitura mjerila za koje se izdaje jedno uvjerenje iako u garnituri ima više mjerila.

Broj internih kalibracija koje su obavljene u kalibracionim laboratorijama Zavoda u 2024. godini je 156. Ovaj broj je sličan prethodnim godinama, što je i očekivano, jer se radi o kalibracijama opreme koja je u vlasništvu Zavoda i koja se kalibriše prema Planu kalibracija etalona, mjerne i pomoćne opreme koje laboratorije usvajaju na početku godine.

Postupak ispitivanja i odobravanja tipa mjerila propisan je Pravilnikom o bližem postupku i načinu ispitivanja i odobravanja tipa mjerila („Sl. list CG“, br. 10/10, 61/17, 79/18 i 128/22), a ispunjenost propisanih tehničkih i metroloških zahtjeva za određivanje tipa mjerila utvrđuje Zavod. U toku 2024. godine, Zavod za metrologiju je izdao 32 Uvjerenja o odobrenju tipa mjerila i pet Rješenja o dopuni uvjerenja o odobrenju tipa mjerila, što je za 20 % više nego u 2023. godini. Najviše uvjerenja izdato je za mjerila mase i zapremine.

Zbog izuzetno strogih zahtjeva koji važe za nacionalne metrološke institute, Zavod za metrologiju za svoje kalibracione laboratorije od 2013. godine sprovodi postupak dvojne akreditacije, od strane Akreditacionog tijela Crne Gore (ATCG) i Hrvatske akreditacijske agencije (HAA). Ostvarivanjem statusa potpisnika EA MLA Sporazuma u okviru Evropske saradnje u akreditaciji (EA-MLA) od strane ATCG, Zavod za metrologiju je donio odluku da od decembra 2023. godine nastavi sa postupkom akreditacije svojih laboratorija samo pod nadzorom nacionalne akreditacije (ATCG).

U skladu sa planom, u februaru 2024. godine obavljen je akreditacijski nadzor koji je obuhvatio rad Laboratorije za električne veličine, Laboratorije za vrijeme i frekvenciju i Laboratorije za dužinu. Utvrđene su tri neusaglašenosti u Laboratoriji za električne veličine i jedna neusaglašenost u Laboratoriji za vrijeme i frekvenciju. Neusaglašenosti su otklonjene u roku. U okviru ispunjavanja obaveza ATCG prema Evropskoj Akreditaciji, početkom novembra 2024. godine sproveden je još jedan nadzor nad radom kalibracionih laboratorija Zavoda za metrologiju. Ovaj nadzor je sproveden uz prisustvo predstavnika EA i ocjenjivača angažovanih od strane ATCG-a. Provjera se odnosila na rad Laboratorije za temperaturu, Laboratorije za dužinu i Laboratorije za pritisak. Utvrđene su dvije neusaglašenosti, pripremljen je Plan sprovođenja korektivnih mjera koji je realizovan u predviđenom roku. Kompletan obim akreditacije Zavoda za metrologiju se može naći na linku:

http://www.akreditacija.me/SERTIFIKATI/Laboratorija_za_etaloniranje/Dodatak%20sertifikatu%20%20Zavod%20za%20metrologiju%20%20Crne%20Gore.pdf

Najvažniji element preispitivanja rezultata kalibracija i obezbjeđenja povjerenja u kvalitet realizovanih mjerenja predstavlja učešće nacionalnih kalibracionih laboratorija u međulaboratorijskim poređenjima gdje se na objektivan način ocjenjuje i prikazuje sposobnost laboratorija. Učešće u međulaboratorijskim poređenjima u periodu od 01. 01. do 31. 12. 2024. godine imale su sljedeće laboratorije: Laboratorija za male zapremine, Laboratorija za dužinu, Laboratorija za električne veličine, Laboratorija za pritisak, Laboratorija za vrijeme i frekvenciju i Laboratorija za velike zapremine.

Kalibracione i mjerne mogućnosti (CMC) su najbolje mjerne sposobnosti koje jedan nacionalni metrološki institut može da prikaže u svakodnevnom radu, prilikom pružanja usluga korisnicima. Sve kalibracione i mjerne mogućnosti moraju biti podržane potpunom implementacijom sistema menadžmenta kvalitetom koji je odobren od strane EURAMET Tehničkog komiteta za kvalitet (EURAMET TC-Quality).

Zavod u toku 2024. godine nije imao novih objavljenih najboljih mjernih i kalibracionih mogućnosti. Trenutno su objavljena 33 CMC u bazi podataka BIPM-a. Očekuje se da će međulaboratorijska poređenja sprovedena ranijih godina, a čiji rezultati još nisu objavljeni, proširiti broj i vrstu kalibracionih i mjernih mogućnosti Zavoda u narednom periodu. Treba naglasiti da postupci objavljivanja CMC traju i po nekoliko godina zbog provjera koje se sprovode prvo u okviru regionalne, a nakon toga interregionalne metrološke saradnje.

Pored međulaboratorijskih poređenja u okviru EURAMET-a, Zavod prati aktivnosti i u istraživačko razvojnim projektima u organizaciji EURAMET-a, od kojih se izdvajaju: EURAMET PROJECT: 1539 *LegalEVcharge: Practical legal metrology framework for electric vehicle charging stations* i EURAMET Project 1448: *Development of digital calibration certificates*.

Zavod je aktivno uključen u regionalne i međunarodne projekte iz oblasti metrologije, čime doprinosi jačanju svojih kapaciteta, kao i unapređenju stručnih kompetencija. Laboratorije Zavoda za metrologiju bilježe kontinuirani napredak u pogledu tehnološke opremljenosti, stručnosti osoblja i ukupnih tehničkih mogućnosti.

REALIZOVANE AKTIVNOSTI U OBLASTI OVJERAVANJA MJERILA

Uredbom o zakonskim mjerilima za koja je obavezno ovjeravanje, odnosno odobrenje tipa mjerila ("Službeni list Crne Gore", br. 081/09 od 08.12.2009, 013/17 od 28.02.2017) propisana su mjerila za koja je obavezno ovjeravanje odnosno odobrenje tipa mjerila.

U periodu od 01. 01. do 31. 12. 2024. godine u Sektoru za ovjeravanje mjerila obrađeno je 1479 eksternih zahtjeva za ovjeravanje, četiri interna zahtjeva za ovjeravanje, pet zahtjeva za pružanje stručne pomoći i četiri zahtjeva za utvrđivanje ispunjenosti uslova za ovlaštenje pravnih lica za pripremu mjerila za ovjeravanje. Od ukupnog broja podnešenih zahtjeva (1492), 41 eksterni zahtjev je prenešen i biće realizovan u 2025. godini, što predstavlja stepen realizacije od 97,25 % od ukupnog broja podnešenih zahtjeva.

Postupajući po prethodno navedenim zahtjevima u 2024. godini ukupno je pregledano 120371 mjerila, od kojih je 120283 mjerila ovjereno, a 88 mjerila je odbijeno.

Od svih mjerila obuhvaćenih Uredbom o zakonskim mjerilima za koja je obavezno ovjeravanje, oko četrdeset vrsta mjerila se najčešće pojavljuje na zahtjevima za ovjeravanje.

Broj zahtjeva za ovjeravanje mjerila je za 2,62% manji u odnosu na 2023. godinu. Na zahtjev podnosioca zahtjeva ukupno je izdato 3343 uvjerenja o ovjeravanju, što predstavlja smanjenje u odnosu na prethodnu godinu za 7,65 %. Napominjemo da je riješeno i 26 prenešenih zahtjeva iz prethodnog izvještajnog perioda.

Može se zaključiti da se, u odnosu na 2023. godinu, bilježi uvećanje broja pregledanih brojila električne energije za 11 puta i povećanje broja pregledanih vodomjera za 5,8 %. Povećanje broja ovjerenih brojila električne energije i vodomjera, u vezi je sa rokovima redovnog ovjeravanja kao i sa intenzitetom ekonomskih aktivnosti u različitim privrednim oblastima kao što su energetika, građevinarstvo i turizam.

Potrebno je istaći i činjenicu da aktivnosti koje se sprovode u Sektoru za ovjeravanje mjerila imaju značajnu prihodnu stranu koja je u 2024. godini iznosila **880.000,00 €**, što je važan podatak za donosiocce odluka prilikom usvajanja kadrovskog plana.

Najveći razlog za odobravanje zapošljavanja optimalnog broja službenika, određenog na osnovu sprovedene funkcionalne analize radnih mjesta u 2024. godini, jeste značaj poslova i aktivnosti koje su u nadležnosti ovog Sektora, a koji su vezani za zaštitu zdravlja ljudi i životinja, zaštitu životne sredine, zaštitu na radu, bezbjednost u saobraćaju i promet roba i usluga. Napominjemo da značajan broj mjerila za koja je propisana obaveza ovjeravanja nije obuhvaćen ovjeravanjem, upravo zbog nedovoljnog broja službenika u Zavodu za metrologiju.

REALIZOVANE AKTIVNOSTI U OBLASTI KONTROLE PREDMETA OD DRAGOCJENIH METALA

Zavod za metrologiju sprovodi ispitivanje i žigosanje predmeta od dragocjenih metala. Dvije nove regulative EU, (EU) 2019/1020 Regulativa o nadzoru tržišta i usklađenosti proizvoda, koja mijenja direktivu 2004/42/EZ i uredbe br. 765/2008 i 305/2011 i Regulativa (EU) 2019/515 o uzajamnom priznavanju robe koja se zakonito stavlja na tržište u drugoj državi članici, obavezale su Zavod da izradi stručne osnove za izmjenu propisa u oblasti kontrole predmeta od dragocjenih metala koje će uvesti načelo uzajamnog priznavanja. S tim u vezi, dobijena je prilika da se kroz projekat PLAC radi na izmjeni regulative u oblasti kontrole predmeta od dragocjenih metala.

Postupci ocjenjivanja usaglašenosti podrazumijevaju sprovođenje metoda ispitivanja, pa odluka o usaglašenosti predmeta od dragocjenih metala sa tehničkim zahtjevima propisanim Zakonom o kontroli predmeta od dragocjenih metala („Sl. list CG“, br. 40/10 i 40/11) zavisi od rezultata ispitivanja. Na osnovu

265 podnesenih zahtjeva sprovedeno je ispitivanje usaglašenost predmeta od dragocjenih metala sa tehničkim zahtjevima regulative prikazanih u Tabeli 2, nakon čega su predmeti žigosani državnim žigom kojim se potvrđuje ispravnost u pogledu vrste dragocjenog metala i odgovarajućeg stepena finoće. Zavod za metrologiju je u 2024. godini, nakon sprovedenog postupka ispitivanja, u zamjenu za državni žig izdao 529 sertifikata o ispravnosti predmeta od dragocjenih metala kada je procijenjeno da bi žigosanje dovelo do estetskog oštećenja predmeta, kao i kada je zbog tehničkih razloga bilo teško utisnuti državni žig. Od ukupnog broja izdatih sertifikata za predmete od zlata izdato je 516 sertifikata, za predmete od srebra izdato 10 sertifikata, a za predmete od platine tri sertifikata.

U Tabeli 2 je dat prikaz žigosanih predmeta od dragocjenih metala u 2024. godini.

Tabela 2. Prikaz žigosanih predmeta od dragocjenih metala u 2024. godini

Broj realizovanih zahtjeva	Vrsta dragocjenog metala	Žigosana količina izražena u komadima	Žigosana količina izražena u gramima
265	ZLATO	14 793	77 361,42
	SREBRO	34 221	239 100,31
	PLATINA	3	805,3
UKUPNO		49.017	317.267,03

Laboratorija za dragocjene metale je u novembru 2024. godine podnijela predlog za učešće u ispitivanju osposobljenosti laboratorije – PT šema u oblasti dragocjenih metala u organizaciji Bečke konvencije pod nazivom - *Round Robin* za legure zlata i srebra nedestruktivnom metodom. Unapređenjima u radu Odjeljenja za dragocjene metale, razvojem i validovanjem nove metode potenciometrijske titracije legura srebra, Laboratorija za dragocjene metale će u budućnosti uspješno učestvovati u novim Round Robin programima ispitivanja osposobljenosti što će pozitivno uticati na rejting Laboratorije na međunarodnom nivou.

Odjeljenje za metrološko-inspekcijski nadzor

Metrološka inspekcija svoju djelatnost vrši u skladu sa Zakonom o metrologiji („Sl. list CG“, br. 79/08 i 40/11), Zakonom o kontroli predmeta od dragocjenih metala („Sl. list CG“, br. 40/10 i 40/11), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru („Sl. list CG“, br. 84/24“), kao i pratećim setom zakona i podzakonskih akata iz ovih oblasti.

Inspekcijski nadzor

Metrološka inspekcija vrši inspekcijski nadzor koji obuhvata kontrolu zakonskih mjerila i predmeta od dragocjenih metala, na koji način se ostvaruje zaštita potrošača i ostalih učesnika na tržištu.

U izvještajnoj godini Metrološka inspekcija je izvršila ukupno 1263 inspekcijska pregleda (1341 - 2023. godine), od čega se 1151 pregled odnosio na zakonska mjerila (1198 u 2023. godini), dok se njih 112 odnosilo na kontrolu predmeta od dragocjenih metala (143 u 2023. godini). Tokom realizacije inspekcijskih pregleda utvrđeno je ukupno 110 nepravilnosti, što je manje nego u 2023. godini kada je utvrđeno 130 nepravilnosti.

Utvrđene nepravilnosti: Od ukupnog broja (110) utvrđenih nepravilnosti, 102 nepravilnosti su utvrđene u oblasti metrologije (uključujući i nepravilnosti iz oblasti zaštite potrošača koje su utvrđene u postupanju po žalbama potrošača), dok je osam nepravilnosti utvrđeno u oblasti kontrole predmeta od dragocjenih metala. U oblasti kontrole bezbjednosti proizvoda nisu utvrđene nepravilnosti.

Preduzete upravne mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (110), inspektori su u 14 slučajeva izrekli mjeru ukazivanja od kojih se 13 odnosi na oblast kontrole zakonskih mjerila, dok se jedna mjera odnosi na oblast kontrole predmeta od dragocjenih metala. Metrološki inspektori su donijeli 98 rješenja, od kojih se 91 rješenje odnosi na oblast metrologije, a sedam na oblast kontrole predmeta od dragocjenih metala.

REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ OBLASTI MEĐUNARODNE SARADNJE, OPŠTIH POSLOVA I FINANSIJA

Zavod za metrologiju predstavlja Crnu Goru u regionalnim i međunarodnim metrološkim organizacijama, saraduje sa nacionalnim metrološkim institutima drugih država, učestvuje u tehničkim komitetima i metrološkim istraživačkim projektima, promovišući ostvarene rezultate istraživanja. Zavod je punopravni član Evropskog udruženja nacionalnih metroloških instituta (EURAMET) i potpisnik Metarske konvencije, pri čemu saraduje sa stručnim tijelom Metarske konvencije, odnosno Međunarodnim birooom za tegove i mjere (BIPM). Punopravni je član Evropske kooperacije u zakonskoj metrologiji (WELMEC e.V.) i Međunarodne organizacije za zakonsku metrologiju (OIML). U okviru Bečke konvencije ima status posmatrača.

Predstavnici Zavoda za metrologiju prate sve dostupne obuke koje OIML organizacija realizuje. U junu 2024. organizovan je webinar na temu digitalnih sertifikata i mašinskih jezika za obradu informacija u metrologiji (Machine-readable information in metrology).

Direktorica Zavoda za metrologiju pratila je 59. sastanak Međunarodnog komiteta za zakonsku metrologiju (CIML) koji je u *online* formatu bio održan u periodu od 22. do 24. oktobra 2024. godine.

Međunarodni biro za tegove i mjere (BIPM) organizovao je tokom 2024. godine *online* treninge o novom sistemu za bazu podataka ključnih poređenja (KCDB 2.0), čime se dodatno podstiče profesionalni razvoj unutar metrološke zajednice, a čiji je BIPM inicijator. Pet službenika Zavoda je prisustvovalo treningu koji ju održan 10. decembra u online formatu.

Predstavnici Zavoda za metrologiju su učestvovali u radu tehničkih komiteta EURAMET-a i Generalne skupštine EURAMET-a tokom 2024. godine.

Mjerna oprema u vrijednosti od 498.900,€ iz nacionalnog programa IPA 2020, isporučena je Zavodu za metrologiju za unapređenje rada Laboratorije za vrijeme i frekvenciju, Laboratorije za temperaturu, Laboratorije za dužinu, Laboratorije za male zapremine, Laboratorije za masu, kao i Laboratorije za dragocjene metale.

U skladu sa Planom nabavki za 2024. godinu planirana je i realizovana procedura za nabavku opreme za laboratorije Zavoda po pozivu koji je objavljen u septembru 2024. godine. Od osam predviđenih partija, prispjele su odgovarajuće ponude za pet partija (ukupno sa PDV-om u iznosu od 28.350,00 €), a osim navedenog, sklopljeni su i ugovori o jednostavnoj nabavci za nabavku laboratorijskih stolova za smještaj visokoprecizne mjerne opreme na iznos od 2.991,12 €, kao i Ugovor o realizaciji usluge instalacije ventilacionog sistema u Laboratoriji za dragocjene metale na iznos od 2.100,00 €. Time je Plan nabavki laboratorijske opreme realizovan u potpunosti.

U 2024. godini od strane službenika Zavoda kao jedan od vidova unapređenja upravljanja i kontrole državnih žigova, interno je kreirana aplikacija Žigovi koja nudi mogućnost pretraživanja i pregleda zaduženih i iskorišćenih žigova za ovjeravanje mjerila.

Tokom 2024. godine u Zavodu za metrologiju su se sprovodile aktivnosti u cilju unapređenja implementacije integrisanog sistema menadžmenta kvalitetom koji pruža okvir za jedinstveno funkcionisanje procesa u svim organizacionim jedinicama Zavoda, u cilju ispunjenja normativnih zahtjeva, kao i zahtjeva korisnika usluga Zavoda.

Tokom 2025. godine, Zavod za metrologiju je ostvarivao saradnju sa različitim institucijama putem posjeta Zavodu, učešća na radionicama, seminarima, organizovanju događaja itd. Ostvarena je saradnja sa: Prirodno-matematičkim fakultetom (PMF) Univerziteta Crne Gore, Mašinskim fakultetom Univerziteta Crne Gore, Ministarstvom ekonomskog razvoja, Ministarstvom unutrašnjih poslova (MUP), Institutom za javno zdravlje (IJZCG), Institutom za standardizaciju Crne Gore (ISME) i Akreditacionim tijelom Crne Gore (ATCG), Privrednom komorom Crne Gore (PKCG), Centrom za ekotoksikološka ispitivanja (CETI) i drugim, ali ne manje bitnim subjektima.

Planirani kadrovski plan za 2024. godinu je valjano sproveden, tako da su u toku 2024. godine zaposlene tri službenice (jedna službenica sa stepenom obrazovanja master tehničko-tehnoloških nauka, jedna službenica sa stepenom obrazovanja master fizike i jedna diplomirana pravica). Uprkos navedenom, Zavod u kadrovskom smislu bilježi deficit jer su tri službenice u toku 2024. godine dobile privremeno raspoređivanje u drugi organ.

Tokom 2024. godine podnešeno je 18 zahtjeva za slobodan pristup informacijama u skladu sa odredbama Zakona o slobodnom pristupu informacijama („Službeni list CG“, br. 44/12 i 30/17).

Takođe, tokom 2024. godine obavljene su i sve zakonske obaveze u oblasti etike, integriteta i sprečavanja korupcije. U Zavodu je imenovana nova službenica za sprovođenje plana integriteta, zbog privremenog raspoređivanja dosadašnje menadžerke integriteta u drugi državni organ. U Zavodu za metrologiju je u okviru ispunjavanja obaveza koje proizilaze iz Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, imenovana FMC menadžerka (načelnica Službe za opšte poslove i finansije), imenovano je lice za upravljanje rizicima (pomoćnik direktorice – rukovodilac Sektora za metrološku sljedivost i državne etalone), redovno se izvještava o upravljanju i kontrolama, a redovno se kreira i Plan upravljanja i unutrašnjih kontrola. Takođe, imenovano je i lice za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare u subjektu (samostalna savjetnica I iz Odjeljenja za međunarodnu saradnju).

Službenici Odjeljenja za unutrašnju reviziju Ministarstva ekonomskog razvoja obavili su u julu 2024. godine reviziju u Službi za opšte poslove i finansije. Cilj revizije je bio sagladavanje adekvatnosti i efektivnosti uspostavljenih unutrašnjih kontrola u procesu plaćanja po osnovu faktura, rješenja, ugovora i putnih naloga, koje obezbjeđuju usklađenost sa zakonima. Tom prilikom Zavodu je data jedna preporuka, da se razmotri nabavka i implementacija integrisanog računovodstvenog softvera koji će obuhvatiti sve aspekte poslovanja i omogućiti efikasnije praćenje svih finansijskih transakcija.

U Zavodu za metrologiju je 18. avgusta 2024. godine obavljen inspeksijski nadzor od strane Ministarstva finansija, a koji se odnosio na oblast javnih nabavki. Inspeksijski nadzor obavila je inspektorica Odsjeka za inspekciju za javne nabavke iz Direktorata za politiku javnih nabavki i tom prilikom je konstatovala da

nema primjedbi na postupke javnih nabavki koje je Zavod sproveo u prethodnom periodu, kao i da su sve aktivnosti sprovedene u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Odjeljenje za reviziju informacionih sistema Ministarstva javne uprave tokom 2024. godine sproveo je kontrolu informacionog sistema Zavoda s ciljem procjene usklađenosti sa propisima i standardima upravljanja IT sistemima. Tom prilikom dobijeno je pet preporuka, koje se prvenstveno odnose na unapređenja backupa podataka, sprječavanja neadekvatnog dodjeljivanja korisničkih prava, čuvanje sigurnosnih kopija podataka i odsustvo jasno definisanih odgovornih lica za upravljanje informacionim sistemima, kako bi se izbjegao rizik pa integritet i dostupnost ključnih informacija. Kao rezultat, date su preporuke s ciljem poboljšanja sigurnosti i usklađivanja sa relevantnim propisima.

U toku 2024. godine, zaposleni u Zavodu za metrologiju pohađali su ukupno 48 obuka. Najveći broj obuka odnosio se na oblast metrologije, ukupno 23. Slijede zatim i obuke iz oblasti finansija i ljudskih resursa.

Tokom 2024. godine organizovane su promotivne aktivnosti čiji je cilj bio podizanje nivoa svijesti o značaju metrologije i kontrole predmeta od dragocjenih metala.

Ostvarivanje državnih etalona, obezbjeđenje metrološke sljedivosti i organizacija djelatnosti kalibracije, kao obaveze Zavoda za metrologiju, mogu se realizovati samo ako postoje metrološke laboratorije organizovane na odgovarajući način, pa je obezbjeđenje adekvatnog poslovnog prostora suštinski važno pitanje za obavljanje poslova iz nadležnosti Zavoda. S tim u vezi, u toku 2024. godine obavljena je komunikacija sa nadležnim ministarstvima i Upravom za državnu imovinu, kako zbog zakupa prostora koji se trenutno koristi, a koji je bilo neophodno proširiti zbog smještaja metrološke inspekcije, tako i zbog obezbjeđenja zemljišta koje je u državnom vlasništvu, a koje je neophodno za izgradnju objekta trajni smještaj Zavoda. U tom smislu, aktivnosti koje su u vezi sa rješavanjem ovog pitanja biće nastavljene i tokom naredne godine.

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POSLOVANJU ZAVODA ZA METROLOGIJU

Zavodu za metrologiju je za 2024. godinu dodijeljen budžet vrijednosti **1.086.853,08 €** („Sl. list CG“ br.124/23).Na osnovu Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl.list CG“ br.90/24) i Odluke o preuzimanju službenika i opreme Uprave za inspeksijske poslove koja je usvojena na 50. sjednici Vlade Crne Gore direktorica je dana 01.10.2024. godine donijela Odluku br. 01-100/24-1580 na osnovu koje je došlo do preuzimanja sedam službenika iz Uprave za inspeksijske poslove. Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 26. septembra 2024. godine donijela je Zaključak br.10-010/24-5411/2, kojim se zadužuje Ministarstvo finansija da u skladu sa Zakonom, a na osnovu dostavljenih specifikacija, izvrši preusmjeravanje sredstava sa potrošačke jedinice Uprava za inspeksijske poslove, na potrošačke jedinice koje su preuzele inspektore, pa je Zavodu za metrologiju dodijeljeno još **38.285,33 €** sredstava. Sa ovim preusmjerenim sredstvima ukupan budžet Zavoda za metrologiju je iznosio **1.125.138,41 €**.

Dodijeljena finansijska sredstva utrošena u skladu sa Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu („Službeni list CG“, br. 124/23 i 86/24) iznosila su **1.097.557,77 €**, pa je procenat izvršenja budžeta **97,55%**.

Za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca zaposlenih Zavoda za metrologiju u 2024. godini utrošeno je 650.502,66 €. Odlukom br. 01-100/24-1580 došlo je do preuzimanja sedam službenika iz Uprave za inspeksijske poslove tako da je ukupan broj zaposlenih u Zavodu 48. Navedena sredstva su utrošena u skladu sa Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“, br. 16/16, 83/16, 21/17, 42/17, 12/18, 39/18, 42/18, 34/19, 130/21,146/21, 92/22 , 152/22,113/23 , 48/24 i 84/24) i Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu („Službeni list CG“, br. 124/23 i 86/24).

Za sprovođenje postupka ovjeravanja mjerila, odobrenja tipa mjerila, kalibracije mjerila/etalona, ekspertiza, određivanja znaka proizvođača, određivanja znaka uvoznika, pregleda i žigosanja predmeta od dragocjenih metala, plaćaju se naknade u skladu sa Uredbom o visini i načinu plaćanja naknada iz oblasti metrologije („Sl. list CG“, br. 73/10) i Uredbom o visini i načinu plaćanja naknada iz oblasti kontrole predmeta od dragocjenih metala („Sl. list CG“, br. 34/11) na žiro račun 832-975-85. U toku 2024. godine ostvaren je prihod od naplate usluga u iznosu od **1.013.305,15 €**.

Na osnovu Uredbe o izmjenama i dopunama organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl.list CG“ br.90/24) i Odluku br. 01-100/24-1580 po kojoj je došlo do preuzimanja sedam službenika iz Uprave za inspeksijske poslove Zavod je preuzeo praćenje naplate prekršajnih kazni na podračunu 832-71703-40. U toku 2024. godine ostvaren je prihod od naplate novčane kazne za prekršaje u iznosu od **10.352,88 €**. Ukupan prihod od administrativnih taksi, u skladu sa Zakonom o administrativnim taksama („Sl. list CG“, br. 18/19), uplaćen na račun 832–3161012-75 iznosi **4.503,64 €**.

Ukupan iznos koji je Zavod za metrologiju ostvario na ova dva uplatna računa iznosi **1.028.161,67 €**.



REZIME IZVJEŠTAJA O RADU ZA 2024. GODINU

Mart 2025. godine, Podgorica

Kapitalnim budžetom za 2024. godinu bilo je planirano da Uprava za kapitalne projekte realizuje sredstva u ukupnom iznosu od 92.300.639,14 €. Kroz Rebalans Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu za realizaciju projekata Uprave za kapitalne projekte uvećan je iznos na 128.512.127,68 €, od čega za kapitalne izdatke 120.948.132,60 € i 7.563.959,08 € za tekuće izdatke, dok je 128.486.532,61 € iz opštih izvora. U 2024. godini Uprava za kapitalne projekte realizovala je ukupno 131.313.946,65 €, od čega za kapitalne izdatke 123.464.616,70 € i 7.849.329,95 € za tekuće izdatke.

U 2024. godini Uprava za kapitalne projekte je imala **rekordnu finansijsku realizaciju** od osnivanja, što je naročito dobar rezultat imajući u vidu veliki broj projekata obuhvaćenih budžetom, kao i to da na mnogim projektima nije bilo finansijske realizacije jer su isti kao nespremni kandidovani i uvršteni za realizaciju kroz Zakon o budžetu.

U periodu od 01.01.2024.godine do 31.12.2024.godine Uprava za kapitalne projekte je raspisala 181 postupak javnih nabavki, čija vrijednost iznosi 93.929.345,89 €. U istom periodu je zaključeno 106 ugovora, ukupne vrijednosti 84.295.035,8 €. Budžetom je obuhvaćena realizacija 264 projekta u okviru kojih se realizuju brojni podprojekti.

Uprava za kapitalne projekte je u 2024. godini sprovodila aktivnosti na izgradnji/rekonstrukciji brojnih projekata i podprojekata od kojih se izdvajaju:

- Vodosnadbijevanje Pljevalja:
 - Izgradnja postrojenja za prečišćavanje pitke vode „Pliješ“ i
 - Rekonstrukcija glavnih cjevovoda visoke i niske zone Pliješ – Grad sa povratnim cjevovodom;
- Rekonstrukcija postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda Budva Bečići;
- Sanacija nesanitarnog odlagališta Zakršnica, Mojkovac;
- Izgradnja infrastrukture na Ski centru na lokalitetu „Hajla“, Rožaje;
- Izgradnja hidrotehničke infrastrukture za potrebe ski centra Kolašin 1600 i Kolašin 1450 sa osniježavanjem;
- Izgradnja novog objekta OŠ "Vladimir Nazor" Podgorica;
- Izgradnja osnovne škole i dječijeg vrtića u Radovićima, Tivat;
- Sanacija krovne konstrukcije OŠ "Meksiko" Bar;
- Izgradnja fiskulturne sale za OŠ "Mrkojevići" u Pečuricama, Bar;
- Adaptacija 10 srednjih stručnih škola iz kredita EIB-a;
- Rekonstrukcija školskog objekta JU OŠ "Radomir Mitrović", područno odjeljenje u Donjim lugama, Berane;
- Izgradnja paviljona u sastavu OŠ "Oktoih", Podgorica,
- Projekat Dom digitalne revolucije, Nikšić;
- Izgradnja sportske hale u Plužinama;
- Rekonstrukcija i adaptacija JZU "Vaso Čuković" Risan;
- Izgradnja Opšte bolnice u Pljevljima;
- Nabavka magnetne rezonance - "multislice scener";
- Radiološko odjeljenje Doma zdravlja Plav;
- Dogradnja Doma zdravlja u Ulcinju;
- Stomatološke ambulante u osnovnim i srednjim školama;
- Nabavka transfuziomobila za potrebe Zavoda za transfuziju krvi;
- Adaptacija jedinica Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Crne Gore;
- Projekat izgradnje dnevnog centra za djecu sa smetnjama u razvoju u Baru;
- Dogradnja dnevnog centra za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju Herceg Novi;
- Dom zdravlja u Plavu i brojni drugi.

Najznačajniji projekti koje je Uprava za kapitalne projekte završila u 2024. godini su:

- Izgradnja objekta Eko efikasne zgrade MORT-a u Podgorici;
- Izgradnja fiksnih ski liftova tipa „Sidro“ i „Tanjir“ na Ski centru „Kolašin“;
- Naučno tehnološki park u Podgorici;
- Rekonstrukcija zapadne tribine FK Sutjeska u Nikšiću;
- Lokalni radio – Televizijski centar, Nikšić;
- Klinika za mentalno zdravlje u Podgorici;
- Izgradnja klinike za infektivne bolesti i Klinike za dermatovenerologiju KC CG;
- Rekonstrukcija, adaptacija i opremanje mikrobioloških laboratorija;
- Radovi na izgradnji operativnog centra;
- Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekata pravosuđa (9 sudova) i drugi.

Realizaciju određenih projekata prate otežavajuće okolnosti na koje Uprava za kapitalne projekte ne može uticati, izuzev u formi urgencija ka odgovornim licima i nadležnim institucijama, kao i proaktivnog odnosa u slučaju svakog pojedinačnog projekta.

Prijedlog Uprave za kapitalne projekte bio je da se, u okviru obezbijeđenih sredstava Zakonom o budžetu, utvrde prioritetni projekti za koje će biti obezbijeđeni ukupni iznosi neophodni za njihov završetak, čime bi se izbjegla faznost i česta preusmjeravanja koja prate saglasnost Ministarstva finansija i Informacije koje se usvajaju na sjednicama Vlade u vidu Zaključaka, a samim tim na ovaj način bi se pojednostavila realizacija i skratili rokovi izgradnje.

Iako su određeni projekti obuhvaćeni Zakonom o budžetu Crne Gore, Uprava za kapitalne projekte nije u mogućnosti da započne aktivnosti iz svoje nadležnosti na njihovoj realizaciji jer Korisnici (odnosno Investitori u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji) nisu dostavili neophodnu dokumentaciju. Inicijalna dokumentacija se najčešće odnosi na ovjeren projektni zadatak i urbanističko-tehničke uslove, odnosno Idejno rješenje za projekte za koje je bilo neophodno u saradnji sa nadležnim ministarstvom sprovesti proceduru arhitektonskog konkursa.

U okviru svojih nadležnosti Korisnici za određene projekte sprovode aktivnosti na izradi i reviziji projektne dokumentacije, te Uprava za kapitalne projekte ne može otpočeti sa tenderskom procedurom za izbor izvođača radova i stručnog nadzora dok projektna dokumentacija od strane Korisnika ne bude dostavljena. Takođe, realizaciju projekata često prolongiraju i postupci eksproprijacija odnosno neriješeni imovinsko-pravni odnosi zbog kojih nerijetko dolazi i do obustave radova. Rješavanje imovinsko – pravnih odnosa nije u nadležnosti Uprave za kapitalne projekte.

U okviru indirektnog upravljanja IPA fondovima u IPA II perspektivi (2014-2020) Uprava za kapitalne projekte ima ulogu Implementacione agencije i to za Godišnji akcioni program 2014, 2016, 2017, 2018 kao i za Sektorski operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku (SOPEES 2015-2017) i u IPA III perspektivi (2021-2027) Uprava za kapitalne projekte ima ulogu Implementacione agencije i to za Godišnji akcioni program 2021.

Ukupan broj aktivnih projekata koji su obuhvaćeni ovim programima je 25.

U okviru CAP2016 programa u toku je realizacija projekata u oblasti zaštite životne sredine, gdje je korisnik Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, a implementiraju se sljedeći projekti: Podrška implementaciji i praćenju upravljanja vodama, Podrška u pripremi projekata za sektore zaštite životne sredine i klimatskih akcija i Podizanje svijesti o politikama iz oblasti životne sredine i klimatskih akcija. Ukupna vrijednost projekata u okviru CAP2016 programa iznosi 9.628.384,96 €, a do sada je realizovano 7.203.280,09 €.

U okviru CAP2017 programa obuhvaćeni se sljedeći projekti: Tehnička podrška za pripremu investicionih projekata u saobraćaju, Nabavka opreme za zaštitu mora od zagađenja, Tehnička podrška u jačanju institucionalnih kapaciteta i usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa EU legislativom u sektoru transporta, Rekonstrukcija graničnog prelaza na željezničkoj pruzi u Bijelom Polju, Nacionalnog pomorskog jedinstvenog prozora i Nabavka opreme za unaprjeđenje bezbjednosti pomorske plovidbe u Crnoj Gori. Ukupna vrijednost projekata u okviru CAP2017 programa iznosi 11.224.867,55€, a do sada je realizovano 9.396.112,31€.

U okviru CAP2018 programa obuhvaćeni su sljedeći projekti: Izgradnja Klinike za infektivne bolesti i Klinike za dermatovenerologiju Kliničkog centra Crne Gore, Izvođenje radova na rekonstrukciji/adaptaciji mikrobioloških laboratorija, Nabavka opreme za potrebe mikrobioloških laboratorija, Izvođenje radova na izgradnji javnog zdravstvenog operativnog centra za vanredne situacije, Kompleks UIKS (specijalna zdravstvena ustanova, multifunkcionalni objekat, objekat zatvora otvorenog tipa i prijavnica), Rekonstrukcija i prilagođavanje sudova za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i osoba sa invaliditetom, poboljšanje energetske efikasnosti objekata i formiranje sistema na jednom mjestu. Ukupna vrijednost projekata u okviru CAP2018 programa iznosi 33.484.836,53€, a do sada je realizovano 24.734.478,46€.

U okviru SOPEES programa implementira se projekat adaptacije školskih objekata za pristup osoba sa invaliditetom. Ugovorena vrijednost je 797.281,12€, a do sada je realizovano 605.158,43€.

U okviru IPA III, PROGRAM IPA2021 obuhvaćena je realizacija sljedećih projekata: Nabavka višenamjenskog broda za istraživanje mora i prateće opreme u cilju implementacije okvirne marinske direktive, Izgradnja 3 granična kontrolna mjesta na graničnim prelazima Božaj (Albanija), Kula (Kosovo) i Aerodrom Podgorica, Doprinos uspostavljanju NATURA 2000 mreže u Crnoj Gori, Tehnička podrška za jačanje kapaciteta, usklađivanje zakonodavstva i strateškog planiranja u sektoru životne sredine i klimatskih akcija (Podrška Crnoj Gori u ispunjavanju zahtjeva iz Poglavlja 27 pravne tekovine EU i povezano jačanje kapaciteta, Podrška uspostavljanju EIONET-a za sistem praćenja izvještavanja i Podrška u sprovođenju INSPIRE direktive).

TABELARNI PRIKAZ PLAĆANJA PO PROJEKTIMA

TABELA PLAĆANJA- KAPITALNI BUDŽET ZA 2024. GODINU 31.12.2024. godine							
40903	Naziv projekta	PLANIRANO KAPITALNIM BUDŽETOM ZA 2024. GODINU			PLAĆENO KAPITALNIM BUDŽETOM ZA 2024. GODINU		
		Tekući izdaci	Kapitalni izdaci	UKUPNO	Tekući izdaci	Kapitalni izdaci	UKUPNO
11 052 K01	Izgradnja i rekonstrukcija administrativnog prostora za rad državnih organa-sektor Politički sistem i upravljanje	13.358,90	4.450,00	17.808,90	7.430,36	0,00	7.430,36
17 020 K04	Izgradnja lokalne infrastrukture	1.302.733,27	41.717.056,27	43.019.789,54	936.659,77	37.088.776,46	38.025.436,23
15 030 K01	Razvojni projekti Prijestonice Cetinje	1.516.394,00	7.339.206,00	8.855.600,00	1.465.832,28	7.295.477,59	8.761.309,87
12 024 K01	Izgradnja i rekonstrukcija administrativnog prostora za rad Prvosudja	235.559,24	1.501.068,00	1.736.627,24	184.575,27	1.527.723,57	1.712.298,84
12 024 K02	Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova-sektor Prvosudje	6.426,12	3.183.530,65	3.189.956,77	5.911,62	4.586.686,01	4.592.597,63
13 024 K01	Izgradnja i rekonstrukcija administrativnog prostora za potrebe javne bezbjednosti	8.050,00	148.850,00	156.900,00	0,00	134.197,24	134.197,24
13 025 K01	Izgradnja i rekonstrukcija administrativnog prostora za potrebe odbrane	213.395,00	9.342.843,82	9.556.238,82	140.962,10	8.809.649,58	8.950.611,68
17 019 K02	Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova-sektor Saobraćaj	398.346,52	393.380,65	791.727,17	1.579.066,40	632.787,29	2.211.853,69
18 003 K01	Projekti očuvanja životne sredine	609.590,67	11.353.682,69	11.963.273,36	186.588,38	9.980.966,25	10.167.554,63
15 019 K01	Unapređenje turističke ponude	892.163,44	17.633.609,55	18.525.772,99	749.557,43	17.222.145,08	17.971.702,51
18 003 K02	Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova - sektor Održivi razvoj	853.338,85	901.000,00	1.754.338,85	1.724.404,68	0,00	1.724.404,68
19 032 K01	Izgradnja i rekonstrukcija objekata u oblasti obrazovanja	514.788,27	7.791.575,62	8.306.363,89	295.497,17	11.873.480,06	12.168.977,23
19 040 K01	Izgradnja i rekonstrukcija objekata u oblasti nauke	77.300,00	5.460.140,00	5.537.440,00	65.104,90	5.124.342,70	5.189.447,60
19 038 K01	Izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata	259.161,50	3.940.450,00	4.199.611,50	18.210,50	3.812.248,12	3.830.458,62
19 032 K03	Priprojekti koji se finansiraju iz IPA fondova - Sektor obrazovanje	15.000,00	255.000,00	270.000,00	0,00	0,00	0,00

20 021 K01	Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekata kulture	93.874,20	1.342.174,02	1.436.048,22	49.137,20	1.306.453,54	1.355.590,74
21 011 K01	Izgradnja i rekonstrukcija objekata zdravstva	352.966,62	5.128.273,17	5.481.239,79	270.340,27	4.488.873,06	4.759.213,33
21 011 K02	Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova - sektor Zdravstvo	144.137,48	1.388.167,82	1.532.305,30	150.834,10	7.674.766,86	7.825.600,96
22 025 K01	Izgradnja i rekonstrukcija objekata socijalnog staranja	44.700,00	2.115.924,34	2.160.624,34	19.206,39	1.906.043,29	1.925.249,68
16 002 K01	Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova - IPA2021 - oblast poljoprivrede	12.675,00	7.750,00	20.425,00	11,13	0,00	11,13
SVE UKUPNO		7.563.959,08	120.948.132,60	128.512.091,68	7.849.329,95	123.464.616,70	131.313.946,65